

กีฬาวัชชกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุง

นายอรรถพงษ์ อยู่เกตุ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2557

Bull Fighting Sport and Creating Political Worldview
of Phatthalung People

Mr. Atthapong Uget

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ก็หาว่าชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพหุหลุง
ชื่อและนามสกุล นายอรรถพงษ์ อยู่เกตุ
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิศาล มุกดาร์ศมี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิศาล มุกดาร์ศมี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล)
รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** กีฬาวัวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุง

ผู้ศึกษา นายอรรถพงษ์ อยู่เกิด **รหัสนักศึกษา** 2528000033

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิศาล มุกดาร์ศรี **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชน (2) ศึกษาถึงอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวัวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวัวชน

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรวิจัย คือ นายสนามวัวชนบ้านท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 คน ผู้เลี้ยงวัวชน จำนวน 12 คน นักการเมืองในพื้นที่จังหวัดพัทลุง จำนวน 10 คน รวมจำนวน 23 คน วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า (1) โลกทัศน์ทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชน คือ โลกทัศน์ทางการเมือง ในลักษณะอุปถัมภ์ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มคนเลี้ยงวัวชน ชอบเป็นผู้นำ ทำตัวเป็นผู้มีอำนาจ บารมี และอิทธิพล เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คือ เป็นผู้ให้ในสังคม ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานราชการที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างลงตัว และเป็นผู้รับในลักษณะของการพึ่งพาอิงอาศัยฐานอำนาจที่เหนือกว่า (2) กีฬาวัวชนมีอิทธิพลและผลกระทบต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวัวชน คือ สังคมวัวชนเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ไม่ค่อยกล้าแสดงออกทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การไปเลือกตั้งตามที่เก่าแก่หรือพรรคพวกร้องขอ ซึ่งเป็นระบบที่เป็นอุปสรรคต่อระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากกีฬาวัวชนก่อให้เกิดค่านิยมในการเล่นพรรคเล่นพวก สร้างพฤติกรรมทางการเมืองแบบพึ่งพาอาศัยอย่างชัดเจน ในลักษณะ “ขอให้ ไหว้รับ บุญคุณต้องทดแทน” มีการใช้อำนาจบารมีชี้้นำทางการเมือง ส่งผลให้ขาดวิจาร์ณญาณในการลงคะแนนเสียง และมองข้ามคุณสมบัติของผู้สมัคร ขอเพียงเป็นคนที่นายหัวสนับสนุนก็พอ ส่งผลให้เกิดระบบการเมืองแบบใต้สังกัด (Subjective political culture) ซึ่งขัดกับระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นสิทธิเสรีภาพ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจทางการเมืองของปัจเจกบุคคล จากค่านิยมดังกล่าวส่งผลให้นักการเมืองเข้ามาใช้ศักยภาพของกีฬาวัวชนในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองด้วยการสร้างความเป็นพวกเดียวกัน

คำสำคัญ โลกทัศน์ทางการเมือง กีฬาวัวชน คนพัทลุง วัฒนธรรมทางการเมือง

Independent Study title : Bull Fighting Sport and Creating Political Worldview of Phatthalung People

Author : Mr Atthapong Uget; **ID :** 2528000033; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Independent Study advisor :** Dr. Pisan Mukdarratsami, Assistant Professor; **Academic year :** 2014

Abstract

The objectives of this study are (1) to study on the political worldview of people involving bull fighting sport; and (2) to explore the impacts and effects that bull fighting sport has on the formation of political perspectives of people in Phatthalung Province who involve with Bull fighting sport.

This study is a qualitative research work. The research populations are a maestro of the bull fighting rink of Tha Mira Village, Phatthalung Province, 12 fighting bull raisers and 10 local politicians in Phatthalung Province. Therefore, the total number of the research populations is 23. The data are presented with the descriptive method.

The findings from the study reveal that following facts. (1) The political worldview of people involving bull fighting sport have the dependent nature. Bull raisers are helping one another, preferring to be leaders and showing their powers and influences. The studied Bull fighting sport involvers play the roles of givers and receivers. They give advantages to their society, community and governmental agencies that share benefits with them. Meanwhile, the roles of receivers are reflected through their dependence on higher powers or authorities. (2) Bull fighting sport has impacts and influences to the formation of political worldview of people in Phatthalung Province who involve with the sport because the community of people involving with this sport has the dependent nature. Therefore, these people dare not express their political perspectives. Their political participation is to vote for the politicians whom their bosses or friends support. This system obstructs the democracy. The bull fighting sport leads to partiality and precisely creates the dependent political behaviours with the concept of ‘granting what are asked, receiving homage and paying back favours’. At the same time, there is the utilization of powers to give political guidance, which make people lack of thinking when giving votes. They overlook the characteristics and personalities of the candidates. They vote for the candidates that their bosses support. This leads to subjective political culture which contradicts to democracy polity that emphasizes on each individual’s freedom and independence in making political judgments. The aforementioned values enable politicians to use bull fighting sport for pursuing political advantages by making local people become their folks.

Keywords: Creating Political Porldview, Bull Fighting Sport, Phatthalung People, Political Culture

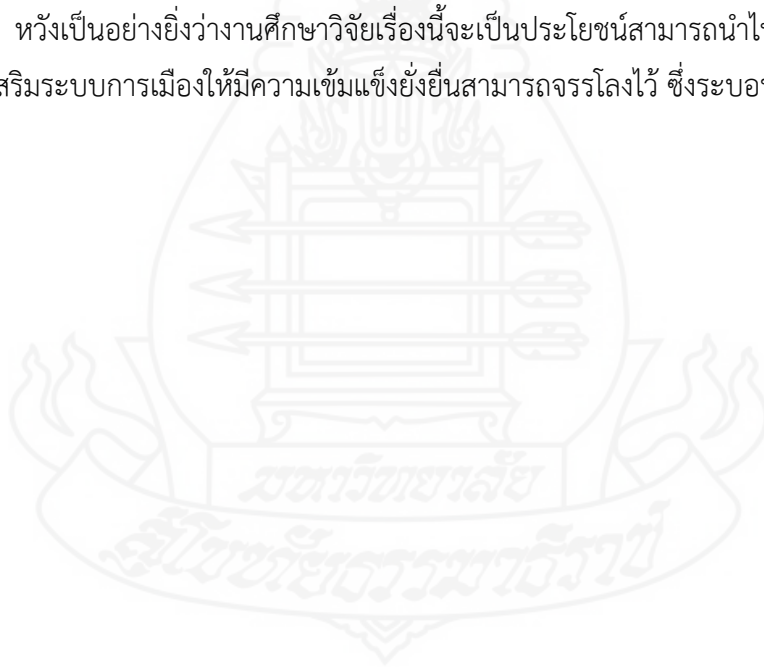
กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ และการให้ความร่วมมือจาก ดร.นาที รัชกิจประการ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดพัทลุงนายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง กำนันอำนาจ แสงสุ้น นายสนามวัชฌนบ้านท่ามิหรำ กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน จำนวน 12 ราย และกำนันผู้ใหญ่บ้านนักรบเองท้องถิ่น จำนวน 10 ราย ที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในสาขารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ดร. พิศาล มุกดาร์ศมี อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้ข้อคิด คำแนะนำ คำชี้แนะ ให้กำลังใจ กระตุ้นวิพากษ์วิจารณ์ปรับปรุงแก้ไขงานสารนิพนธ์นี้มาโดยตลอด จนเสร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วรณธรรม กาญจนสุวรรณ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ากรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานศึกษาวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเข้มแข็งยั่งยืนสามารถจรโลงไว้ ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อรรถพงษ์ อยู่เกตุ
ตุลาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ประเด็นคำถามการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารตำรา.....	13
เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัยรุ่น.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์.....	24
แนวคิดคติชนวิทยา.....	28
แนวคิดชุมชนนิยม.....	33
แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง.....	34
แนวคิดระบบอุปถัมภ์.....	41
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	41
อำนาจและเศรษฐกิจการพนันวัยรุ่นภาคใต้.....	41
หัวเชื้อกวัยรุ่น.....	43
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	46
วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทย.....	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากร.....	48
กลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 บทวิเคราะห์.....	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	51
ความคาดหวังต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย.....	55
พัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย.....	57
ความรุนแรงในการเรียกร้องทางการเมือง.....	59
ความเป็นธรรมทางสังคมและการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล/นักการเมือง.....	62
นักการเมืองจังหวัดพัทลุงจำเป็นต้องเข้าสู่การวิวชนหรือไม่.....	64
ความสัมพันธ์ระหว่างก๊ฬาวิวชนกับวิถีชีวิตคนพัทลุง.....	68
ความสัมพันธ์ระหว่างวิวชนกับนักการเมือง.....	73
ทางออกทางการเมืองไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน.....	75
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปการวิจัย.....	79
อภิปรายผลการศึกษาวิจัย.....	84
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	89
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	89
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	94
ก เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง.....	95
ข แบบสัมภาษณ์.....	104
ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	107
ประวัติผู้ศึกษา.....	108

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	ข้อมูลประชากรจังหวัดพัทลุง ปี 2556.....	98
ตารางที่ 2	สรุปผลการมาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	99
ตารางที่ 3	รายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	99
ตารางที่ 4	การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ	99
ตารางที่ 5	รายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ.....	100
ตารางที่ 6	ตารางแสดงผู้นับถือศาสนา.....	101

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	หน้า 10
----------------------------------	------------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กีฬาพื้นบ้านเป็นภาพสะท้อนให้เห็นและเข้าใจชีวิต ความเป็นอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรมแบบไทยที่สามารถซึมซับรับได้จากการเล่นกีฬาพื้นเมืองบ้าน โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ผ่านการเล่นกีฬาพื้นบ้านส่งผ่านไปยังค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี ได้แก่ คุณค่าทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาครบถ้วน มากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทกีฬา นอกจากนี้ กีฬายังส่งเสริมและสร้างคุณลักษณะสนุกสนาน สัมผัสสามัคคี และเข้าใจดีต่อกันได้อย่างแท้จริง เนื่องจากลักษณะการเล่นกีฬาพื้นบ้าน ในการเล่นจะสอดคล้องกับ ค่านิยม วิถีชีวิตความเป็นไปของสังคม สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในท้องถิ่น ความเป็นท้องถิ่นนิยมอยู่มาก กีฬาพื้นบ้านสามารถเล่นได้ทุกเพศ ทุกวัย และเข้าร่วมได้จำนวนมาก อีกทั้งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้าขายในชุมชน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม จึงไม่แปลกที่มีกีฬาพื้นบ้านที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น วิ่งวัวลาน ชนวัว แข่งเรือ ชนไก่ กัดปลา ซึ่งเป็นพื้นบ้านที่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยในการผลิตในวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นดัดแปลงเป็นกีฬาเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิง สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีของคนในชุมชนเดียวกันและชุมชนใกล้เคียง

วัวชน เป็นกีฬาพื้นเมืองของภาคใต้ที่มีทั้งความสนุกสนาน ตื่นเต้น ความประทับใจ เป็นกีฬาพื้นบ้านที่มีมาคู่กับคนภาคใต้อย่างยาวนานกว่า 500 ปี มีที่มาไม่แน่ชัดว่าเริ่มขึ้นตั้งแต่เมื่อใด และใครเป็นผู้ริเริ่ม มีเพียงเรื่องราวที่เล่าขานกันมายาวนานสืบๆ กันมา แต่ยังคงขาดหลักฐานที่แน่ชัดว่าเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

ในสายแห่งวัฒนธรรม คนใต้ได้เลี้ยงวัวไว้ไถนา เพราะคนใต้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ถึงเดือนสี่เดือนห้าทางจันทรคติ ประมาณเดือนมีนาคม - เมษายน หลังฤดูเก็บเกี่ยว ชาวนาจะปล่อยวัวออกหากินตามท้องทุ่งเป็นฝูงใหญ่ วัวจากในหมู่บ้านและจากต่างหมู่บ้านมีโอกาสได้พบกัน ประกอบกับเป็นช่วงที่วัวผสมพันธุ์ วัวตัวผู้จึงชนกันแย่งชิงเป็นจำฝูง เพื่อจะได้ยึดครองวัวตัวเมีย ชาวบ้านเจ้าของวัว จึงมีโอกาสได้เห็นลีลาการชนของวัวบางตัว เกิดความรู้สึกพอใจ ประทับใจ แลคัดเลือกไว้เป็นวัวชน (ฉันทส ทองช่วย และ จรินทร์ ศิริ 2543 : 5)

ในอีกกระแสหนึ่งกล่าวว่า ชาวไทยภาคใต้น่าจะได้กีฬาประเภทนี้มาจากพวกโปรตุเกส คือ ในสมัยพระเจ้าเอมมานูเอล แห่งโปรตุเกสได้แต่งตั้งทูตเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีกับไทยในปี พ.ศ. 2061 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระรามาธิบดี

พระองค์นี้ได้ทรงอนุญาตให้ชาวโปรตุเกสเข้ามาทำการค้าขายในเมืองไทย ซึ่งเป็นต่างชาติแรกที่ได้เข้ามาทำการค้ากับไทยโดยทางเรือ และโปรดให้ทำการค้าขายใน 4 เมือง ได้แก่ อยุธยา นครศรีธรรมราช ปัตตานี และมะริด นอกจากการทำการค้าขายแล้ว ชาวโปรตุเกสบางพวกยังได้เผยแพร่ขนบธรรมเนียมไว้หลายอย่าง เช่น การติดตลาด การทำเครื่องถม และการชนวัว เป็นต้น (วิเชียร ณ นคร 2542: 1870)

เดือน สมหวัง ปราชญ์ชาวบ้านผู้เชี่ยวชาญด้านการทำขวัญ ไหว้พระภูมิเจ้าที่ ได้กล่าวว่าการชนวัวปรากฏในพิธีกรรมสมัยโบราณที่ชาวบ้านจัดขึ้นบูชาเทวดาเพื่อความเป็นสิริมงคล และความอุดมสมบูรณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตร นอกจากนี้ ใช้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประกอบพิธีกรรมไหว้พระภูมิเจ้าที่ไร่นา กล่าวคือ เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนพิธีกรรมอื่นๆ จบแล้วชาวบ้านจะคัดเลือกวัว คู่หนึ่งที่มีลักษณะดี เป็นวัวที่อ้วนท้วนสมบูรณ์มาชนกันและต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการแพ้ชนะ คือพยายามหลีกเลี่ยงคำว่า “แพ้” เพื่อถือเป็นเคล็ดให้มีความหมายว่า หนได้ สู้อู้อได้ และชนะอุปสรรคต่างๆ ทั้งในการดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการงาน จะได้พบแต่ความเจริญรุ่งเรือง และความอุดมสมบูรณ์ตลอดปี (ฉันทส ทองช่วย และ จริน ศิริ 2543 : 7)

ถ้าจะกล่าวโดยสั้นๆ ก็ตอบได้ว่า วัวชนเกิดขึ้นแบบเดียวกับนักษัตรไทย หรือ ไก่ชน นั่นคือ ประการแรก การสรรหาวัวชนต้องเริ่มต้นจากการสืบเชื้อสาย (พันธุกรรม) และพันธุ์ คือ เราย่อมไม่เสาะแสวงหาวัวชนจากพันธุ์วัวนม หรือ วัวขุน วัวชนคัดเลือกมาจากวัวไต่หรือวัวทักษิณ ซึ่งวัวทักษิณเป็นพันธุ์ ที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อใช้เป็นวัวชนหรือวัวพันธุ์นักรู้มากกว่าห้าร้อยปี ผู้เลี้ยงวัวชนมีมาตรฐานในการคัดเลือกทั้งในด้านกรรมพันธุ์ และทางด้านความสามารถของตัววัวเอง ทางด้านกรรมพันธุ์นั้นนักเลี้ยงวัวชนมีความเชื่อว่าลูกวัวที่ได้เป็นวัวชนต้องมาจากแม่ที่มีเชื้อสายหรือพันธุ์ประวัติวัวชน ต่อจากนั้นก็ดูว่า วัวตัวนั้นมี “แวว” หรืออุปนิสัยส่งไปในทางต่อสู้หรือไม่ เช่น มีนิสัยซุกซน ปราดเปรี้ยว ชอบชนกันกับวัวตัวอื่น รังแกตัวอื่น ไม่กลัวแม้จะชนกับวัวตัวใหญ่กว่า (ศ.ดร. จริญญา จันทลักษณ์ 2543 : 79)

การเลี้ยงวัวชนในภาคใต้มีลักษณะที่น่าสนใจ คือ เกษตรกรชาวชนบทได้รับการถ่ายทอดวิธีการเลี้ยงสัตว์มาตั้งแต่บรรพบุรุษได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงสัตว์ทั้งทางตรง และทางอ้อม ในสังคมชนบทบางพื้นที่บางท้องถิ่นยังเลี้ยงสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ ถือเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ประจำภาคประจำท้องถิ่น เช่น การเลี้ยงไก่ชน การเลี้ยงวัววังลานในภาคกลาง การเลี้ยงวัวชนในภาคใต้ เป็นต้นเกษตรกรในภาคใต้เลี้ยงวัวเพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว ควบคู่ไปกับการทำสวนทำนา วัวที่เลี้ยงเป็นวัวพื้นเมืองภาคใต้ กินหญ้าพื้นเมือง มีสุขภาพสมบูรณ์และสืบพันธุ์ให้ลูกได้ตามปกติ และเลี้ยงไว้เพื่อเป็น วัวชน ใช้วิธีเลี้ยงแบบดั้งเดิม โดยใช้เชือกร้อยจมูก และผูกล่ตามท่อนาที่วางเปล่า สำหรับคอกที่ใช้ขังวัวจะใช้ขังช่วงกลางคืน โดยใช้ใต้ถุนบ้าน หรือคอกติดกับบ้าน มีการสูมไฟเพื่อไล่ยุง มีการใช้ยาพื้นบ้านหรือสมุนไพรในการบำรุงวัวและรักษาโรคของวัว ผู้เลี้ยงมีการตั้งชื่อ

ให้แก่วัวทุกตัว ตั้งตามสีหรือตำหนิในตัววัวเจ้าของวัวจะรักทะนุถนอมและมีความผูกพันกับวัวมาก และผู้เลี้ยงจะแยกลักษณะต่างๆ ในตัววัว เช่น สี เขาหาง ขวัญ ฯลฯ ว่าเป็นลักษณะเด่น ลักษณะดี ที่บ่งบอกถึงสิ่งดี สิ่งไม่ดี (สมหมาย คล้ายบ้านใหม่ 2543 : 8)

จังหวัดพัทลุงจะมีการชนวัวตั้งไม่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด แต่มีหลักฐานปรากฏว่ามีการจัดตั้งสนามชนโคที่บ้านควนมะพร้าว ตามความในพระนิพนธ์ “จดหมายเหตุระยะทางไปตรวจราชการแหลมมลายู ร.ศ. 121 ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ” คราวเสด็จฯ มายังพัทลุงระหว่างวันที่ 5-10 มิถุนายน พ.ศ. 2446 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน ร.ศ. 121 ทรงพักที่พัทลุง ทรงบันทึกไว้ว่า “เช้า 2.45 ออกจากที่พักท่ามิรามิราไปด้วยช้าง ทางแรกออกมาริมทางรกเป่นป่าแดง แต่ในเข้าไปเห็นยอดมะพร้าวสล้างทั้งสองข้าง เดินไป 5 นาที จึงได้เห็นบ้านซึ่งอยู่ริมทาง มีพรรณไม้ซึ่งใช้บริโภคติดอยู่ด้วยเรือนเล็กน้อย 3.00 ถึงหลัก 200 เส้น สุดเขตรบ้านตงทุ่งนา มีถนนตายอยู่ขวาห่าง 2 วา 3.13 ข้ามสะพานถึงวัดคูหา เบิกข้างขวา 3.15 ข้ามสะพานอีกแห่ง แล้วเลี้ยวทางแยกข้างซ้ายเข้าคูหาสวรรค์ เดิน 4 นาทีถึงเชิงเขา ลงข้าง พระ 10 วัด มารับสวดขยันโต ขึ้นเขาไปชั้น 1 เปนกุฎิขึ้นอีกชั้น 1 เปนโบสถ์เสาไม้ หลังคามุงกระเบื้องขึ้นอีกชั้น 1 ถึงคูหาสวรรค์ เวลาเที่ยง 45 ขึ้นข้างไปประมาณ 2 เส้นก็ถึงเขา เลี้ยวเข้าไปตามทุ่งนาอีกประมาณ 5 เส้น ถึงเชิงเขา ปีนขึ้นไปอีก 4 ถา 5 วา ถึงถ้ำมีรูปพระประดับฝั่งดินอยู่มากกว่ามาก ชุดอยู่จนบ่าย 2.35 จึงกลับขึ้นข้างไป ได้พระพิมพ์มามาก แต่ยังไม่รู้ว่ารูปอะไรต่ออะไร เพราะเปียกชำรุดดูไม่ได้ ฝนตกนิดหน่อยเมื่อมาเขาออกทะเล ทางแต่เขาออกทะเลมาพื้นที่เป่นนาทั้ง 2 ฟาก 2.50 ข้ามสะพาน อีก 2 นาทีข้ามอีกสะพานหนึ่ง ตอนนี้น่ามากเห็นสุดลูกตา 2.47 ถึงหลัก 100 เส้น เข้าหมู่บ้านทั้งสองฟาก 3 นาทีสุดเขตรบ้าน มีวัดชื่อวัดสวนมะพร้าวต่อไปเป่นทุ่งนา ข้างซ้ายไกลสุดตา ขวาเคียงไปด้วยหมู่บ้านตลอด 3.08 ข้ามสะพาน เข้าแถวบ้านแลสวนทั้งสองฟาก อีก 3.12 ข้ามคลอง ตะพานก็มีแต่ไม้แรงพอพันสะพานก็สิ้นเขตรบ้าน เรียกบ้านแร้ มีศาลาที่พักคนเดินทางอยู่ต้นตะพาน ต่อไปเป่นนา 2 ฟาก 3.22 ถึงหลัก 50 ถนนเรียวยเข้าไปทุกที่ 3.45 ถึงหลักสูญเส้น เชิงตะพานใหม่ข้ามคลองลำป่าซึ่งเขาจะให้เปิดฟุ้งนี้ แรงไม่มีพอข้ามข้ามได้ จึงข้ามข้างลงคลองลำป่า ขึ้นฟากโน้นก็เป่นเมืองพัทลุง มีบ้านราษฎรไปแถวหนึ่ง แล้วถึงวัดสองวัดอยู่คนละฟากถนนกัน แล้วไปถึงศาลแลสนามชนงั่วอยู่คนละฟากกัน (ปรมินทร์ อินทรักษา : 7)

กีฬาวัวชน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่มีมาอย่างยาวนาน หากจะนับเอาการอนุญาตให้มีการสร้างสนามวัวชนอย่างเป็นทางการเป็นจุดเริ่มต้น กล่าวคือกระทรวงมหาดไทยได้ออกข้อกำหนดจำนวนสนามวัวชนตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ 6085/2505 ลงวันที่ 2 เมษายน 2505 เรื่องกำหนดสนามวัวชน ซึ่งมี 5 ข้อ และยังมีผลบังคับใช้ในปัจจุบันจำนวน 1 ข้อ คือ สนามวัวชนประจำตามปกติจะอนุญาตให้เปิดได้อำเภอละไม่เกิน 1 สนาม

จังหวัดพัทลุง เป็นจังหวัดที่เคยเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่ยากจนที่สุดของภาคใต้ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

และอิสลาม มีลักษณะคล้ายๆ กับสังคมของคนภาคใต้ส่วนใหญ่ มีการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ 2 แบบ คือ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ซึ่งเกิดจากความผูกพันทางสายโลหิต ความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน เป็นความผูกพันที่เกิดจากการพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งการผลิตการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ผสมผสานและดำเนินไปภายใต้ระบบคุณค่า และความเชื่อ ซึ่งเป็นพลังทางศีลธรรมที่ช่วยรักษาจิตวิญญาณของผู้คนและชุมชนให้คงอยู่จนกลายเป็นลักษณะเด่นของสังคมวัฒนธรรม ได้หล่อหลอมผู้คนให้มีบุคลิกภาพแบบคนใต้

สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ ได้อธิบายลักษณะสังคมภาคใต้ที่มีอิทธิพลเชื่อมโยงกับบริบททางด้านการเมืองไว้ว่า สังคมภาคใต้มีลักษณะการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ 2 แบบ คือ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติและความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนอันเกิดจากการพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งการผลิตและการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน ความสัมพันธ์เหล่านี้มีการผสมผสานและดำเนินไปภายใต้ระบบคุณค่าและความเชื่อที่มีพลังทางศีลธรรม ที่รักษาจิตวิญญาณของผู้คนและชุมชนให้คงอยู่ จนกลายเป็นลักษณะเด่นของสังคม คือการอยู่ร่วมกันแบบแบ่งปัน รักพวกพ้องเครือญาติ เป็นอยู่เรียบง่าย ผูกพันกับถิ่นกำเนิดเคร่งครัดในจริยธรรมและคำสอนของศาสนาความสัมพันธ์ทางเครือญาติและความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเป็นกลไกสำคัญต่อการจัดระเบียบทางสังคม ญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันและสัมพันธ์กันตามลำดับอาวุโส ผู้ใหญ่มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก ในขณะที่เด็กก็ต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นคนอ่านสอนง่ายและขยายออกไปเป็นระบบอุปถัมภ์ในสังคมภาคใต้ (สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, พิสิฐ เจริญวงศ์ และปรีชา นุ่นสุข, 2542, น. 5648 อ้างใน สานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 29)

คนคามสมุทรลายุ (จรรยา หนูทอง – แสงอุทัย : ผู้จัดการออนไลน์ 30 ตุลาคม 2558) นิสัยใจคอและบุคลิกภาพของคนใต้มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นจนเป็นที่รับรู้ของคนต่างถิ่น ดังที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมหลวงภาณุพันธุ์วงศ์วรเดชบันทึกถึงว่า “ชาวนอก” อันหมายถึงชาวภาคใต้...พูดภาษาไทยก็เป็นเสียงชาวนอกแล่มก็มีกิริยา...ท่าทางเป็นคนเรียบริ้ว หงิมๆ และเป็นคนมีกิริยาโบราณแล่มกิริยาป่าๆ”

ลักษณะนิสัยและบุคลิกที่เด่นๆ ของคนใต้ ได้แก่ “...พูดจาโต้ตอบตรงไปตรงมา โผงผาง ไม่ถนอมน้ำใจหรือรักษามารยาทในการพูดกับคู่สนทนา เจรจาโต้ตอบเฉียบแหลม ไม่ยอมรับอะไรง่ายๆ...ชอบแสดงตนว่าเป็นคนกว้างขวาง...กล้าได้กล้าเสีย...รักศักดิ์ศรีและพิทักษ์พวกพ้องเครือญาติ...ไม่กระตือรือร้น...ชอบทำตัวเป็นหัวเรือใหญ่หรือเป็นนักเลง คำนึงประโยชน์เฉพาะหน้าและเอาตัวรอด รักสนุก เกียจคร้าน ชอบจับกลุ่ม...ผูกพันกับตัวบุคคล...รักและผูกพันกับถิ่นกำเนิด (ชวณ เพชรแก้ว. 2534 : 103 อ้างใน คนคามสมุทรลายุ จรรยา หนูทอง-แสงอุทัย)

วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของคนใต้ มีลักษณะเฉพาะออกไปจากภาคอื่นๆ มาทุกยุคทุกสมัย จนได้รับการยอมรับว่าคนใต้มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และมีทัศนคติทางการเมืองที่ทันสมัย เช่น เลือกลงมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองเดียวกันเกือบทั้งภาค เลือกลงมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคประชาธิปไตยมาโดยตลอด

สังคมปกติได้เป็นสังคมเครือข่ายใดใคร มีญาติมากก็มีพวกมากสามารถทำอะไรก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ระบบเครือข่ายที่มีมาทั้งญาติที่สืบสายโลหิต การผูกตอเพื่อขยายอิทธิพลและผลประโยชน์ตามภูมิปัญญาการขยายอำนาจการปกป้องตนเองและเครือข่าย เช่นเดียวกับการผูกเกลอเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับคนนอกสายเลือดให้แน่นแฟ้นถึงขนาดตายแทนกันได้ นอกจากนั้นระบบอุปถัมภ์ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการสร้างบารมีทางการเมือง

คนได้มีคตินิยมดั้งเดิมเป็นคนนักเลง ศรัทธาในศาสนา ต่อต้านอำนาจรัฐ เชื่อในไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลังและเครื่องครัดในจารีตทางเพศ ความเป็นคนนักเลงแสดงออกโดยการเป็นคนมือใหญ่ ใจกว้าง กล้าได้กล้าเสีย ยอมฉิบหายขายนานาเพื่อไม่ให้เสียหน้าเสียชื่อ นำเอาคำสอนทางศาสนามาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน นิยมให้บุตรหลานบวชเรียนเป็นคนสุกก่อนจะมีครอบครัว มีคตินิยมต่อต้านอำนาจรัฐ ไม่เชื่อมั่นว่ารัฐหรือระบบราชการจะช่วยเหลือตนเองได้ ชอบพึ่งพากันเอง ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “นายรักเหมือนเสือทอด หินนายรอดเหมือนเสือหา” หรือ “ไม่รบนายไม่หายจน” และกระบวนการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยตลอดจน “วัฒนธรรมโจร” มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องรางของขลัง ดังจะเห็นได้จากการนับถือทวด ผีบรรพบุรุษ ตายาย ครูหมอโนรา ตลอดจนพระเครื่อง เกจิอาจารย์ต่างๆ อาทิ พ่อท่านคล้ายวัดสวนขัน หลวงพ่อทวด วัดช้างให้ พ่อท่านปลอดวัดหัวป่า พ่อท่านสงวัดปากบางภูมิ พ่อท่านคงวัดธรรมโฆษ พ่อท่านแซมวัดฉลอง เป็นต้น

ในส่วนของคตินิยมความเคร่งครัดในจารีตทางเพศ จะเห็นได้จากตำนานโนราที่ถูกกลอยแพเพราะท้องไม่มีพ่อ ซึ่งคนได้ถือว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ แม้แต่การแสดงหนังตะลุงที่คู่พระนางจะได้เสียกันในป่าใน เขาก็จะบันดาลให้มีหน้าร่างกลางป่าเพื่อไม่ให้คู่พระคู่นางอันเป็นวีรบุรุษวีรสตรีของผู้ชมโดยเฉพาะกุลบุตรกุลธิดาได้เสียกันบนพื้นดินพื้นหญ้า ซึ่งเชื่อว่าเป็นการกระทำเยี่ยงเดรัจฉานและลูกที่เกิดมาก็จะมีวิญญาณของเดรัจฉานโดยปริยาย (จรรยา หยูทอง – แสงอุทัย : ผู้จัดการออนไลน์ 30 ตุลาคม 2558)

จังหวัดพัทลุงเป็นสังคมเกษตรกรรม มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ประโยชน์ เช่น เป็นอาหาร ไร่ใช้แรงงาน เป็นต้น โดยเฉพาะวัวยังเป็นสัตว์ที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนพัทลุง นอกจากเอาไว้ใช้แรงงานเป็นอาหารแล้ววัวยังเป็นสัตว์ที่มีการเลี้ยงไว้ต่อสู้เป็นเอกลักษณ์ สร้างความโดดเด่นเป็นที่นิยมชมชอบของผู้คนที่พบเห็น จนมีคำกล่าวกันว่า “ถ้าหนุ่มคนไหนลั้ววัวไม่เป็น ไปขอลูกสาวใครเขาจะไม่ยกให้” เพราะถือว่าเป็นคนไม่เอาไหนไม่สู้คนไม่สามารถเลี้ยงดูลูกเมียได้ หรือในการจัดงานต่างๆ เช่น งานศพ ขึ้นบ้านใหม่การเลี้ยงฉลอง ก็จะนิยมฆ่าวัวเลี้ยงแขกที่มาในงาน และมีการนับจำนวนวัวที่ถูกฆ่าเป็นการกำหนดถึงความยิ่งใหญ่ของงานหรือความกว้างขวางของเจ้าของงาน และในหมู่เพื่อนสนิทก็จะถามกันว่า จะฆ่าโคเมื่อไหร่คำตอบที่ได้ก็เป็นอันที่หมายรู้กันว่านั่นคือวันเริ่มงาน

สำหรับวัวชนเป็นกีฬาที่ผูกพันและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนจำนวนหนึ่งของจังหวัดพัทลุงได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเลี้ยงวัวชนสามารถนำเงินนำทองให้เจ้าของปีละมากๆ จึงมีเลี้ยงดูกันอย่างดีมีหญ้าทำให้กินอย่างอุดมสมบูรณ์ อาบน้ำขัดสีกวีวรรณ วันละ 2 หน ผีกหัดกำลังให้วิ่งทุกๆ เข้าเย็น และใช้ไม้ตีที่คอทุกวันเพื่อให้มีกล้ามเนื้อขึ้นทำให้คอแข็งแรงและให้ฝึกชนกับวัวอื่นๆ บ้าง แต่ไม่ถึงกับให้แพ้ชนะกันเช่นเดียวกับซ้อมมวย ผู้เลี้ยงจะต้องคอยดูแลอย่างดีมิให้ใครเข้าใกล้โดยเฉพาะคนฝ่ายตรงกันข้าม กลางคืนถ้ามีฝูงชุมจะให้นอนในมุ้งอย่างดี เรียกว่าให้อยู่ดีกินดีเหมือนหรือยิ่งกว่าปฏิบัติกับลูกเมียหรือพ่อแม่ของเขาทีเดียว ยิ่งใกล้วันชนด้วยแล้วก็ยิ่งเลี้ยงดูแลพิทักษ์รักษาอย่างดีพิเศษขึ้นไปอีกเพราะอาจถูกฝ่ายตรงกันข้ามลอบวางยาหรือทำอาชกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดให้พ่ายแพ้ได้

สมคิด ทองสง ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวพัทลุงไว้ว่า มีความสนใจทางการเมืองแบบนักการเมือง ได้แก่การถือพรรคถือพวกหวังผลอยู่ที่ชัยชนะในการแข่งขันทางการเมืองโดยไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แท้จริง ยึดติดอยู่กับตัวบุคคล ไม่สนใจในนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อหวังผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการพึ่งพาอาศัยนักการเมือง ทั้งที่เป็นประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของชุมชน ไม่สนใจในบทบาทหน้าที่อันแท้จริงของนักการเมือง มีบุคลิกลักษณะช่างพูดช่างแสดงและชอบการถกเถียง (จรรยา หนูทอง, 2547, น. 71 – 72 อ้างในสารานิตย์ เพชรกาฬ, 2550 : 30)

ค่านิยมในสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2524 พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคคือ ความเห็นแก่ตัวและพวกพ้องในทางการเมือง การนับถือยกย่องบุคคลซึ่งมีอิทธิพลและอำนาจในท้องถิ่นโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง การถือความเป็นใหญ่ในตนเองและไม่เคารพในระเบียบกฎหมาย ชอบความมีอำนาจ มียศศักดิ์และความมั่งมี ชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย ชอบการพนันเสี่ยงโชค ความนิยมในเรื่องอภิสิทธิ์ในทางที่ผิด ค่านิยมเกี่ยวกับความเป็นนักอนุรักษ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับการแนะนำทางวิชาการของทางราชการ ความนิยมเกี่ยวกับการเชื่อถือโศกลาง ชอบความสะดวกสบายและรักสนุก (จรรยา หนูทอง, 2547, น. 4 อ้างในสารานิตย์ เพชรกาฬ, 2550 : 31)

ชวน เพชรแก้ว ได้กล่าวถึงนิสัยใจคอและบุคลิกของคนภาคใต้ไว้ว่า เป็นคนพูดจาตอบโต้ตรงไปตรงมา โผงผาง ไม่ถนอมน้ำใจหรือรักษามารยาทในการพูดกับคู่สนทนา เจรจาโต้ตอบเฉียบแหลม ไม่ยอมรับอะไรง่าย ๆ ชอบแสดงตนว่าเป็นคนกว้างขวาง ถ้าได้กล้าเสีย รักศักดิ์ศรีและพิทักษ์พวกพ้องเครือญาติ ชอบทำตัวเป็นหัวเรือใหญ่หรือเป็นนักเลง คำนึงประโยชน์เฉพาะหน้าและเอาตัวรอด รักสนุก เกียจคร้าน ชอบรวมกลุ่ม ยึดถือความผูกพันกับตัวบุคคล รักและผูกพันกับถิ่นกำเนิด (ชวน เพชรแก้ว, 2534, น. 103 อ้างในสารานิตย์ เพชรกาฬ)

จังหวัดพัทลุงมีสนามวัวชน จำนวน 3 แห่ง ในแต่ละแห่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่ต่างกัน คือ สนามท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง เป็นการตั้งเพื่อประกอบการธุรกิจในกลุ่มเครือญาติ ของกลุ่มตระกูล เสงส์สั้น บ่อนหยีใน อำเภอควนขนุน เป็นของนักธุรกิจชาวพัทลุง โกฮัง โกตบ โกตี เป็นสนามที่เน้นธุรกิจ วัวชนอย่างเดียวไม่เคยปรากฏว่าคนกลุ่มนี้จะลงเล่นการเมืองในทุกระดับ สนามปากพล เป็นสนามที่ตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของนางนาที่ รัชกิจประการ อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัด

พัทลุง อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง ระบบบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทย แต่ในความเป็นจริงการจัดตั้งสนามวู้ชชนปากพล มุ่งเน้นในการสร้างเครือข่ายธุรกิจ กลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงธุรกิจรั้งนอีกทีหนึ่ง ไม่ได้มีนัยทางการเมืองโดยตรง

นับตั้งแต่ในอดีต นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงมีรูปแบบในการหาเสียงที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนมากจะอาศัยเครือข่าย เครือข่าย ความรู้ความสามารถส่วนตัว การหาเสียงแบบเข้าถึงตัว สร้างความสัมพันธ์ นโยบายการหาเสียงของพรรค เช่น การชูนายชวณ หลีกภัย เป็นนายของคนที่ทำให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งยกทีม ดังจะเห็นได้จากการหาเสียงของ ร้อยตรีถิต รัตนพันธุ์ มี การปราศรัย การแจกใบปลิว การแจกหนังสือ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลต่างๆ ได้มาก นอกจากนั้นยังใช้ยุทธวิธีเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ ถือโทรโข่งเดินพูดปราศรัยไปตามหมู่บ้าน เข้าถึงผู้นำชุมชน ไปพบญาติผู้ใหญ่ และบุคคลที่เคารพรักใคร่ เดินไปเยี่ยมเยียนประชาชนถึงบ้านเรือน คำบ้านไหนกินนอนบ้านนั้น เจ้าของบ้านนำข้าวปลาอาหารมาให้การต้อนรับเลี้ยงดู เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีและผูกใจชาวบ้านได้มาก ร.ต.ท. คลาด ชูทรานนท์ ได้อาศัยความรู้ทางการศึกษาและประสบการณ์ด้านหน้าที่การงานมาแนะนำตัวหาเสียง ได้แก่ด้านคุณวุฒิทางการศึกษาสำเร็จธรรมศาสตร์บัณฑิต มีความรู้ทางด้านกฎหมาย มีตำแหน่งหน้าที่การงานคือการเป็นข้าราชการตำรวจและเป็นครูมาก่อน ได้เดินพบปะประชาชนในหมู่บ้านชุมชน การอาศัยญาติมิตรและผู้ที่มีความเคารพรักใคร่ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งอาศัยบารมีของบิดาซึ่งเป็นบุคคลกว้างขวางในสังคม นายวิระ (กานต์) มุสิกพงศ์ มีลักษณะเดียวกันกับผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์อื่นๆ คือ การจัดเวทีปราศรัย ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่โดดเด่นและทำได้ดีกว่าพรรคการเมืองอื่น ประกอบกับทักษะความสามารถพิเศษเฉพาะตัวของนายวิระ (กานต์) ที่มีพื้นฐานของความเป็นนักพูด สามารถโน้มน้าวเข้าถึงจิตใจของผู้ฟัง รู้จักประยุกต์ความรู้ที่หลากหลายมาบูรณาการนำเสนออย่างทอดล่ำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ให้เข้าใจง่าย มีทักษะลีลาของการใช้คารม เชือดเฉือนพร้อมด้วยมุขตลกสอดแทรกสร้างความสนใจให้กับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังใช้วิธีการให้หวัคະແນรับผิดชอบฐานคะແນนเสียงในแต่ละพื้นที่ นายสุพัฒน์ ธรรมเพชร ใช้ ในรูปแบบวิธีการร่วมกันตามระบบของพรรค น่าสนใจ คือการจัดเวทีปราศรัยและการหาเสียง ในช่วงเวลาที่ยังไม่มีการเลือกตั้ง ก็ลงสัมผัสหรือเกาะติดกับพื้นที่โดยตลอด ร่วมงานทางสังคม งานบุญกุศลกิจกรรม ประเพณีทางศาสนา กิจกรรมทางสังคม

ในจังหวัดพัทลุงยังไม่ปรากฏเป็นที่ชัดเจนว่านักการเมืองของจังหวัดพัทลุงที่มาจากวงการวู้ชชน หรือนักการเมืองระดับชาติใดจะออกมารับว่าเป็นคนในวงการวู้ชชน จะมีก็เพียงเป็นที่รู้กันว่า เป็นคนที่อยู่เบื้องหลัง คือ นางนาที รัชกิจประการ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการจัดตั้งสนามวู้ชชนปากพล อำเภอบางแก้ว และเป็นมีที่มิตมีความสัมพันธ์กับนายอำนาจ เส็งสุ้น กำนันตำบลท่ามิหรำ ซึ่งเป็นนายสนามวู้ชชนบ้านท่ามิหรำ และนักการเมืองระดับชาติที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับวู้ชชน และเป็นนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมาต่อเนื่องหลายสมัย เช่น นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ นายนิริศ ขำนุรักษ์ สำหรับนักการเมืองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีจำนวนหลายคน เช่น สจ. เช่น นายเสรี แก้วหนู นายกองค้การ บริหารส่วนตำบล เช่น นายสุพัฒน์ มูลเมฆ นายกองค้การ บริหารส่วนตำบลชัยบุรี อำเภอมืองพัทลุง นายสมโชค เส็งสุ้น สมาชิกสภาจังหวัดพัทลุง นายเจริญ เส็งสุ้น นายกองค้การ บริหารส่วนตำบล

ท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง นายสมชาติ ศรีหนูสุด นายองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหา อำเภอควนขนุน เป็นต้น

ว๊วน เป็นภาพกว้างของสังคมจังหวัดพัทลุง ที่มองดูเรียบง่าย ทุกคนใช้ชีวิตที่หมุนเวียนเป็นวัตรจักรในการเลี้ยงดูว๊วนแต่ในความเป็นจริงว๊วนเกี่ยวข้องกับภาคส่วนของสังคมในมิติต่างๆ มากมาย ทั้ง ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการค้าขายในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับว๊วนโดยตรง เช่น ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงว๊วน อาหารและยาสำหรับว๊วน รับจ้างเลี้ยงว๊วน เป็นต้น อาชีพที่ไม่เกี่ยวข้องกับว๊วน แต่ก็อาศัยบริบทของว๊วน เช่น พ่อค้าแม่ค้าที่ขายเสื้อผ้า อาหาร ของใช้ ที่หน้าสนามว๊วน คนขับรถรับจ้าง ด้านสังคม ได้สร้างผลกระทบทางสังคมต่างๆ เช่น การติดการพนัน ภาระหนี้สิน การมีสายสัมพันธ์เฉพาะในกลุ่มที่กลายเป็นกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานเฉพาะในสังคมที่เรียกว่า “สังคมว๊วน” ที่นายหัวว๊วนหรือนายบ่อนว๊วนจะมีอำนาจหรืออิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งคนในสังคมว๊วนจะยอมรับอำนาจโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทุกคนจะต้องเคารพกฎของสนามเป็นอำนาจที่อยู่นอกเหนืออำนาจรัฐ เป็นสังคมที่มีความเด็ดขาด มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน มีการอุปถัมภ์ค้ำชูซึ่งกันและกันจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม

ธุรกิจว๊วนกับการเมืองจังหวัดพัทลุง ในมิติของการเมืองระดับชาติ เป็นเพียงการสร้างความสัมพันธ์เพื่อเป็นหัวคะแนน การสร้างชื่อเสียง การสนับสนุนรางวัล เสื้อสามารถ ซึ่งนักการเมืองปัจจุบันมีฐานคะแนนหลักที่ไม่ได้มาจากว๊วน เช่น นางนาที รัชกิจประการ มีฐานคะแนนหลักเมื่อครั้งลงรับสมัครสมาชิกวุฒิสภา และได้รับการเลือกตั้ง ฐานคะแนนมาจากกลุ่มสตรีที่ตนเองเป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับจังหวัด การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสตรี นายนิริศ ขำนุรักษ์ มีฐานคะแนนคือกลุ่มคนมุสลิม เป็นต้น ในมิติของการเมืองท้องถิ่น ว๊วนจะเข้าไปมีบทบาทในการเป็นนักเลงว๊วน สร้างชื่อเสียง ส่งเสริมอิทธิพล สร้างบารมี สร้างพรรคพวกได้ ดังที่ได้กล่าวไว้ตอนต้นว่า สังคมพัทลุงเป็นสังคมเครือญาติ ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นการเป็นคนในสายสกุลใหญ่มีเครือญาติมาก ก็จะได้เปรียบ ว๊วนจึงเป็นอีกขาหนึ่งในการสร้างพรรคพวกเพื่อเพิ่มเติมคะแนนเสียงในส่วนที่ขาดไปจากเครือญาติ และว๊วนกลายเป็นนโยบายในการหาเสียง และมีบางพื้นที่ใช้นโยบายในการสนับสนุนว๊วนในการหาเสียง เช่น จัดหารถอัดฟาง แจกเมล็ดพันธุ์หญ้า ธนาคารน้ำเชื้อ เป็นต้น ขณะเดียวกันการชนว๊วน สนามว๊วนก็ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการเชื่อมกลุ่มผลประโยชน์เข้าด้วยกัน เพื่อโยกไปหาผลประโยชน์แอบแฝงอีกทอดหนึ่งด้วย เป็นต้นว่า การพนัน การฟอกเงิน สร้างเครือข่ายผลประโยชน์ ชื่อเสียง เพราะนอกจากว๊วนและคนเลี้ยงแล้วยังมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการว๊วนอีกเป็นจำนวนมาก จนสามารถกล่าวในเวลานี้คือ “ชุมชนของชนว๊วน” ประกอบด้วย ครอบครัวคนเลี้ยงว๊วน แก้วแก้ว (นักธุรกิจ) เจ้าของว๊วน นายสนามชนว๊วน ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดชนว๊วน นักพนัน พ่อค้าแม่ค้า นักการเมืองท้องถิ่น คนให้เช่าที่พักว๊วน ผู้อุปถัมภ์สนาม รวมกันเป็นกลุ่มเครือข่าย เป็นย่านไย

วัฒนธรรมการชนวัว ทั้งในและนอกบ่อน เป็นกลไกโครงสร้างส่วนที่มีความแข็งแกร่งยึดโยงกันเหนียวแน่นในแวดวงตัวเอง

กลุ่มคนที่นิยมเลี้ยงวัวชนในจังหวัดพัทลุง คือประชาชนทั่วไปที่ยึดเป็นอาชีพ เนื่องจากการเลี้ยงวัวชนจะมีรายได้ดีกว่า ในกรณีที่เพื่อเพื่อขาย คนที่เลี้ยงวัวชนที่ชื่นชอบในกีฬาวัวชน ก็จะเลี้ยงดูวัวชนเพื่อเอาไว้ชน หวังมีรายได้จากการเดิมพัน มีชื่อเสียงจากการเป็นเจ้าวัวดัง มีพรรคพวก มีคนรู้จักเพิ่มขึ้น พ่อค้า คหบดีที่ชื่นชอบวัวชน ก็จะมีวัวชนแล้วนำไปฝากหรือจ้างเลี้ยง เช่นเดียวกับนักการเมืองท้องถิ่นที่เลี้ยงวัวชนหรือนำวัวชนไปฝากหรือจ้างเลี้ยง พบว่าในกลุ่มคนที่เลี้ยงวัวชนจะมีทุกเพศทุกวัย ไม่เว้นแม้แต่สตรีและเด็ก ในส่วนของสตรีจะเลี้ยงในเชิงของธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ที่เลี้ยงเพื่อไว้ชนมีเป็นส่วนน้อย สำหรับในเด็กที่พบส่วนมากจะเป็นการเลี้ยงดูในครอบครัวที่มีวัวชนจึงได้เกิดการเลี้ยงและมีความผูกพัน สำหรับในเด็กที่ว่างงานไม่ได้เรียนหนังสือก็จะเป็นคนรับจ้างเลี้ยงวัวชนให้กับค่ายวัวต่างๆ

การพนันวัวชน มีสองรูปแบบคือการเดิมพัน ซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องนำวัวมาเปรียบกัน และตกลงกันว่าจะชนกันในช่วงเงินเดิมพันเท่าไร เงินเดิมพันจะต้องเท่ากัน ในส่วนของเงินเดิมพัน เป็นช่องทางให้นักการเมืองเข้ามาสร้างอิทธิพล บารมีได้โดยง่าย เช่นการร่วมลงขันกับเจ้าของวัว ซึ่งเงินเดิมพันสำหรับวัวของชาวบ้านทั่วไปจะเป็นเงินที่ได้มาจากพี่น้องเพื่อนฝูง หรือนายทุนนักการเมืองร่วมลงขัน หรือในกรณีวัวดังที่มีการชนวงเงิน หลายล้านบาท ก็เป็นที่น่าจับตาว่าจะเป็นการสร้างแสนราคาเพื่อผลประโยชน์ที่แอบแฝงได้ การพนันอีกประเภทคือการเล่นการพนันในบ่อวัวชน คนกลุ่มนี้เป็นนักเล่นการพนันมีอาชีพจะไปเล่นวัวชนในทุกบ่อนวัวชน ส่วนมากจะไม่ได้เป็นเจ้าของวัวชนคนกลุ่มนี้เป็นคนต่างถิ่นอาจจะไม่ผลทางการเมืองไม่มากนัก แต่ในภาพรวมคนเหล่านี้ก็เป็นคะแนนเสียงที่ขอกันได้ในสังคมวัวชน ซึ่งในความเป็นจริงชัยชนะของวัว มีคุณค่าสำหรับนักการเมืองมากกว่าเงินเดิมพัน การกล่าวขานว่าวัว ส.จ. ชนะ วัวนายกชนะ วัวได้เสียสามารถกลับบ้านเป็นความภูมิใจ และเป็นทีกล่าวขานกันอีกนานวัน

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า จังหวัดพัทลุงเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงวัวชนอยู่เป็นจำนวนมากและมีประวัติการต่อสู้มาอย่างยาวนานทั้งในรูปของการปกป้องบ้านเกิดเมืองนอนในสมัยสงครามเก้าทัพ ที่ได้สร้างวีรบุรุษอย่าง “มหาช่วย” หรือพระยาช่วยทุกขราษฎร์ การต่อสู้ของประชาชนเพื่อเอาตัวรอด การเกิดขุมโจรที่มีชื่อเสียงอย่างรุ่ง ตอนทรายดำหัวแพร ที่ได้สร้างวาทะกรรมว่า “พัทลุงเมืองโจร” “คนพัทลุงนับถือโจรมีการสร้างอนุสาวรีย์โจร” “ไม่รบนาย ไม่หายจน” การต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ทางการเมืองในยุคคอมมิวนิสต์ จนเกิดกรณี “ถังแดง” และมีวาทะกรรมว่า “ถีบลงเขา เผาลงถัง (แดง)” จึงมีความน่าสนใจยิ่งต่อการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ให้ทราบถึง แนวทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมทางการเมืองของคนพัทลุงว่ามีลักษณะอย่างไร กระบวนการกลมกลืนที่ผ่านวิถีชีวิตวัวชน

ได้สร้างรูปแบบวิถีคิดและพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไร มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาว่าวชน
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาว่าวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับว่าวชน

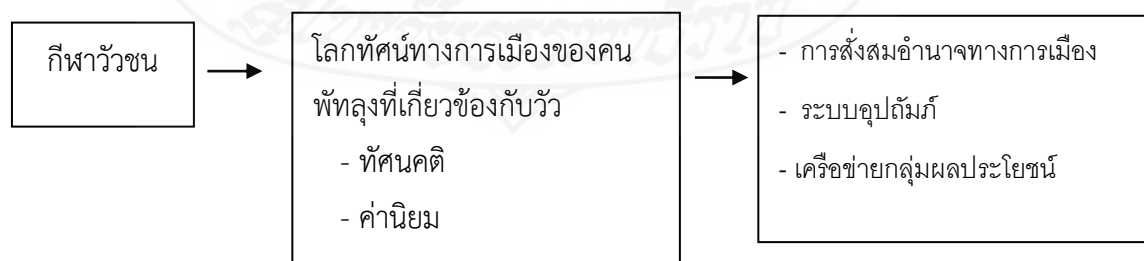
3. ประเด็นคำถามการวิจัย

- 3.1 กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาว่าวชนในจังหวัดพัทลุงมีโลกทัศน์ทางการเมืองอย่างไร
- 3.2 กีฬาว่าวชนมีอิทธิพลมีผลต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุงอย่างไร

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาว่าวชนในจังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ พูดคุย การสังเกต ภายใต้กรอบแนวคิด ดังนี้

- 4.1 โลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาว่าวชน
- 4.2 อิทธิพลและผลกระทบของกีฬาว่าวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมือง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการในการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น อิทธิพลและผลกระทบต่อโลกทัศน์ทางการเมือง และอิทธิพลและผลกระทบในการสร้างโลกทัศน์ทางการเมือง ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัยรุ่นในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 คน ประกอบด้วย

5.2.1 **ผู้จัดการสนามชนโคบ้านท่ามิหรำ** จำนวน 1 คน นายอำนวยการ ส่งสัน

5.2.2 **ผู้เลี้ยงวัยรุ่น** จำนวน 12 คน

- 1) นายมณูญ ชูแสง
- 2) นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย
- 3) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก
- 4) นายประเสริฐ ปราบปรี
- 5) นายสมใจ ชูปาน
- 6) นายสมศักดิ์ ปราบปรี
- 7) นายคนองเดช มาเอียด
- 8) นายธงชัย นพรัตน์
- 9) นางพรไพโร แก้วไชย
- 10) นายดำ ปิ่นเขียว
- 11) นายโกศล พรหมช่วย
- 12) นายแก้ว สังข์ชู

5.2.3 **นักการเมือง** จำนวน 10 คน

- 1) นายสมบูรณ์ เหล่าทอง นายกเทศมนตรีเทศบาลเขาชัยสน

อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

- 2) นายสมภาษณ์ เมืองสงค์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตำนาน

อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง

- 3) นายเสรี แก้วหนู สจ. เขต 2 อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

- 4) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ ประธานสภาเทศบาลตำบล ท่ามิหรำ

อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง

- 5) นายโสภณ ชัยศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ
จังหวัดพัทลุง
- 6) นายประเสริฐ ฆมานมา กำนันตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา จังหวัด
พัทลุง
- 7) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กำนันตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 8) นายไพรัตน์ ปราบปรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ
จังหวัดพัทลุง
- 9) นายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
- 10) ดร.นาที รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง

5.3 ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาเฉพาะสนามกีฬาชนวีรชนามท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 โลกทัศน์ (Vision) หมายถึง ทศนะหรือความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งเหนือธรรมชาติ ที่กลายเป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อความรู้สึกรู้จักคิด ค่านิยม พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคน

6.2 กีฬาวัวชน หมายถึง การละเล่นพื้นบ้านที่มีการนำวัวมาทำการต่อสู้กันจนเกิดการแพ้ชนะ

6.3 สังคมวัวชน หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัวชน ครอบครัวยุคนเลี้ยงวัว เจ้าของวัว นายสนามชนวัว ผู้เกี่ยวข้องกับการบวกรจัดการจัดชนวัว นักพนัน พ่อค้าแม่ค้า คนให้เข้าที่พักรัว ผู้อุปถัมภ์สนาม นักการเมืองท้องถิ่น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ทำให้ทราบโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชน
- 7.2 ทำให้ทราบอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวัวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวัวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสาร/ตำรา

- 1.1 เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัวชน
- 1.2 แนวคิดโลกทัศน์
- 1.3 แนวคิดคติชนวิทยา
- 1.4 แนวคิดชุมชนนิยม
- 1.5 แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง
- 1.6 แนวคิดระบบอุปถัมภ์

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 อำนาจและเศรษฐกิจการพนันวัวชนภาคใต้ ผศ. ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ
- 2.2 หัวเขือกวัวชน อาคม เดชทองคำ
- 2.3 วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทย ศ.ดร. จรัส สุวรรณมาลา
- 2.4 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ศ.ดร.อุไรวรรณ ธนสกลิต

1. เอกสาร/ตำรา

1.1 เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัวชน

วิเชียร ณ นคร (2543 : 1870) ได้กล่าวถึงวัวชนไว้ว่า ชนวัว เป็นกีฬาพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงที่สุดอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ โดยการคัดเลือกเอาวัวที่มีคุณลักษณะเหมาะสมมาชนกันในสถานที่ที่กำหนด เป็นกีฬาที่ให้ความสนุกสนาน ตื่นเต้น และความประทับใจแก่ผู้ชม จึงเป็นที่นิยมของชาวภาคใต้ทั่วไป

ในระยะแรกของการชนวัวเชื่อว่าคงเอาวัวมาชนกันเล่นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่ต่อมาก็ได้มีการพนันขันต่อกันด้วยตามวิสัยของมนุษยชาติ กีฬาวัวชนจึงได้กลายมาเป็นการพนันประเภทหนึ่งด้วยเหตุนี้ เมื่อเป็นกีฬาที่มีการพนันแทรกเข้ามาโดยมีการได้เสียกันเป็นเงิน เรือนหมื่นเรือนแสนทางราชการก็จำเป็นต้องเข้าไปควบคุมการเล่นประเภทนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายของบ้านเมืองเพื่อป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยใดๆ ขึ้น โดยจัดให้มีบ่อนชนวัวที่ถูกต้องตามกฎหมายเรียกว่า “สนามชนโค” (โดยทางราชการได้กำหนดให้ขออนุญาตในการตั้งบ่อนและขอ

อนุญาตทุกครั้งที่จัดให้มีการชนวัว) หรือเรียกกันอย่างสามัญว่า “บ่อนชนวัว” หรือ “บ่อนวัวชน” และเพื่อขจัดความอยุติธรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับกีฬาชนวัวดังกล่าว ทางสนามชนวัวจึงได้ทำกติกาสำหรับกีฬานี้โดยตรงขึ้นโดยให้ใช้เหมือนๆ กันเกือบทุกสนาม

วัวที่ใช้ชน ซึ่งเรียกว่า วัวชน นั้นต้องเป็นพันธุ์วัวชนโดยเฉพาะถึงจะดี วัวใช้งานธรรมดา หรือวัวเนื้อไม่ค่อยจะนิยมใช้เป็นวัวชนนัก วัวชนต้องเป็นวัวตัวผู้ อายุระหว่าง 4 - 6 ปี ซึ่งเรียกว่า “ถึก” อันเป็นระยะเวลาของอายุเหมาะที่จะชน ถ้าไม่แพ้หลายครั้งหรือเสียวัวเสียก่อนก็อาจจะชนได้ถึงอายุ 14 - 15 ปี

วัวที่ดีต้องมีคุณสมบัติบางอย่างในการต่อสู้ คือต้องมีน้ำใจทรหดอดทน มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีไหวพริบหรือชั้นเชิงในการชนที่ดี ที่เรียกกันว่า “ชนดี ใจดี แรงดี” กับต้องมีลักษณะที่ดีอื่น ๆ อีกหลายอย่างตามความเชื่อ เช่น ลักษณะของขวัญ สีของวัว และลักษณะเขา

วิเชียร ณ นคร (2543 : 1887) ได้กล่าวถึงการเลี้ยงดูวัวชน ไว้ว่า ในระยะแรกต้องเอาวัวที่คัดเลือกไว้นั้นมา “ปรน” (บำรุงเลี้ยงดู) ให้สมบูรณ์เสียก่อน ในกรณีที่เป็นวัวใหม่ อาหารหลักคือหญ้าเกือบทุกชนิด นอกจากจะล่ามหรือผู้ให้กินหญ้าตามทุ่งหญ้าหรือสนามหญ้าแล้วยังจะต้องตัดหญ้าใส่ลังหรือรางให้กินในโรงที่พักของวัวอีกด้วย บางทีอาจบ่อนหญ้าให้กินด้วยก็มี เพราะฉะนั้นวัวชนจึงมีความเป็นอยู่ดีกว่าวัวใช้งานและวัวชนิดอื่นๆ จนมีสำนวนพูดเปรียบเทียบกับคนที่มีฐานะดีที่ไม่ต้องดิ้นรนขวนขวายในการทำมาหากินว่า “กินหญ้าตัด” อาหารหลักอย่างอื่นก็มีน้ำและเกลือ สำหรับน้ำจะต้องให้กินอย่างน้อยวันละ 2 - 3 ครั้ง ส่วนเกลือนั้นให้กิน 15 วัน ต่อ 1 ครั้งๆ ละ 1 กำมือ หรืออาจมากน้อยกว่านั้นสักเล็กน้อยก็ได้ อาหารเสริมสำหรับวัวชนมีหลายอย่าง เช่น ถั่วเขียวต้มน้ำตาลกรวด ข้าวต้ม กล้วยน้ำว่า กล้วยหอม น้ำมะพร้าวอ่อน อ้อย ขนุน ไข่ไก่ และผลไม้อื่นๆ สำหรับไข่ไก่ให้กินสดๆ ทีละ 10 - 15 ฟอง บางตัวที่เจ้าของมีฐานะดีก็อาจจะเอาไข่ไก่นั้นตีแล้วคนกับเป็ยร์ดำตราคอกหมาป่าใส่กระบอกกรอกให้กินก็มี

ที่อยู่อาศัยของวัวชน จะปลูกสร้างเป็นโรงนอนให้อยู่ขนาดพอสมควร ต้องก่อไฟ แกลบไผ่ยุ้ง รันไม้ให้รับกวนได้ บางตัวที่เจ้าของมีฐานะดีก็อาจจะเย็บมุ้งหลังใหญ่ให้นอนด้วย ในปัจจุบันในเรื่องนี้ไม่ค่อยมีปัญหานัก เพราะเกือบทุกโรงนอนของวัวชนที่มีชื่อมักทำมุ้งลวดให้อยู่อาศัยหลับนอนไปเลย โรงวัวดังกล่าวจะต้องทำความสะอาดทุกวัน

การออกกำลังกายและฝึกซ้อมในระยะก่อนชน คนเลี้ยงต้องพาวัวเดินออกกำลังกายในตอนเช้ามีดทุกวัน เป็นระยะทางวันละ 5 - 10 กิโลเมตร เป็นประจำ เมื่อเดินออกกำลังกายในตอนเช้าแล้วผู้เลี้ยงจะนำวัวไปอาบน้ำด้วยการขัดสีด้วยแปรง บางตัวฟอกสบู่จนเนื้อตัวสะอาดดีแล้วก็นำมากินหญ้าแล้วเริ่มตากแดด เรียกว่า “กราดแดด” หรือ “กรากแดด” คือล่ามหรือผู้ไว้กลางแดดเพื่อให้วัวมีน้ำอดน้ำหน เริ่มกราดแดดตั้งเวลา 09.00 นาฬิกา จนกระทั่งถึง 12.00 นาฬิกา แต่บางตัวที่ยังไม่หอบก็ต้องตากแดดไปถึงบ่ายก็ได้ เมื่อกราดแดดแล้วก็นำโรงเพื่อพักผ่อน ให้กินหญ้ากินน้ำ พอถึงเวลา 15.00 - 16.00 นาฬิกา คนเลี้ยงจะนำวัวไปอาบน้ำอีกครั้งหนึ่งแล้วพาเดินไปยังสนามที่ชน เพื่อให้คุ้นเคยกับสถานที่ เรียกว่าให้ “ลงที่” ทุกวัน

การซ้อมคู่ เรียกว่า “ปรือ” หรือ “ปรือวัว” ก่อนจะมีการซ้อมคู่จะต้องหยุดการออกกำลังกายอย่างน้อย 2 วัน การซ้อมคู่ในเวลาประมาณ 5 - 20 นาที (เวลามากน้อยย่อมขึ้นอยู่กับวัยและความแข็งแรงของวัวแต่ละตัว) การซ้อมคู่ในปัจจุบันจะใช้พลาสติกพันปลายยอดหรือปลาย

เขาทั้ง 2 ข้าง ถ้าเป็นวัวเขายาวอาจต้องใช้พลาสติกหลายม้วนก็ได้ และการซ่อมคู่อุปกรณ์จะต้องใช้เชือกยาว ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการแยกวัวออกจากกันเมื่อต้องการจะหยุดซ่อมดังกล่าว เดือนหนึ่งๆ จะซ่อมคูได้ประมาณ 1-2 ครั้ง วัวชนตัวหนึ่งต้องซ่อมคูอย่างน้อย 4-5 ครั้งจึงจะทำการชนได้ ฉะนั้นวัวชนตัวหนึ่งๆ โดยเฉพาะวัวใหม่จะต้องใช้เวลาเลี้ยงดูและฝึกซ้อมอย่างจริงจังอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 4 เดือน

การเลี้ยงดูวัวหลังติดคู่ชน ได้กล่าวไว้ว่า ไม่มีความแตกต่างไปจากการเลี้ยงดูในยามปกติวัตรจักรใน 1 รอบวัน ตามที่กล่าวแล้วแต่อย่างใด หากแต่ผิดเพี้ยนไปบ้างก็ตรงที่ได้เพิ่มความเข้มข้นขึ้นในแต่ละขั้นตอนเท่านั้น เช่นการเพิ่มจำนวนคนในการดูแลรักษา การเผ่าระมัดระวังคนแปลกหน้า อาหารเสริม การเติมแต่เพียงบางส่วน จำแนกอธิบายได้ดังนี้

การเข้าอยู่อาศัยในโรงเรือน พฤติกรรมของวัวทุกตัวที่อยู่ต่างตำบล อำเภอและจังหวัด จะต้องเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในโรงเรือนที่ทางสนามจัดเตรียมไว้ให้ ยกเว้น แต่วัวของเจ้าของสนามที่อาศัยประจำอยู่ก่อนแล้ว เจ้าของวัวนิยมนำวัวของตนเข้าอยู่ในโรงเรือนประมาณ 15 - 20 วันก่อนจะถึงวชน ทั้งนี้เพื่อให้วัวได้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของสนามใหม่ที่ผู้คนในวงการวัวชนเรียกว่าให้วัวลงที่ แต่ที่นำไปสนามในวันชนชนิดที่ลงจากรถก็เข้าสังเวียนก็มี แต่วิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมเพราะวัวจะเครียด เกร็ง และอ่อนเปลี้ยจากการเดินทาง มีโอกาสที่จะพลั้งล้มคู่ต่อสู้ในอัตราสูง โรงเรือนมีอยู่ 2 ประเภท คือ โรงเรือนประเภทชั่วคราวกับโรงเรือนถาวร โรงเรือนชั่วคราวจะถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับวัวจำนวนมากเนื่องในโอกาสพิเศษตามแต่ละเทศกาล เช่น เทศกาลงานเดือนสิบและเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ฉะนั้นโรงเรือนชั่วคราว จึงจัดสร้างขึ้นแบบเฉพาะกิจ ขนาด 4X4 เมตร โดยประมาณ หลังคามุมด้วยจาก ฝากระดานด้วยจากหรือผ้าใบ พื้นเป็นดินกลบผิวหน้าด้วยทราย เส้าทำด้วยไม้ไผ่ โรงเรือนชั่วคราวสร้างขึ้นเพื่อรองรับจำนวนวัวที่มากขึ้นกว่าที่โรงเรือนแบบถาวรต่างก็อยู่ในฐานะที่เป็นสลัมรอบสนาม ทั้งคนและวัวอยู่ในสภาพที่กลมกลืนท่ามกลางความขัดแย้งด้านสุขลักษณะโดยสิ้นเชิง เช่น การที่คนนอนร่วมกับวัวและกองมูลวัว ฯลฯ เป็นต้น

จำนวนผู้ดูแลรักษาหลังจากที่วัวติดคู่ชนแล้ว การเลี้ยงดูตั้งแต่วันทำสัญญาจนถึงวันทำการชนทั้งในแง่ของแรงงาน และปริมาณคนได้มีความเข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการเคลื่อนย้ายวัวเข้าอยู่ในโรงเรือนที่ทางสนามจัดไว้ให้วัวต่างถิ่น กล่าวคือ วัวทุกตัวจะต้องมีคนเลี้ยงดูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเป็นอย่างน้อย และอาจจะเป็น 3 - 5 คน ในกรณีที่เป็นวัวมีชื่อเสียงมีทั้งเงินเดิมพันและเงินเสมอนอกหลายล้านบาท ผู้เลี้ยงวัวจะหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ตลอดเวลา กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า วัวกับโรงเรือนผู้เลี้ยงวัวจะต้องเกาะติดสถานการณ์ชนิดที่พลาดสายตาไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในเรื่องของการใส่ของแปลกปลอมให้กับวัวชนเพื่อการ แพ้ - ชนะ จากการศึกษาในแง่ของกลุ่มคนผู้เลี้ยงวัวพบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงวัวมีความสัมพันธ์กันแบบปฐมนิธิ รู้จักภูมิหลัง รู้จักกันลึกซึ้งยาวนานเป็นการส่วนตัวจึงได้วางใจให้เป็นผู้เลี้ยงดูวัวในกรณีของคนทั่วไป ในขณะที่บางกลุ่มจะเป็นไปในรูปของพ่อกบลูก พี่กับน้องน้ากับหลาน ฯลฯ สรุปได้ว่า ใครก็ตามที่จะมาเลี้ยงวัวนั้นต้องเป็นบุคคลที่วางใจได้เท่านั้น และจะต้องมีคนที่มีวุฒิภาวะอยู่ 1 คน เช่น วัยรุ่นกับวัยรุ่น ก็จะต้องเป็นวัยรุ่นที่มีความเป็นผู้ใหญ่อยู่หนึ่งคนมักจะมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป 1 คนกับวัยรุ่น 1 คน เพราะการเลี้ยงดูวัวชนเป็นงานที่ต้องใช้กำลังเสียเป็นส่วนมา

อาหารเสริม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่นิยมกระทำกันในช่วงเวลาที่วัยรุ่นคู่ชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนถึงวันชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าของวัวเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่าอาหารเสริมมักจะเกิดขึ้นกับวัวของกลุ่มทุนมากกว่าที่จะเป็นวัวของชาวบ้าน โดยทั่วไป อาหารเสริมที่นิยมนำมาให้วัวกินหรือดื่ม ได้แก่ ไข่ ถั่วเขียวต้ม น้ำผึ้งรวง น้ำเกลือ วิตามิน ประเภทบำรุงกำลัง หัวยาจีน น้ำมันพริก เป็นต้น ที่สุดของเรื่องนี้ก็คือ การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับวัวของตนเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้นั่นเอง

การเสริมแต่งภายนอก เป็นสิ่งที่เจ้าของวัวโดยทั่วไปนิยมกระทำในสองลักษณะ คือ การเคลือบทาน้ำผึ้งรวงที่เขาวัว กับการทาขมิ้นที่บริเวณลำตัวการเคลือบทาน้ำผึ้งรวงที่เขาวัวนิยมกระทำกันหลังจากวัวอาบน้ำเสร็จในช่วงเช้าควบคู่กับการตากแดดอยู่ตามลำพัง ฉะนั้นการถอดเสื้อออกเพื่อการเคลือบทาน้ำผึ้งรวงในช่วงเวลาดังกล่าวจะไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ใด ทั้งนี้เพราะเชื่อกันว่า จะทำให้เขาวัวแข็ง เหนียว ไม่เปราะร้าวและแตกหักฉีกขาดง่าย การเสริมแต่งภายนอกที่นิยมกระทำกันในขณะที่วัยรุ่นคู่ชนก็คือ การทาขมิ้นที่บริเวณลำตัวของวัว ซึ่งจะกระทำหลังจากที่วัวอาบน้ำเสร็จในช่วงเช้าหรือเย็น โดยการตำขมิ้นให้ละเอียด ผสมกับน้ำเพียงพอเปียกและแล้วเอาผ้าชุบถูไล่ให้ทั่วตัววัว ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันไม่ให้แมลงวันตอม
2. จะทำให้ตัวอุ่นอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะในเวลาค่าคืนของฤดูฝน
3. ช่วยทำให้ขนแก่เร็วไม่หลุดร่วงง่าย
4. ทำให้ดูมีสีสันเข้มกร้าวสวยงาม

การเล่นบ่อน เป็นพันธกิจที่ผู้เลี้ยงวัวต้องทำให้ช่วงก่อนหรือหลังอาบน้ำ หลังจากเดินวัวในช่วงเย็นแล้วเสร็จ จากการศึกษาพบว่าการเล่นบ่อน ในช่วงเย็นนั้น หาใช่เป็นไปเพื่อการผ่อนคลายความเครียดของวัวหลังจากที่ถูกคุมขังมาตลอดทั้งวันเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องการจะตรวจสอบปฏิกิริยาของวัวของตนว่า “ร่างกายสมบูรณ์ดีหรือไม่ ปกติหรือไม่ปกติ สู้หรือไม่สู้” โดยสังเกตจากการขัน การม่าย การจวนดิน การหยุดและลากจูงไม่เดินเมื่อเดินผ่านคู่ต่อสู้หรือวัวตัวอื่นๆ เป็นต้น การผ่อนคลายความเครียดของวัวที่นิยมทำกันอีกวิธีหนึ่ง คือ การพาวัวไปเดินเล่นในทุ่งโล่ง ปล่อยให้จวนดิน และทีมแทงดินตามธรรมชาติวิสัยที่เคยอยู่อย่างอิสระในทุ่งนาก่อนที่จะถูกจับมาวางเงื่อนไขในการกิน การนอน การออกกำลังและการซ้อมคู่เพื่อสนองตอบความต้องการส่วนเกินของมัน กล่าวโดยสรุปว่า การเล่นบ่อนในอิริยาบถต่างๆ ของวัวชนในช่วงของการติดคู่ชนเป็นความจำเป็นประการหนึ่ง เพราะยิ่งใกล้วันชนเท่าใด ก็ยิ่งเลี้ยงดูเข้มจนเกิดความเครียดมากขึ้นเพียงนั้น ฉะนั้นการเล่นบ่อนจึงต้องกระทำเพื่อลดภาวะกดดันด้านต่างๆ ของวัวให้อยู่ในภาวะปกติที่พร้อมชนอยู่เสมอ

การฝึกซ้อมวัวชน การฝึกซ้อมวัวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเลี้ยงดูวัวชน ซึ่งกระทำได้ในสองลักษณะ คือ การเดินวัวที่กล่าวแล้ว กับการซ้อมคู่จริงแบบมวยที่ต้องลงนามกับคู่ซ้อมตามจำนวนยกที่มวยแต่ละรุ่นจะต้องกระทำ คนในวงการวัวชนเรียกว่า “การวางวัว” ทั้งนี้เพื่อการสร้างความแข็งแกร่งให้กับกล้ามเนื้อในทุกส่วนของร่างกายจนสามารถจะตัดทานคู่ต่อสู้ได้มากและยาวนานกว่า เพราะเห็นอยู่บ่อยครั้งว่าวัวบางตัวที่มีความสามารถในการชน ฝึกเขาจัดจ้าน ลีลาการชนที่แพรวพราว ชั้นชนที่เหนือกว่า แต่ก็ต้องประสบกับความพ่ายแพ้ในที่สุด เพราะมีระดับความแข็งแกร่งและกำลังต่ำกว่าคู่ต่อสู้ ปรากฏการณ์เช่นนี้คนในวงการวัวชนเรียกว่า “แพ้เนื้อ” การศึกษาในส่วนนี้

พบว่ามีการกิจกรรมและขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ คือ การคัดเลือกคู่ซ้อม เวลา สถานที่และช่วงระยะเวลาที่นิยมทำการซ้อมคู่แต่ละครั้ง จำแนกอธิบายได้ดังนี้

การคัดเลือกคู่ซ้อม การคัดเลือกคู่ซ้อมเป็นหน้าที่ของเจ้าของวัวมากกว่าที่จะเป็นหน้าที่ของผู้เลี้ยงหรือคนอื่นเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะถ้าบังเอิญเกิดความผิดพลาดขึ้น เช่น เขาแตกร้ายหรือหัก หรือขาแพลง ฯลฯ ก็จะได้ไม่กล่าวโทษในภายหลัง หลักการคิด วิจัย และตัดสินใจว่าจะเลือกวัวตัวใดมาเป็นคู่ซ้อมนั้น เป็นไปในเชิงอนุमानมากกว่าที่จะคิดไตร่ตรองให้รอบคอบในเรื่องของประวัติ ประสบการณ์ในการชน อายุ และอื่นๆ มากเหมือนกับตอนติดคู่ชนจริง หากจะดูแต่เพียงในเรื่องของขนาดและสัดส่วนของร่างกายเป็นด้านหลักและบางครั้งถ้าขาดแคลนคู่ซ้อมเข้าจริงๆ แม้นว่าวัวของตนจะขาดเปรียบคู่ซ้อมในอัตราส่วน 10 : 8 ก็อยู่ในวิสัยที่พึงกระทำได้ เพราะการซ้อมคู่ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อการแพ้ - ชนะ แต่เป็นไปเพื่อการสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้กับร่างกายและส่งเสริมประสบการณ์ในการชนเท่านั้น ถ้าหากเป็นวัวทีมหรือวัวค่ายก็สามารถจับคู่ซ้อมกันได้โดยสะดวกจากกรณีดังกล่าวพบว่า วัวของชาวบ้านมักจะขาดโอกาสในการซ้อมคู่อยู่เรื่อยๆ เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของการคัดสรรคู่ซ้อม เนื่องจากไม่มีวัวที่อยู่ในความควบคุมของตัวเอง ไม่ว่าจะนำวัวของตนไปหรือการให้นำคู่ต่อสู้มาที่จุดนัดพบ ก็ล้วนแต่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการเดินทางโดยรถยนต์ รวมเบ็ดเสร็จครั้งละ ไม่ต่ำกว่า 500 บาท จำนวนครั้งและระยะเวลาในการวางก็อาจจะไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็นอีกด้วย เพราะถ้าวัวคว่างไม่สามารถทดแทนวัวของตนได้มักต้องออกก่อนกำหนดจะทำให้วัวอยู่ในสภาพที่ไม่ถึงวาง หรือไม่ถึงซ้อมหรืออ่อนซ้อม

เวลาและสถานที่ หลังจากที่ได้เจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายได้ตกลงเกี่ยวกับการวางวัวแล้ว ก็จะนัดหมายเกี่ยวกับการวางวัวแล้ว ก็จะนัดหมายเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ สถานที่ที่ใช้วางวัวจำแนกได้เป็นสองประเภท คือ ในสนามกับนอกสนามชนวัว วัวที่มีถิ่นอยู่ในละแวกเดียวกันกับสนามชนวัวก็จะนิยมใช้สนามชนวัวจริงเป็นที่วางวัว ทั้งนี้เพราะนอกจากจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ แล้วยังทำให้วัวคุ้นเคยกับกลิ่นสนามจริง การคุ้นเคยกับสภาพสนามจะทำให้เกิดความเสียเปรียบ - ได้เปรียบกันในเชิงการพนันแบบเส้นผมบังภูเขา กล่าวคือ พื้นสนามของบางสนามใช้ทรายถมหนาถึง 1 ฟุต โดยประมาณ ถ้าวัวบางตัวที่คุ้นเคยอยู่กับการชนบนพื้นที่ดินเหนียว ก็จะเสียเปรียบวัวที่เคยชนบนพื้นดินทรายมาก่อน เพราะวัวที่เคยชนแต่บนพื้นดินเหนียวจะเหนียวและหมัดกำลังก่อน ส่วนการซ้อมคู่นอกสนามชนวัวนั้นเจ้าของจะนัดหมายกันเป็นคราวๆ ตามแต่สะดวกกันทั้งสองฝ่าย เช่น วัวที่อยู่ริมทะเลก็จะวางกันที่ชายหาด และถ้าอยู่ในทุ่งนา ก็จะกระทำกันในทุ่งนา เป็นต้น การซ้อมคู่วัวนิยมกระทำกันในช่วงเช้าโดยเริ่มตั้งแต่ประมาณ 16.00 - 12.00 นาฬิกา เว้นแต่บางคู่ที่ซ้อมคู่ในยามค่ำคืน เพราะคิดมิชอบในเชิงการพนันเท่านั้น

ช่วงระยะเวลาในการซ้อมคู่ เป็นพันธกิจที่เจ้าของวัวจะต้องการกระทำเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อรักษาระดับความแข็งแกร่งของวัวให้อยู่ในระดับที่พร้อมชนอยู่เสมอ ในทางกลับกันถ้าวัววางเว้นหรือทิ้งช่วงการวางเป็นระยะที่ยาวนาน ก็จะทำให้ความแข็งแกร่งของกล้ามเนื้อคลายตัวและถดถอยจนมีสภาพเหมือนวัวเนื้อโดยทั่วไป เพราะจะมีไขมันเข้าไปแทนที่กล้ามเนื้อสภาพเช่นนี้เรียกกันว่า “ปลักเนื้อ” ซึ่งจะต้องใช้เวลายาวนานพอควรในการที่จะปรับระดับความสมบูรณ์แข็งแรงให้อยู่ในระดับเดิมที่พร้อมชน โดยปกติการวางวัวจะกระทำเป็น 2 ระยะ คือ การวางวัวก่อนการติดคู่และหลังติดคู่ก่อนถึงวันชนการวางวัวก่อนติดคู่ชนจะกระทำในช่วงเวลา 15 - 20 วัน

ต่อหนึ่งครั้งโดยประมาณ ในแต่ละครั้งจะใช้เวลาเท่าใด ขึ้นอยู่กับสภาพความสมบูรณ์ของวัวแต่ละตัวว่าจะตัดทานคู่ต่อสู้ได้มากน้อยเท่าใด โดยที่เจ้าของวัวจะคอยสังเกตอาการของวัวของตนอย่างใกล้ชิดคิดว่าจะต่อสู้ได้อีกต่อไปเพียง 10 นาทีก็ตาม และจะวางวัวเป็นระยะๆ ต่อไปจนกระทั่งวัวติดคู่ หลังจากวัวติดคู่แล้วเจ้าของวัวจะวางวัวอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายในช่วงระยะเวลาประมาณ 15 วัน ก่อนที่จะถึงวัวชน เรียกว่า “การเกี่ยววัว” ซึ่งนิยมกระทำกันในสนามจริงที่ใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที ในแต่ละคู่วาง ระยะเวลาที่ใช้ในการวางวัวแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์จำเพาะ คือ การวางวัวก่อนการติดคู่ชนเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและประสบการณ์ในการชน ในขณะที่ที่การเกี่ยววัวนั้นเป็นการมุ่งทดสอบความตั้งมั่นในการชนมากหรือน้อยเพียงใดเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการเกี่ยววัว หลังจากการที่เจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายถึงที่หมายตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ แต่ละฝ่ายก็จะเตรียมวัวของตนแตกต่างกันไปจากวันชนจริงบางเรื่อง เช่น การพันเขาด้วยพลาสติก ประมาณ 4 – 5 หลอดขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบาดแผล ในขณะที่ชนมีเชือกร้อยจมูกเพื่อจะได้ดึงแยกออกเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพลิงพล้ำและยุติการซ้อม ไม่มีกรรมการกลางจากทางสนามและการพนัน เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว หลังจากแต่ละฝ่ายเตรียมวัวแล้วเสร็จก็จะดึงวัวเข้าชนกัน ในขณะที่วัวทั้งคู่กำลังร้ายลีลาเพลงชนกันอยู่นั้นจะเห็นได้ว่า เจ้าของวัวแต่ละฝ่ายมีเชือกอยู่ในมือ เดินตามวัวในทุกสภาพชนควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรมการชน คอยขยับเชือกไม่ให้วัวเหยียบ การซ้อมคู่จะดำเนินไปจนกระทั่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นว่าวัวของตนเหนื่อยเกินกว่าที่จะทำการซ้อมต่อไป ก็จะดึงแยกวัวออกจากกัน ทั้งนี้เพราะถ้าปล่อยให้ชนกันจนแพ้ – ชนะ ก็จะส่งผลในทางจิตวิทยาว่า ถ้าแพ้เมื่อตอนซ้อมคู่เสียแล้วก็เชื่อว่าอาจจะแพ้อีกเมื่อชนจริง และจะนำไปสู่การบอกเลิกสัญญาในเวลาต่อมา หรือผลต่อการกำหนดราคาต่อรอง ในเชิงการพนันอีกด้วย ฉะนั้นผู้กุมเชือกวัวจะต้องแยกวัวออกก่อนเสมอ เว้นเสียแต่ว่าวัวจะถอย “หนีหัวตรง” โดยไม่มีสัญญาณเตือนล่วงหน้าจนผู้กุมเชือกดึงแยกออกไม่ทันเท่านั้น ไม่ว่าผลของการซ้อมคู่ทั้งก่อนและหลังการติดคู่ชน (การเกี่ยววัว) จะเป็นเช่นไร ข้อมูลดังกล่าวจะถูกบันทึกไว้ในความทรงจำของผู้คนที่ร่วมสังเกตการณ์อยู่รอบๆ สนามได้แก่ เจ้าของวัวหรือผู้เลี้ยงวัวคู่ชน (กรณีในรอบชนจะติดคู่ชนแล้ว) นักการพนันอาชีพ เจ้าของสนามคนเลี้ยงหรือเจ้าของวัวร่วมรอบชนจะตัดสินใจว่า วัวของตนพร้อมที่ติดคู่ชนแล้วหรือยัง (ในกรณีที่วัวยังไม่ติดคู่ชน) และการวิเคราะห์เทียบเคียงเพื่อตัดสินใจว่าจะพนันฝ่ายใด ในอัตราต่อรองเท่าใด

ประเภทของการเปรียบวัว การเปรียบวัวมีอยู่ 2 ประเภท คือ การเปรียบตรงกับการเปรียบตามวันนัดหมายของทางสนาม จำแนกอธิบายได้ว่า การเปรียบตรง คือ การเปรียบวัวที่อยู่นอกเหนือการนัดหมายของทางสนามซึ่งอาจจะเป็นไปได้โดยการตกลงติดคู่กันระหว่างเจ้าของวัวหรืออาจมีคนเชื่อมประสานเพื่อหาข้อตกลงโดยไม่ต้องนำวัวของทั้งสองฝ่ายไปที่สนาม เป็นการติดคู่วัวในรูปแบบดังกล่าวจะเป็นไปได้ก็เฉพาะแต่วัวที่มีชื่อเสียง มีประสบการณ์ชชที่ยาวนานจนยากที่จะหาคู่ชนได้ด้วยการเปรียบตามวิธีปกติในถิ่นที่ของตัวเอง ดังนั้นการติดคู่จึงเป็นการตกลงกันระหว่างเจ้าของวัวโดยไม่ต้องนำวัวมาเทียบเคียงกันอีก เพราะต่างฝ่ายต่างก็รู้จักวัวของกันและกันเป็นอย่างดี ซึ่งมักจะเป็นการโคจรมาพบกันระหว่างเสือกกับสิงห์ของแต่ละจังหวัด เช่น ที่สุดของจังหวัดตรัง จะพบกับที่สุดของนครศรีธรรมราช หรือที่สุดของนครศรีธรรมราชอาจจะพบกับที่สุดจากสงขลา เป็นต้น ส่วนจะชนกันเมื่อใด เดิมพันจำนวนเท่าใดเป็นเรื่องที่เจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเอง

ส่วนการเปรียบวัวตามวันนัดหมายของสนาม หมายถึง การเปรียบวัวตามวันที่แต่ละสนามกำหนด ซึ่งจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน แต่ละสนามจะทำการเปรียบวัว 1 - 2 วัน เพื่อทำการชนใน 1 รอบเดือน ส่วนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวันนัดเปรียบวัวของแต่ละสนามนั้น จะประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องขยายเสียงของแต่ละสนามดังกล่าวแล้วในเบื้องต้น มีการเปรียบวัวอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษกว่าการเปรียบวัวเพื่อทำการชนในแต่ละรอบเดือนก็คือ การเปรียบวัวเพื่อทำการชนในงานเทศกาลประจำ เช่น งานเทศกาลเดือนสิบ เทศกาลสงกรานต์ และเทศกาลปีใหม่ ฯลฯ ลักษณะพิเศษประการเดียวที่พึงศึกษาก็คือ จำนวนวันและจำนวนวัว ก็ต้องเปรียบวัวจนครบจำนวนเมื่อต้องชนวันละ 20 คู่ (โดยประมาณ) ส่วนแบบแผนการปฏิบัติในส่วนอื่นๆ ยังคงเหมือนเดิมทุกประการ

วิธีปฏิบัติในการเปรียบวัว จากการศึกษาพบว่าในการเปรียบวัวแต่ละครั้งสามารถจำแนกคนออกเป็น 2 กลุ่ม ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้เป็นไปทั้งในลักษณะสัมพันธ์สนับสนุนและเป็นปฏิปักษ์กันและกัน กล่าวคือ กลุ่มเจ้าของวัวจะเริ่มต้นด้วยการกราดวัว ล้วงหน้า ประมาณ 2 สัปดาห์ ก่อนที่จะพาไปเปรียบตามนัดของแต่ละสนาม ทั้งนี้เพื่อพรางตา ฝ่ายตรงกันข้ามให้ดู อืดโรย ผอมโซ ติดคุได้ง่าย ส่วนการเดินทางของวัวจากต่างอำเภอหรือต่างจังหวัดนิยมเดินทางด้วยรถกระบะขนาดเล็กทั้งไปและกลับโดยเจ้าของสนามเป็นผู้จ่ายค่าจ้างเหมารถให้ในราคาคันละ 200 - 1,200 บาทต่อวัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางใกล้ - ไกล ผู้ร่วมเดินทางไปในการเปรียบวัวแต่ละครั้งจะมีตั้งแต่ 2 - 5 คน ประกอบด้วย เจ้าของวัว ผู้เลี้ยงวัวผู้มีส่วน (ในกรณีที่มีการซื้อวัวด้วยการร่วมทุน) และ/หรือคนในเครือญาติที่ไว้วางใจ ทั้งนี้เพื่อจะได้ร่วมกันวินิจฉัยและตัดสินใจว่าจะติดคู่กับตัวใด จะทำการชนในวงเงินเดิมพันเท่าใด และการตกลงเงื่อนไขอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากกฎระเบียบของทางสนาม ฯลฯ เพราะถ้าเมื่อต้องพ่ายแพ้จะได้ไม่กล่าวโทษกันที่หลังการเปรียบวัวจะเริ่มต้นขึ้นเมื่อเวลา 10.00 - 14.00 นาฬิกา โดยประมาณ โดยมีทั้งนายสนาม ผู้จัดการสนามและทีมงาน เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมประสานให้เจ้าของวัวนำวัวมาเทียบเคียงกัน หลังจากวัวมาเทียบเคียงกันแล้ว บรรยากาศของการใช้เล่ห์เพทุบายเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบก็เกิดขึ้น โดยเฉพาะวัวที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันถ้าตกลงชนกันได้แล้วก็จะมีพนันกันด้วยเงินเดิมพันก้อนใหญ่ เงินเดิมพันก้อนใหญ่จะเป็นแรงจูงใจให้คนเข้าชมมาก และเมื่อกล่าวถึงที่สุดก็คือ กำไรของผู้ประกอบการนั่นเอง จะเห็นได้ว่าหลังจากที่ได้นำวัวมาเทียบเคียงกันแล้วได้มีผู้คนมารายล้อมเป็นรูปวงกลม บรรยากาศเงียบ คละเคล้ากับเสียงซุบซิบในเชิงหรือกับคนยืนข้างเคียงที่ค่อยๆ หลุดออกมาเป็นระยะๆ “กว่าเอาได้นี้วะ” “เสียสั้นสักหิตแต่ได้ยอด” “เสียบางสักหิตแต่ได้ยาว” หลังจากที่ภาวะเงียบงันเพราะต่างก็อยู่ในภาวะครุ่นคิด เพื่อเทียบเคียงหาความเหมือนและความต่างของสัดส่วนต่างๆ เช่น ความสั้น ยาว แคบ กว้างของปลายขา ความสั้น ยาว หนา บางของลำตัว อายุ จริง อายุในการชน ฯลฯ แล้วยุทธการ ล่อ ลวง และรวบรัดก็เกิดขึ้น เพราะว่าบรรดาผู้คนที่รายล้อมวัวอยู่นั้นจำแนกได้เป็น

1. นายสนาม ผู้จัดการสนามที่จะต้องรวบรัดให้ได้คู่วัวให้เร็วที่สุดและมากที่สุดในวันเปรียบ
2. คนเลี้ยงวัวของนายทุน

3. เจ้าของวัวและคณะก็จะพูดด้วยวางจาทำทาย เยาะหยัน ยุยงส่งเสริมด้วยคำพูดต่อไปนี้ เช่น “ของหมั่น (ของเขา) ไม่ใช่ดีไหรน (ไม่เก่ง) ไม่เอา (ไม่ชน) ก็เกา (โง่) แหะหมิง...ของหมิง (ของคุณ) ไม่มีทางนะ (ชนะ) ของกู... เอาตะกูถือ (ลง) เดิมพันกันชนะของหมิงไม่แพ้ ถ้าแพ้ก็ให้ฉัดวานสามปี (แต่กันสามที)...” เป็นต้น ในกรณีนี้เห็นว่าวัวของฝ่ายตนได้เปรียบหรือเมื่อเห็นว่าอีกฝ่ายเริ่มลังเล แบ่งรับแบ่งสู้ ก็จะมีคนเข้าไปเชียร์ด้วยการขันอาสาเป็นผู้รับรองในบางเรื่องที่เจ้าของวัวปรารถนาแต่ไม่แน่ใจ เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัวของชาวบ้านหน้าใหม่ในวงการด้วยแล้วก็จะมักจะตกเป็นเหยื่อของคนเลี้ยงวัวประจำสนามที่ได้จัดหาวัวตัวเด็ดให้คนชุ่มเลี้ยงเอาไว้ทั่วสารทิศ เข้ามาเชียร์เกลี้ยกล่อมให้ตกลงชกโดยไม่รู้เท่าทันอยู่เรื่อยๆ สิ่งที่น่ายสนามมักจะประสบปัญหาเสมอในการเปรียบวัวในแต่ละรอบชกก็คือ การได้มาซึ่งวัวคู่พิเศษ เพราะต้องเป็นวัวที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่ค่อนข้างจะหาได้ยากเนื่องจากมีจำนวนจำกัด ยังมีชื่อเสียงโด่งดังมากเท่าใดก็จะเป็นที่มาของรายได้ของทางสนามมากขึ้นเพียงนั้นวัวคู่พิเศษที่มีชื่อเสียงจึงมีให้เห็นในเพียงบางสนามที่ทำการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและบารมีของนายสนามเป็นสำคัญ กล่าวคือ นายสนามจะต้องเป็นผู้ที่สังคมวัวชนเชื่อถือและไว้วางใจสูง มีเพื่อนฝูงที่คอยให้ความช่วยเหลือในการขอร้องเจ้าของวัวชนที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก และที่สำคัญคือจะต้องมีเครดิตในการที่จะรองรับเรื่องเงินเดิมพันของวัวบางตัวที่มีไม่พอเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะชกด้วยเงินเดิมพันจำนวนมาก เช่น ถ้าโคโหนด ก. ต้องการจะชกในวงเงินเดิมพันหนึ่งล้านบาท ในขณะที่โคแดง ข. รับได้เพียงเจ็ดแสนบาท แสดงว่าอีกสามแสนที่ขาดไปนายสนามจะต้องบริหารจัดการมาเติมจนเต็ม วัวคู่พิเศษจึงจะได้ชก เป็นต้น

พันธกรณีระหว่างเจ้าของกับนายสนามหลังจากที่วัวติดคู่ชก หลังจากเจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันทำการชกวัวกันแล้วนายสนามหรือตัวแทนจะเรียกเจ้าของวัวทั้งสองมา “ทำคำ” (สัญญาหรือข้อตกลง) โดยที่มียนายสนามหรือตัวแทนเป็นผู้ดำเนินการบันทึกปากคำเป็นลายลักษณ์อักษร ระบุรายละเอียดไว้ตั้งแต่ ชื่อวัว ชื่อเจ้าของวัว รวมตลอดไปถึงวงเงินเดิมพัน เงินเสมอ นอก (ถ้ามี) และเงินค่าปรับหรือเงินมัดจำ ในกรณีที่ไม่สามารถจะนำวัวมาชกได้ตามสัญญาเป็นที่น่าสังเกตว่า การทำนิติกรรมและสัญญาในการชกวัวนั้นเป็นไปอย่างเร่งรีบ รวดรัด ไม่เป็นพิธีรีตอง กระทำได้ในทุกอิริยาบถ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสมบูรณ์แต่ละถ้อยกระทงความมากนัก ทั้งนี้เพราะการลงลายมือชื่อในสัญญาที่ล่าช้านั้นมักจะเป็นเหตุของการบอกเลิกได้เสมอ เมื่อมีคนมายุแหย่ ปรีกปรา่ ห้ามปราบ หรือดักเตือน เพราะการตัดสินใจมักจะตั้งอยู่บนมาตรฐานแห่งประสบการณ์ของแต่ละคนเป็นสำคัญ เมื่อศึกษาเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของสัญญาแล้วพบว่า ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติ และดูเหมือนว่าจะมีผลบังคับใช้กับคู่สัญญามากกว่าการทำสัญญาประเภทอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากคู่สัญญารู้ดีว่าหากฝ่าฝืนหรือละเมิดสัญญาเมื่อใด นายสนามมีบารมีพอที่จะนำมามาตรการของศาลเตี้ยมาใช้ได้ทุกเมื่อ จึงไม่ปรากฏว่าได้มีคดีให้กระบวนการยุติธรรมแห่งรัฐได้พิจารณาพิพากษาแม้แต่ครั้งเดียว

จากการศึกษาพบว่า เหตุปัจจัยที่นำไปสู่การบอกเลิกสัญญาได้แก่ วัวเกิดอาการเจ็บป่วยเนื่องมาจากอุบัติเหตุ ขาเพลง ท้องร่วง อันเกิดจากการกินหญ้าและน้ำที่ผิดไปจากปกติ การข้อมคู่อจรหรือเกี่ยวพ่ายแพ้ต่อคู่ต่อสู้ รวมตลอดไปถึงการสืบทราบเกี่ยวกับกิตติศัพท์ของคู่ต่อสู้ว่ามีความเก่งกาจเกินกว่าที่วัวของตนจะเอาชนะได้ ก็จะไปสู่การบอกเลิกสัญญา เพราะการบอกเลิกสัญญาจะต้องจ่ายเงินค่ามัดจำน้อยกว่าเงินเดิมพัน ผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับในสัญญาจะต้องชดใช้เงินมัดจำตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญาโดยทั่วไปจำนวนเงินมัดจำคิดร้อยละ 10

จากจำนวนเงิน เดิมพัน เช่น ถ้าเงินเดิมพัน 50,000 บาท ก็แสดงว่าเงินมัดจำมีจำนวน 5,000 บาท ที่คู่สัญญาจะได้รับจากการทำผิดสัญญาในวันที่มีการชนวัวในรอบเดือนนั้นๆ ที่คู่สัญญาจะได้รับจากการทำผิดสัญญาในวันที่มีการชนวัวในรอบเดือนนั้นๆ มีคู่สัญญาจำนวนไม่น้อยระบุจำนวนมัดจำที่นอกเหนือไปจากกฎเกณฑ์ของทางสนาม กล่าวคือ บางคู่อาจจะตกลงกันว่า ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถนำวัวมาชนได้ตามสัญญาจะต้องถูกริบเงินมัดจำถึง 50,000 บาท จากเงินเดิมพันเพียง 100,000 บาทก็มี การที่จะระบุหรือริบเงินมัดจำกันจำนวนเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ

ระเบียบวิธีในการชนวัว ที่สุดของการเตรียมวัวชนนับตั้งการคัดเลือก เลี้ยงดู การบำรุง การฝึกซ้อม และติดคู้ ก็คือวันที่วัวชน เพราะเป็นวันที่จะพิสูจน์ ตรวจสอบ ชี้ออกว่าสิ่งที่เจ้าของวัวแต่ละคนคิด เชื่อ และคาดหวังนั้นเป็นจริงเพียงใด จำแนกอธิบายได้ตามลำดับ คือ หน่วยกำกับ การชนวัว การให้สัญญา การตรวจสอบสิ่งแปลกปลอมกรรมการสนาม การตัดสินด้วยการตั้งชนน้ำ การเริ่มต้นของการชนวัวในรอบถัดไป

หน่วยกำกับการชนวัว เป็นศูนย์กลางของการจัดการ กำกับและดำเนินการชนวัว ให้เป็นไปตามกำหนดการในแต่ละวัน ประกอบด้วยประชาสัมพันธ์สนาม กลอง ที่วงเงินเดิมพัน ผงซักฟอก โยนน้ำและชนน้ำ เสื้อสำหรับวัวคู่พิเศษ ปลอกเขาและผ้าผูกคอสำหรับจำหน่ายแก่เจ้าของวัวฝ่ายชนะ ผู้ถ่ายทอดวีดิโอ ที่พักของเจ้าหน้าที่ตำรวจและที่นั่งชมของแขกผู้มีเกียรติที่เข้าชมในบางโอกาส ซึ่งนิยมจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นอิสระ แยกออกจากประรำของผู้ชมทั้งชั้นที่ 1 และ 2 โดยสิ้นเชิง หน่วยกำกับการชนวัวมีหน้าที่ในการเรียกวัวเข้าสนาม ให้สัญญาในแต่ละขั้นตอนของการเตรียมการชน รายงานผลชนของแต่ละคู่ และเรียกวัวที่จะชนในคู่หรือรอบถัดไป

การให้สัญญา นายชวน โภคสวัสดิ์ กล่าวว่า การชนวัวในแต่ละรอบและแต่ละคู่ จะเริ่มต้น ด้วยการให้สัญญากลองตั้งแต่เรียกวัวเข้าสนาม การวางวัว การเซ็ดล้าง การเกียดวัวและการตัดสินแพ้ - ชนะ ของวัวแต่ละคู่ การให้สัญญากลองเป็นดังนี้

ครั้งที่ 1 ตีเพื่อเรียกวัวเข้าสู่สนาม (ตีรัตามปกติ)

ครั้งที่ 2 ตีเพื่อการเตรียมตัวเซ็ดล้าง พร้อมกับถอดสายมงคล สร้อยคอและถือคอกเขาออก (ตีรัตามปกติ)

ครั้งที่ 3 ตีเพื่อให้เริ่มทำการเซ็ดล้าง (ตีรัตามปกติ)

ครั้งที่ 4 ตีเพื่อให้ทำการวางวัว จะตีเพียง 2 ครั้ง คือ ตุง ตุง ซึ่งหมายถึง ว่าทั้ง 2 ฝ่ายพร้อมที่จะปล่อยวัวโดยการดึงวัวของแต่ละฝ่ายเข้าหากันจนเกือบถึงแล้วจึงดึงเชือกออกจากจมูกวัวเพื่อให้ชนกัน

ครั้งที่ 5 ตีเพื่อบอกถึงการแพ้ - ชนะ เมื่อการชนยุติลง (ตีรัตามปกติ) ในกรณีที่การชนวัวบางคู่อยู่ในสภาพที่ยืดเยื้อ ไม่แพ้ - ชนะ กันเด็ดขาด ต่างตัวต่างก็ยืนคุมเชิง ไม่วิ่งหนีแต่ก็ไม่ชน เรียกกันว่าวัว “เร่รา” เจ้าของวัวจะต้องทำการเกียดวัวเพื่อให้เข้าชนกันใหม่จนมีผลแพ้ - ชนะ โดยให้ปฏิบัติตามสัญญากลองดังนี้คือ เมื่อกรรมการกลางของสนามเป่านกหวีด 1 ครั้ง กลองก็จะตีตาม 1 ครั้ง แสดงว่าฝ่ายที่วัวของตนมีพฤติกรรมเป็นตัวแพ้โดยการเดินหนีออกห่างไปเรื่อยๆ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งยืนอยู่กับที่ ต้องเกียดวัวของตนเพียงฝ่ายเดียวถ้าเมื่อเกียดวัวเข้ามาชนกันใหม่แล้วต่างตัวก็เดินออกทั้งคู่ นกหวีดจากกรรมการ กลางเป่า 2 ครั้ง กลองก็ต้องตีตาม 2 ครั้งด้วย แสดงว่าต้องเกียด

ทั้งสองฝ่าย สัญญาณกลองจะตีตามเสียงนกหวีดจากกรรมการสนามเรื่อยไปจนผลของการชนปรากฏว่าแพ้ - ชนะ

การเข็ดล้าง แลกน้ำ สับเปลี่ยนคนตรวจสอบการเข็ดล้างและการใช้ทรายลูบปลายเขา เป็นแบบแผนที่ทำเหมือนกันหมดในทุกสนามที่ทำการศึกษานี้ เพื่อให้การชนวัวเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยการตรวจสอบสิ่งแปลกปลอมที่อาจจะสอดใส่ ปิดบัง และอำพรางซ่อนเร้นไว้เพื่อการเอาแพ้ - ชนะ ในเชิงการพนันของวัวทุกคู่ที่ทำการชน การเข็ดล้างเริ่มต้นขึ้นเมื่อโฆษกสนามให้สัญญาณกลางที่แขวนอยู่เหนือศีรษะในหน่วยกำกับการชนวัวของสนาม เจ้าของวัวแต่ละฝ่าย จะทำการเข็ดล้างวัวของตนก่อน แล้วตามด้วยกรรมการกลางของสนามจะทำการเข็ดล้างบริเวณไบหน้า ลำคอ โคนเขา ซอกหู ตลอดไปถึงคร่อมส่วนหน้า เป็นครั้งที่ 2 ต่างฝ่ายต่างก็ส่งตัวแทนไปควบคุมการเข็ดล้างของกรรมการสนามอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความลำเอียงของกรรมการกลางที่อาจจะเกิดขึ้นอีกชั้นหนึ่ง มีสิทธิที่จะทักท้วงจนกระทั่งเป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่ายในกรณีที่เป็นการชนกันระหว่างวัวคู่สำคัญ โดยเฉพาะคู่วัวที่มีเดิมพันตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป นอกจากจะกระทำตามขั้นตอนปกติดังกล่าวแล้ว ยังมีการปั่นน้ำกลางที่ผสมผงซักฟอก จากทางสนามเพื่อทำการเข็ดล้างครั้งสุดท้ายอีกด้วย การผสมน้ำด้วยผงซักฟอกกระทำโดยกรรมการกลางของสนามที่มีเจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายเป็นสักขีพยาน หลังจากที่มาตราการต่างๆ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อตรวจสอบ และขจัดสิ่งแปลกปลอมจนถึงขั้นสุดท้ายก่อนที่จะทำการวางวัว ให้ชนกัน คือ การใช้ทรายลูบปลายเขา ทั้งนี้เพราะที่ปลายเขาของวัวบางตัวเจ้าของวัวอาจเคลือบ ทา หรือใช้มีดกรีดปลายเขาให้เป็นร่องเล็กๆ แล้วแช่ของมีพิษหรือมีอาการแสบร้อน ฉะนั้นการใช้ทรายลูบปลายเขาจัดได้ว่าเป็นวิธีป้องกันที่ดีที่สุด หลังจากนั้นเจ้าของวัวก็จะเอาลูกตาลสุกที่ปอกเปลือกแล้วหรือกล้วยสุกไปยี้ที่จมูกวัวพร้อมๆ กับลูบไล้ไปทั่วไบหน้า แก้ม และกหู ทั้งนี้เพื่อจะได้ดับกลิ่นแปลกปลอมของฝ่ายตรงกันข้ามที่อาจหลงเหลืออยู่

การวางวัวและกรรมการกลาง หลังจากทำการเข็ดล้างในทุกขั้นตอนการวางวัวก็เกิดขึ้นโดยหน่วยกำกับการชนวัวก็จะให้สัญญาณกลอง 2 ครั้ง (ตุง - ตุง) เจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายก็จะนำวัวของตนไปยังจุดนัดพบพร้อมกับการวางวัวให้ชนกัน โดยมีกรรมการกลางสนามจะเป็นผู้คอยตรวจว่าวัว “ต่อหัว” หรือไม่ ในกรณีที่เกิดวัวไม่ต่อหัวกันขึ้น กรรมการกลางก็จะให้สัญญาณนกหวีดเพื่อให้หน่วยกำกับการชนวัวตีกลองตามเพื่อทำการเกียดวัวต่อไป

การเกียดวัว เป็นเงื่อนไขเฉพาะวัวบางตัวบางคู่ที่ไม่ต่อหัวหรือ “เร่เรา” เท่านั้น คนที่จะทำการเกียดวัวได้จะต้องเป็นคนที่ทำการวางวัวเท่านั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามสัญญาณนกหวีดและกลองจากทางกรรมการสนาม จะกระทั่งกระทั่งแทกสัมผัส ทูบตี ให้สัญญาณอย่างไร ส่วนใดของวัวตัวเองก็ได้ แต่ต้องไม่ให้วัวของฝ่ายตรงกันข้ามตกใจ มิฉะนั้นจะถูกปรับเป็นฝ่ายแพ้ การเกียดวัวนิยมใช้ไม้สอยทำด้วยไม้ไผ่ยาวประมาณ 4 - 5 เมตร ที่ทางสนามจัดเตรียมไว้ให้ ในขณะที่บางตัวอาจจะใช้เชือกกล้วย ไม้เรียว หรือเสียงปรบมือจากเจ้าของหรือผู้เลี้ยง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าใครจะวางเงื่อนไขไว้กับวัวของตัวเองอย่างไร

โถน้ำและขันน้ำ เป็นอุปกรณ์ที่ทางสนามจะต้องเตรียมไว้สำหรับใช้เป็นเครื่องตัดสินการแพ้ - ชนะ ของวัวบางคู่ ที่มีพฤติกรรมเร่เรา และต้องทำการเกียดตามการวินิจฉัยของกรรมการกลางสนาม ถ้าสมมุติว่า วัวได้ทำการชนแล้วหลังจากเกียดครั้งแรก แต่วัวสีขาวก็ถอยห่างเร่เราอีกหลังจากที่ชนไปได้ระยะหนึ่ง เจ้าของก็ทำการเกียดอีก พร้อมๆ กับผู้กำกับการชนวัวจะนำขันเปล่า

เจาะรูที่กัน นำไปวางหายลงในโถน้ำ น้ำในโถจะไหลเข้าทางรูที่กันจนชั้นจมนภายในเวลา 5 นาที กรรมการกลางสนามจะให้สัญญาณนกหวีดพร้อมกับสัญญาณกลองตัดสินให้วัวตัวสีขาวแพ้ แต่ถ้าเข้าไปชนอีกเมื่อชั้นยังไม่จมน ก็ถือว่ายังไม่แพ้และมีสิทธิเถียงครั้งต่อไป การตัดสินด้วยการตั้งชั้นน้ำก็ต้องเริ่มต้นใหม่ จนกระทั่งชั้นน้ำจมน จึงจะถือว่าแพ้ – ชนะ กันโดยสิ้นเชิง

บางส่วนของพฤติกรรมการณ์ในสังเวียน หลังจากที่ได้ทำการปล่อยวัวให้ชนกันแล้ว วัวก็จะทำการชนไปตามกำลังและลีลาของแต่ละตัว ซึ่งอาจจะนานเป็นชั่วโมงในบางคู่ เมื่อเหนื่อยล้ามากเข้าวัวบางตัวก็จะแก้ปัญหาพักเหนื่อยด้วยการใช้ลำคอและลำตัวกดทับคู่ต่อสู้เอาไว้จนอยู่ในสภาพที่เสียการทรงตัว และถ้าคู่ต่อสู้ยังคงมีแรงมากพอที่จะจัดขึ้นมาได้ก็จะมีโอกาสสูงยิ่งที่จะถูกกินข้างหรือกินเปลี่ยงโดยจะถูกถูกล้างด้วยเขาปลายแหลมท่ามกลางความเมามัน จนล้มคว่ำลงไปกับพื้น

การจับวัว หลังจากทำการชนของวัวในแต่ละคู่ยุติลง เจ้าของวัวทั้งสองฝ่ายก็ต้องจับวัวของตัวเอง การจับวัวต้องใช้ไม้สอยที่ทางสนามจัดเตรียมไว้ให้ใช้ควบคู่กับการเกียดวัวดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้เพราะจะปลอดภัยกว่าการจับด้วยวิธีอื่นในขณะที่วัวกำลังเหนื่อย เจ็บปวดจากบาดแผล และอันตรายหนักกับเสียงโห่ร้องของผู้ชมรอบสนาม ที่ปลายไม้สอยจะติดตะขอเหล็กเอาไว้เพื่อใช้เกี่ยวกับเทียนที่จุ่มกาว เมื่อเกียดติดแล้วก็ยกเพื่อให้วัวหงายหน้าขึ้นสูงปลายเขาหัวจะกลับทิศไปด้านหลัง พร้อมกับลากหัวเข้าหาตัว วัวบางตัวสามารถจับได้ด้วยมือ เพียงแต่ยื่นกล้วยให้หรือได้รับกลิ่นสัมผัสจากเจ้าของคนเดิมเท่านั้น

พฤติกรรมการณ์เลี้ยงวัวชน กล่าวโดยสรุปจำแนกออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ ก่อนและหลังการติดคู่ชน การเลี้ยงวัวในแต่ละระยะมีความเข้มข้นในระดับที่ไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญของจำนวนครั้งที่พิสูจน์ช้ำกล่าวคือ ได้มีการเพิ่มจำนวนคนเลี้ยงวัวมากขึ้นเมื่อวัวติดคู่ชนเท่านั้น ในขณะที่วัตรปฏิบัติเพื่อปรนเปรอในส่วนอื่นต้องเข้มข้นอย่างสม่ำเสมอในระดับที่เรียกได้ว่า “ปรนนิบัติ” ในฐานะที่เป็นหุ่นส่วนรายใหญ่ของชีวิต จึงได้มุ่งเน้นเพื่อให้ถึงจุดที่ “มันหมาย” คือ ชัยชนะ จึงต้องนอนมุ้งเดียวกับวัว กินอยู่ อดทน และทนอดในทุกสภาพการณ์เพื่อวัว กล่าวคือ วัวต้องออกเดิน กิน และอาบน้ำครบถ้วน ในขณะที่ตัวเองอาจจะไม่ครบ และอธิบายตัวเองว่าไม่จำเป็นต้องครบ ก็เป็นที่สุดของเจ้าของวัวหรือคนเลี้ยงวัวกลุ่มนี้แล้ว ดังนั้นจึงไม่มีสิทธิ์โต้ ไรไม่มีสิทธิ์ดอม พฤติกรรมทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็น “ตาดานา” (ค่านิยมในสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจ) คนกลุ่มหนึ่งที่มุ่งมั่นทุ่มเทเพียรพยายามทุกกระบวนท่าเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ ความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับวัวในแต่ละวันทำให้พอจะอนุมานได้ว่าคนเลี้ยงวัวจะไม่มีเวลาให้กับภารกิจประจำวันในครอบครัวอยู่เลย แสดงว่าสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ก็มีความคิดเห็นพ้องในระดับที่แม้ว่าจะไม่ชอบอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ถึงกับต่อต้าน จนต้องล้มเลิกการเลี้ยงวัวลงได้ ดังนั้นกลุ่มนักเลงวัวชนที่มีสถานะเป็นตัวแทนของคนกลุ่มหนึ่งมีนิสัยชอบการเสี่ยง ชอบทำตัวอยู่ที่หัวแถวแนวหน้า ไม่ยอมรับและนับถือใครง่ายๆ ฯลฯ เมื่อมองลึกลงไปถึงกลุ่มคนระดับพื้นฐาน คือ ครอบครัวก็น่าจะมีตาดานาที่ไม่แตกต่างเมื่อมองโดยองค์รวมในแต่ละภารกิจของการเลี้ยงวัวแต่ละวันในแง่ของอาชีพและรายได้ก็จะพบลักษณะนิสัยของคนกลุ่มนักเลงวัวชนชัดยิ่งขึ้น เช่น การบรรจุป้อนหญ้าให้วัวบางตัว การส่งหญ้าและน้ำจากบ้านเดิมที่วัวเคยชินไปให้กินเมื่อต้องไปอยู่ในโรงเรือนที่ทางสนามจัดไว้ให้ก่อนทำการชน การเคลื่อนย้ายวัวไปทำการซ้อมคู่ตามวัน เวลาและสถานที่ที่นัดหมาย ฯลฯ ภารกิจเหล่านี้นอกจากจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเม็ดเงินและยังต้องลงทุนเองทั้งหมดอีกด้วย มีวัวจำนวนไม่น้อยที่พ่ายแพ้ท่ามกลางการทุ่มเทสุดตัวของคนเลี้ยง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการชนวนไม่อยู่ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้ แต่จากข้อสังเกตทำให้ชวนสงสัยว่าเจ้าของวัวที่ชนแพ่ต้องสูญเสียทั้งเวลา ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและเงินเดิมพัน ฯลฯ ไม่เคยหลาบจำ หากแต่ได้สืบเสาะหาตัวใหม่มาเลี้ยงต่อไป ต่อคำถามที่ว่า “ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วเลี้ยงให้เสียเวลาทำไม” คำตอบที่ได้รับ คือ เมื่อเวลาวัวชนชนะแล้วมัน “ได้แรงออก” (สะใจ หนำใจ) ที่เอาชนะได้ นี่คือตาหนาของคนกลุ่มหนึ่งถึงได้เพียรพยายามมากมายถึงปานนั้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์

ความหมายและความสำคัญของ“โลกทัศน์”(ดร. อำนาจ ยอดทอง [http:// www.oknation.net](http://www.oknation.net) 15 กันยายน 2558)

คำว่า “โลกทัศน์” มาจากคำ 2 คำ คือ “โลก” และ “ทัศน์ (ทรรศนะ)”

คำว่า “โลก” (บาลี) หมายถึง แผ่นดิน โดยปริยายหมายถึง หมู่มนุษย์ และยังหมายถึง ส่วนหนึ่งแห่งสกลจักรวาล เช่น มนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก โลกพระอังคาร เป็นต้น

และคำว่า “ทัศน์ (ทรรศนะ, ทัศนะ,.)” หมายถึง ความเห็น การเห็น ความคิด ความคิดเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดง การแสดงความคิดเห็น (บ.- ทสสน, ส. - ทรศน)

เมื่อรวมคำทั้ง 2 คำเป็น “โลกทัศน์ (โลกทรรศน์)” จึง หมายถึง ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น หรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกและชีวิต ซึ่งตรงกับคำว่า “ปรัชญา” ในความหมายตามในความหมายตามหลักการใช้โดยทั่วๆ ในสังคมไทย ที่หมายถึง ความเห็น (Point of view)หรือความเข้าใจในเรื่องชีวิต (Outlook on life) นั่นก็คือ หากเราต้องการที่จะเข้าใจว่า “โลกทัศน์คืออะไร” ให้เราตอบคำถามว่า “เราเชื่อ หรือมีความคิดเห็นในเรื่องชีวิตอย่างไร?” คำตอบที่เราค้นพบนั้นก็คือ โลกทัศน์ หรือปรัชญา ที่เกี่ยวกับชีวิตของเรา

ดังนั้น “โลกทัศน์” จึงหมายถึง ระบบความคิด ความเห็น หรือความคิดเห็น และความเชื่อ ในวิถีชีวิตของมนุษย์คนหนึ่งๆ ซึ่งเขาอาจพูด คิด หรือทำอะไรต่ออะไรหลายอย่าง แต่ถ้าเขาเป็นคนคงเส้นคงวา ความหลากหลายนี้จะเป็นเพียงภาพสะท้อนของทรรศนะพื้นฐานอันเดียวกัน ทรรศนะพื้นฐานนี้แหละ คือ โลกทัศน์ของคนๆ นั้น มนุษย์ทุกคนจึงต้องมีโลกทัศน์ของตนเอง ไม่ว่าจะรู้หรือไม่ก็ตาม โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางของแต่ละบุคคล และยังเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมมนุษย์อีกด้วย ความเชื่อพื้นฐานอันเป็นระบบ ที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์เหล่านี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กระบวนทัศน์”

จึงนับว่า โลกทัศน์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของแต่ละบุคคล หมายความว่า ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน จะต้องอาศัยโลกทัศน์อย่างใดอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต และโลกทัศน์ของแต่ละบุคคลนั้น ย่อมเกิดจากการพิจารณา หรือการคิดไตร่ตรองประสบการณ์เดิมของตน หรือของสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แล้วกำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างๆ จึงเป็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องมีโลกทัศน์ของตนเอง หรือเลือกเอาโลกทัศน์อย่างใดอย่างหนึ่งไว้เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของตน ด้วยเหตุนี้ โซเครตีส (Socrates) จึงกล่าวว่า “ชีวิตที่ปราศจากการพิจารณาอย่างรอบคอบนั้นย่อมเป็นชีวิตที่ไร้ค่า” เท่ากับหมายความว่า มนุษย์หากไม่มีโลกทัศน์ หรือแนวคิดที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ชีวิตนั้นก็ไร้ค่า ไม่ต่างอะไรกับสัตว์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล รู้จักคิด รู้จักใช้สติปัญญา โลกทัศน์ในลักษณะนี้จึงอาจอยู่ในรูปหลักคำสอนทางศาสนา ลัทธิประเพณี หรือวัฒนธรรม

ต่างๆ และตลอดจนหลักวิชาความรู้ที่สืบทอดมาเป็นศาสตร์ต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น

โลกทัศน์ หรือระบบแนวความคิดในสังคม ที่นับว่ามีความสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบัน คือ โลกทัศน์ 3 ประการ คือ

1. โลกทัศน์ทางศาสนา หมายถึง ระบบความเชื่อถือของมนุษย์ที่เกี่ยวกับโลกและชีวิตในทางศาสนา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว จะมีเนื้อหาสำคัญอยู่ 3 ด้านด้วยกัน คือ (1) ในด้านที่เป็นหลักศีลธรรมชั้นสูงสุดของชีวิต คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกและชีวิต อันเป็นฝ่ายปรมาตม์ (2) ด้านศีลธรรม แสดงหลักศีลธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวกับบุญบาป อันเป็นข้อปฏิบัติในชีวิต โดยมุ่งการปฏิบัติในโลกนี้ เพื่อความสุขในโลกหน้าเป็นหลัก และ (3) ด้าน ศาสนพิธี คือ พิธีกรรมในทางศาสนา ที่กระทำตามความเห็น หรือคำสั่งสอนในความเชื่อถืออื่นๆ เราจะเห็นว่าศาสนาต่างๆ ศาสนาในโลกนี้ ล้วนมีโลกทัศน์ทั้ง 3 ด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็ศาสนาฝ่ายเทวนิยม (นับถือพระเจ้า) หรือ ฝ่าย อเทวนิยม (ไม่นับถือพระเจ้า) ก็ตาม

อนึ่ง โลกทัศน์ทางศาสนานั้น มีลักษณะสำคัญอยู่ที่ “ศรัทธา” (ความเชื่อ) เป็นตัวนำ คือ เชื่อในองค์ศาสดา และหลักคำสั่งสอนต่างๆ ของศาสนาเป็นสำคัญ สิ่งใดก็ตาม หรือความเชื่อใดๆ ก็ตาม ที่ขัดกับหลักการทางศาสนาแล้ว ถือว่าความเชื่อเหล่านั้นไม่ถูกต้อง หลักคำสอนทางศาสนาต่างๆ เหล่านี้จึงปรากฏอยู่ในรูปคัมภีร์ทางศาสนาของแต่ละศาสนา อย่างเช่น พระพุทธศาสนา มีคัมภีร์พระไตรปิฎก ศาสนาอิสลามมีคัมภีร์อัลกุรอาน และศาสนาคริสต์มีคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น หากบุคคลใดก็ตามปฏิบัติผิดหลักคำสอนในคัมภีร์เหล่านั้น ถือว่าบุคคลนั้นเป็นคนบาป นอกจากนี้โลกทัศน์ทางศาสนาจะต้องเป็นโลกทัศน์ที่สามารถปฏิบัติได้ (ศีลธรรมและจริยธรรม) นั่นก็คือ โลกทัศน์ทางศาสนาต่างๆ ศาสนาล้วนเน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นสำคัญ โดยมุ่งความสุขในโลกหน้า ถึงแม้ว่าการปฏิบัติเหล่านั้นจะเป็นการปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อความดีงามในโลกนี้ หรือความสุขในสังคมปัจจุบันก็ตาม แต่จุดมุ่งหมายสำคัญก็ยังคงมุ่งสู่โลกหน้าเป็นสำคัญ ตลอดจนถึงจุดหมายสูงสุดของศาสนา อย่างในศาสนาพุทธ คือ พระนิพพาน และศาสนาฝ่ายเทวนิยมทั้งหลาย ก็คือ อาณาจักรพระเจ้า เป็นต้น จึงสรุปได้ว่าโลกทัศน์ทางศาสนา มีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

- 1) มีศรัทธาเป็นตัวนำ
- 2) ยึดถือคัมภีร์ หรือหลักคำสอนเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินชีวิต
- 3) มุ่งการปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ
- 4) มีจุดหมายพื้นฐานอยู่ที่โลกหน้า และมุ่งสู่จุดหมายสูงสุดเป็นสำคัญ

จะเห็นว่าโลกทัศน์ทางศาสนาทั้ง 4 ลักษณะนี้ ล้วนเป็นโลกทัศน์ที่มุ่งตอบสนองความรู้สึทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ ท่านจึงเรียกโลกทัศน์ทางศาสนาว่า เป็นเพียงหลักความเชื่อทางศาสนา ซึ่งหลักความเชื่อเหล่านี้ ล้วนเกิดมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบางอย่าง จึงเกิดความรู้สึกกลัวต่อปรากฏการณ์เหล่านั้น โลกทัศน์ทางศาสนาโดยภาพรวม จึงเกิดมีขึ้นเพื่อตอบสนองความรู้สึกขาดที่พึ่งทางใจของมนุษย์

2. โลกทัศน์ทางปรัชญา หมายถึง ระบบความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับโลกและชีวิตในทางปรัชญา ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) ความเชื่อที่มีต่อชีวิตและเอกภพ 2) กระบวนการคิดตรึงตรองและวิพากษ์วิจารณ์ทัศนคติ และความเชื่อพื้นฐานต่างๆ โดยมีเครื่องมือสำคัญ

คือ ตรรกวิทยา คือ วิชาว่าด้วยการให้เหตุผล เพื่อแสวงหาความเป็นจริงของชีวิตและโลก 3) เป็นความพยายามที่จะเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างอย่างรวมๆ และ 4) เป็นการวิเคราะห์ภาษาทางด้านเหตุผล และกระทำความหมายของศัพท์และสิ่งกัป (Concept) ให้ชัดเจน

จะเห็นว่า เรื่องที่ปรัชญาสนใจเป็นเรื่องเดียวกันกับที่ศาสนาสนใจ คือ โลกและชีวิต เพียงแต่ปรัชญาจะสนใจในแง่ภาพรวมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสนใจในขอบเขตจำกัด คือ จะไม่สนใจความจริงนามธรรมใดๆ ที่ถือว่าอยู่พ้นการพิสูจน์ หรือโต้แย้งได้ด้วยเหตุผล แต่ก็ไม่จำกัดว่าความจริงต้องเป็นรูปธรรมที่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยประสาทสัมผัสเท่านั้น นั่นก็คือ ปรัชญาสนใจทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่มีขอบเขตจำกัดอยู่ที่สามารถพิสูจน์หรือโต้แย้งได้ด้วยเหตุผลเท่านั้น เครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความจริงทางปรัชญาก็คือ ตรรกวิทยา (ตรรกศาสตร์ - Logic) โดยใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการโต้แย้งหาเหตุผลเพื่อแสวงหาความจริงเกี่ยวกับโลกและชีวิต จึงทำให้โลกทัศน์ทางปรัชญามีลักษณะสำคัญอยู่ที่มี “ปัญหา” เป็นตัวนำ และด้วยเหตุที่โลกทัศน์ทางปรัชญาอาศัยเหตุผลและการโต้แย้ง หรือการเก็งความจริงเป็นหลักสำคัญ จึงทำให้ปรัชญาไม่สนใจการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงความจริงที่ตนเองได้แสวงหามาได้ และนักปรัชญาก็ไม่สนใจว่า ความจริงที่แสวงหาได้นั้นจะปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพราะปรัชญาเกิดมีขึ้นเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักปรัชญาเท่านั้น ความจริงทางปรัชญากับการปฏิบัติจึงเป็นคนละเรื่องกัน ดังนั้น โลกทัศน์ทางปรัชญา จึงมีลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

- 1) มีปัญหาเป็นตัวนำ
- 2) สนใจศึกษาสิ่งที่สามารถพิสูจน์ หรือโต้แย้งได้ด้วยเหตุผล
- 3) ใช้เหตุผล หรือตรรกวิทยา ในการแสวงหาความจริง
- 4) ไม่เน้นการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความจริง

จะเห็นว่า โลกทัศน์ทางปรัชญา ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เมื่อกล่าวโดยภาพรวมแล้ว กระบวนทัศน์ทางปรัชญาจึงมีคุณค่าแก่นมนุษย์ในแง่ที่ช่วยพัฒนาระบบความคิดของมนุษย์ ให้เป็นระเบียบระบบมากขึ้น มีเหตุผลมากยิ่งขึ้น ไม่หลงเชื่ออะไรง่ายๆ

3. โลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ระบบความรู้เกี่ยวกับโลกและชีวิตทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะต้องกระบวนกรทางวิทยาศาสตร์เสียก่อน คือ 1) มีการสังเกต แล้วกำหนดขอบเขตของปัญหา 2) ตั้งสมมติฐาน ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา 3) การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) สรุปผล และประกาศเป็นองค์ความรู้ หรือทฤษฎี อยู่นิ่งแม้โลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์จะเกี่ยวกับเรื่องโลกและชีวิต แต่ก็มีเนื้อหาสาระที่จำกัด คือ เฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย เท่านั้น ซึ่งสามารถพิสูจน์และทดลองด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ ส่วนสิ่งที่เป็นนามธรรมทั้งหลาย เช่น กรรม พระเจ้า นิพพาน ความดี ความชั่ว เป็นต้นนั้น ที่เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์หรือทดลองได้ วิทยาศาสตร์จะปฏิเสธทั้งหมด หรือถือว่าไม่มีอยู่จริง ดังนั้นเราสามารถสรุปโลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์

- 1) มีความสงสัย หรือการสังเกต เป็นตัวนำ
- 2) ปรากฏการณ์ หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโลกและชีวิตที่รับรู้ได้

3) ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกต การพิสูจน์ และทดลอง ด้วยเครื่องมือ และประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์

4) ความจริงที่วิทยาศาสตร์ค้นพบจะต้องเป็นความจริงที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์

จากลักษณะของโลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ เมื่อเรามองโดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่า มีจุดเด่นอยู่ที่สามารถตอบสนองความสุขทางกาย หรือความสะดวกสบายทางกาย โดยไม่สนใจทางด้านจิตใจ เพราะถือว่า ความสุขทางใจ ไม่สามารถพิสูจน์ได้ เราเราจะพูดง่ายๆ ว่า โลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นที่พึ่งทางกาย หรือทางวัตถุแก่มนุษย์ ดังนั้นโลกทางวัตถุทั้งหลายที่เจริญก้าวหน้าจนถึงทุกวันนี้ก็เพราะมนุษย์มีโลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวล้ำนั่นเอง

ในสังคมปัจจุบันโลกทัศน์ที่สำคัญที่สุด และมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาสังคมมนุษย์ก็คือ โลกทัศน์ทั้ง 3 ด้านเหล่านี้ กล่าวคือ โลกทัศน์ทางศาสนาช่วยพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เจริญขึ้น และโลกทัศน์ทางปรัชญาที่ช่วยพัฒนาความคิด หรือจัดระบบความคิดของมนุษย์ให้เป็นระบบ มีเหตุผล ส่วนโลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สามารถช่วยพัฒนาทางกาย หรือทางวัตถุทั้งหลายให้เจริญก้าวหน้า มนุษย์ในสังคมปัจจุบันจึงจำเป็นต้องบูรณาการโลกทัศน์ทั้ง 3 ด้านนี้ ให้พัฒนาควบคู่กันไป เมื่อนั้นสังคมโลกก็จะกลายเป็นสวรรค์บนโลกมนุษย์ได้

โลกทัศน์ หมายถึง ทักษะหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ แสดงให้เห็นว่าเขาคิดนึกหรือรู้สึกอย่างไรต่อชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม การแสดงความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ย่อมแสดงออกได้หลายอย่าง ปรากฏในจารึกต่างๆ บ้าง ในจดหมายเหตุบ้าง ในพงศาวดารและในวรรณคดีบ้าง โลกทัศน์ คือมุมมองของแต่ละคนซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบการดำเนินชีวิตและแนวคิด

คำว่าโลกทัศน์ ตรงกับคำว่า “World View” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งในพจนานุกรมฉบับมติชน ได้ให้ความหมายของคำว่าโลกทัศน์ไว้ว่า ระบบความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก (สำนักพจนานุกรมฉบับมติชน, 2557 อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7)

โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า โลกทัศน์ คือ ภาพที่บุคคลในสังคมมองเห็นตัวเขา และความสัมพันธ์ของตัวเขากับสภาพรอบตัว

อมรา พงศาพิชญ์ (อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า โลกทัศน์ คือ ทักษะทั่วไปเกี่ยวกับโลกรอบตัวมนุษย์ เป็นการรับรู้หรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพรอบตัว

สมิทธิ์ สระอุบล (อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า Worldviews หมายถึง เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม ปรัชญา และแนวความคิดที่เป็นลักษณะของสมาชิกของสังคมเกี่ยวกับธรรมชาติและของโลก

อภิศักดิ์ โสมอินทร์ (อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า โลกทัศน์ คือ ทักษะพื้นฐาน ซึ่งกลั่นกรองจากความเชื่อที่มีระบบของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

สมิทธิ์ สมักรการ (อ้างในพจนานุกรม, 2554 : 7) อธิบายไว้ว่า โลกทัศน์ คือ

ผลรวมของค่านิยม ทศนคติ และฐานคติเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งแสดงออกเป็นภาพตัวแทนของวัฒนธรรมในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งหมายรวมถึงทรรศนะเกี่ยวกับชีวิตและโลกของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งเป็นส่วนรวม

กล่าวโดยสรุป โลกทัศน์ หมายถึง ทศนหรือความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งที่มีอยู่รอบตัว ทั้งจากสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งเหนือธรรมชาติ ที่กลายเป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคน

1.3 แนวคิดคติชนวิทยา

คติชนวิทยาในความหมายระยะแรก (<http://webcache.googleusercontent.com/15> มกราคม 58)

หมายถึง การศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตแบบชาวบ้านชาวชนบท ไม่ว่าจะเป็นตำานานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ภาษิตคำพังเพย ปริศนาคำทาย การละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมในสังคมระดับชาวบ้าน ชาวนา หรือชาวชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบเก่าแก่ดั้งเดิม ตัวอย่างทศนของนักวิชาการในกลุ่มนี้ ดังเช่น Jonas Balys นักคติชนวิทยาและนักชาติพันธุ์วิทยาอธิบายว่า คติชนประกอบด้วยการสร้างสรรค์ตามแบบประเพณีปรัมปราของผู้คนทั้งในสังคมอารยธรรมและสมัยที่มีอารยธรรมแล้ว วิธีการสร้างสรรค์ คือ ใช้เสียงและคำมาประกอบกันเข้าเป็นรูปแบบร้อยแก้วและรูปแบบร้อยกรอง นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยความเชื่อของคนพื้นบ้าน หรือความเชื่อเรื่องโชคลาง ประเพณี และการแสดง การรำยรำ การละเล่นต่างๆ ซึ่งข้อมูลคติชนนั้นไม่ใช่เป็นแต่เพียงศาสตร์ที่เกี่ยวกับคนพื้นบ้านเท่านั้น แต่ยังเป็นศาสตร์พื้นบ้านและกวีนิพนธ์พื้นบ้านที่เป็นประเพณีเก่าแก่อีกด้วย

ในวงการคติชนวิทยาในระยะแรกนั้นเมื่อพูดถึง folklore ก็มักหมายถึงคติชนของชาวบ้านที่มีขอบเขตอยู่ในบริบทของสังคมชาวนา ไม่ได้รวมถึงชาวเมืองในสังคมเมืองและไม่ได้คิดว่า "ชาวเมือง" ก็อาจจะมีการ "urban lore" ของตนเองได้คติชนวิทยาในความหมายระยะหลัง

หมายถึง ศาสตร์สาขาวิชาหนึ่งที่สนใจศึกษาเรื่องราวข้อมูลทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งที่มีเอกลักษณ์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมชาวนา ชาวไร่ สังคมเมือง สังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม สังคมแบบเก่า สังคมสมัยใหม่ คำว่า คติชนวิทยาในกลุ่มความคิดนี้จึงเป็นความหมายที่กว้างขึ้น ตัวอย่างนักวิชาการในกลุ่มนี้เช่น Alan Dundes อธิบายว่าการนิยามความหมายของคำว่า folklore มักจะไม่เน้นที่ folk แต่จะเน้นที่ lore มากกว่า ฉะนั้นคำว่า folk จึงหมายถึงกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใดก็ได้ที่มีเอกลักษณ์ร่วมกัน เช่น มีอาชีพเดียวกัน พูดภาษาเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน กระทำกิจกรรมบางประเภทเหมือนกัน ส่วน lore คือเรื่องราวแบบแผนของกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การที่ Dundes แยกคำจำกัดความออกเป็น 2 คำนั้น เพราะเขาเห็นว่าคำว่า folk ไม่ได้หมายเฉพาะแต่ชาวไร่ชาวนาหรือชาวชนบท แต่หมายถึงชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะเป็นชนกลุ่มใดก็ได้ที่มีเอกลักษณ์บางอย่างที่มีอยู่ร่วมกัน ดังเช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มวัยรุ่นในเซ็นเตอร์พอยต์ กลุ่มรักร่วมเพศ กลุ่มผู้หญิง กลุ่มสาวโรงงาน กลุ่มไต้ลื้อ กลุ่มมุสลิม เป็นต้น

คติชนวิทยา เป็นความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่มีวิวัฒนาการของกลุ่มอย่างเด่นชัด โดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มคนที่ความเจริญแบบสมัยใหม่ยังเข้าไปไม่ถึงมากนัก ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะยังคงมีวิถีชีวิตที่คล้ายๆ กัน มีความสัมพันธ์กัน

อย่างเหนียวแน่น เป็นแบบญาติพี่น้องกัน มีความคิด ความเชื่อ และแบบของความประพฤติอย่างเดียวกัน และมักจะแตกต่างจากสังคมเมือง หรือสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุอย่างมากแล้ว

ความหมายของคติชนวิทยา

คติ หมายถึง แนวทาง วิถีทาง (เช่นคำว่า คติโลก คติธรรม) ชน หมายถึง คนในกลุ่มหนึ่ง หรือในชาติหนึ่ง วิทยา หมายถึง ความรู้ จากรูปศัพท์ดังกล่าว คติชนวิทยา จึงหมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำว่า คติชน นั้น ดร.กึ่งแก้ว อรรถากร ให้คำอธิบายว่า คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่คติชนวิทยาสนใจนำมาศึกษา ส่วนคำว่า คติชนวิทยา นั้น ดร.กึ่งแก้ว อรรถากร ให้คำจำกัดความว่า คติชนวิทยาคือ วิชาซึ่งว่าด้วยการศึกษาคติชนหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน และผลผลิตทางวัฒนธรรมนี้เป็นมรดกที่รับทอดกันมาทั้งภายในชนกลุ่มเดียวกัน และที่แพร่กระจายไปสู่ชนต่างกลุ่มด้วย

สรุปได้ว่า คติชนวิทยา เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ของมนุษย์ ตลอดจนผลผลิตหรือการสร้างสรรค์ต่างๆ จากอดีตมาจนถึงปัจจุบันของมนุษย์ในบริบทของสังคมหนึ่งๆ

ลักษณะของคติชนวิทยา

1. เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดจากคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นหลังหลายชั่วอายุคน
2. ไม่มีใครรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้คิดขึ้นมา
3. ข้อมูลประเภทมุขปาฐะ (Verbal) ในช่วงแรกไม่มีการจดบันทึก แต่จะถ่ายทอดด้วยปากเป็นถ้อยคำบอกเล่าที่เรียกว่า “มุขปาฐะ”

ความเป็นมาของคติชนวิทยา

คติชนวิทยา เป็นวิชาที่เกิดขึ้นและพัฒนาต้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 มีนักโบราณคดีและนักนิรุกติศาสตร์ชาวอังกฤษและเยอรมัน ได้สนใจเก็บรวบรวมเทพนิยายและเรื่องปรัมปราของคนพื้นบ้านพื้นเมือง เช่น สองพี่น้องตระกูลกริมม์ ก็ได้รวบรวมและตีพิมพ์นิทานมุขปาฐะ และตีความให้ความหมายเทพนิยาย (myth) ของเยอรมันไว้ด้วย ผู้สนใจอื่นๆ ก็มีอีกหลายคนที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องโบราณเก่าแก่จนกระทั่งถึง ค.ศ. 1886 (พ.ศ. 2389) นายวิลเลียม จอห์น ทมมส์ (William John Thoms) ได้บัญญัติคำว่า Folklore ขึ้น โดยใช้นามแฝงว่า แอมโบรส เมอร์ตัน (Ambrose Merton) เขียนจดหมายลงในวารสารชื่อ The Athenaeum เสนอว่าควรใช้คำว่า Folklore ซึ่งแปลว่า “ความรู้ของปวงชน” แทนคำว่า “คติโบราณของปวงชน” (popular antiquities) คำ Folklore จึงเป็นศัพท์ใช้ทางวิชาการแต่นั้นมา

ในประเทศไทยมีคำใช้อยู่หลายคำ ดังนี้ คติชาวบ้าน เป็นคำที่พระยาอนุমানราชธนะและราชบัณฑิตยสถานคิดขึ้นใช้เมื่อปี พ.ศ. 2509 คติชนวิทยา เป็นคำที่ ดร.กึ่งแก้ว อรรถากร ใช้ในเอกสารเมื่อปี พ.ศ. 2519 ในหนังสือคติชนวิทยาที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู พิมพ์เผยแพร่ ซึ่ง ดร.กึ่งแก้ว อรรถากร ได้ให้เหตุผลว่า Folklore ที่พระยาอนุমানราชธนะและราชบัณฑิตยสถานแปลว่า “คติชาวบ้าน” นั้นน่าจะใช้เรียกข้อมูลบางส่วน ส่วนชื่อวิชาควรใช้คำคติชนวิทยา

วัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นศัพท์ที่ใช้ในการสัมมนาระดับชาติของทบวงมหาวิทยาลัยระหว่างวันที่ 1 – 5 พฤศจิกายน 2520 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก และต่อมาสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ โดยให้ความหมายว่า

“วัฒนธรรมพื้นบ้าน คือวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งได้ปฏิบัติในสังคมแบบชนบท แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่น”

คติพื้นถิ่น เป็นคำที่ ดร.วรรณ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน เป็นผู้นิยามใช้เมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยให้เหตุผลว่าเป็นการศึกษาเรื่องราวอันเป็นของพื้นๆ ที่เป็นที่ยึดกันดีในกลุ่มชนถิ่นนั้น และมีความหมายใกล้เคียงกับขอบเขตการศึกษาของสาขาวิชานี้ นอกจากนี้ยังใช้คำชีวิตพื้นถิ่น แทนคำ Folklore อันเป็นวิชาเกี่ยวกับชีวิตพื้นบ้านที่เน้นวัฒนธรรมประเภทอื่นๆ

การศึกษาคติชนวิทยาในประเทศไทยเรานั้น ได้มีผู้สนใจในด้านวัฒนธรรมและคติชนมาเป็นเวลาช้านานแล้ว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้เคยทรงรวบรวมเพลงกล่อมเด็ก พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ) ได้รวบรวม ศึกษา และตีพิมพ์ความรู้ทางคติชนวิทยา โดยเฉพาะด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และนิทานหลายฉบับ ในสมัยที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เคยตั้งกระทรวงวัฒนธรรมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม เหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างของความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ประเภทของข้อมูลทางคติชนวิทยา

ข้อมูลประเภทมุขปาฐะ (Verbal) ได้แก่ ข้อมูลที่ใช้ถ้อยคำเป็นสื่อในการสืบทอด โดยวิธีการบอกเล่า ซึ่งแบ่งแยกย่อยต่อไปได้อีก ดังนี้

1. คำกล่าว (Folklore) ซึ่งมีหลายประเภท เช่น สำนวน คำพังเพย ภาษิต และสุภาษิต ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สำนวน (2542 : 1187) น. ถ้อยคำที่เรียบเรียง โวหาร บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร เช่น สารคดีเรื่องนี้สำนวนโวหารดี; คติ เช่น ปิดสำนวน; ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ หรือหนังสือแบบหนึ่งๆ ลักษณะนาม การใช้เรียกข้อความรายหนึ่งๆ เช่น ข้อความสำนวนหนึ่ง บทความ 2 สำนวน ในคติชนวิทยาจะใช้สำนวนในความหมายว่า ถ้อยคำที่เรียบเรียงไม่ถูกไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง เป็นการแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษของภาษาไทย เช่น ก้ามใหญ่ แก่เผ็ด เต็ม่าห้วง คำพังเพย (2542 : 779) น. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้วโดยกล่าวเป็นกลางๆ เพื่อให้ตีความเข้ากับเรื่อง หลวงวิจิตรวาทการได้อธิบายเพิ่มเติมว่า คำพังเพยคล้ายสุภาษิต เพราะมีลักษณะติชม หรือแสดงความคิดเห็นด้วย และทองสืบ ศุภะมาร์ค (2512) ให้ความเห็นว่า คำพังเพยเป็นถ้อยคำที่แสดงความจริง ไม่ได้สอนโดยตรง อาจเป็นคำพังเพยแท้ เป็นสำนวน หรือเป็นคำขวัญก็ได้ เช่น ตัวอย่าง คำพังเพยแท้ ได้แก่ พุดไปสองไฟเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง ตัวอย่างคำพังเพยคำขวัญ ได้แก่ กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี จงทำดี จงทำดี ชาติเสือต้องไวลาย ชาติชายต้องไวชื่อ ตัวอย่าง คำพังเพยสำนวน (จะมีลักษณะพูดถึงสภาพการณ์ต่างๆ ที่สะท้อนภาพสังคม) ได้แก่ เป็นหญ้าแพรกต้องแหลกไปก่อน ภาษิต (2542 : 823) น. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติ (ส.) ในทางคติชนวิทยาต้องการในความหมายที่เป็นคำกล่าวที่เป็นคติชวนฟัง จะดีหรือไม่ยังไม่แน่ เช่น น้ำขึ้นให้รีบตัก สุภาษิต (2542 : 1206) น. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ (ส; ป. สุภาษิต = ถ้อยคำที่กล่าวดีแล้ว) ในทาง คติชนวิทยาต้องการความหมายในลักษณะเป็นข้อความที่เน้นคำสอน เป็นความจริงที่พิสูจน์ได้ เชื่อถือได้ เป็น

ข้อความที่สั้นๆ แต่กินความลึกซึ้ง เช่น แฝ่เป็นพระ ชนะเป็นมาร น้ำเชื้อวอย่าขวางเรือ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

2. นิทาน เป็นคำมาจากภาษาบาลี หมายถึง คำเล่าเรื่อง แต่นิทานในความหมายทางคติชนวิทยายังมีลักษณะเฉพาะอีก ดังนี้

นิทานพื้นบ้านหรือนิทานพื้นเมือง ตามแนวคติชนวิทยาจะหมายถึงต้องเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ (Verbal) ปัจจุบันนิทานได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์มากขึ้น มีผู้แบ่งประเภทของนิทานไว้ต่างๆ กัน เช่น กุหลาบ มัลลิกะมาส แบ่งเป็น 5 ประเภท ใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 เทพนิยาย (Fairy Tale)

2.2 นิทานท้องถิ่น (Legend) ได้แบ่งย่อยอีก ดังนี้

2.2.1 นิทานอธิบาย

2.2.2 ความเชื่อ

2.2.3 เกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้

2.2.4 วีรบุรุษ

2.2.5 คติสอนใจ

2.2.6 นักบวช

2.3 นิทานตำนาน (Myth)

2.4 นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) ได้แบ่งย่อยอีก ดังนี้

2.4.1 สัตว์สอนศีลธรรม

2.4.2 เรื่องสัตว์ที่เล่าซ้ำไม่รู้จบ

2.5 นิทานตลก (Jest Tale)

3. บทเพลง (Folksong)

กิ่งแก้ว อรรถากร บอกว่า เพลง (Song) ต้องมีเสียงผู้ร้อง (Voice) ประกอบเป็นส่วนใหญ่ โดยจะมีดนตรีหรือไม่ก็ตาม ส่วนในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของเพลงว่า หมายถึง สำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี กระบวนวิธีรำดาบรำทวน เป็นต้น ซึ่งการร้องแก่กัน มีชื่อต่างๆ เช่น เพลงปรบไก่ เพลงฉ่อย เป็นต้น

กิ่งแก้ว อรรถากร แบ่งเพลงพื้นเมืองโดยเอาเพลงภาคกลางของ สุมาลย์ เรืองเดช เป็นเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 เพลงสำหรับเด็ก เพลงเด็ก

3.2 เพลงประกอบการเล่นพื้นเมือง

3.3 เพลงประกอบพิธี

4. ปริศนาคำทาย (Riddle)

ประวัติการเล่นปริศนาคำทาย ไม่มีใครรู้ว่าชาติใดที่คิดผูกปริศนามาทายก่อน รู้แต่ว่ามีมานานแล้วและมีเล่นกันทุกชาติ ทุกสังคม สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากนิสัยที่ชอบถามซอกแซกของคน จึงได้ผูกปริศนาจากสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันเอามาทายเล่นกัน

5. ความเชื่อ (Folk – Belief) คนไทยมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณเป็นส่วนใหญ่ ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดและแนวปฏิบัติของคนในสังคม เป็นการปลูกฝังสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน โดยผู้ปลูกฝังยังคงประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อนั้นๆ อยู่ให้เห็นเป็นต้นแบบและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนั้นๆ

6. ภาษาถิ่น (Dialect) คือ ภาษาที่แตกแยกย่อยออกมาจากภาษามาตรฐานของภาคกลาง (Standard Dialect) ตามท้องถิ่นที่อยู่ตามสภาพภูมิประเทศที่ใกล้ชนชาติใดก็รับเอาอิทธิพลของภาษาของชาตินั้นมาปะปน ทำให้วงศัพท์และสำเนียงแตกต่างจากภาษามาตรฐานภาคกลางในประเทศไทย เช่น ภาคเหนือจะมีภาษาพม่า มอญ ชาวเขา ไทใหญ่ เข้ามาปน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) จะมีภาษาญวน ลาว ฝรั่งเศส และเขมร เข้ามาปน ภาคใต้จะมีภาษามลายู ชวา เข้ามาปน บางครั้งยังมีภาษาต่างประเทศอื่นๆ เข้ามาปนตามกาลสมัยด้วย เช่น ภาษาทมิฬ อหรับ อียิปต์ และคำที่เข้ามาพร้อมๆ กับศาสนา ข้อสังเกต เมื่อลองเทียบคำภาษาถิ่นทุกภาคของไทย มีหลายคำที่ตรงกัน ความหมายอย่างเดียวกัน และหลายคำที่ออกเสียงต่างกัน

ภาษาถิ่นยังได้รวมเอาวัฒนธรรมการพูดจา (Folk Speech) และการตั้งชื่อ (Naming) เช่น ชื่อบ้านนามเมืองที่มีความเชื่อเข้าไปด้วย

วัฒนธรรมการพูดจาของชาวบ้าน (Folk Speech) เป็นการพูดของชาวบ้านที่พูดตรงไปตรงมา จริงใจ โดยไม่ได้ขัดเกลา และไม่สนใจต่อระดับชั้นหรือฐานะของบุคคลในสังคมเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมได้จากคำพูดของชาวบ้าน โดยอาจนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ สิ่งเหล่านี้อาจสะท้อนสภาพสังคมลักษณะชาวบ้านด้านจิตใจ ค่านิยม และความเป็นอยู่ได้

ข้อมูลประเภท อมูขปาฐะ (Non – Verbal) ได้แก่ ข้อมูลที่ไม่ใช้ถ้อยคำเป็นสื่อในการสื่อบท แต่กลับใช้วิธีเลียนแบบการปฏิบัติและการสังเกตเป็นสื่อในการสื่อบท ได้แก่

1. สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน (Folk Architecture) สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน คือ ศิลปะการก่อสร้างของชาวบ้าน ซึ่งสร้างขึ้นตามอิทธิพลทางด้านภูมิศาสตร์ อิทธิพลด้านฤดูกาล อิทธิพลด้านสังคม และอิทธิพลด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา เช่น วัด วิหาร โบสถ์ พระสถูปเจดีย์ พระปราสาท เรือนไทยภาคต่างๆ

2. ศิลปกรรมพื้นบ้านหรือศิลปะชาวบ้าน (Folk Art) คือ การประดิษฐ์ทำสิ่งของต่างๆ ให้สวยงาม อาจเป็นลวดลายหรือรูปทรงที่ปรากฏในวัตถุที่ชาวบ้านประดิษฐ์หรือสร้างขึ้น เช่น การทำหัวเรือเป็นรูปต่างๆ หรือการเขียนภาพตามหัวเรือ “กอลและ” ของคนไทยมุสลิมภาคใต้ เป็นต้น โดยศิลปะเหล่านั้นจะมีลักษณะเฉพาะของแต่ละถิ่นตามสภาพแวดล้อมที่ชาวบ้านผู้สร้างศิลปะอาศัยอยู่

3. หัตถกรรมพื้นบ้าน (Folk Craft) คือ สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นฝีมือของชาวบ้านที่เป็นไปตามรูปแบบประเพณีที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น โดยอาศัยวัสดุของท้องถิ่นเพื่อให้คนทั่วไปใช้ เช่น การสานตะกร้า การสานกระบุง การสานออบ การทอผ้า การทำเครื่องดนตรี การทำเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ การทำของเล่นสำหรับเด็ก การทอเสื่อ ซึ่งถ้าของประดิษฐ์นั้นมีประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความสวยงามก็เป็นแค่หัตถกรรมพื้นบ้าน แต่ถ้ามีความสวยงาม มีการประดับประดา ลวดลายในหัตถกรรมนั้นๆ ทำให้เกิดความประทับใจทางสุนทรียภาพมากกว่าประโยชน์ใช้สอยก็เป็นศิลปะ อาจเรียกใหม่ว่า ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน

4. เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน (Folk Costume) คือรูปแบบและสีสันการแต่งกายของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะรูปแบบเฉพาะของตนเอง ซึ่งอาจเป็นรูปแบบของเสื้อผ้าหรือสิ่งประดับอย่างอื่นๆ เช่น การแต่งกายของชาวเล การแต่งกายของคนไทยมุสลิมภาคใต้ การแต่งกายของชาวอีสานหรือการแต่งกายของชาวเหนือ จะมีลักษณะแตกต่างทำให้รู้ว่าเป็นคนถิ่นใด โดยดูได้จากเครื่องแต่งกายพื้นบ้านนี้เอง

5. โภชนาการพื้นบ้าน (Folk Cookery) คืออาหารพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่นที่มีเครื่องปรุง รสชาติ กลิ่น และสีสันของอาหารไม่เหมือนกันตามสภาพแวดล้อมที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ในถิ่นต่างๆ

ข้อมูลประเภทผสม (Mix) ได้แก่ ข้อมูลที่ผสมผสานระหว่างการใช้ถ้อยคำและการเลียนแบบปฏิบัติเป็นสื่อในการสืบทอด ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน การละเล่นของเด็ก ประเพณี และพิธีกรรมของชาวบ้าน ดังนี้

1. การเล่นพื้นบ้าน หรือบางครั้งก็เรียกว่า การเล่นพื้นเมือง จุดประสงค์ใหญ่ของการเล่นแบบนี้ ต้องการความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด หลังจากเสร็จงานที่เป็นภารกิจประจำวัน โดยมากจะเล่นในโอกาสเทศกาลต่างๆ ของท้องถิ่น

2. การละเล่น มีทั้งการละเล่นของเด็กและการละเล่นของผู้ใหญ่

3. ประเพณีและพิธีกรรมของชาวบ้าน ประเพณี (Tradition) เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่กลุ่มคนในสังคมประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน และสิ่งที่ชาวบ้านประพฤติปฏิบัตินั้นส่วนใหญ่มาจากความเชื่อ โดยนำความเชื่อนั้นมาปฏิบัติในรูปของพิธีกรรมบางอย่าง ด้วยเหตุนี้ประเพณีหลายอย่างจึงมักเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม นักมานุษยวิทยาบางคนบอกว่า การประกอบพิธีกรรมคือการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของคนรุ่นก่อนให้แก่คนรุ่นต่อมา

1.4 แนวคิดชุมชนนิยม

ชุมชนนิยม communitarian (ดร.ธร ปิติตล : <http://v-reform.org> : 12 มกราคม 2558) หมายถึง ปรัชญาระบบความเชื่อซึ่งให้ความสำคัญกับชุมชน (community) หรือค่านิยมของสังคม (social values) มากกว่าปัจเจกชน หรือค่านิยมส่วนตัวของคน ปรัชญานี้เสนอว่า ความหมายในชีวิตของแต่ละคนและเสรีภาพของปัจเจกชนที่เข้มแข็งและมีชีวิตชีวาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นๆ ในชุมชน ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลและการตัดสินใจเลือกของปัจเจกชน จึงควรตอบสนองกับค่านิยมของสังคม ปรัชญานี้มีแนวคิดที่อยู่ตรงกันข้ามกับปัจเจกชนนิยม (Individualism) หรือเสรีชนนิยม (Libertarianism)

แนวคิดเรื่องชุมชนในประเทศไทย คำว่า “ชุมชนไทย” จะให้ภาพของการอยู่ร่วมกันที่มีมาแต่อดีต แต่คำว่าชุมชนก็ไม่ได้ปรากฏให้เห็นมาก่อนในวงศัวัณคาศัพท์ของไทยจนถึงในศตวรรษที่ 20 โดยพระองค์เจ้าวรรณไวทยากรณ์ เป็นผู้ประดิษฐ์คำว่าชุมชน จากการผสมผสานเอาสองคำเข้าด้วยกัน คือคำว่า “ชุม” อันหมายถึงการเข้ามารวมกันอย่างใกล้ชิด และคำว่า “ชน” อันหมายถึงผู้มีชีวิต เมื่อรวมทั้งสองคำเข้ามาด้วยกัน คำว่าชุมชนถูกใช้ในการเรียนกลุ่มคนที่ในการเรียนกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน และแม้ว่าคำนี้จะใช้ได้ทั้งในบริบทของคนในเมืองและชนบท แต่โดนส่วนใหญ่คำนี้จะถูกใช้เพื่อเอ่ยถึง “ชาวบ้าน” และ “หมู่บ้าน” ในชนบทมากกว่า (Reynolds, 2009 อ้างใน ดร.ธร ปิติตล 2558 : 15)

คำว่า “ชุมชน” จะเพิ่งเกิดขึ้นไม่นานในสังคมไทย แต่พัฒนาการของความหมายที่โยงอยู่กับคำดังกล่าวกลับแตกแขนงออกไปในหลายทิศทางก่อนที่คำว่า “ชุมชน” จะกลายมาเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดด้านการพัฒนาในปัจจุบัน คำๆ นี้เคยถูกใช้มาภายใต้เป้าประสงค์ที่หลากหลายในยุคแรกเริ่ม “ชุมชน” ถูกใช้โดยนักคิดหัวก้าวหน้า เช่น กุหลาบ สายประดิษฐ์ และจิตร ภูมิศักดิ์ ในการนำเสนอแนวคิดที่มีลักษณะสังคมนิยม อย่างไรก็ตาม ในเวลาถัดมา ชุมชนได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวงศาคณาญาติที่ถูกละทิ้งไปโดยรัฐไทยในการจัดการการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของคำว่าชุมชนมาเป็นศัพท์ในการปกครองนี้เกิดขึ้นในยุคสงครามเย็น ในบริบทที่สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนับสนุนกับรัฐบาลไทยผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ในบริบทนี้เอง กระทรวงมหาดไทยได้ก่อตั้งกรมการพัฒนาชุมชนขึ้น ด้วยหวังจะให้งานของกระทรวงดังกล่าวนำการพัฒนาให้กับคนในชนบท เพื่อให้พวกเขาสามารถสื่อสารข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปสู่หมู่บ้าน และจากหมู่บ้านขึ้นไปสู่รัฐ

จุดที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการทางความหมายของคำว่าชุมชนในประเทศไทยเกิดขึ้นในเวลาถัดมา ในลักษณะที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการเป็นแนวการพัฒนาและปกครองของรัฐ พัฒนาการดังกล่าวมาจากกลุ่มนักพัฒนาเอกชนผู้ซึ่งหยิบเอาคำว่าชุมชนมาใช้ประกอบไปกับแนวทางการพัฒนาชนบทที่เสนอทางเลือกที่แตกต่างไปจากการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยหรือการพัฒนาที่เน้นมิติทางเศรษฐกิจ นักพัฒนาเหล่านี้หันมาเน้นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีของคนในชนบท ให้ความสำคัญกับชุมชนในฐานะการพัฒนาทางเลือกได้รับการพัฒนาต่อมาจากนักคิดนักวิชาการจนกลายมาเป็นแนวคิดที่เรียกว่า “แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน” โดยนักคิดทางการพัฒนาที่สำคัญในสังคมไทยหลายท่านมีส่วนสำคัญในการผลิตและเผยแพร่แนวคิดนี้ ตัวอย่าง เช่น ฉัตรทิพย์ นาถสุภา บำรุง บุญปัญญา อภิชาติ ทองอยู่ ประเวศ วะสี จนพัฒนาไปสู่การเกิดขึ้นของแนวคิดการพัฒนาทางเลือกอื่นๆ จากฐานแนวคิดเรื่องชุมชนในเวลาถัดมา (ยุคติ, 1995 อ้างใน ดร. ธร ปีติตล 2558 : 14-15)

1.5 วัฒนธรรมทางการเมือง

Lucien Pye นักรัฐศาสตร์ชื่อดังของโลก ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ดังนี้ “วัฒนธรรมทางการเมือง คือ ทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง สิ่งดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลในระบบการเมืองโดยครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และปทัสถานในทางปฏิบัติของบุคคลในระบบการเมืองนั้น วัฒนธรรมทางการเมือง จึงเป็นรูปแบบรวมของมิติทางด้านจิตวิทยา และด้านความรู้สึกนึกคิดของการเมือง” แนวความคิดนี้ จึงครอบคลุมถึง แนวความคิดหรือประเด็นปัญหาอันเก่าแก่ทางการเมืองเหล่านี้ได้ เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง ความชอบธรรมในการปกครอง อำนาจอธิปไตย ความเป็นชาติ การปกครองโดยยึดหลักกฎหมาย และมติมหาชน เป็นต้น (Lucien W Pye, 1966 pp. 104-105. อ้างใน ดร.อุไรวรรณ ธนสถิต, 2558 : 1)

วัฒนธรรมทางการเมืองคืออะไร

วัฒนธรรมทางการเมือง (ศ.ดร.จรัส สุวรรณมาลา, 2547 : 1) หมายถึงแบบแผนความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ท่าทีซึ่งหลอมรวมกันเป็น “อุปนิสัยทางการเมือง” ของผู้คนและสถาบันการเมืองในสังคมนั้นๆ เช่น คนไทยชอบ ส.ส. ที่ช่วยฝากลูกเข้าโรงเรียน ช่วยประกันตัวผู้ต้องหา มางานแต่งงาน งานศพ งานวันเกิดของคนในครอบครัว มากกว่า ส.ส. ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติในสภาได้อย่างยอดเยี่ยม หรือ คนไทยถือว่าการหนีภาษีเป็นเรื่องธรรมดา (ยอมรับได้ ใครเสียภาษีเต็ม 100% ก็นับว่าโง่) หรือ คนไทยเชื่อว่าคนดีไปเล่นการเมืองแล้วจะเสียคน (การเมืองทำให้คนดีกลายเป็นคนเลว) ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น แบบแผนความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมเหล่านี้อาจปรากฏให้เห็นหรือสังเกตได้จากพฤติกรรมของผู้คน (เช่น ส.ส. ขาดประชุม เพราะต้องไปงานศพ งานแต่งงาน) หรือจากภาษา (เช่น “เงินไม่มา กาไม่เป็น”) หรือจากสัญลักษณ์ (เช่น การประท้วงหน้าทำเนียบ) ฯลฯ เป็นต้น แต่บางครั้งวัฒนธรรมทางการเมืองก็อาจแฝงอยู่ในความคิดความรู้สึกๆ ของผู้คนและสถาบันการเมืองในสังคม ยากที่จะสังเกตได้ แต่ก็สะท้อนออกมาเป็นท่าที ท่วงทำนองทางการเมืองของผู้คนในโอกาสต่างๆ เช่น คนไทยยังไม่เชื่อถือศรัทธาในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยจริงๆ จึงยังคงนิยมชมชอบผู้นำแบบพ่อหรือแบบอัครวิเศษชัมมาขาว คนดีคนเก่งที่ไม่จำเป็นต้องมาจากกระบวนการประชาธิปไตยก็ได้ หรือนักการเมืองตั้งพรรคการเมืองเฉพาะกิจเพื่อการเลือกตั้ง หรือทหารยึดอำนาจจากรัฐบาลคอร์รัปชัน เพราะเชื่อว่าสถาบันทหารมีหน้าที่พิทักษ์คุณธรรมทางการเมือง ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

มิติของวัฒนธรรมการเมือง

1. ความคิด ความเชื่อ ท่าที และอุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อสถาบันทางการเมือง (Regime Orientation) เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจ ท่าทีและของพลเมืองที่มีต่อผู้นำทางการเมือง คณะรัฐมนตรี องค์กรนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ องค์กรตรวจสอบอิสระ ส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งต่อนักการเมือง และข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงานของรัฐ ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ความคิดความเชื่อ ท่าที และพฤติกรรมของสถาบันการเมืองที่มีต่อพลเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองด้วยเช่นเดียวกัน เช่น ทศนคติ ท่าทีของผู้นำทางการเมือง นักการเมือง ข้าราชการพนักงานของรัฐ พรรคการเมือง รัฐสภา ฯลฯ ต่อประชาชนพลเมือง เป็นต้น

2. ความคิด ความเชื่อ ท่าที และอุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อกระบวนการทางการเมือง และผลผลิต/ผลลัพธ์ของระบบการเมือง (Orientation toward governmental inputs and outputs) เช่น อุปนิสัยของพลเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การไปลงประชามติ การไปร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การรับข้อมูลข่าวสารจากรัฐบาล ไปจนถึงความคิด ความเชื่อถือไว้วางใจของพลเมืองต่อนโยบายและบริการสาธารณะของรัฐในด้านต่างๆ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน สถาบันการเมืองก็มีแบบแผนความคิด ความเชื่อและท่าทีต่อกระบวนการทางการเมือง ผลผลิต และผลลัพธ์ของระบบการเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน เช่น พรรคการเมืองไทยคิดว่าการซื้อเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องจำเป็นต้องมี หรือข้าราชการและส่วนราชการในสังคมปัจจุบันมองพลเมืองเป็น “ลูกค้า” (Clientelism) จึงให้ความสำคัญกับการส่งมอบผลผลิตแก่ประชาชนเป็นหลัก ในขณะที่มีท่าทีปกปิดข้อมูลต่อสาธารณชน หรือข้าราชการไทยยอมรับว่าการวิ่งเต้นซื้อตำแหน่งเป็นเรื่องจำเป็นต้องทำ ฯลฯ เป็นต้น

3. ความคิด ความเชื่อ ท่าที และอุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อหน่วยทางสังคมการเมือง (Political identification) เช่น ความรู้สึกผูกพัน ความเชื่อ ท่าที และอุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อชุมชน กลุ่มองค์กรหรือสมาคมของตนเอง หรือต่อเมืองหรือเขตการปกครอง หรือต่อประเทศชาติของตนเอง

4. ความเชื่อถือไว้วางใจ ท่าที อุปนิสัยของพลเมืองที่มีต่อเพื่อนสมาชิกในสังคม (Political trust) เช่น ท่าทีต่อการสังสรรค์สมาคมกับคนอื่น ท่าที อุปนิสัยที่มีต่อผู้คนในกลุ่มอื่น คนต่างภูมิภาค ต่างชาติ ฯลฯ เป็นต้น รวมไปถึงความอดทนต่อปัญหาความขัดแย้งและการต่อสู้แข่งขันทางการเมือง (Political tolerant) การให้ความเคารพนับถือ ทศนคติเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิกในสังคม ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ความคิด ทศนคติ ท่าที ความอดทนของสถาบันทางการเมืองต่อความขัดแย้ง ความแตกต่าง และการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเมืองเช่นเดียวกัน

5. ความคิด ความเชื่อ ท่าทีและอุปนิสัยของพลเมืองและสถาบันการเมืองที่มีต่อกฎหมาย หลักเกณฑ์ กฎกติกาของสังคม (Rules-of-game orientation) เช่น ท่าที อุปนิสัยเกี่ยวกับการยอมรับ/ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎกติกาสังคม ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ท่าทีของสถาบันการเมืองที่มีต่อการยึดหลักกฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน และความเคร่งครัด ความเท่าเทียมเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย ฯลฯ ก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเมืองเช่นกัน

6. ความคิด ความเชื่อ ท่าทีและขีดความสามารถของพลเมืองเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการเมือง (Political competence) เช่น ท่าทีเกี่ยวกับการมีและใช้สิทธิทางการเมือง การเข้าถึงและใช้สถาบันการเมืองเพื่อรักษาคุ้มครองผลประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มและสังคมส่วนรวม รวมถึงการรู้จักประเมินและประยุกต์ใช้ “พลังทางการเมือง” ความสามารถในการแสวงหาโอกาส/กลอุบาย เครื่องมือ สื่อ ภาษา สัญลักษณ์ สถาบันและกระบวนการทางการเมือง เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกันทศนคติ ท่าที และระเบียบปฏิบัติของสถาบันการเมืองต่อการเพิ่มขีดความสามารถและเปิดโอกาสให้พลเมืองเข้าถึงทรัพยากรทางการเมืองอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเพียงพอ ก็เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรมการเมือง

7. ความคิด ความเชื่อ และท่าทีของพลเมืองเกี่ยวกับความสามารถในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขปัญหาสาธารณะ โดยใช้กระบวนการทางการเมือง (Political efficacy) เช่น พลเมืองมีความเชื่อมั่นว่าตนเอง (พลเมือง) สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ หรือแก้ปัญหาสังคมได้ (โดยใช้กระบวนการทางการเมือง) หรือในทางตรงกันข้าม พลเมืองไม่เชื่อหรือไม่คิดว่าตนสามารถทำอะไรได้ (จึงไม่สนใจการเมือง) ฯลฯ เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ท่าทีของสถาบันทางการเมือง และหน่วยงานภาครัฐในการอบรมสั่งสอนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้การเมืองด้วยการให้ประชาชนพลเมืองได้มีโอกาสทดลองเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เรียนรู้ขอบเขตและทักษะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้พลังการเมืองในการขับเคลื่อนประเด็นทางการเมือง ฯลฯ เป็นต้น ก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ โปธิแทน (2550 : 233) การศึกษาที่เน้นเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักของเกเลเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) กับพวก โดยนำเสนอว่าวัฒนธรรมการเมืองหลักๆ มี สามประเภท คือ

1. วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม หรือ Parochial Political culture ซึ่งผู้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้จะเป็นผู้ที่มีความสนใจการเมืองและเรียนรู้เรื่องการเมืองการปกครองได้ดีพอสมควร (อย่างน้อยที่สุดก็รู้ และเข้าใจว่าระบบการเมืองและระบอบการปกครองของประเทศตนเป็นอย่างไร รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ของผู้ปกครองและของผู้ใต้ปกครอง เป็นต้น) เป็นผู้มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการเมืองการปกครองของประเทศที่เขาอยู่อาศัยในทุกขั้นตอนเท่าที่ทำได้

2. วัฒนธรรมการเมืองแบบผู้ได้สังกัด (หรือแบบไพร่ฟ้า) Subjective political culture ซึ่งผู้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้จะเป็นผู้ที่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ) และกฎหมายตลอดจนระเบียบต่างๆ ของรัฐอย่างแทบไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เป็นผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการร่วมมือตามที่ “รัฐ” ขอหรือสั่ง

3. วัฒนธรรมการเมืองแบบไม่รับรู้ หรือ Participant/Civic political culture ซึ่งผู้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ คือผู้ที่ไม่รับรู้หรือไม่ค่อยรู้เรื่องการเมืองเพราะไม่สนใจเรื่องการเมืองและไม่สนใจว่าการเมืองจะส่งผลอะไรแก่ตน เป็นผู้ที่ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองใดๆ นอกจากถูกสั่งหรือถูกบังคับ

อัลมอนด์และพวกเห็นว่าไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่งมีวัฒนธรรมการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่ละประเทศจะมีวัฒนธรรมการเมืองแบบผสมผสานทั้งสามแบบนี้ตามอัตราส่วนที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับระบบการเมืองและระบอบการปกครองที่เป็นอยู่โดยถ้าเป็นประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาอย่างสูงแล้ว (ประเทศอุตสาหกรรมประชาธิปไตย) จะมีอัตราส่วนของวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด (60% ขึ้นไป) ในขณะที่ประเทศอุตสาหกรรมเผด็จการจะมีอัตราส่วนของวัฒนธรรมการเมืองแบบได้สังกัดมากที่สุด (ประมาณ 80% ขึ้นไป)

วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย

พัฒนาการวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นเริ่มขึ้นพร้อมกับการมีชุมชนเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2511 อ้างใน kpi.ac.th 2556 : 5) ประชาชนพลเมืองและสถาบันทางการเมืองในท้องถิ่นได้เรียนรู้และถูกหล่อหลอมค่านิยม ท่าที และพฤติกรรมทางการเมืองจากการเปลี่ยนผ่านสภาวะแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา ซึ่งน่าจะสรุปเป็นแบบแผน “ห้วงไซ้” วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองท้องถิ่นของไทยได้เป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. องค์กรชุมชนวัฒนธรรมการเมืองแบบสมาคมดั้งเดิม (Traditional civic culture) ก่อนที่จะมีกฎหมายบ้านเมืองจัดระบบการปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นทางการนั้น ชุมชนต่างๆ มีองค์กรชุมชนทำหน้าที่เป็นธุระดำเนินกิจกรรมสาธารณะในชุมชน จึงนับเป็นวัฒนธรรมการปกครองตนเองแบบดั้งเดิม (Traditional civic culture) ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติในท้องถิ่นต่างๆ ทั้งนี้ ยกเว้นชุมชนในเขตเมืองหลวงและตัวเมืองในภูมิภาคที่มีการจัดระบบการปกครองเป็นทางการชัดเจน

วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นยุคแรกๆ นี้มีองค์กรชุมชนจำนวนมากเป็นพลังขับเคลื่อน โดยเป็นการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งในชุมชน เช่น กลุ่มทำนาทำไร่ กลุ่มเหมืองฝาย กรรมการวัด/มัสยิด กลุ่มประมงพื้นบ้าน กรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน ฯลฯ เป็นต้น ในชุมชนหนึ่งๆ อาจมีองค์กรชุมชนจำนวนมากหลายองค์กร แต่องค์กรมีหน้าที่ดูแลกิจการสาธารณะเฉพาะด้านของตนเอง องค์กรเหล่านี้ไม่มีสถานะทางกฎหมาย การดำเนินกิจการสาธารณะของกลุ่มจึงต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและระดมทรัพยากรจากสมาชิกกลุ่มด้วยการบริจาค สมทบทุน การ “ทำบุญ” และการเป็นอาสาสมัครร่วมทำกิจกรรม ฯลฯ เป็นต้น

2. กำเนิดผู้ใหญ่บ้านจุดเริ่มต้นวัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์-แนวดิ่ง กำเนิดผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันการเมืองที่เป็นทางการ (ตามกฎหมายบ้านเมือง) ประเภทแรกที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นในชุมชนเมื่อประมาณ 100 ปีที่แล้ว มีผลทำให้วัฒนธรรมสมาคม-แนวราบดั้งเดิม (traditional civic culture) ค่อยๆ คลี่คลาย เปลี่ยนรูปไปสู่วัฒนธรรมการเมืองแนวดิ่งและรวมศูนย์อำนาจ (Integrated political culture) ในเวลาต่อมา กำเนิดผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างส่วนราชการกับชุมชนระดับล่างสุด ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังปี 2490 เป็นต้นมา ส่วนราชการต่างๆ ได้เพิ่มบทบาทด้านการจัดบริการสาธารณะในชุมชนมากขึ้นโดยลำดับ ซึ่งทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นตัวแทนของส่วนราชการเป็นศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองในชุมชนชัดเจนมากขึ้น และทำให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองภายใต้โครงสร้างอำนาจทางการเมือง “แนวดิ่ง” ขึ้นในชุมชน

3. การล่มสลายและเปลี่ยนรูปขององค์กรชุมชน จากองค์กรอิสระเป็นองค์กรลูกข่ายของส่วนราชการในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา มีผลต่อการเสื่อมสลายของวัฒนธรรมองค์กรชุมชนแบบดั้งเดิม การผลิตในระบบโรงงานสมัยใหม่ทำลายวัฒนธรรมการจัดการรวมหมู่ของชุมชนเกษตรดั้งเดิม การเลือกตั้งและการแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์ในกิจกรรมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นมีผลให้ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติในชุมชนอ่อนตัวลง และทำลายความไว้วางใจระหว่างประชาชนในชุมชนลงไประดับหนึ่ง การย้ายถิ่นของประชากรวัยหนุ่มสาวจากชุมชนชนบทไปศึกษาและหางานทานนอกชุมชน รวมทั้งระบบการศึกษาในโรงเรียนที่ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนก็มีส่วนทำให้หวังโซ่แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ระหว่างเครือญาติ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ ขาดตอนลง ทำให้องค์กรชุมชนจำนวนมากค่อยๆ สลายตัวไปตามกาลเวลา

4. ท้องถิ่นในฐานะเป็น “ฐานเสียง” ของการเมืองระดับชาติ การต่อสู้แข่งขันในการเลือกตั้งระดับชาติก็มีผลต่อวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นมากเช่นเดียวกัน การแย่งชิงฐานคะแนนเสียงระหว่าง ส.ส. และพรรคการเมืองระดับชาติเข้าไปจัดระบบฐานเสียงของตนเองในท้องถิ่น โดยการดึงกำนันผู้ใหญ่บ้าน แกนนำองค์กรชุมชน และผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเข้าไปเป็นฐานเสียงทางการเมืองของตนเอง มีระบบผลประโยชน์และเครือข่ายความสัมพันธ์แนวดิ่งที่มีนักการเมืองและพรรคการเมืองเป็นศูนย์กลาง คู่ขนานไปกับเครือข่ายความสัมพันธ์แนวดิ่งที่มีส่วนราชการเป็นศูนย์กลางดำรงอยู่ในขณะเดียวกัน หากเครือข่ายทั้งสองประเภทนี้สามารถประสานรวมเข้าเป็นเครือข่ายเดียวกันได้ ก็จะมีพลังการรวมศูนย์เข้มข้นยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่าได้เกิดขึ้นจริงในบางพื้นที่ในช่วงใดช่วงหนึ่ง

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จุดเริ่มต้นของการเมืองระบบตัวแทน การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นตามกฎหมายบ้านเมืองยุคใหม่นั้น กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจกรรมสาธารณะด้านต่างๆ ในชุมชนเพียงหน่วยงานเดียว อีกทั้งมีอำนาจระดมทรัพยากรจากประชาชนในท้องถิ่นโดยวิธีการบังคับ (เก็บภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ฯลฯ เป็นต้น) และมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นใช้บังคับประชาชนเพื่อดำเนินกิจการสาธารณะให้บรรลุเป้าหมายได้อีกด้วย

ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กฎหมายบ้านเมืองได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง และมีวาระทางการเมืองที่แน่นอนและมีระบบการเลือกตั้ง และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ชัดเจนและเป็นทางการ

ในด้านการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดโครงสร้างองค์การบริหารตามยุคสมัยใหม่ มีระบบพนักงาน/ข้าราชการท้องถิ่นตามระบบมาตรฐานข้าราชการ/พนักงานของรัฐที่เป็นสากล มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำให้เกิดระบบการเมืองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยตัวแทนที่เป็นทางการขึ้นในท้องถิ่นต่างๆ และเมื่อรัฐบาลถ่ายโอนรายได้และเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 เป็นต้นมา พร้อมกับการถ่ายโอนภารกิจใหม่ๆ จากรัฐบาลลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ก็ได้ส่งผลให้การเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตื่นตัวมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคลื่อนเข้าสู่การเป็น “ศูนย์กลาง” ของระบบการเมืองท้องถิ่นในระดับที่เข้มข้นมากขึ้น

แบบแผนวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทยในปัจจุบัน

การวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” พบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีแบบแผนที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะวัฒนธรรมการเมืองในท้องถิ่นออกเป็น 3 แบบคือ

1. วัฒนธรรมการเมืองแบบปรึกษาหารือหรือแบบสมาคม (Deliberative/Civic political culture)

วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นแบบ “ปรึกษาหารือ” ในที่นี้มีจุดเด่นของวัฒนธรรมการเมืองแบบสมาคมดั้งเดิม (Traditional civic culture) ที่กล่าวข้างต้น วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นประเภทแรกนี้ประกอบขึ้นด้วยพลเมืองที่รู้จักคุ้นเคยกัน เป็นญาติมิตร รักใคร่นับถือกัน ผูกพันระหว่างกันและกัน และเชื่อถือไว้วางใจกันและกันค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่เป็นชาวเมืองหรือชาวชุมชนมาแต่กำเนิด มีจิตใจรักและผูกพันกับเมืองหรือชุมชนของตนเองอย่างชัดเจน มีจิตสำนึกสาธารณะ ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม/สมาคม ชมรม องค์กรชุมชน ในการจัดกิจกรรม/บริการสาธารณะของชุมชน จึงมีองค์กรชุมชนทำหน้าที่จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์จำนวนหลายกลุ่มหลายองค์กร แต่ละกลุ่ม/องค์กรมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเหมืองฝาย กลุ่มสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ กลุ่มส่งเสริม/อนุรักษ์วัฒนธรรม กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ฯลฯ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้มีกิจกรรมต่อเนื่อง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมากอย่างสม่ำเสมอ

2. วัฒนธรรมการเมืองแบบแข่งขันรุนแรง (Fragmented and volatile political culture) วัฒนธรรมการเมืองแบบนี้มีลักษณะโดดเด่นในเรื่องการแข่งขันทางการเมืองเพื่อแย่งชิงอำนาจทางการเมืองที่รุนแรงและต่อเนื่อง การเมืองแบบนี้อาจจะพบเห็นได้ในชุมชนเขตเมืองหรือกิ่งชนบทกิ่งเมืองที่มีการแบ่งกลุ่มการเมืองเป็นฝักเป็นฝ่ายหลายกลุ่มหลายพวก (Fragmented/Plural society) ที่เข้ากันไม่ได้ และไม่มีพวกใดกลุ่มใดมีอำนาจทางการเมืองเหนือกลุ่มอื่นอย่างเด็ดขาด

วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นแบบนี้พัฒนามาจากห่วงโซ่วัฒนธรรมการเมืองหลายแบบประกอบกันคือ 1) วัฒนธรรมการเมืองซึ่งประกอบด้วยองค์กรชุมชนที่ได้แปรสภาพจากองค์กรแนวราบแบบดั้งเดิมไปเป็นองค์กรแนวตั้งภายใต้ “เครือข่าย” ของส่วนราชการ และมีผู้นำกลุ่มเป็นศูนย์กลางอำนาจการนำกลุ่ม ในท้องถิ่นหนึ่งๆ จะประกอบขึ้นด้วยองค์กรชุมชนหลายองค์กรที่ยังสามารถรักษาอิทธิพลทางการเมืองในท้องถิ่นไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อองค์กรชุมชนเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนด้าน “การจัดตั้ง” (การบริหารจัดการ) และ/หรือทรัพยากรจากส่วนราชการที่เป็น “แม่ข่าย” ของตนเอง องค์กรเหล่านี้มักจะมีท่าทีไม่ไว้ใจและไม่ร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในชุมชน ท่าทีดังกล่าวนี้มักจะแสดงออกโดยตัวผู้นำองค์กรชุมชนนั่นเอง และ 2) วัฒนธรรมการเมืองแนวตั้งที่ประกอบขึ้นจากขั้วการเมืองขั้วอำนาจในท้องถิ่นหลายขั้ว เช่น ขั้วอำนาจกำนันผู้ใหญ่บ้าน ขั้วอำนาจผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ขั้วอำนาจนักการเมืองและพรรคการเมืองระดับชาติ และขั้วนักการเมืองท้องถิ่น ขั้วอำนาจทางการเมืองแนวตั้งเหล่านี้อาจรวมตัวกันในบางครั้ง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการเมืองของตนเอง แต่ก็ไม่มีกลุ่มใดมีอำนาจเหนือกลุ่มอื่นๆ อย่างเด็ดขาดถาวรได้

3. วัฒนธรรมการเมืองแบบผูกขาด-รวมศูนย์อำนาจ (Monopolistic and centralized political culture) วัฒนธรรมการเมืองแบบนี้เกิดขึ้นจากห่วงโซ่วัฒนธรรมรวมศูนย์อำนาจที่พัฒนาขึ้นในท้องถิ่นประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา การผูกขาดและรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองอาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ เกิดจากการก่อตัวของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นซึ่งอาศัยอำนาจรัฐเป็นองค์ประกอบในขั้นต้น (เช่น กำนัน - ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีอิทธิพลที่อิงอำนาจของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรืออาศัยอำนาจบารมีนักการเมืองระดับชาติ) หรือเกิดกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่ผูกขาดอำนาจทางการเมืองเพราะมีผลงานเป็นที่ยอมรับ หรือมีนโยบายการดำเนินงานที่ประชาชนในท้องถิ่นนิยมชมชอบ เข้าถึงความต้องการของประชาชน ฯลฯ ทำให้กลุ่มการเมืองนั้นๆ ได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีกหลายครั้งติดต่อกัน แม้จะเปลี่ยนตัวผู้นำทางการเมือง แต่กลุ่มการเมืองนั้นๆ อาจยังได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอย่างต่อเนื่อง หรืออาจเกิดจากหลายๆ ปัจจัยร่วมกันก็ได้ เช่น เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น อิงอำนาจการเมืองระดับชาติ อีกทั้งมีผลงานเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน ก็จะมีอำนาจผูกขาดในตลาดการเมืองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและไร้คู่แข่งเป็นเวลานานหลายสมัยติดต่อกันก็ได้ ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น การเมืองในระบบวัฒนธรรมแบบนี้จะมีกลุ่มการเมืองที่ผูกขาดอำนาจการเมืองท้องถิ่นโดดเด่นเพียงกลุ่มเดียว ปราศจากคู่แข่งที่สามารถท้าทายอำนาจได้จริงๆ

สรุปความหมายคำว่า “วัฒนธรรมการเมือง” คือ การสั่งสมประสบการณ์ อุดมการณ์ ความนึกคิด วิธีการปฏิบัติทางการเมือง ของพลเมือง และสถาบันทางการเมืองของสังคมนั้นๆ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

1.6 แนวความคิดระบบอุปถัมภ์

โดยทั่วไปสังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมที่มีระบบชนชั้น (ไพบูลย์ ช่างเขียน 2527, น.5 อ้างในสานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 33) อันสืบเนื่องมาจากระบบศักดินา โดยถือเอาเกียรติหรือฐานะทางสังคมเป็นเครื่องวัด เช่น วงศ์ตระกูล ความมั่งคั่งหรือฐานะการศึกษา เป็นต้น

ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2525, น.41 – 42 อ้างใน สานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 33) กล่าวถึงลักษณะสังคมไทย มีการรวมกลุ่มและเกิดกลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคล ในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (patron-clients) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจและความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นที่ตั้ง ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์นี้ มีลักษณะเดียวกับความสัมพันธ์แบบนายกับไพร่ ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบศักดินาที่ยังคงอยู่ในสังคมไทย

กนก วงษ์ตระหง่าน (2528, น. 336 อ้างในสานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 33) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับการเมืองไทยว่าการเมืองที่เกิดการรวมกลุ่มนั้น เป็นการเกิดกลุ่มในลักษณะที่อิงอยู่กับบุคคลมากกว่าหลักการหรือผลประโยชน์ร่วมกันนี้ มีเหตุมาจากการที่คนไทยมีวัฒนธรรมสังคมที่ยึดตัวบุคคล (Personalism) กล่าวคือ โครงสร้างของสังคมไทย เป็นการผูกโยงเข้าด้วยกันของความเป็นส่วนตัว ความใกล้ชิดสนิทสนม ไว้วางใจและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

สนิท สมัครการ (2533, น. 18 อ้างในสานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 33) กล่าวว่าระบบอุปถัมภ์หากพิจารณาในวงกว้างเป็นเชิงสังคม มานุษยวิทยา น่าจะหมายถึงลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีความสัมพันธ์ แต่ละฝ่าย มีบทบาทหน้าที่และความคาดหวังต่อกันบางประการ ซึ่งเป็นที่รับรู้หรือยอมรับกันตาม ธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมของสังคมและแบ่งระบบอุปถัมภ์ออกเป็นสี่แบบคือ ระบบ อุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ ระบบอุปถัมภ์ในหมู่มิตรสหาย ระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนและระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ

อนุช อาภาภิรม (2540, น.12 อ้างในสานิตย์ เพชรภาพ, 2550 : 33) ได้แบ่งรูปแบบของการอุปถัมภ์ทางการเมือง มีสองวิธี คือ

1. อุปถัมภ์ชาวบ้านผ่านตัวแทน ซึ่งจะใช้มากในการหาเสียงหรือซื้อเสียง มักจะกระทำผ่านหัวคะแนน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายฐานะ ที่เด่น ๆ ได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
2. อุปถัมภ์โดยตรง เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งอุปถัมภ์หัวคะแนน ให้ทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่งผู้ช่วย ส.ส. เป็นต้น

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 อำนาจและเศรษฐกิจการพนันชนวิวภาคใต้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง อำนาจและเศรษฐกิจการพนันวิวชนภาคใต้ พบว่า วิวชนในฐานะเศรษฐกิจการเมืองนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้เป็นแหล่งการใช้อำนาจทางสังคมของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของบ่อน เจ้าของวิวและคนเล่นการพนันวิวชน โดยที่คนสองกลุ่มแรกนั้นมักจะเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานสถาบันทางราชการ การเมืองหรือสังคมทั่วไปว่ามีคาม “เป็นนักเลง” หรือ “นายหัว” ในลักษณะที่ “เรียกฟ้าต้องชาน ถามดินต้องตอบ” เพราะมีบุคลิกลักษณะ “อิสระ ใจถึง ฟิ่งได้” คือ ชอบอิสระใน

การปกครองตนเองจัดการชุมชนและกลุ่มสังคมด้วยศักยภาพของตนเอง โดยที่ใครผู้ใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบ่อนวัวต้องปฏิบัติตามกฎ กติกา บรรทัดฐานของบ่อนอย่างเคร่งครัด นายบ่อน คนวัวชนสามารถยอมรับอำนาจจากภายนอกได้แต่อำนาจนั้นต้องเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจหรือไม่ขัดกับอำนาจ กฎ กติกา บรรทัดฐานของสังคมวัวหรือบ่อนวัวชน ทำให้พื้นที่บ่อนวัวชนเป็นพื้นที่มีอำนาจอื่นนอกอำนาจรัฐ บ่อนจึงเป็นปริณทลของอำนาจสังคมหรือพื้นที่พิเศษมีการใช้อำนาจผูกผันไปตามบุคลิกภาพของนายบ่อน จึงมีการบริหารจัดการนอกเฉพาะที่อาจจะทำให้อำนาจรัฐหรืออำนาจราชการสมยอม ในขณะที่พฤติกรรมระหว่างคนชนวัวด้วยกันเองมักจะมีความเอื้อเพื่อ ใครเดือดร้อนมาต้องให้ความช่วยเหลือกัน นำไปสู่การเกาะเกี่ยวกันด้วยการอุปถัมภ์ค้ำจุน จนเป็นวิถีชุมชนคนใต้กลุ่มนี้ แม้ว่าจะแข่งขันต่อสู้กันในปริณทลบ่อนวัว แต่ไม่ขัดแย้งในกระบวนการวัวชน เพราะเป็นการพนันที่ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน แพ้เป็นแพ้ ชนะเป็นชนะ ยิ่งแข่งขันกันแต่ความสัมพันธ์ยังคงเดิมภายใต้ค่านิยมร่วม ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์เหมือนกัน จึงยอมรับซึ่งกันและกัน เป็นสังคมที่ร่วมบรรทัดฐาน จนสร้างตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมในการให้เกียรติภูมิต่อกัน ความเป็นผู้นำผู้ตามในระบบคุณค่าผ่านกติกาวัวชน ดังนั้น วัวชนและบ่อนวัวชนจึงเป็นกระบวนการทางสังคมบ่มเพาะวิถีให้ชาวใต้กลุ่มนี้ โดยมีตำแหน่งแห่งที่ที่ทางราชการและชาวบ้านมอบหมายให้ดูแลควบคุมกันไป

เมื่อวันที่สังคมการเมืองไทยได้มอบอำนาจและกระจายอำนาจรัฐสู่ท้องที่และท้องถิ่น อำนาจที่มอบหมายและกระจายมาให้ในระบบการปกครองท้องที่และการเมืองการปกครองท้องถิ่นเพื่อบริหารชุมชนท้องถิ่นอย่างอิสระเชิงสัมพัทธ์กับรัฐบาลกลาง จึงสอดคล้องสัมพันธ์กับกับประสบการณ์เดิมของบุคคลแถบนี้อย่างลงตัว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึงผู้ปกครองท้องที่, นายกองต. , สมาชิกสภาอบต., สมาชิกสภา อบจ., สมาชิกสภาเทศบาล หรือ ส.ท. หรืออยู่ในโครงข่ายความสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับชาติ หรือ ส.ส. และข้าราชการในจังหวัด จำนวนไม่น้อยของผู้คนเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับบ่อนวัวชน เจ้าของวัว และอาจจะกล่าวว่าเกือบทุกบ่อนวัวจะต้องสัมพันธ์ทางอำนาจและประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน ความเป็นนักเลงวัวชนได้ถูกแปรเปลี่ยนสู่ความเป็น “นักการเมืองท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น” ที่มาจากฐานการเลือกตั้งอย่างง่ายตาย เป็น “พนักงานปกครองท้องที่” ที่มีพลังอำนาจของรัฐหรืออำนาจการเมืองผสมผสานกับอำนาจทางสังคมในฐานะ “นักเลง” หรือ “นายหัว” จึงส่งผลต่ออัตราเร่งในการยอมรับหรือครอบงำสังคมได้ บุคคลเหล่านี้จึงมีสองสถานภาพที่เป็นพลังอำนาจแบบเท่าเทียม คือจากฐานอำนาจสังคมและอำนาจรัฐ และส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้อำนาจไม่มากนัก

ส่วนวัวชนในมิติของเศรษฐกิจหรือธุรกิจในฐานะธุรกิจการพนันนั้นพบว่ามีการบริหารจัดการแบบใหม่และเกี่ยวข้องกับเครือข่ายบุคคลที่มีลักษณะพิเศษทางอำนาจสังคมเกี่ยวข้องจำนวนมาก ต้องมีวัวพร้อมชนไม่ต่ำกว่า 4,000 ตัวในบ่อนวัวชน 28 บ่อน ของ 7 จังหวัด ผนวกเอาผู้คนเข้าไปเล่นพนันประมาณกว่า 200,000 คน โดยเล่นพนันในแต่ละวันเข้าบ่อนวัวไม่ต่ำกว่า 2,310 คน มีเงินสดใช้เล่นการพนันต่อรองประมาณวันละ 35,600,000 บาท พร้อมกับมีเงินหมุนเวียนเล่นการพนันไม่ต่ำกว่า 73,113,600,000 ล้านบาทต่อปี จึงเป็นกิจกรรมการพนันต้องเกี่ยวข้องกับทั้งประเพณี วัฒนธรรม กฎหมาย การลงทุน ธุรกิจต่างๆ หลากหลายกิจกรรม ในกระบวนการชนวัวเฉลี่ยต้นทุนวันหนึ่งประมาณการ 231,500 บาท สามารถทำให้ได้กำไรโดยตรงและกำไรแฝงเร้นหรืออาจจะขาดทุนทางบัญชีได้ แต่สุดท้ายเมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านแล้วยังคงมีกำไรที่แท้จริง วัวชนจึงยังคงเป็น

กิจกรรมที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจที่ล่อใจนักเลง นายหัว ให้สร้างบ่อนวัวชนด้วย เพราะเป็นหน่วยธุรกิจที่มีพลังยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่ภาคใต้ เช่นนั้น บ่อนวัว วัวชนจึงเป็นพื้นที่ทางสังคมสร้างความเป็นนายหัวหรือนักเลง รวมถึงเกิดผลตอบแทนทางสังคมที่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น หรือสามารถใช้วัวชนรักษาตำแหน่งให้ดำรงอยู่ต่อเนื่อง หรือหลายคนมาจากโครงข่ายความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมใช้เข้าสู่ตำแหน่งและการรักษาตำแหน่งของนักการเมืองท้องถิ่นและตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่น การสามารถใช้ประโยชน์ที่แฝงเร้น การครอบงำสังคม มีบารมีเหนือข้าราชการบางส่วน จึงสามารถรักษาความเป็นศูนย์กลางอำนาจในชุมชนท้องถิ่น คุณค่าจากการเป็นเจ้าของบ่อนหรือในเครือข่ายของบ่อนวัวชนจึงเป็นผลกระทบเชิงบวกทางสังคมโดยตรงของคนทำบ่อนวัวที่สามารถใช้โครงข่ายความสัมพันธ์เพื่อธุรกิจและการเมืองท้องถิ่น ภายใต้การจัดการหรือบรรทัดฐานที่ยังคงอิสระในการใช้อำนาจปกครองตนเองผ่านกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาจวบจนปัจจุบัน

2.2 หัวเชือกวัวชน

อาคม เดชทองคำ (2543 : 1) วัฒนธรรมการชนวัวทางปักษ์ใต้ คงเริ่มจากการเลือกเอาโคลูกอายุ 3-4 ปี ในฝูงที่ใช้งานในไร่นา มาชนกันสนุก ๆ หลังฤดูเก็บเกี่ยว พร้อมกับคัดตัวพ่อพันธุ์ที่มีกำลังแข็งแรงการต่อสู้ และมีน้ำใจอดทน แปรเปลี่ยนเป็นกีฬาพื้นบ้าน ที่มีการพนันสอดแทรกจนกระทั่งการชนวัว ถูกใช้ไปในเชิงธุรกิจการพนัน และการอาชีพมากขึ้นในปัจจุบัน

ขณะเดียวกันการชนวัว สนามวัวชนก็ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการเชื่อมกลุ่มผลประโยชน์เข้าด้วยกัน เพื่อโยงไปหาผลประโยชน์แอบแฝงอีกทอดหนึ่งด้วย เป็นต้นว่า ฐานคะแนนนิยมทางการเมืองเรามักจะเห็นวัวชนต่อเมื่อมันถูกจูงเข้าบ่อน หรือยามออกเดินถนนกับคนเลี้ยง ตามสถานะความสัมพันธ์ระหว่างวัวชน กับคนเลี้ยงหรือเจ้าของ ทว่าระหว่างหัวเชือกทั้งสองข้าง คือในมือคนจูงวัวข้างหนึ่งกับจุมูกวัวข้างหนึ่ง ยังประกอบด้วยสายสัมพันธ์แวดล้อมอื่นๆ ที่มองไม่เห็นของ "สังคมชนวัว" นับตั้งแต่ครอบครัวคนเลี้ยงวัว, เจ้าแก (นักธุรกิจ) เจ้าของวัว, นายสนามชนวัว, ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดชนวัว, นักพนัน, พ่อค้าแม่ค้า, คนให้เช่าที่พักวัว, ผู้อุปถัมภ์สนาม, นักการเมืองท้องถิ่น เป็นกลุ่มเครือข่าย เป็นย่านใยวัฒนธรรมการชนวัว ทั้งในและนอกบ่อน - เป็นกลไกโครงสร้างส่วนที่มีความแข็งแกร่ง ยึดโยงกันเหนียวแน่นในแวดวงตัวเอง เชือกเส้นนี้ยังอาจหมายรวมถึงขนบนิยามว่าด้วยการเลี้ยงดู ความต้องการเอาชนะไว้เหลี่ยมไว้เชิง แม้ไม่ได้เปรียบ ก็ไม่ยอมเสียเปรียบของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาศัยวัวชนเป็นตัวแทน

คติหรือตำนานจากสภาพแวดล้อมในสังคมชนวัวสอนให้รู้ว่า หากต้องการเอาชนะ จะต้องเลี้ยงวัวชนในสถานะหุ่นส่วนของชีวิต ถ้าปล่อยปละละเลยจะไม่มีทางกำชัยชนะได้เลยเชือกในมือเด็กเลี้ยงวัวถูกทอดออกไป ขดกลับเข้ามา แล้วก็ทอดออกไปอีก ปลายของมันพุ่งไปในทิศทางของวัวชนกลางลานทราย แต่ไม่ถึง อย่างนี้ไม่รู้ก็เที่ยวต่อที่เที่ยวตลอดการพันตัวของ "ไอโหนด" คล้ายกับจะสื่อความรู้สึกจากใจคนเลี้ยงว่า "เอาให้ตายเลยไอโหนด" ไอโหนดทดแทนใจพ่อแม่พี่น้องที่โยนมากับเชือกจูงวัว ด้วยลีลาชวนอันจัดจ้าน เสียเขาที่มแทงคู่ต่อสู้ เสียง "ผลัวะๆ" ได้ยินถึงบนอัฒจันทร์ แลเห็นได้ชัดว่า "โคขาว" ฝ่ายตั้งรับกล้ำเนื้อสั่นระริกตลอดตัว อย่างนี้ราคาต่ออรอง "สิบสองร้อย/ร้อย" ไม่มีใครรอง ความจริงตามคำบอกเล่า วัวชนไม่เคยชนกันถึงตาย (แม้กระทั่งสาหัส) มันรู้แพ้รู้ชนะตามประสาสัตว์ ที่จะตายก็คนดูนั้นละ เวลาลุนเมามัน คนถือเชือกกับอีกบางรายที่ใกล้ชิดเหตุการณ์ ก็เคลื่อนตัวเข้าใกล้วัวโดยไม่รู้ตัว จนกรรมการกลางสนามต้องเอาผ้า หรือไม้ใกล้มือไล่ฟาด พวกนั้นจึง

ถอยกลับด้วยท่าที่พร้อมจะเขียบเข้าไปใหม่ทุกเวลา ชวนสงสัยว่าจะอะไรทำให้ต้องทุ่มเทเชียร์กันขนาดนี้ พอวิวชนะ บ้างก็ซุ่มมือกระโดด...ดีลังกลางในปลักซี่เลน แสดงอาการลิงโลด เข้าสวมกอดตัวทั้งกลิ่นควา เลือด บางคนร่ำไห้ออกมาด้วยความหน้าใจ "ได้แรงอก" (ความสะใจ) ภาพต่อมาเป็นการคล้อง พวงมาลัย ตกแต่งประดับประดาเขาด้วยปลอกที่มีฟู่สีสดใส ตลอดจนเสื้อสามารถก็มีให้วิว ชาวบ้าน ร้านตลาดเห็นต้องรู้ว่า "วิวภูชนะ" โดยที่วิวไม่รู้ความหมายคุณค่าที่แท้ของสิ่งเหล่านี้เลย ด้านผู้แพ้พากันจูงออกทางด้านหลัง หน้าบอกรับไม่รับ ชัยชนะหมายถึงเงินรางวัลตุ้มกระเป๋าสีเสื้อ กระเป๋ากางเกง เจ้าของวิว และพรรคพวก แต่จะไปแล้ว พิธีการประกาศชัยชนะนั้นสำคัญกว่า มีความหมายกว่าใน สังคมชนวิว "ชนะ" เป็นเงินเท่าไรไม่ต้องพูดถึง ขอให้ชนะเท่านั้นเป็นพอ "นักเลงวิวอย่างน้อยต้องไม่ แพ้เพราะเพื่อนเอาเปรียบ ไม่กลางแคลงใจว่าเสียรู้คนอื่น" (เสียสตาบ์บางที่ไม่เท่าไร) ชายคนหนึ่ง พุดนัยน์ตาเขม็ง "เมื่อวิวทำได้หลายแบบ เช่นสมัยก่อนเอาตะปูเข็มตอกตรึงบริเวณโคนขาให้วิวรู้สึก เสียวและเจ็บปวด เอาของยัดใส่เข้าไปในรูหู หรือตำพืชสมุนไพรบางชนิดให้กินแล้วท้องอืดท้องร่วง เตี้ยวนี้อาจเอายานอนหลับใส่กล้วยโยนให้กินตอนเจ้าของเปลอ หรือยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ปริมาณที่ ไม่ถึงกับทำให้ตาย แค่มินเมาเศร้าซึมผิดปกติ "สังเกตดูได้วิวจะขาสั่น ไม่มีแรง พอปล่อยชนก็หันหลัง วิ่ง" นี่คือนิสัยของผู้เลี้ยงวิว จะต้องทำวิวพร้อมกับขึ้นป้ายประกาศเป็นเขตหวงห้าม ต้องมีคนคอยเฝ้า โรงเรือนอยู่ตลอดเวลา พร้อมกับหมาดู ๆ กับการเลือกตัดหญ้าแบบไม่ซ้ำที่ ในเมื่อกระทำการต่อฝ่าย ตรงข้าม ต้องฝ่าแนวป้องกันหลายชั้น แนวโน้มของผู้เห็นแก่เงิน จึงมุ่งไปในทางกระทำกับวิวตัวเอง มากกว่า บางคนซุ่มให้วิวกินหญ้าจนอ้วนพี ไม่ตากแดด ไม่นำออกเดิน วิวจึงไม่แข็งแรงพอจะสู้ เรียกว่า "บ่มวิว" บางคนก็ถั่นแก้งวิวของตน ให้ได้รับความเจ็บปวดทรมาน หรือให้วิวต้องตรากตรำ ก่อนวันชน โดยไม่ให้พักผ่อนเลย กรณีนี้มักจะทำกับวิวตัวที่เป็นต่อมาก ๆ จากนั้นเจ้าของวิว ก็ให้พวก พ้องตัว แอบไปเล่นพนันวิวอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นวิวรองด้วยเงินมาก ๆ แต่บางครั้งผลการต่อสู้ก็อาจกลับ ตาลปัตรได้ คือวิวที่เคยชนะชนะบ่อย ๆ มักมีศักดิ์ศรีของผู้ชนะ และจิตใจนักสู้อยู่เหมือนกัน มันกลับสู้อยอมตายถวายชีวิต จนเป็นฝ่ายชนะทำให้เจ้าของวิว ต้องประสบกับความหายนะไปก็มาก คนจำพวกนี้ ในวงการวิวชน ถือว่าไม่มีจิตใจเป็นนักเลง ไม่มีน้ำใจนักกีฬา จะถูกสังคมนี้ขับเป้ไม่คบค้าสมาคม และเล่นพนันด้วย และที่สำคัญก็คือเสี่ยงต่อการถูกเล่นงาน จากฝ่ายจัดการของสนาม เพราะทำให้นายสนามขาดความเชื่อถือ ในการบริหารจัดการ จนกระทบต่อการดำเนินการในเชิงธุรกิจการแข่งขัน นักเลงวิวยืนยันว่า "ถ้าบ่อนไหนมีการต้มวิว คนจะไม่เข้าจวนร้างไปเอง"

รุ่งเช้า เมื่อที่บริเวณรอบๆ กว่า 10 ไร่ แลดูคล้ายตลาดวิวควายกำลังเริ่มติดตลาด พี่เลี้ยงจูงวิวออกเดินขวัไขว้ทั้งเช้าและออก หลังจากเดินวิวตามเป้าหมายแล้ว พวกเขาจะไปนั่งชุมนุมกันที่ร้านน้ำชา กลายเป็น "ชุมทางวิวชน" ริมทาง นอกจากเจ้าของวิว ในร้านอาจมีอดีตเจ้าของวิว นายหัว นักพนัน นั่งพูดคุย ถามผลวิวชนเมื่อวาน เหมือนผู้ชายออฟฟิศคุยถึงผลฟุตบอล ยุแหย่กันฉฉฉคนที่รักการเสี่ยงด้วยกัน แม้บางคนไม่คุ้นเคยเป็นการส่วนตัว แต่อย่างน้อยก็คุ้นหน้า (ในวงการ) เมื่อได้นั่งฟังจับสังเกตนานเข้า จะพบว่า แต่ละคนต่างก็มีวิวดีของตัวเองให้พูดถึง ในอดีตพวกเขาเคยเป็นเจ้าของวิวดัง เคยชน 2 แสนกันมาแล้ว ขณะที่คุยสายตาของวงสนทนา ณ ร้านน้ำชามักจะพุ่งตรงไปรวมศูนย์อยู่ที่วิวซึ่งผูกเรียงรายอยู่ในคอก การพูดคุยวิเคราะห์วิจารณ์มักจะเริ่มต้นด้วยคำว่า "ถ้า" ในแทบทุกประโยค "ถ้าตัวนั้นแทงติดก่อนก็จะเป็นฝ่ายชนะ" "ถ้าตัวโน้นชนได้นานถึง 10 นาทีขึ้นไปก็จะชนะลูกเดียว" หรือ "ถ้าตัวนั้นกินเพลียงไม่ได้ก็จะเป็นตัวแพ้" ในบางครั้งการสนทนาด้วยมมมมมมมที่

แตกต่างกันระหว่างคู่คุย ก็จะนำไปสู่การตกลงพนันขึ้นต่อกันล่วงหน้าก็มี อย่างไรก็ตามก็ เหมือนที่คนบอกว่า ในวงการพนัน "จะมีคนซื้อตรงได้เพียงแค่แมวนอน" เท่านั้น ก็คือการพูดจานั้น ไม่ได้เสนอความจริงทั้งหมด เพื่อให้เพื่อนสำคัญผิดบางประเด็น เปรียบได้กับแมวที่พยายามนอนให้ตรงอย่างไร ก็ยังคงคู้ อยู่ดี บางคนเปิดตัวหักทลายด้วยการยั่วให้เล่า ด้วยหมายที่จะล้วงข้อมูลจากฝ่ายตรงข้าม เพื่อประโยชน์ในวงการพนัน ทั้งของตัวเองและนายหัว บรรยากาศเช่นนี้จะวนกลับมาอีกครั้ง ในช่วงเย็นที่มีเบียร์ เหล้าขาวเป็นสื่อ แต่ใช้เวลาไม่นานเท่ากับช่วงเช้า เพราะต้องอาบน้ำว้าว และประคบประหงมอื่น ๆ ต่อไป อันที่จริงคณะวัยรุ่นที่มาจากตำบลเดียวกัน พำนักอยู่บริเวณใกล้ ๆ กัน รวมทั้งนักเลง วัวเจ้าถิ่นแถบๆ อำเภอเมือง มีความสัมพันธ์กันมากกว่าการดูแลช่วยเหลือกันฉันทันเพื่อน แต่หมายถึง การอุปถัมภ์กัน เป็นทีมเดียวกันในเชิงการพนันด้วย เงินเดิมพันวัวแต่ละคู่ เป็นความรับผิดชอบของ เจ้าของวัวก็จริง แต่โดยส่วนใหญ่เงินจำนวน 8 หมื่นหรือ 2 แสนไม่ได้เป็นของคนคนเดียวหรือสองคน เท่านั้น แต่เป็นของหุ้นส่วนหลาย ๆ คนในหมู่บ้าน ผากมาล้นวัวชนที่ตนเองชื่นชอบ คนที่ไม่ได้มาก็ ผากมาเล่นด้วยความไวเนื้อเชื่อใจกัน เรียกให้เก๋ว่าเป็นผลึกของความสัมพันธ์ก็ได้เดิมพัน 2 แสนของ วัวนิลเพชรหัวใจสิงห์ จึงรวมเอาเงิน "ลุง" คนที่เคยเลี้ยงมันด้วย นอกจากแกติดตามมาดูแลไม่ห่างแล้ว ยังมาเอาเดิมพันด้วยเช่นกัน ซึ่งเจ้าของคนใหม่บอกว่าต้องถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน "เป็นน้ำใจ ฟังพากัน วันหน้าวัวเขาชนเรา อาจต้องฟังพาอาศัยเขาบ้าง"

บรรยากาศการพนันขึ้นต่อ ดูท่าว่าจะไปกันได้กลมกลืน กับกลิ่นอายความเชื่อไสย ศาสตร์ในหมู่นักเลงวัว ก่อนนมหกรรมชนวัวเดือนสิบจะเริ่มหนึ่งวัน ต้นยางใหญ่หลังสนามยวนแหล่ ยังมี ฟ้าแดงเก่า ๆ ผืนเดียว พอวันรุ่งขึ้นปรากฏว่าฟ้าสีพื้นเต็มไปหมด ในคำคืนก่อนจะทำการชน เจ้าของ บางคนนิยมบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่นับถือสืบทอดกันมา ทั้งจากภูมิลำเนาเดิม และในบริเวณสนาม วัว ใหม่ที่ลงชนในบ่อนครั้งแรก ก็จะมีหม้อทำพิธีปลุกเสกให้ในคืนก่อนจะลงสนาม ซึ่งเป็นพิธีที่ปิดลับ ไม่ อนุญาตให้คนภายนอกเข้าไปยุ่งเกี่ยวเด็ดขาด ชาวบ้านบางคนห้ามพระภิกษุ เข้ามาในบริเวณโรงวัว เพราะเชื่อว่าจะทำให้วัวของตนใจบุญ มีใจสงสารไม่ประหัตประหารคู่ต่อสู้เพื่อชัยชนะ บางคนไม่ยอม ให้คนแปลกหน้าถ่ายรูปวัว กลัวเอาไปสักเลขลงยันต์ให้แพ้ และด้วยชื่อของมัน "ปลาไหล" ซึ่งโดย ธรรมชาติไม่ได้มีชื่อเสียงด้านการต่อสู้เลย แต่ก็ถูกเอาเลือดผสมข้าวสุก นำไปพอกที่ปลายเขาวัว เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้วัวของตน ทีมแทงคู่ต่อสู้ได้อย่างได้ผลจนเลือดไหล ไกล้ววันชน ทีมงานของ "ไอนิล" ช่วยกันลงขมมันบริเวณหัว หนอก และลำตัวส่วนต้น ๆ ทุกเย็น นัยว่าเพื่อให้หนทานต่อคมเขาคู่ต่อสู้ เขาทั้งสองข้างก็อาบด้วยน้ำผึ้งผสมยาดำ จนมันวาวให้หนทานเช่นกัน จนวันสุดท้ายก่อนทำการชนใน วันรุ่งขึ้น ไอนิลรวมทั้งโคถึกทุกตัว จะถูกล้างปลายเขาแต่งให้แหลมด้วยกระจก ขัดกระดาดทราย แล้ว ปกปิดยอดไว้อย่างดีด้วยพลาสติกล๊อคเขานับจากนาที่นี้ บริเวณภายในคอก จะกลายเป็นเขตปลอด บุคคลภายนอกโดยเด็ดขาด เขาพูดเสียงเรียบและหัวนว่า "วันนี้วันสำคัญ วัวอาบน้ำแล้วจะไม่ให้ใคร เข้าในโรง"

เสียงกลองตุ้ง ๆ ดังขึ้นเป็นสัญญาณให้น้ำว้าวเข้าสู่สนาม...ที่สุดของการเตรียมวัวชน นับตั้งแต่การคัดสรรให้ได้มาซึ่งวัวดี เลี้ยงดู อยู่บำรุงประคบประหงม ซ่อมชน และติดคู่ชน ก็คือวันที่ ทำการชนวันนี้ เพราะเป็นวันที่จะพิสูจน์ ตรวจสอบว่าสิ่งที่เจ้าของวัวแต่ละคนคิด เชื่อและคาดหวังนั้น เป็นจริงเพียงใดเกมส์ของนักเลง เกมของคนไม่ยอมถูกเอาเปรียบ ที่เต็มไปด้วยการชิงไหวชิงพริบ เกมส์ของคนไม่ยอมแพ้จะออกมาในรูปใด

2.3 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ธนสถิตย์ (2553 : 7) เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า วัฒนธรรมการเมืองในสังคมใดๆ ก็คืออุปนิสัยทางการเมืองของพลเมืองและสถาบันการเมืองในสังคมนั้นๆ อุปนิสัยทางการเมืองในที่นี้รวมความถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ท่าที และพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองและสถาบันการเมือง วัฒนธรรมการเมืองที่ว่ามีส่วนใหญ่มามากจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางการเมืองของผู้คนในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พลเมืองและสถาบันการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยเราก็ได้สั่งสมแบบแผนหรือ “ห้วงโซ่” วัฒนธรรมการเมืองหรือ “อุปนิสัยทางการเมือง” จากการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองการปกครองในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไว้อย่างน้อย 5 ลักษณะคือ การดำรงอยู่ของสมาคมท้องถิ่นดั้งเดิม การรวมศูนย์อำนาจของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การล่มสลายและแปรรูปขององค์กรชุมชน การเป็นฐานเสียงของการเมืองระดับชาติ การเมืองท้องถิ่นในระบบตัวแทนและระบบราชการยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีแบบแผนวัฒนธรรมการเมืองแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะเด่นของห้วงโซ่วัฒนธรรมการเมืองในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสำคัญ ในบทความนี้ได้จำแนกแบบแผนวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทยยุคใหม่ออกเป็น 3 แบบโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากผลการวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” คือ (1) วัฒนธรรมการเมืองแบบปรีชาหาหรือ ซึ่งพัฒนามาจากความโดดเด่นของห้วงโซ่องค์กรชุมชนดั้งเดิม (2) วัฒนธรรมการเมืองแบบแข่งขันแบบทำลายล้าง ซึ่งพัฒนามาจากระบบแย่งชิงและยึดครองฐานเสียงทางการเมืองทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น (3) วัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจ - ผูกขาดทางการเมือง ซึ่งพัฒนามาจากวัฒนธรรมแบบรวมศูนย์อำนาจและการจัดระบบความสัมพันธ์แนวตั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยแต่ละประเภทมีแบบแผนวัฒนธรรมแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน จากการสำรวจแบบแผนวัฒนธรรมการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการริเริ่มนวัตกรรมท้องถิ่น (ริเริ่มและขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นใหม่ๆ จนประสบผลสำเร็จ) จำนวนกว่า 500 กรณีมีแบบแผนวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดย อบต. ที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่ (มีกรณีนวัตกรรมฯ) มีแบบแผนวัฒนธรรมแบบปรีชาหาหรือ เทศบาลที่เป็นกรณีศึกษาฯ ส่วนใหญ่มีแบบแผนวัฒนธรรมแบบรวมศูนย์และผู้ขาดอำนาจ ในขณะที่ อบจ. นั้นยังไม่สามารถสรุปแนวโน้มได้ เพราะมีกรณีศึกษาจำกัด (4 แห่งเท่านั้น)

แบบแผนวัฒนธรรมการเมืองของท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการริเริ่มนโยบายการพัฒนาใหม่ๆ ของท้องถิ่นค่อนข้างชัดเจน ผลการวิจัยเรื่องวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี 2546-2547 พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมแบบปรีชาหาหรือมีขีดความสามารถในการริเริ่มและขับเคลื่อนนโยบายในเชิงนวัตกรรมได้มากกว่า หลากหลายกว่า และยั่งยืนมากกว่าวัฒนธรรมแบบอื่น สำหรับวัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจ - ผูกขาดอำนาจทางการเมืองนั้น พบว่าประสบผลสำเร็จในการริเริ่มและผลักดันนโยบายใหม่ๆ ได้พอสมควร แต่ด้อยกว่าแบบปรีชาหาหรือ ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมแบบแข่งขันแบบรุนแรงและ

ทำลายนั้น พบว่ามีขีดความสามารถในการริเริ่มนวัตกรรมฯ ในระดับต่ำ มีโอกาสเกิดนวัตกรรมขั้นได้บ้าง แต่ไม่บ่อยครั้ง และอาจไม่ยั่งยืน

2.4 วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย

ศาสตราจารย์ ดร. จรัส สุวรรณมาลา (2550 : บทคัดย่อ) เรื่องวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่า การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีแบบแผนวัฒนธรรมการเมืองแตกต่างกัน จำแนกได้เป็น 3 แบบ คือ

1. วัฒนธรรมการเมืองแบบปรีชาหาหรือ ซึ่งพัฒนามาจากความโดดเด่นของการมีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง
2. วัฒนธรรมการเมืองแบบแข่งขัน – ทำลายล้าง ซึ่งพัฒนามาจากการแย่งชิงและยึดครองฐานเสียงและผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมืองในระดับชาติและท้องถิ่น
3. วัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์ – ผู้ขาดอำนาจทางการเมือง ซึ่งพัฒนามาจากการรวมศูนย์อำนาจและการจัดระบบความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครองแนวตั้งในอดีต วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นทั้ง 3 แบบนี้พบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ ในสัดส่วนที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมการเมืองแบบปรีชาหาหรือมักจะมีพบในองค์กรบริหารส่วนตำบลมากกว่าที่อื่นๆ วัฒนธรรมการเมืองแบบรวมศูนย์ – ผู้ขาดอำนาจมักจะมีพบในเทศบาล สำหรับองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนั้น ยังไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงพอที่จะสรุปได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้เนื่องจากกีฬาว่าวชน เป็นกีฬาที่มีความเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มจำนวนมากมีความสลับซับซ้อน มีความสัมพันธ์หลายมิติ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง บนพื้นฐานของการมีทัศนคติและการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นอิสระ โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลในด้านบริบทพื้นที่ ประชาชน และกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาว่าวชน ที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาประกอบ เชื่อมโยงให้เห็นถึงโลกทัศน์ทางการเมืองในพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จำนวน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 21 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ จำนวน 23 คน คือ

1.2.1 ผู้จัดการสนามชนโคบ้านท่ามิหรำ จำนวน 1 คน นายอำนาจ เสงส์สุน

1.2.2 ผู้เลี้ยงว่าวชน จำนวน 12 คน

- 1) นายมนูญ ชูแสง
- 2) นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย
- 3) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก
- 4) นายประเสริฐ ปราบปรี
- 5) นายสมใจ ชูปาน
- 6) นายสมศักดิ์ ปราบปรี
- 7) นายคนองเดช มาเอียด

- 8) นายธงชัย นพรัตน์
- 9) นางพรไพโร แก้วไชย
- 10) นายดำ ปิ่นเขียว
- 11) นายโกศล พรหมช่วย
- 12) นายแก้ว สังข์ชู

1.2.3 นักการเมือง จำนวน 10 คน

- 1) นายสมบุญ เหล่าทอง นายกเทศมนตรีเทศบาลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
- 2) นายสมภาชน์ เมืองสงค์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตำนาน อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 3) นายเสรี แก้วหนู สจ. เขต 2 อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
- 4) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ ประธานสภาเทศบาลตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 5) นายโสภณ ชัยศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 6) นายประเสริฐ ฆมานมา กำนันตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
- 7) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กำนันตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 8) นายไพรัตน์ ปราบปรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
- 9) นายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
- 10) ดร.นาที รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแกนนำและสมาชิกกลุ่มที่เลือกมาศึกษา เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ อายุ ที่อยู่ การศึกษา อาชีพ เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งการวิเคราะห์การเชื่อมโยงความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างกลุ่มประชาสังคมต่างๆ ในพื้นที่

ตอนที่ 2 ข้อมูลหน้าที่การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเยาวชน ความเกี่ยวข้อง/หน้าที่ เกี่ยวกับกีฬาเยาวชน ความสำเร็จ/ความภาคภูมิใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการสะท้อนถึงแนวคิด และโลกทัศน์ทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 3 แนวคิด และโลกทัศน์ทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความคาดหวังต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย พัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา หรือการเรียกร้องทางการเมือง เช่น การชุมนุมประท้วง การปิดถนน ความเป็นธรรม การทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล/นักรการเมือง วิวชนกับนักรการเมืองพัทลุงในด้านของฐานเสียงและพฤติกรรมทางการเมือง ทางออกของประเทศไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ประกอบด้วย

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่าง คือ สัมภาษณ์นายสนามชนโค เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป จำนวน 23 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เช่น หนังสือ ตำรา บทความ รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแยกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลสนับสนุนในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการจำแนกข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์การพูดคุย และการสังเกต เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงประเด็นในการอธิบายโลกทัศน์ทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับวิวชนในจังหวัดพัทลุงทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสมบูรณ์ขึ้นจึงอาศัยแนวคิด ทฤษฎีมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ที่ในรูปข้อมูลเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่องกีฬาเยาวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุง เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเยาวชนจำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย นายสนามท่ามิหรำ จำนวน 1 คน ผู้เฒ่าววชน จำนวน 12 คน นักการเมือง จำนวน 10 คน จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์พฤติกรรมทางการเมืองของคนในจังหวัดพัทลุง และข้อมูลทางด้านเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาเยาวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง และเพื่อศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเยาวชน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับววชนจะมีในระดับที่มากน้อยต่างกันไปตามสถานะบทบาทของตน ดังที่นายอำนาจ เสงส์สั้น นายสนามววชนบ้านท่ามิหรำ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับววชนว่า การแสดงออกทางการเมืองของคนกลุ่มนี้ก็ไม่ต่างอะไรมากกับประชาชนทั่วไป เพราะการเมืองกับประชาชนระดับรากหญ้ายังมีความเกี่ยวข้องกันน้อยมาก แต่คนที่เกี่ยวข้องกับววชน ก็มีแยกออกเป็นหลายระดับ เช่น นักการเมือง นักธุรกิจ นายทุน และชาวบ้านทั่วไป แต่ละคนก็จะมีบทบาทมีส่วนร่วมการแสดงออกที่แตกต่างกันไป นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกันววชนก็จะมีบทบาทและการแสดงออกในระดับที่สูง มีส่วนสำคัญในการเข้าร่วมกิจการทางการเมืองต่างๆ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นในเวทีต่างๆ ชักชวนการใช้สิทธิ สำหรับคนที่ดูแล้ว รับจ้างตัดหญ้า ก็จะไม่ค่อยมีความสนใจมากนัก เพราะไม่ค่อยมีเวลาไปไหน นอกจากจะดูแล้ว จะมีส่วนร่วมที่เห็นได้ชัดคือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ยกเว้นในบางรายที่มีญาติพี่น้องคนใกล้ชิดตงสมัครก็จะมีบทบาทมากขึ้นเช่นในการสนับสนุน การช่วยเหลือ เป็นต้น (สัมภาษณ์นายอำนาจ เสงส์สั้น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เฒ่าววชนมีความเห็นว่า คนที่เกี่ยวข้องกับววชนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยสนใจการเมืองมากนักจะให้ความสำคัญกับตัวบุคคลที่ลงสมัครมากกว่าถ้าเป็นพรรคพวกคนรู้จักก็จะให้ความสนใจให้ความร่วมมือมากขึ้นแล้วแต่ความสัมพันธ์ ถ้าไม่เกี่ยวข้องกันก็จะทำหน้าที่เพียงไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น หรือทำตามที่คนที่ตนให้ความนับถือร้องขอถึงแม้ไม่รู้จักกันก็ตามซึ่งเป็นวัฒนธรรมในสังคมววชนที่มีการขอกันได้ สัมภาษณ์ของนายผดุงพรรค ฤทธิช่วย กล่าวว่า คนที่เฒ่าววชนส่วนมากจะไม่ค่อยสนใจการเมืองมากนัก จะสนใจก็ในเฉพาะบทบาททางการเมืองที่เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติมากกว่า จะมีส่วนน้อยที่จะจับกลุ่มคุยกันในเรื่องการเมือง เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องดูแล้ว

ชนของตน แนวคิดทางการเมืองส่วนมากก็เป็นไปตามกระแสของสังคมภาคใต้ ไม่ค่อยมีความเห็นต่างจากพรรคพวก (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย : 22 เมษายน 2556)

คนเลี้ยวขวัวไม่ค่อยมีเวลาทำกิจกรรมทางการเมือง นายประเสริฐ ปราบปรี ที่กล่าวว่า คนเลี้ยวขวัวไม่ค่อยมีเวลาไปทำกิจกรรมทางการเมือง เพราะการเลี้ยวขวัวชนก็เหมือนมีลูกอ่อน ส่วนมากก็ไปเลือกตั้ง การเลือกตั้งก็จะเลือกนโยบายพรรค เลือกคนที่รู้จักว่าเป็นคนดี มีนโยบายที่ถูกใจ (สัมภาษณ์นายประเสริฐ ปราบปรี : 23 เมษายน 2556)

ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ และไปใช้สิทธิ นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า จะให้ไปร่วมกิจกรรมกับนักการเมือง เช่น หาเสียง ทำกิจกรรมทางการเมือง ไปร่วมประท้วงเดินขบวนอะไรทำนองนี้ คงเป็นไปได้ แต่ก็ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เป็นประจำ เลือกตั้งทุกครั้งก็ไปใช้สิทธิ ตามหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด (สัมภาษณ์นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน 2556)

ให้ความสนใจแต่ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรม นายคนองเดช มาเอียด ได้กล่าวว่า ตนเองก็สนใจการเมืองแต่ไม่ค่อยมีเวลาไปร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากนัก เพราะต้องดูแล้วยหลายตัว ยิ่งในช่วงวัวที่ถูกคู่จะไปไหนไม่ได้เลยต้องดูแลอย่างดี (สัมภาษณ์นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556) สอดคล้องกับนายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า ตนเองไม่ได้สนใจกิจกรรมทางการเมืองมากนักเพราะต้องทำมาหากิน กับมีภาระต้องดูแล้วยชนไม่มีเวลาทำอะไร แต่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งทุกระดับไม่ว่าจะรู้จักหรือไม่ก็ตาม หากพรรคพวกขอร้องก็จะช่วยตามที่ช่วยได้ หากมีการขอเสียงก็จะให้คนในครอบครัวไปช่วยลงให้ (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) และสอดคล้องกับนางพรไพโร แก้วไชย กล่าวว่า ตนเองไม่ค่อยสนใจการเมืองมากนักส่วนมากก็จะไปเลือกตั้ง และถ้าเป็นนักการเมืองท้องถิ่นก็จะดูที่ว่าเป็นคนดี ถ้าเป็นนักการเมืองระดับชาติก็จะดูที่พรรค ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะตัดสินใจเอง ถ้ามีคนมาร้องขอก็จะดูว่าตรงกับที่เราจะเลือกหรือเปล่า (สัมภาษณ์นางพรไพโร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556)

การพูดคุยการเมืองจะมีเพียงเล็กน้อยในร้านกาแฟ ในหมู่คนที่เกี่ยวข้องกับวัวชน การพูดคุยก็จะเป็นลักษณะของนำข่าวมาเล่าต่อกันไม่มีการวิภาควิจารณ์ นายดำ ปิ่นเขียว ได้กล่าวว่า ตนเองไม่ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่จะไปใช้สิทธิ และฟังการพูดคุยตามร้านกาแฟ ตอนพาวัวไปซ่อมที่สนามบ้าง และตอนที่นักการเมืองหาเสียง (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556)

การมีส่วนร่วมที่พบได้ในอีกกลุ่มหนึ่ง คือการแสดงตนเป็นหัวคะแนนแบบชัดเจน มีการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง นายธงชัย นพรัตน์ กล่าวว่า ตนเองให้ความสนใจการเมืองในทุกระดับ และจะพยายามหาโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เป็นประจำโดยเฉพาะการติดตามข่าวสารทางทีวีดาวเทียม และมีบทบาทในการเป็นหัวคะแนนให้กับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติเป็นประจำ ซึ่งตนคิดว่าเป็นหน้าที่และเป็นโอกาสในการสนับสนุนคนที่ตนเองต้องการให้เข้าไปรับใช้สังคมประเทศชาติ (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับนายมนูญ ชูแสง ที่กล่าวว่า ตนเองมีส่วนช่วยสนับสนุนนักการเมืองในระดับท้องถิ่นในฐานะหัวคะแนน และให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในทุกระดับ (สัมภาษณ์ นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556)

ความสนใจทางการเมืองขึ้นอยู่กับสถานที่เป็นอยู่ของแต่ละบุคคล นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า คนเลี้ยงวัวชนที่เป็นลูกจ้างจะไม่ให้ความสนใจการเมืองมากนัก ส่วนเจ้าของวัวชนซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. และ สจ. กลุ่มนี้จะมึบเทาบเทาทางการเมืองสูงทั้งในฐานะผู้นำทางการเมือง การขึ้นำช้กุง ลูกน้องของตนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง (สัมภาษณ์นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของสังคมพัทลุง ดังที่นายโกศล พรหมช่วย ได้กล่าวว่า คนพัทลุงเป็นคนทีสนใจการเมือง การแสดงออกทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในจังหวัดพัทลุง แต่การมีส่วนร่วมมากน้อยขึ้นอยู่กับอาชีพและสถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคล (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) ซึ่งสอดคล้องกับนายแก้วสังข์ชู ที่กล่าวว่า จุดเด่นทางการเมืองของพัทลุง คือการมีส่วนร่วมทางการเมือง การตื่นตัวทางการเมืองที่เป็นวิถีชีวิต สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

ในมุมมองของนักการเมืองมองว่าคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจะมีความสนใจ และมีความตื่นตัวทางการเมืองในต่างต่างกัน ดร.นาที รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง พรรคภูมิใจไทย กล่าวว่า ตนเองเชื่อว่าคนในพัทลุงมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่การมีส่วนร่วมที่แสดงออกมาจะค่อยข้างน้อยและไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จะมีบ้างก็ในบางช่วงบางสถานการณ์ เช่น สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนี้ การชุมนุมเรียกร้องต่างๆ ก็จะมีคนพัทลุงไปร่วมด้วยเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าในยามปกติก็จะไม่เห็นคนพัทลุงมีการแสดงออกทางการเมือง อันนี้น่าจะเป็นผลจากการที่จังหวัดพัทลุงเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ สังคมในภาพรวมอยู่กันอย่างสงบ ประชาชนรักกันฉันพี่น้อง (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) สอดคล้องกับนายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ถ้าในยามปกติสังคมพัทลุงก็จะเงียบสงบ การเมืองก็ไม่มี การแข่งขันกันมากนัก จะมีบ้างก็อยู่ในกฎกติกา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็เลยดูว่า จะมีไม่มากนัก แต่เปอร์เซ็นต์การใช้สิทธิของจังหวัดก็จะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงยิ่งถ้าหากเป็นในระดับท้องถิ่น เช่นเลือกผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น จะสูงมากทีเดียว (สัมภาษณ์นายวิสุทธิ ธรรมเพชร : 8 พฤศจิกายน 2556)

การเมืองของจังหวัดพัทลุงมีพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมเพียงพรรคเดียวการแข่งขันมีน้อย คนเลยไม่ค่อยมีความสนใจทางการเมืองมากนัก นายเสรี แก้วหนู สมาชิกสภาจังหวัด เขต 2 อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า คนพัทลุงเป็นคนที่ชอบการเมือง สนใจการเมืองกันเป็นส่วนมาก แต่ความขัดแย้งไม่ค่อยมีให้เห็น ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ สังคมการเมืองของจังหวัดพัทลุงเป็นสังคมปิดที่มีพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมเพียงพรรคเดียว ความคิดเห็นทางการเมืองก็เลยไปในทิศทางเดียวกันไม่มีการโต้แย้งกัน (สัมภาษณ์นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556)

ความสนใจทางการเมืองขึ้นอยู่กับอาชีพและสถานะทางการเมืองของแต่ละบุคคล นายถนอม อัดตสงเคราะห์ ประธานสภาเทศบาลตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า คนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจะสนใจการเมืองมากน้อยแตกต่างกันไปเช่นถ้านักการเมือง ก็จะสนใจมากกว่าคนที่เลี้ยงหรือเล่นวัวชนเพราะคนเลี้ยงวัวชนจะไม่ค่อยมีเวลาทำอะไรนอกจากเลี้ยงวัวชน และในสังคมวัวชนก็จะไม่ค่อยมีการพูดคุยทางการเมืองมากนัก ส่งผลให้มีการชักจูงทางการเมืองในกลุ่มคนเหล่านี้ได้ง่ายโดยอาศัยความเป็นพรรคพวกและผู้มีอิทธิพลชักจูง (สัมภาษณ์นาย

ถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกับนายประเสริฐ หมานมา กำนันตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ที่กล่าวว่า คนเลี้ยงวัวไม่ค่อยสนใจการเมืองมากนัก เพราะไม่มีเวลา แต่ก็จะเป็นครั้งคราวเช่นในช่วงเลือกตั้ง แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้ลงสมัครเป็นใคร ถ้าเป็นคนรู้จักพรรคพวกก็จะให้ความสนใจมากหน่อย ถ้าไม่รู้จักก็จะเฉยๆ (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมานมา : 7 พฤศจิกายน 2556) และนายไพบูรณ์ พุ่มพูน กำนันตำบลท่าแค อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า คนเลี้ยงวัวชนไม่ค่อยมีเวลาไปทำอะไรนอกจากดูแลวัวชน และสังคมวัวชนจะไม่คุยเรื่องการเมืองจะคุยกันเฉพาะเรื่องวัวชนเท่านั้นเพราะการคุยการเมืองอาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ (สัมภาษณ์นายไพบูรณ์ พุ่มพูน 7 พฤศจิกายน 2556) นายโสภณชัยศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุงกล่าวว่า คนวัวชนให้ความสนใจการเมืองในระดับที่แตกต่างกันถ้าเป็นนักการเมือง เจ้าของวัวชนก็จะให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมค่อนข้างเยอะถ้าเป็นลูกจ้างเด็กเลี้ยงวัวก็จะไม่ค่อยมีเวลาในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองส่วนมากก็จะไปใช้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (สัมภาษณ์นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลท่าแค อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวตรงกันว่า ในสังคมวัวชนมีคนหลายระดับ ความสนใจการเมืองก็ขึ้นอยู่กับอาชีพ ฐานะ ความสัมพันธ์ กล่าวคือนักการเมืองและคนที่เกี่ยวข้องกับเมืองก็จะให้ความสนใจมีความตื่นตัวทางการเมืองมาก จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองพูดคุยทางการเมืองกับ คนทั่วไป สำหรับคนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองก็จะไม่สนใจมากนักจะไปใช้สิทธิตามที่เท่านั้น (นายไพรัตน์ ปราบปรี: 9 พฤศจิกายน 2557)

จากการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้วิจัยพบว่าคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนทั้ง 3 กลุ่ม จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันออกไปตามสถานะอาชีพ ของตน กล่าวคือกลุ่มเครือข่ายวิทยุพรรคพวกนักการเมือง และกลุ่มนายทุน จะให้ความสนใจการเมืองมากกว่าเนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่กว้างขวางมีบารมี และมีโอกาสทางการเมืองมากกว่า กลุ่มคนที่เป็นเจ้าของวัวชนธรรมดา หรือคนที่เล่นวัวชน ซึ่งไม่ค่อยมีความสนใจการเมืองมากนักเพราะเป็นสิ่งที่ไกลตัวแต่ทุกคนก็มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทุกครั้ง และสิ่งสำคัญที่เห็นได้จากการศึกษาคั้งนี้คือนอกจากการมีส่วนร่วมที่เป็นจิตสำนึกความรับผิดชอบทางการเมืองแล้วยังมีส่วนร่วมในลักษณะของการร้องขออีกด้วย เช่น ร้องขอให้ไปเลือกคนที่พรรคพวกต้องการ ไปใช้สิทธิตามที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้องขอให้ไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ในสังคมวัวชนที่เห็นได้ชัด การเรียนรู้ทางการเมือง จะมีการพูดคุยประเด็นทางการเมืองของประชาชนในเวทีและโอกาสต่างๆ มีน้อยมาก จะมีบ้างก็ในกลุ่มคอการเมืองในร้านกาแฟ ร้านตัดผม มีจำนวนไม่มากและเป็นขาประจำเป็นลักษณะเล่าสู่กันฟังไม่มีการวิภาควิจารณ์โต้แย้ง สำหรับในกลุ่มผู้เลี้ยงวัวชนมักจะไม่ยินยอมนำประเด็นทางการเมืองเข้าสู่วงสนทนา

สรุปได้ว่า กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นกลุ่มคนที่ชอบการเมือง แต่ไม่ค่อยจะแสดงออกในยามปกติ ทำให้มองเห็นในภาพรวมว่ามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองน้อย หรือไม่สนใจการเมืองเนื่องจากจังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดเกษตรกรรมประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเครือข่าย มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่ในขณะที่เดียวกันคนพัทลุงกลับเป็นแกนนำในทางการเมืองในเกือบทุกเวทีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่นกรณีถึงแดง มีอบสวนยาง เป็นต้น ก็ได้รับการสนับสนุนจากคนชาวจังหวัดพัทลุงเป็นอย่างมากทั้งในรูปของมวลชน อาหาร เงินทุน และการติดตามข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ของจังหวัด

2. ความคาดหวังต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย

ความคาดหวังทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชน คือ การต้องการให้ประเทศไทยมีระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย มีการส่งเสริมให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับประชาชน ไม่มีการทุจริตการเลือกตั้ง และมีความสมานฉันท์ นายอำนาจ เส็งสั่น นายสนามวัวชนท่ามิหรำ กล่าวว่า ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีความรู้ทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ไม่มีการทุจริตการเลือกตั้ง ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง มีความปรองดองในสังคม นักการเมืองมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต (สัมภาษณ์นายอำนาจ เส็งสั่น : 14 พฤศจิกายน 2556)

การเคารพกติกา และความยุติธรรมนายผดุงพรรค ฤทธิช่วย กล่าวว่าตนเองต้องการให้การเมืองของไทยมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ทุกคนเคารพกติกาการเมือง อยากเห็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างแท้จริง (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย : 22 เมษายน 2556) สอดคล้องกับ นายคนองเดช มาเอียด ที่ต้องการให้นักการเมืองทุกระดับเคารพกติกา โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน (สัมภาษณ์นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556) นางพรไพร แก้วไชย กล่าวว่า อยากเห็นนักการเมืองที่บริสุทธิ์ตั้งใจทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมืองเป็นหลัก มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สัมภาษณ์นางพรไพร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556)

การเป็นตัวแทนของประชาชนในการนำปัญหาของประชาชนไปแก้ไข และสร้างความปรองดอง นายมณูญ ชูแสง กล่าวว่า อยากให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและเป็นตัวแทนของประชาชนในแต่ละกลุ่มเพื่อนำปัญหาไปแก้ไขได้อย่างถูกต้อง สร้างความปรองดองของคนในชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัมภาษณ์นายมณูญ ชูแสง) สอดคล้องกับนายประเสริฐ ปราบปรี กล่าวว่า ปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองที่เป็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจากนักการเมืองแต่คนแต่พรรคที่ยึดประโยชน์ส่วนตน จนละเลยปัญหาของประชาชน อยากให้นักการเมืองการนำปัญหาปากท้องของชาวบ้านไปเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหา (สัมภาษณ์นายประเสริฐ ปราบปรี : 23 เมษายน 2556) นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า ปัญหารากหญ้าสำคัญกว่า น่าจะมีการนำมาแก้ปัญหามากกว่ากันสร้างความขัดแย้งกันเหมือนอย่างทุกวันนี้ (สัมภาษณ์นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน 2556) นายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า การสร้างความปรองดอง และทำให้คนในชาติรักใคร่กลมเกลียวกันสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนเพราะเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นและแก้ไขได้ยากขึ้น (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) นายดำ ปิ่นเขียว กล่าวว่า อยากให้ระบบการเมืองนำไปสู่ความปรองดองของคนในชาติ และนักการเมืองมีความเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (นายดำ ปิ่นเขียว : 8 เมษายน 2556) นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า นักการเมืองต้องเป็นตัวแทนของประชาชนในการนำปัญหาไปสู่การแก้ไข (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) นายแก้ว สังข์ชู กล่าวว่า ต้องการให้การเมืองพัทลุงเป็นแบบเดิม คือเป็นการเมืองเฉพาะท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง ไม่ถูก คลอบงำจากเครือข่ายการเมืองระดับชาติ ซึ่งทำให้ระบบการเมืองของพัทลุงมีเปลี่ยนไป การแข่งขันกันสูง การแพ้ไม่ได้ก็เกิดขึ้น (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักรการเมืองมีความเห็นที่สอดคล้องกันต้องการให้การเมืองมีความเข้มแข็งพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองได้ ประชาชนมีส่วนร่วม ดร.นาที รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง พรรคภูมิใจไทย กล่าวว่า ต้องการให้การเมืองไทยมีความเป็นสถาบันทางการเมืองที่สามารถให้ความรู้ทางการเมืองกับประชาชน เป็นตัวแทนของประชาชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) สอดคล้องกับ นายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ต้องการให้ระบบการเมืองไทยเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง และมีความเป็นประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง (สัมภาษณ์นายวิสุทธิ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2556)

การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และความเข้มแข็งของพรรคการเมือง และความรับผิดชอบของนักรการเมือง นายสมบูรณ์ เหล่าทอง นายกเทศมนตรีเทศบาลเขาชัยสน กล่าวว่า ต้องการให้ระบบการเมืองไทยมีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งเป็นตัวแทนประชาชนได้อย่างแท้จริง นักรการเมืองมีความรับผิดชอบ (สัมภาษณ์นายสมบูรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) สอดคล้องกับนายเสรี แก้วหนู สจ.เขต 2 อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ควรมีการกระจายอำนาจอย่างเป็นรูปธรรม นักรการเมืองมีความรับผิดชอบ มีความเป็นประชาธิปไตย (สัมภาษณ์นายเสรี แก้วหนู : 2 ธันวาคม 2556) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ ประธานสภาเทศบาลตำบลท่ามิหรำอำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ต้องการระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556)

ต้องการให้มีการสร้างคุณธรรมของนักรการเมือง และการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ นายโสภณ ชัยศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ต้องการให้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด สร้างนักรการเมืองที่มีคุณธรรม สัมภาษณ์นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับนายประเสริฐ ฆมานมา กำนันตำบลสมหวัง อำเภอกงหราจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า คุณธรรมของนักรการเมืองเป็นสิ่งที่ต้องการให้มีการพัฒนาให้เกิดขึ้น คนถ้ามีคุณธรรมจะทำอะไรก็มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม เอาประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง (สัมภาษณ์นายประเสริฐ ฆมานมา : 7 เมษายน 2556) สอดคล้องกับนายไพบูรณ์ พุ่มพูน กำนันตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง ที่ต้องการให้มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักรการเมือง (สัมภาษณ์ นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 เมษายน 2556)

การมีระบบการเมืองที่สอดคล้องบริบทของสังคมไทย กับนายไพรัตน์ ปราบปรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวว่า ต้องการให้ระบบการเมืองมีความสอดคล้องกับสังคมไทย ช่วยลดความขัดแย้งของคนในสังคมไทย เร่งสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นกับคนในประเทศ (สัมภาษณ์นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

จากการศึกษาความคาดหวังต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยผู้วิจัยพบว่า คนที่เกี่ยวข้องกับวัชชนมีความคาดหวังให้ระบบการเมืองไทยมีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ พรรคการเมืองไทยมีความเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง สามารถเป็นที่ให้การศึกษาทางการเมืองสำหรับประชาชน เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน และลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม

3. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย

กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าการเมืองของไทยมีความก้าวหน้าไปเยอะ มีการพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองไปเยอะ ประชาชนให้ความสนใจการเมืองมากขึ้น นายอานวย เส็งสุ้น กล่าวว่า พัฒนาการเมืองของประเทศไทยมีความก้าวหน้าไปเยอะในลักษณะของโครงสร้างและ พัฒนาการทางการเมือง ประชาชนมีความสนใจการเมืองและมีส่วนร่วมมากขึ้น จะเห็นได้จากการการที่ประชาชนให้ความสนใจในการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับต่างๆ เพิ่มมากขึ้น (สัมภาษณ์ นายอานวย เส็งสุ้น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชนก็มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยนายผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย ได้กล่าวว่า ตนเองยอมรับว่าการเมืองไทย มีพัฒนาการในทางที่ดีมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น เสียงของประชาชนได้รับการยอมรับ และประชาชนให้ความสนใจการเมืองเพิ่มมากขึ้น (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย : 22 เมษายน 2556) นายมนูญ ชูแสงได้กล่าวว่า การเมืองไทยมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาชนได้รับรู้ถึงการใช้อิทธิพลของตนเองในการเรียกร้อง (สัมภาษณ์นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ ได้กล่าวว่า จังหวัดพัทลุงมีนักการเมืองเยอะ ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าการเมืองบ้านเราพัฒนาขึ้น คนสนใจมากขึ้น และมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น จึงได้มีนักการเมืองรุ่นใหม่ๆ เข้ามาสู่เวทีการเมืองท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก นั้นเป็นเพราะระบบการเมืองของเรามีการพัฒนาไปได้มาก (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เหลือ ที่กล่าวว่า การเมืองของไทยมีการพัฒนาที่ดีขึ้นเป็นลำดับ และมีความคาดหวังว่าจะได้ระบบการเมืองที่ดีในอนาคตอันใกล้

การเมืองของประเทศไทยมีความเป็นประชาธิปไตย การเมืองไม่ได้เป็นเครื่องมือของกลุ่มชนชั้นนำเพียงกลุ่มเดียว ประชาชนมีความรู้ทางการเมือง มีการแสดงออกทางการเมือง และมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางมากขึ้น ดร.นาที รัชกิจประการ มีความเห็นว่า ประเทศไทยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีความเป็นประชาธิปไตย ที่สมบูรณ์ ในอดีตการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มคนชั้นสูง มีการศึกษา ข้าราชการ ทหารคหบดี ที่ต่างช่วงชิงกันเข้ามามีอำนาจ เป็นผู้กำหนดนโยบายโดยประชาชนไม่มีส่วนได้รับรู้ จะมีเพียงนักศึกษากับประชาชนบางกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ในบางช่วง ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้รับผลกระทบจากนโยบายที่รัฐบาลนักการเมืองเป็นผู้กำหนด ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะในส่วนที่เป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เช่นไปเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกผู้สมัครที่เป็นคนดี มีชื่อเสียง มากกว่าที่นโยบายของพรรค จะเห็นได้จากศิลปินพินบ้าน คนมีอิทธิพล มักจะได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. มากกว่าคนหนุ่มสาวที่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยที่ไม่มีพื้นฐานทางครอบครัวสนับสนุน และเห็นว่าปัจจุบันประชาชนมีความรู้ทางการเมืองมากขึ้นจากสื่อต่างๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เป็นสื่อของรัฐบาล ของกลุ่มพรรคการเมืองต่างๆ แต่ข้อเสียของสื่อคือทำให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพียงด้านเดียวที่เป็นคุณกับกลุ่มของตนเอง มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามอย่างไม่มีเหตุผลอันสมควร ทำให้ประชาชนถูกมอมเมาด้วยการสื่อสารทางการเมืองและการชักจูงเป็นพวกของตนเอง แต่จากการที่มีสื่อเพิ่มมากขึ้นก็ช่วยทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเพิ่มมาก

ขึ้น ทำให้ประชาชนให้ความสนใจระบบพรรคการเมือง นโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ นายวิสุทธิ ธรรมเพชร ที่กล่าวว่า การเมืองไทยมีพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีขึ้น จากเดิมการเมืองเป็นเรื่องของคนเพียงกลุ่มเดียวที่ผูกขาดทางการเมือง แต่ในปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจในการเมืองมากขึ้น ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิ์และหน้าที่ของตน (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบุรณ์ เหล่าทอง ได้กล่าวว่า การเมืองไทยมีพัฒนาการไปมาก ประชาชนให้ความสนใจมากขึ้น นักการเมืองก็มีความรู้ และไม่จำกัดเฉพาะคนที่มีชื่อเสียงหรือสืบสายโลหิต คนที่มีความรู้ความสามารถ มีโอกาสเข้ามาสู่เวทีการเมืองได้ สำหรับการที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนอกระบบก็ถือเป็นวัตรจักรทางการเมืองของประเทศกำลังพัฒนา แต่สำหรับตนก็เห็นว่ามันมีนัยสำคัญที่แสดงว่าการเมืองไทยมีพัฒนาการในระดับหนึ่ง (สัมภาษณ์ นายสมบุรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556)

การเมืองมีพัฒนาการไปสู่กลุ่มชนที่หลากหลาย ส่งผลให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน มากขึ้น มีการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อสร้างความนิยมให้กับประชาชน นายเสรี แก้วหนู กล่าวว่า การเมืองปัจจุบันเปิดกว้าง ทำให้พ่อค้านายทุนเข้ามาตักตวงแสวงหาผลประโยชน์ (สัมภาษณ์นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556) สอดคล้องกับ นายโสภณ ชัยศรี ที่กล่าวว่า การเมืองไทยมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการที่กลุ่มผลประโยชน์ได้เข้ามามีอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นผลพวงของการพัฒนาทางการเมืองและการใช้ช่องว่างทางการเมืองมาแสวงหาผลประโยชน์ (สัมภาษณ์นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) และนายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า การคอร์รัปชันในบ้านเมืองเรามีมากขึ้น นักการเมืองแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้บ้านเมืองเรามีความแตกแยกแบ่งเป็นสีต่างๆ เพื่อเป็นฐานเสียงให้กับตัวเอง (สัมภาษณ์นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤศจิกายน 2556)

การเมืองยังไม่พัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง มีการแตกแยกทางความคิดมากขึ้นทั้งนักการเมืองและประชาชน จึงอยากให้พรรคการเมืองกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายในการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นนโยบายสาธารณะที่เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างทั่วถึง มากกว่าการใช้นโยบายประชานิยมในการหาเสียงที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกครั้งที่มาการเลือกตั้ง นายประเสริฐ หมายมา กล่าวว่า การเมืองพัฒนาไปมากก็จริงแต่ก็ยังไม่ถึงขั้นเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีกลุ่มทางการเมืองแยะ ซึ่งสร้างความแตกแยกให้กับประชาชน อยากให้พรรคการเมืองมีนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างแท้จริง (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายมา : 7 พฤศจิกายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ นายไพบูลย์ พุ่มพูน ที่กล่าวว่า การเมืองพัฒนามาถึงขั้นใช้นโยบายประชานิยมเป็นเครื่องมือทางการเมืองใช้ภาษีของประชาชนเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการหาเสียงและความชอบธรรมทางการเมือง (สัมภาษณ์นายไพบูลย์ พุ่มพูน 7 พฤศจิกายน 2556)

การเปรียบเทียบระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยของไทยในอดีตกับปัจจุบัน ส่วนใหญ่มองเห็นสอดคล้องกันว่าประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในหลายองค์ประกอบ เช่น นักการเมืองยังเป็นผู้ที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ เป็นกลุ่มชนชั้นนำ กลุ่มอิทธิพลเหมือนเดิม ประชาชนมีความสนใจการเมืองน้อย และไม่ต่อเนื่อง ยึดถือความเป็นกลุ่มเป็นพรรคพวกเพื่อนพ้องของตน เห็นนโยบายทางการเมือง จะเห็นได้จากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จะมีการใช้เงินซื้อสิทธิขายเสียงกันเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเงินจะทำให้ชนะการเลือกตั้งในชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ได้ ความเป็นพรรคพวก มีเครือข่ายดีมาก จะเป็นผู้จะชนะการเลือกตั้งในที่สุด ส่งผลให้

คนดีที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ได้รับการเลือกเข้ามาทำงานด้านการเมือง จึงทำให้มีพรรคการเมืองที่ประกาศตัวเป็นพรรคของคนดีเพื่อครองใจคนให้เลือกพรรคของตน ซึ่งก็ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งทุกครั้ง

ด้านการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับประชาชน มีความเห็นพ้องกันว่าประชาชนไม่ได้รับความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองอย่างเพียงพอ ไม่ได้รับรู้ถึงข้อดีข้อเสียของนโยบายของแต่ละพรรคที่หาเสียง ไม่สามารถวิเคราะห์ความแตกต่าง ข้อดีข้อเสียของแต่ละนโยบายได้ในที่สุดก็กลับไปสู่ระบบเดิมคือเลือกคนที่ตนเองชอบ เห็นว่าเป็นคนดี เป็นพรรคพวก เครือญาติ หรือเลือกพรรคที่ชอบมากกว่านโยบายของพรรค

สรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายเห็นสอดคล้องกันว่า การเมืองไทยยังไม่ได้มีพัฒนาการที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมา เป็นเพียงการเปลี่ยนชื่ออำนาจทางการเมืองของกลุ่มข้าราชการ ทหาร มาสู่กลุ่มทุน โดยกลุ่มชนชั้นนำเป็นผู้กำหนดนโยบาย ยังคงมีเรื่องของผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก จึงยังไม่สามารถจะพัฒนาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบได้

4. ความรุนแรงในการเรียกร้องทางการเมือง

กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวุ่นวายส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เพราะเป็นการซ้ำเติมประเทศให้บอบช้ำ ศูนย์เสียโอกาสทางเศรษฐกิจ ดังที่นายอานวย เส็งสั่น นายสนามวุ่นวายท่ามิหรำ ได้กล่าวว่า ตนไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง ประเทศจะบอบช้ำ ทำให้เศรษฐกิจเสียหาย อีกทั้งยังเป็นการเปิดช่องว่างให้กลุ่มคนต่างๆ เข้ามาฉวยโอกาส เป็นการซ้ำเติมระบบการเมืองให้ถอยหลัง (สัมภาษณ์ นายอานวย เส็งสั่น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชนก็มีความเห็นที่แตกต่าง บางกลุ่มเห็นว่า การใช้ความรุนแรงทางการเมืองเป็นการก่อความวุ่นวายเพิ่มขึ้น เป็นการตัดโอกาสของประเทศ สร้างความแตกแยกในชุมชน ควรใช้กติกากองบ้านเมืองในการแก้ไขปัญหา ผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย ได้กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงทางการเมือง เพราะทำให้เกิดความวุ่นวายเพิ่มขึ้น การเรียกร้องความทำให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด การให้ความรุนแรงกดดัน จะทำให้ประเทศเสียโอกาส (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย : 22 เมษายน 2556) นายมนูญ ชูแสงได้กล่าวว่า ตนเองก็ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่นถ้าคนนิยมใช้ความรุนแรงยิ่งจะสร้างปัญหาให้เกิดกับชุมชน สังคมก็จะแตกแยกเป็นกลุ่มเป็นพวก ขาดความสามัคคีในชุมชน (สัมภาษณ์นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ ได้กล่าวว่า บ้านเมืองมีกติกาน่าจะใช้กติกามาแก้ปัญหา (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) นางพรไพโร แก้วไชย กล่าวว่า ต้องการให้การเมืองพัฒนาไปมากกว่านี้ การใช้ความรุนแรงไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาทางการเมือง มีแต่จะซ้ำเติมบ้านเมือง ทั้งการเมืองและเศรษฐกิจให้แย่ไปอีก (สัมภาษณ์ นางพรไพโร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556)

การเรียกร้องตามสิทธิหน้าที่ของพลเมืองเป็นสิ่งที่ทำได้แต่ควรอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมตามกฎหมายกำหนด และในกรณีที่ข้อเรียกร้องไม่ได้รับการดูแลเยียวยา ก็เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง นายดำ ปิ่นเขียว กล่าวว่า การเรียกร้องตนเห็นว่าควรทำได้ แต่ก็ไม่ควรใช้ความรุนแรง

(สัมภาษณ์ นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า แม้ว่าจะไม่เป็นตัวกับการใช้ความรุนแรงทางการเมือง แต่บางครั้งบางกรณี มันก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความรุนแรง เช่นการประท้วง พอเมื่อมีการประท้วงบ้านเรายังไม่มีมาตรการหรือระบบในการรับรองความปลอดภัย จึงจำเป็นที่จะต้องหาทางในการป้องกันตัวเอง หรือทำให้ข้อเรียกร้องได้รับความสนใจ ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาล (สัมภาษณ์ นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นายประเสริฐปราบปรี กล่าวว่า ถึงแม้ว่าการใช้ความรุนแรง จะไม่ใช่วิธีแก้ปัญหที่ดี แต่สถานการณ์บางอย่างในบ้านเมืองเรา จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง เพราะระบบการเมืองยังไม่สามารถแก้ปัญหาของระบบเองได้ การทุจริตคอร์รัปชัน การโกงกิน ยังไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการเมือง จึงจำเป็นต้องหาทางออกให้กับประเทศด้วยการใช้ความรุนแรง (สัมภาษณ์ นายประเสริฐ ปราบปรี: 23 เมษายน 2556) นายสมใจชูปาน กล่าวว่า บ้านเราเสียส่วนน้อย ยังไม่ได้รับการดูแล ปัญหาคนกลุ่มน้อยมักถูกมองข้ามจากระบบ การเรียกร้องจึงเป็นการนำปัญหาเข้าสู่กระบวนการแก้ไขวิธีหนึ่ง (สัมภาษณ์ นายสมใจ ชูปาน: 24 เมษายน 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ นายสมศักดิ์ ปราบปรี ที่ว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมากปัญหาของคนกลุ่มน้อยมักไม่ค่อยได้รับการดูแล รัฐบาลมักจะปล่อยให้เรื่องมันลุกลามไปจนยากกับการแก้ไขหรือเกิดปัญหาจึงให้ความสนใจ การประท้วงการใช้ความรุนแรงจึงนิยมใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้เกี่ยวข้อง (สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) และนายคนองเดช มาเอียดกล่าวว่า การแก้ปัญหาที่มีอยู่หลายวิธี การประท้วงถ้าทำแล้วได้ผล ก็น่าเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาของประเทศได้ (สัมภาษณ์ นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556)

คนเลี้ยงวัวชนไม่ชอบการใช้ความรุนแรง นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า ถึงแม้ว่ากีฬาวัวชนเป็นกีฬาที่ใช้ความรุนแรง มีเหลี่ยมคู ในการเอาชนะ แต่ก็เป็นการเอาชนะในเกมส์ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา คนที่เลี้ยงวัวชนไม่เป็นคนในกลุ่มสี่ที่มีกรทะเลาะโต้แย้งกันทางการเมือง แต่คนกลุ่มนี้จะเป็นคนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) นายแก้ว สังข์ชู กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เพราะจะยิ่งก่อให้เกิดความเดือนร้อนวุ่นวายให้กับสังคมมากกว่า (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักการเมืองเห็นว่าการใช้ความรุนแรงกลายเป็นแนวทางเรียกร้อง หรือการต่อต้านอำนาจรัฐ ของกลุ่มขบวนการทางการเมืองที่ไม่ใช่เวทีการการเมืองในการแก้ไขปัญหา ดร.นาที รัชกิจประการ มีกล่าวว่า การใช้ความรุนแรงทางการเมืองควรที่จะหมดไปจากสังคมไทยนานแล้ว ก็ยังคงมีอยู่ตลอด จนกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง เมื่อการเมืองมาถึงทางตัน หรือมีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งต้องการที่เปลี่ยนแปลง ก็จะใช้วิธีการนอกรัฐธรรมนูญ มาดำเนินการ และก็กลายเป็นกลุ่มที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งที่กระบวนการดังกล่าวได้ทำร้ายระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมหาดศาล (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ ธรรมเพชร ได้มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การเมืองไทยน่าจะใช้วิธีการทางการเมืองในการแก้ปัญหาได้แล้ว แต่ก็ยังมีการปฏิวัติรัฐประหาร การชุมนุมเรียกร้องที่ใช้มวลชนจำนวนมาก การใช้อาวุธ ใช้ความรุนแรง และมีรูปแบบและวิธีที่สลับซับซ้อนมากขึ้นทุกวัน ตรงนี้และที่ทำให้พัฒนาการทางการเมืองของเราหยุดชะงัก (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นาย เสรี แก้วหนู กล่าวว่า การใช้ความรุนแรงทางการเมืองจะส่งผลกระทบต่อประเทศเป็นอย่างมาก และเป็นการไม่แสดงความเคารพต่อกติกา ของบ้านเมือง (สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556)

ปัญหาบางอย่างจะปล่อยให้ระบบการเมืองแก้ไขไม่ได้ เพราะกระบวนการทำงานล่าช้า เป็นการเผด็จการทางรัฐสภา จึงจำเป็นต้องใช้การเรียกร้องด้วยความรุนแรง เพื่อให้รัฐบาลและประชาชนให้ความสนใจ นายสมบุรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง แต่การประท้วงเพื่อแสดงความเห็นแย้งอย่างสงบตนเห็นว่าน่าที่จะทำได้ กฎหมายเปิดช่องทำได้ (สัมภาษณ์ นายสมบุรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ กล่าวว่า การเรียกร้องยังคงมีความจำเป็น และการเรียกร้องบางครั้งต้องใช้ความรุนแรงเพื่อให้การเรียกร้องบรรลุเป้าหมาย เพราะที่ผ่านมาฝ่ายที่เรียกร้องมักจะถูกปฏิเสธ ไม่ได้รับการแก้ไข การแสดงออกถึงพลังก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่ต้องการได้ (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกัน นายโสภณ ชัยศรี ที่ว่า การเรียกร้องที่มีความสำคัญจะใช้ระบบการเมืองแก้ไขไม่ได้ เช่น การกล่าวหาว่ารัฐบาลทุจริต คอร์รัปชัน การประท้วงรัฐบาล ถ้าไม่ใช้ความรุนแรงก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะกลไกต่างๆ เป็นของรัฐบาล (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) นายประเสริฐ หมายมา ก็เห็นสอดคล้องกันว่า ระบบการเมืองบ้านเราถ้าจะให้แก้ปัญหาก็ประชาชนไม่ยอมรับก็ต้องใช้วิธีการเรียกร้องหรือประท้วงที่ใช้ความรวดเร็ว เฉียบขาด (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายมา : 7 พฤศจิกายน 2556) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า การใช้ความรุนแรงก็ยังคงมีความจำเป็นสำหรับการเมืองในประเทศที่ยังมีประชาธิปไตยไม่สมบูรณ์ ประชาชนยังไม่เข้าใจในสิทธิทางการเมืองของตนเอง ระบบการเมืองถูกนายทุนครองกำ การแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องใช้วิธีพิเศษในการแก้ไข (สัมภาษณ์ นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า การปฏิวัติรัฐประหาร การประท้วงยังมีความจำเป็น เพราะการแก้ปัญหามองการเมืองยังต้องอาศัยวิธีการเหล่านี้ (สัมภาษณ์ นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง เช่นการปิดถนน เพราะการกระทำดังกล่าวจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อน ระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบ การคมนาคมขนส่งเสียหายการขนส่งสินค้าของชาวบ้านได้รับความเสียหาย และบางกรณีเป็นการกระทำที่อาจเกิดความรุนแรงหรือผิดกฎหมาย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการชุมนุมที่ใช้ความรุนแรงอย่างอย่างเหตุการณ์ ความรุนแรงในปี 2553 ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงของรัฐบาล โดยได้เสนอว่าควรใช้การเจรจาเพื่อแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและควรมีความจริงจังในการแก้ปัญหาคัดแย้งทั้งสองฝ่าย และเสียงส่วนหนึ่งยังเห็นด้วยกับการชุมนุมเรียกร้องเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือไม่เห็นด้วยกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาลด้วยวิธีการชุมนุมประท้วงด้วยสันติวิธีตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อเสนอขอเรียกร้องของตนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและลงมาแก้ไขปัญหา แต่ก็ย้ำให้เคารพสิทธิของผู้อื่น

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักกการการเมือง และเจ้าของวชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียกร้องในการแก้ปัญหา น่าจะมีส่วนมาจากกาที่ได้รับประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองบนท้องถนน การประท้วงเรียกร้องราคาผลผลิตทางการเกษตรซึ่งจะเกิดขึ้นบ่อยๆ ในจังหวัดภาคใต้ ส่วนหนึ่งก็จะมาจากการที่มีความชื่นชอบการเมือง และผู้นำทางการเมืองที่ตนให้ความนิยม มาชักชวนหรือเป็นแกนนำ แต่ก็มีส่วนน้อยที่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญห โดยกับการประท้วง เพื่อต้องการแสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองเท่านั้น เพราะบางครั้งความต้องการหรือปัญหาของประชาชนที่เดือดร้อนเป็นเสียงส่วนน้อยจึงไม่ได้รับการดูแล และคิดว่าการใช้ความรุนแรงทาง

การเมืองบางครั้งมีความจำเป็น และสามารถเป็นกระบอกเสียงที่ส่งให้รัฐบาลได้ให้ความสนใจลงมาแก้ปัญหา เช่นกรณีมือบสวนยาง

5. ความเป็นธรรมทางสังคม และทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล/นักรการเมือง

นายอำนาจ เส็งสุ้น ได้กล่าวว่า ปัจจุบันมีช่องทางที่รัฐบาลให้ไว้เพื่อการร้องเรียนร้องทุกข์ เยอะแยะ แต่ประชาชนส่วนมากยังไม่ให้ความสนใจกับการแจ้งข่าวสารที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของนักรการเมือง ข้าราชการ เพื่อยังไม่ไว้ใจเกรงว่าจะมีผลกระทบกับตัวเองและครอบครัว คนส่วนมากจะเฉยกับเรื่องราวเหล่านี้ จะมีบ้างถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเองก็จะไปร้องตามช่องทางต่างๆ ที่เข้าถึงได้สะดวก เช่น ศูนย์ดำรงธรรม สำนักนายก และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนของรัฐควรจะมีความเป็นอิสระและสามารถคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ร้องได้อย่างแท้จริง (สัมภาษณ์ นายอำนาจ เส็งสุ้น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชนก็มีความเห็นที่สอดคล้องกันในการแก้ไขปัญหาถ้าเป็นความไม่ยุติธรรมที่ตนเองได้รับก็จะใช้วิธีการร้องทุกข์จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์ดำรงธรรม สำหรับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลนักรการเมือง จะปล่อยให้เป็นที่ของผู้เกี่ยวข้อง ไม่มีคนกล้าแจ้งเบาะแสเพราะเกรงกลัวภัยอันตรายที่จะมาถึงตัวและครอบครัว โดยนายผดุงพรศ ฤทธิ์ช่วย ได้กล่าวว่า ถ้าได้รับความเดือดร้อนก็จะไปแจ้งเรื่องราวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในส่วนของการทุจริตคอร์รัปชันของนักรการเมืองคิดว่าน่าจะไม่มีใครกล้าที่จะแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียน เพราะไม่มั่นใจในระบบการรับเรื่องร้องเรียน และเกรงว่าจะมีภัยมาถึงตัว (สัมภาษณ์นายผดุงพรศ ฤทธิ์ช่วย : 22 เมษายน 2556) นายมนูญ ชูแสงได้กล่าวว่า ก็ต้องใช้ช่องทางที่มีอยู่ถ้าได้รับความเดือดร้อน ในส่วนของนักรการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล คงไม่สามารถจะทำได้ (สัมภาษณ์นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ ได้กล่าวว่า ช่องทางการร้องทุกข์มีเยอะ แต่จะมีผลกระทบกับคนร้องหรือเปล่า ถ้าน้ำท่วม ถนนขาด ร้องสื่อเดี๋ยวกก็ได้ แต่ถ้าร้องไปตามระบบมักไม่ค่อยได้รับการดูแล อันนี้เลยทำให้คนเกิดการเรียนรู้ว่าถ้ามีปัญหาต้องใช้วิธีการที่ทำให้ดัง เวลามีปัญหาสะสมหรือไม่พอใจมักจะเกิดการประท้วงขึ้นบ่อยๆ (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) นายดำ ปิ่นเขียว กล่าว ว่า ในส่วนตนเองคงไม่กล้าร้องเรียนเพราะเป็นประชาชนธรรมดา แต่ถ้าเกิดการชุมนุมในเรื่องที่ตนเห็นด้วยก็จะให้การสนับสนุน (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 เมษายน 2556) นายประเสริฐ ปราบปรี กล่าว ว่า ก็ต้องดูว่าเรื่องนั้นๆ เกิดจากอะไรมีผลกระทบกับใครบ้าง มีสาเหตุจากอะไร ก็จะไปประสานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา ในเรื่องการทุจริตของนักรการเมืองคิดว่ายังไม่มีช่องทางไหนที่ประชาชนจะกล้าเข้าไปแจ้งเรื่องราว (สัมภาษณ์ นายประเสริฐ ปราบปรี : 23 เมษายน 2556) นางพรไพโร แก้วไชย กล่าว ว่า มันเป็นเรื่องยากและไกลตัวที่จะไป กล่าวโทษนักรการเมืองคนมีอำนาจ เป็นการหาเรื่องมาใส่ตัวเปล่าๆ (สัมภาษณ์ นางพรไพโร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าว ว่า ถ้าเรื่องเกี่ยวกับตัวเองคนก็จะไปร้องขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานองค์กร บุคคลที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าเกี่ยวกับการเมืองเป็นเรื่องที่ยู้งยาก คงต้องอาศัยแกนนำในการประท้วงอย่างที่เป็นมา การไปร้องเรียนผ่านองค์กรอิสระต่างๆ ชาวบ้านมีความรู้ไม่พอและไม่อยากยุ่ง

ด้วย (สัมภาษณ์ นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า คนส่วนมากรับรู้ การทุจริตคอร์รัปชัน แต่จะให้ออกมาคัดค้านชี้เบาะแสคงไม่มีใครทำ (สัมภาษณ์ นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน 2556) นายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า การร้องเรียนถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ก็จะไม่ทำจะใช้วิธีการ แก้ปัญหาก่อนถ้าไม่ได้ค่อยว่ากันตามช่องทางที่มี นักการเมืองที่ทุจริตคงต้องปล่อยให้เป็นที่ของ ผู้เกี่ยวข้อง อย่างมากก็ไม่เลือกในสมัยหน้า แต่จะให้ทำมากไปกว่านี้คงไม่ได้ (สัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) และนายคนองเดช มาเอียด กล่าวว่า การแก้ปัญหามีอยู่หลายวิธี ถ้า เรื่องส่วนตัวก็หาผู้เกี่ยวข้อง การของนักการเมืองบ้านเรายังไม่มีระบบที่อำนวยความสะดวกกับ ประชาชนจริงๆ (สัมภาษณ์ นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556) นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า คงต้องใช้เป็นกรณีไป ถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรมเรื่องอะไรก็จะไปร้องขอความเป็นธรรมจาก ช่องทางที่กำหนด ถ้าเป็นเรื่องการเมืองก็ต้องให้การเมืองจัดการแก้ปัญหา ถ้าเราวางเฉยสังคมก็จะถูก รังแก (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) สอดคล้องกับนายแก้ว สังข์ชู ที่กล่าวว่า ต้องใช้ช่องทางและวิถีทางที่เปิดโอกาสไว้ การเพิกเฉยก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสหรือสนับสนุนคนโกง (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักการเมืองเห็นว่าจะใช้ช่องทางในการดำเนินการในการร้องทุกข์เมื่อไม่ได้รับความ เป็นธรรม และจะใช้ช่องทางและกระบวนการทางการเมืองในการจัดกับกับนักการเมืองที่ทุจริต คอร์รัปชันโดย ดร.นาที รัชกิจประการ มีความเห็นว่า รัฐบาลได้สร้างช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ไว้หลายช่องทาง ง่ายและสะดวกในการร้องเรียนร้องทุกข์สื่อสารมวลชนก็สามารถที่จะแจ้ง เรื่องราวได้ หรือไปหาหน่วยงานโดยตรง ในส่วนตัวจะแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทราบเพื่อจะ ได้แก้ไขปัญหได้อย่างรวดเร็วและไม่เป็นภาระกับหน่วยงาน สำหรับประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ นักการเมือง ในส่วนตัวไม่หนักใจเพราะมีช่องทางและโอกาสในการนำเสนออยู่แล้ว (สัมภาษณ์ ดร. นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร ได้มีความเห็นที่สอดคล้อง กันว่า แนวทางแก้มีไว้ให้หมดแล้ว ห่วงแต่วิธีการใช้ การเข้าถึงของประชาชน ผลกระทบที่จะตามมา หาก ระบบดังกล่าวสร้างความมั่นใจและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนก็คงจะเลือกใช้วิธีนี้ มากกว่าการ ใช้วิธีการนอกระบบมากัดดัน (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบูรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า ก็จะใช้ตามช่องทางที่รัฐบาลจัดทำไว้ก่อนเป็นอันดับแรก แต่ถ้าไม่ได้ก็จะต้องหา วิธีและมาตรการในการดำเนินการต่อไปตามสถานการณ์ (สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) นาย เสรี แก้วหนู กล่าวว่า ร้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ถ้าเป็น นักการเมืองก็จะนำเข้าไปอภิปรายในสภา (สจ.) (สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556) นาย ถนอม อัดตสงเคราะห์ กล่าวว่า ถ้าเดือนร้อนก็จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แจ้งให้ตรงหน่วยงานก่อน ถ้า ไม่ได้รับความเป็นธรรมก็จะใช้ช่องทางที่ทางราชการกำหนดไว้ ในส่วนนักการเมืองคงต้องให้ว่ากันไป ตามระบบ (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกัน นายโสภณ ชัย ศรี ที่ว่า ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถ้านักการเมืองทุจริตคอร์รัปชันก็จะมีกระบวนการทาง การเมืองอยู่แล้วประชาชนคงจะไม่มีศักยภาพในการจัดการเรื่องนี้ได้ (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) นายประเสริฐ ฆมานมา ก็เห็นสอดคล้องกันว่า ขอความเป็นธรรมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้ตลอดเวลา การทุจริตระดับชาติเป็นเรื่องที่ยุ้งยากสำหรับประชาชนการเข้าไปยุ่งเกี่ยวอาจ ส่งผลกระทบได้ (สัมภาษณ์นายประเสริฐ ฆมานมา : 7 พฤษภาคม 2556) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าว

ว่า นักการเมืองทุจริต คงต้องแก้กันตามระบบการเมือง มันเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับชาวบ้าน (สัมภาษณ์ นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤษภาคม 2556) และ นายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า ก็อาศัยช่องทางที่รัฐบาลจัดไว้ก่อน สำนักนักการเมืองที่ทุจริตคงไม่สามารถจัดการได้เพราะคงไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ และก็เป็นเรื่องที่อาจส่งผลร้ายตามมาได้ คงต้องปล่อยให้เป็นไปตามวิถีทางการเมืองตรวจสอบ (สัมภาษณ์ นายไพรัตน์ ปราบปรี : 2 พฤศจิกายน 2556)

ในกรณีที่ได้ไม่ได้รับความเป็นธรรมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเห็นตรงกันว่าจะไปร้องเรียนทางช่องทางต่างๆ เช่น ศูนย์ดำรงธรรม จดหมายร้องเรียน ฟ้องร้อง หรือถ้าเป็นคนส่วนใหญ่ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือแจ้งแล้ว แต่ไม่ได้รับการแก้ไข เยียวยาตามสมควรก็อาจจะรวมตัวกันเรียกร้องขอความเป็นธรรม

ในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปปช. แต่ส่วนหนึ่งก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงจะได้รับอันตรายหรือความเดือดร้อน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ ผู้มีอิทธิพล และอำนาจรัฐ

6. นักการเมืองจังหวัดพัทลุงจำเป็นต้องเข้าสู่วงการวัวชนหรือไม่

การเลี้ยงวัวชนเป็นเพียงความชอบส่วนตัวของนักการเมืองและบุคคลในสังคมวัวชน นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงไม่จำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชน นายอำนาจ เล็งสุ่น นายสนามวัวชนบ้านท่ามิหรำ กล่าวว่า คนที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองไม่จำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชน และก็มีนักการเมืองไม่กี่รายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชนก่อนที่จะได้รับการเลือกตั้ง ที่เข้ามา ก็เพราะความชอบส่วนตัวที่มีอยู่ก่อนแล้ว แต่ก็มีนักการเมืองหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องภายหลังจากการได้รับการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นการขอรับการสนับสนุนของรางวัลในการจัดการแข่งขัน (ขอซื้อรางวัลเสื้อสามารถ) การเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชนไม่มีผลโดยตรงการคะแนนเสียงของนักการเมืองเพราะคนในกลุ่มที่เลี้ยงวัวชนมีจำนวนไม่ถึง 30 เปอร์เซ็นต์ ของคะแนนเสียงทั้งหมด การเป็นคนดี มีชื่อเสียง มีผลงานปรากฏชัด เป็นที่ยอมรับของสังคมจะได้รับการเลือกตั้งมากกว่า (สัมภาษณ์นายอำนาจ เล็งสุ่น : 14 พฤศจิกายน 2556)

การตัดสินใจลงคะแนนจะพิจารณาจากนโยบาย ผลงานของผู้สมัคร ความรู้ความสามารถ กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน นายผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย กล่าวว่า นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงไม่จำเป็นต้องมาจากคนเลี้ยงวัวชน เพราะการเลือกผู้แทนส่วนใหญ่จะดูที่พรรค นโยบายพรรค มากกว่าที่จะพิจารณาที่ตัวบุคคล แต่ในส่วนการเมืองท้องถิ่นก็จะมีผลประมาณ 30 - 50 เปอร์เซ็นต์ เพราะคนที่ชอบวัวชนจะเป็นที่ยอมรับให้การนับถือกันในกลุ่มที่เลี้ยงวัวชนด้วยกัน หรือมีการร้องขอคะแนนกันได้ แต่ในภาพรวมก็จะขึ้นอยู่กับตัวผู้สมัครเป็นสำคัญ ถ้าเป็นคนดี ตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบ ได้รับการเลือกตั้งไปแล้วมีผลงานชัดเจน ก็จะได้รับเลือกกลับมาอีกครั้ง ถ้าไม่มีผลงานก็จะไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ ถือว่าสอบไม่ผ่าน (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิ์ช่วย : 22 เมษายน 2556) นายมนูญ ชูแสง คนพัทลุงจะแยกนักการเมืองกับวัวชนออกจากกันไม่เกี่ยวข้องกัน นักการเมืองที่เลี้ยงวัวชนเป็นความชอบไม่ได้หวังก้าวเข้าเวทีการเมืองด้วยวัวชน (สัมภาษณ์นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556) ซึ่งสอดคล้อง

คลองกับนายประเสริฐ ปราบปรี นายสมใจ ชูปาน นายคนองเดช มาเอียด และนายสมศักดิ์ ปราบปรี ที่กล่าวว่า นักการเมืองจังหวัดพัทลุงไม่จำเป็นต้องเป็นคน ที่เกี่ยวข้องกับว๊วชน

คนในแวดวงว๊วชนจะขอกันได้ มีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัว ที่เอื้อต่อการเมืองจึงส่งให้ให้นักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในฐานะต่างๆ แต่ที่สำคัญคือต้องเป็นคนที่มีผลงาน มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับจึงได้รับการสนับสนุน นายธงชัย นพรัตน์ กล่าวว่า คนที่เกี่ยวข้องกับว๊วชน จะให้ความสำคัญกับคนที่เลี้ยงว๊วชนด้วยกันก่อนเพราะมีความรักความศรัทธากันเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เป็นฐานคะแนนจัดตั้งที่แน่นอน ที่เหลือก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และผลงานที่ส่งสมมา กับความมีพวกพ้อง ญาติมิตร ก็เป็นส่วนสำคัญ แต่นักการเมืองจังหวัดพัทลุงส่วนมากที่ได้รับการเลือกตั้ง มักจะถูกเกี่ยวข้องกับก๊วนว๊วชนเกือบทั้งหมด เพราะจะได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียง เช่นเป็นผู้จัดรายการที่สำคัญ ขอใช้ชื่อด้วยรางวัล เสื่อสามรถ หรือเป็นเจ้าของว๊วตั้ง ก็จะส่งผลให้เป็นที่ยอมรับมีชื่อเสียง (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า นักการเมืองพัทลุงไม่จำเป็นต้องเป็นคนในแวดวงว๊วชน แต่ยอมรับว่าคนในแวดวงว๊วชนเป็นฐานคะแนนที่แน่นอนที่พร้อมจะลงให้กับคนกลุ่มนี้เป็นคะแนนที่ของกันได้ ยิ่งถ้าเป็นคนมีชื่อเสียง เป็นคนที่มีคนรักใคร่ชอบพอมาก ก็มีโอกาสมาก เพราะเขาถือว่าคนในสังคมว๊วชนเป็นคนใจกว้าง มีความจริงใจ ตัดสินใจเด็ดขาด (สัมภาษณ์ นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นางพรไพร แก้วไชย กล่าวว่า เจ้าของว๊วตั้งก็จะเป็นคนมีชื่อเสียงพรรคพวกเยอะ ถ้าเป็นนักการเมืองก็มักจะได้รับ การสนับสนุน แต่ก็ไม่จำเป็นที่นักการเมืองจะต้องเกี่ยวข้องกับว๊วชน เลี้ยง ว๊วชน หรือเล่นว๊วชน (นางพรไพร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556) นายดำ ปิ่นเขียว ได้กล่าวว่า ตนเองไปเลือกตั้งทุกครั้งก็ไม่ได้ดูที่ว่าเป็นคนในแวดวงว๊วชนหรือเปล่า ดูที่ประวัติส่วนตัว ผลงาน แต่ก็ยอมรับว่าถ้ามีคนในแวดวงว๊วชนลงสมัครก็จะพิจารณาก่อนเพราะเป็นคนที่คุณเคยกันมากกว่า (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556)

ว๊วชนไม่มีผลต่อการเมืองระดับชาติ นักการเมืองบางคนไม่เกี่ยวข้องกับว๊วชนเลยก็ได้รับการเลือกตั้ง นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า นักการเมืองระดับชาติอย่างเช่น ส.ส.นิพัทธ์ อินทรสมบัติ นายนริศ ชำนาญกิจ ก็ไม่เกี่ยวข้องกับว๊วชนก็ได้รับเลือกตั้ง ความจริงแล้วว๊วชนมีผลต่อคะแนนเสียง น้อยมาก แต่เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันสามารถเป็นหัวคะแนนให้ได้ คนพัทลุงมีวัฒนธรรมการเลือก ส.ส. จากผลงาน หรือพรรคการเมืองมากกว่า (สัมภาษณ์ นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) นายแก้ว สังข์ชู กล่าวว่าว๊วชนไม่มีผลกระทบต่อระบบการเมืองของจังหวัดพัทลุง ค่านิยมของคนพัทลุง ที่เลือกพรรคประชาธิปัตย์จะมีผลมากกว่าว๊วชน หรือกระแสความนิยมนายชวน หลีกภัย ส่งผลให้คนเลือก ส.ส.ของพรรค (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักการเมืองเห็นว่านักการเมืองไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับว๊วชน ดร.นาที รัชกิจ ประการ มีความเห็นว่า โดยส่วนตัวก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับก๊วนว๊วชน แต่คิดว่าก็มีส่วนบ้างในการเป็นฐานเสียง เป็นหัวคะแนน คงไม่จำเป็นที่นักการเมืองจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับก๊วนว๊วชนทุกคน เพราะคนพัทลุงส่วนใหญ่จะเลือกนักการเมืองระดับชาติที่พรรคการเมืองมากกว่า คุณสมบัติส่วนบุคคล จะเป็นประเด็นรอง ถ้าในส่วนของสมาชิกวุฒิสภา จะไม่เกี่ยวข้องกันเลย เพราะคนที่รับเลือกจะต้องเป็นบุคคลที่ทุกวงการให้การยอมรับ สำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นฐานคะแนน (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร ได้มี

ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัวชน การเมืองกับกีฬาวัวชนมันอยู่ในสายเลือดคนพัทลุง มันยากที่จะแยกกันออกว่านักการเมืองเกี่ยวข้องกับวัวชน หรือวัวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง การเมืองของจังหวัดพัทลุงมันมีพัฒนาการไประดับหนึ่งไม่เน้นที่ตัวบุคคล นักการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นความชอบส่วนตัวมากกว่า ส่วนการได้รับการเลือกตั้งน่าจะเป็นนโยบาย ผลงาน และคุณลักษณะส่วนตัวของผู้สมัครมากกว่า (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบุรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า ไม่จำเป็นที่นักการเมืองจะต้องมาจากกลุ่มคนที่ชอบวัวชน มันเป็นความชอบส่วนตัวบุคคล ก็มีบ้างที่เป็นฐานเสียงที่เฉพาะมีความมั่นคง ที่เหลือต้องสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับ หากจะมองว่านักการเมืองส่วนมากเกี่ยวข้องกับวัวชนนั้นเป็นเพราะกีฬาวัวชนมันเกี่ยวพันกับสังคมภาคใต้ สังคมจังหวัดพัทลุงมายาวนาน บางคนก็เลี้ยงวัวชนเป็นอาชีพ บางคนก็ชอบดู อยากให้มองกีฬาวัวชนเป็นกีฬามากกว่าการพนัน หรือฐานคะแนน (สัมภาษณ์ นายสมบุรณ์ เหล่าทอง สัมภาษณ์นายสมบุรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556)

บรรทัดฐานของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นายหัววัวชนที่เป็นคนที่มีเกียรติในสังคมวัวชน ได้ผันตัวมาสู่สังคมการเมือง วัวชนและบอนวัวชนถูกเชื่อมโยงเข้ากับการเมือง นายเสรี แก้วหนู กล่าวว่า ในสมัยก่อนนายหัววัวชน นายบอนวัวชน เป็นคนที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีอำนาจ มีบารมี เป็นคนกว้างขวาง มีคนให้ความเคารพนับถือ เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการ แต่ก็มีคนให้ความยำเกรง สังคมวัวชนเป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ เกื้อกูลกัน เมื่อยุคสมัยมันเปลี่ยน มีการเลือกตั้ง มีตำแหน่งทางการเมืองมากมายในระดับหมู่บ้าน ตำบล ถึงระดับชาติ ทำให้นายหัววัวชน ซึ่งเป็นคนกว้างขวางผู้คนให้การยอมรับอยู่แล้วจึงมีโอกาสทางการเมืองมากขึ้น การเมืองกับวัวชนก็เลยมีบางส่วนที่จะเกี่ยวข้อง แต่ก็ไม่จำเป็นที่นักการเมืองจะต้องมาจากคนที่ชอบวัวชนเกี่ยวข้องกับวัวชน กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจริงๆ จะมีอยู่ไม่มากนัก ส่วนจะเป็นพวกคนดูซึ่งมาจากต่างถิ่น ไม่เกี่ยวกับนักการเมืองในระดับท้องถิ่น (สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556)

การเมืองกับนักเลงวัวชน แยกกันคนละส่วน นายถนอม อัดตสงเคราะห์ กล่าวว่า ดูว่านักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนมีเยอะ แต่ถ้าวิเคราะห์กันแล้ว มันคนละส่วนกัน วัวชนมันเป็นวัฒนธรรมประเพณีของพัทลุง การเมืองเป็นเรื่องของความชื่นชอบ จิตอาสาเข้ามาทำงาน มันเป็นสองมิติในบุคคลเดียวกัน (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกัน นายโสภณ ชัยศรี กล่าวว่า นักการเมืองที่ชอบวัวชนมีเยอะ แต่ไม่ได้หมายความว่า การจะเข้ามาเป็นนักการเมืองต้องเกี่ยวข้องกับวัวชน การเป็นคนในสังคมวัวชนส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมวัวชนได้เป็นอย่างดี แต่ก็เป็นการเสี่ยงกับการถูกมองในแง่ลบ เช่นเป็นนักเลง เล่นการพนัน มีอิทธิพล เป็นต้น นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจะต้องเป็นคนที่ยอมรับการเสี่ยงส่วนใหญ่ ไม่ได้อยู่ในสังคมวัวชน (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) นายประเสริฐ หมายนาก็เห็นสอดคล้องกันว่า ไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกันในส่วนตัวชอบวัวชนตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันก็ไม่วัวชนหลายตัว ตัวที่มีชื่อเสียงก็มี จากการที่ตนเองได้รับการเลือกตั้ง และได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำ เป็นเพราะผลงานที่กระทำมากกว่า (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายนมา : 7 พฤศจิกายน 2556)

สนามวัวชนเป็นพื้นที่เฉพาะ มีอำนาจพิเศษ มีความผูกพัน ในระบบอุปถัมภ์ มีการขึ้นนำหรือขอกันได้ ทำให้นักการเมืองให้ความสำคัญกับกลุ่มคนในสังคมวัวชนเป็นพิเศษ แต่การสร้างการยอมรับจากคนกลุ่มนี้ไม่จำเป็นต้องเข้ามาสู่แวดวงวัวชน นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า ในสนามวัวชน

เป็นพื้นที่ที่มีอำนาจพิเศษ มีอัตลักษณ์ ในแวดวงวัยรุ่นมีอำนาจพิเศษที่เป็นเหมือนข้อตกลง กติกาที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นไปได้ว่ากีฬาวัยรุ่นจะสามารถเป็นฐานเสียงให้กับนักการเมือง เพราะคนกลุ่มนี้จะมีความรักความผูกพันกัน ให้ความเคารพนับถือกัน ขอกันได้ จึงทำให้นักการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นเพื่อสร้างการยอมรับจากคนกลุ่มนี้ แต่ก็เป็นเพียงปัจจัยหนุนเสริมให้ได้รับการเลือกตั้ง หรือการสนับสนุนซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมที่จะสนับสนุนใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นนักเลงวัยรุ่น (สัมภาษณ์ นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า ไม่จำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นก็ได้ เพราะวัยรุ่นมันมองได้หลายมิติ ทั้งด้านบวกและด้านลบ กลุ่มคนที่ไม่ชอบวัยรุ่นอาจมองไปในด้านลบก็จะทำให้ไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะกลุ่มคนเลี้ยงวัวใน ต่ละหมู่บ้าน ตำบล มีจำนวนไม่มากนักคะแนนจากคนกลุ่มนี้ยังไม่เพียงพอ (สัมภาษณ์ นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่เป็นผู้เลินวัยรุ่นมองว่าไม่จำเป็น เนื่องจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในแต่ละหมู่บ้านชุมชนมีจำนวนไม่มาก สำหรับการเมืองท้องถิ่น เช่น ส.อบต. สท. นายก อบต. ส.จ. อาจจะมีผลต่อคะแนนเสียงประมาณร้อยละ 10 ประชาชนจะเลือกที่นโยบาย ความเป็นคนดี มีชื่อเสียง ผลงานมากกว่า จะเห็นได้จากมีผู้สมัครที่เป็นเจ้าของค่ายวัวตั้งหลายคนลงรับการเลือกตั้งโดยไม่มีฐานเครือข่ายรองรับ ก็ไม่ได้รับการเลือกตั้ง สำหรับการเมืองระดับชาติ เกือบจะไม่มีผลต่อความนิยมและคะแนนเสียงเลย แต่นักการเมืองเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วมักจะเข้ามามีบทบาทในหลายๆ ด้านในวงการของวัยรุ่น ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ตัวเอง หาพรรคพวกสร้างการยอมรับ มากกว่าจึงทำให้นักการเมืองระดับต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬาวัยรุ่น ในรูปแบบต่างๆ แม้แต่การขอใช้ชื่อจากเจ้าของวัวชน ขอของขวัญรางวัล เลือสามารถสำหรับวัยรุ่น เพื่อให้ดูมีเกียรติและความภาคภูมิใจในแก่ผู้ชนะ ซึ่งบางครั้งนักการเมืองเองก็ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดของรางวัลเหล่านั้น แต่ทางผู้จัดจะเป็นผู้จัดเตรียมให้ซึ่งมันเป็น “ตาหนา” ของสังคมคนใต้ และสังคมวัยรุ่น อย่างหนึ่ง

กลุ่มเป้าหมายอีกจำนวนหนึ่งยังเห็นว่าการเข้าสู่วงการกีฬาวัยรุ่นมีความจำเป็นสำหรับนักการเมือง เพราะเห็นว่าการเข้าสู่สังคมวัยรุ่นทำให้เป็นคนกว้างขวางมีคนนับหน้าถือตาและคนในสังคมวัยรุ่นก็สามารถเป็นคะแนนจัดตั้งได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในการดูแลรักษาวัยรุ่นแต่ละตัวจะต้องใช้คนที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากตั้งแต่กระบวนการเลี้ยง การให้อาหาร การฝึกซ้อม อีกทั้งระยะเวลาในการเลี้ยงดูวัยรุ่นแต่ละตัวว่าจะสามารถใช้ชนได้จะต้องใช้ระยะเวลาหลายปีจึงก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างเจ้าของวัยรุ่นและคนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงวัวชน ซึ่งคนเหล่านี้และครอบครัวก็จะกลายเป็นคะแนนเสียงจัดตั้งให้กับนักการเมืองได้อย่างมั่นคง หากมีวัวหลายตัวก็สามารถสร้างฐานเสียงเหล่านี้ได้มากขึ้นตามลำดับ และในการชนวัวแต่ละครั้งวัวที่มีค่าเดิมพันสูงๆ อาจทำให้เจ้าของวัยรุ่นไม่มีเงินเดิมพันกลุ่มพรรคพวกเครือข่าย คนในหมู่บ้านชุมชนก็จะมีการลงหุ้นกันเพื่อให้มีเงินเดิมพันอย่างเพียงพอ โดยที่ไม่คำนึงว่าวัวจะชนะหรือแพ้ แต่เป็นศักดิ์ศรีของหมู่บ้านชุมชนว่ามีวัวดี หากชนะก็จะได้ชื่อเสียงร่วมกัน และคนเหล่านี้ก็จะกลายเป็นฐานเสียงให้กับนักการเมืองเจ้าของวัวชน รายได้ที่มาจากการชนวัวชนะยังเทียบไม่ได้กับผลตอบแทนทางสังคม เพราะบ่อนวัยรุ่นไม่ใช่แค่การทำธุรกิจ แต่คือสิ่งแสดงเกียรติภูมิและอำนาจทางสังคม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล หน่วยงาน สถาบันทางราชการ และการเมือง

กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเห็นตรงกันว่า การเข้าสู่ธุรกิจกีฬา วัวชน มีผลต่อคะแนนเสียงสำหรับนักการเมืองระดับชาติน้อยมาก เพราะในการเลือกตั้ง ส.ส. ประชาชนจะตัดสินใจที่พรรคและนโยบายพรรค มากกว่า รองลงมาคือที่ตัวผู้สมัครเอง ความเป็นคนในสังคมวัวชนจะส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงน้อยมาก โดยเฉพาะ สว. การเข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬา วัวชน อาจส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงและความนิยมอีกต่างหาก ในขณะที่เดียวกันคนในสังคมวัวชนก็จะไม่มาเกี่ยวข้องกับ สว. ไม่ว่าจะเป็นการขอใช้ชื่อในการจัดศึกวัวชน ของขวัญรางวัลต่างๆ เพราะถือเป็นการให้เกียรติกับท่านซึ่งเป็นมารยาทและวัฒนธรรมของคนในสังคมวัวชน แต่ก็มีนักการเมืองจำนวนไม่น้อยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬา วัวชน

สรุปได้ว่าคนที่เข้าสู่การเป็นนักการเมืองจังหวัดพัทลุงทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่ธุรกิจกีฬา วัวชน เพราะวงการกีฬา วัวชน ส่งผลเพียงเล็กน้อยต่อคะแนนเสียงหรือความนิยม หากแต่การเป็นนักฟุตบอลที่มีวาทศิลป์ มีสำนวนโวหารที่คมคาย มีปฏิภาณไหวพริบดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นเรื่องที่สำคัญกว่า

7. ความสัมพันธ์ระหว่างวัวชนกับวิถีชีวิตคนพัทลุง

กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเห็นที่สอดคล้องกันในหลายประเด็นเกี่ยวกับวัวชน เป็นต้นว่า มองวัวชนในมิติของกีฬา มิติของวัฒนธรรม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสังคมที่มีความเกี่ยวเนื่องกันและกัน สำหรับนักการเมืองมองว่า นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนมีบุคลิกที่เป็นผู้นำ ฉะฉาน ดุดัน ตัดสินใจเร็ว รักพวกพ้อง ซึ่งเป็นผลดีและผลเสียในการบริหารงานได้

นายอำนาจ เล็งสุ่น นายสนามวัวชนบ้านท่ามิหรำ กล่าวว่า อยากให้มองกีฬา วัวชน ในเรื่องของวัฒนธรรม เรื่องของกีฬา เรื่องของเศรษฐกิจมากกว่าการพนัน เพราะกีฬา วัวชน มาคู่กับสังคมภาคใต้มาหลายร้อยปี เป็นเรื่องที่ควรอนุรักษ์ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ วัวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับในระดับรากหญ้า วัวหนึ่งตัวสร้างอาชีพให้กับคนหลายคน สำหรับนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชน เป็นความชอบส่วนตัว ไม่มีอะไรเสียหาย ในส่วนตัวมองว่านักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นคนจริงจัง รักพวกพ้อง ถ้าได้ก็กล้าเสีย ตัดสินใจฉับไว ก็เป็นผลดีกับการทำงานการเมือง (สัมภาษณ์ นายอำนาจ เล็งสุ่น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน มีความเห็นว่าที่สอดคล้องกัน นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย กล่าวว่า วัวชน เป็นมากกว่าการพนัน เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับคนหลายคน เป็นวิถีชีวิต เป็นความผูกพันระหว่างคนกับวัว คนกับคน เป็นวัฒนธรรม อยากให้มองในเรื่องของกีฬา มากกว่าการพนัน ชัยชนะมีค่ามากกว่าเงินเต็มพัน วัวชนของแต่ละบ้านที่จะมาชนจะเกี่ยวข้องกับคนหลายฝ่าย ชัยชนะไม่ใช่แค่เจ้าของวัวชนแต่รวมถึงคนในชุมชนด้วย สำหรับนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนก็ไม่น่าจะมีอะไรเสียหายการเข้ามาเป็นความชอบส่วนตัวของแต่ละบุคคล บางคนชอบดูกีฬา วัวชน ก็มาดูได้ แถมยังได้พบปะผู้คนพรรคพวก นักการเมืองก็จะระวังตัวไม่ให้เสียชื่อเสียงอยู่แล้ว (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ กล่าวว่า อยากให้มองวัวชนในมิติของอาชีพของชาวบ้านมากกว่าการพนัน การเลี้ยงวัวชนจะมีรายได้ดีกว่าเลี้ยงวัวเนื้อ และในการเลี้ยงวัวสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องอีกมากมายนับสิบอาชีพ มันเป็นวิถีชีวิตคนได้ คนอาจจะมองว่าสังคมวัวชนเป็นสังคมที่น่ากลัว นักเลงอิทธิพล แต่ความจริงแต่เป็นเพราะความเคร่งครัดในกฎกติกาของสังคมวัวชนที่ตั้งขึ้นมากกว่าเป็น

กตिकाเฉพาะกลุ่มไม่ได้ใช้กับคนนอก นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนก็เลยทำให้มีบุคลิกที่เป็นผู้นำ
 เฉียบขาด ดุดัน ตัดสินใจเร็ว รักพวกพ้อง ซึ่งเป็นผลดีและผลเสียในการบริหารงานได้ (สัมภาษณ์
 นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) นายประเสริฐ ปราบปรี กล่าวว่า อยากให้มองในเรื่อง
 วัฒนธรรม กับการสร้างอาชีพ การอนุรักษ์สายพันธุ์ มากกว่าแค่การพนัน นักการเมืองที่ชอบวัวชนก็
 เป็นเรื่องปกติของคนใต้ที่ของกีฬาเหมือนคนปกติทั่วไป (สัมภาษณ์ นายประเสริฐ ปราบปรี : 23
 เมษายน 2556) นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า ไม่รู้ว่าวัวชนมีมานานเท่าไร การพนันมีอยู่คู่กับสังคมไทย
 ไม่เฉพาะวัวชน คนที่เล่นพนันวัวชนก็มีเพียงกลุ่มหนึ่ง จึงอยากให้มองวัวชนมากกว่าเป็นการพนัน เช่น
 ด้านอาชีพ รายได้ สร้างงาน เพราะคนที่เลี้ยงวัวชนจะไม่มีเวลาว่างไปทำอะไรที่ก่อให้เกิดปัญหากับ
 สังคมเพราะจะต้องดูแลวัวของตัวเองตลอดเวลา นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนก็จะเป็นคนที่กว้าง
 ขว้างมีพรรคพวกเยอะ ก็เป็นผลดีต่อการทำงานการเมือง (สัมภาษณ์นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน
 2556) นายคนองเดช มาเอียด กล่าวว่า ตนเองมองวัวชนว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวที่
 มั่นคง เพราะตนเองไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร การเลี้ยงวัวชนไม่ต้องใช้พื้นที่มาก และคิดว่านักการเมืองที่
 เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นคนจริงจัง มีความฉลาด มีชั้นเชิงในการบริหารงาน กล้าได้กล้าเสียรักความ
 ยุติธรรม (สัมภาษณ์นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556) นายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า
 คนจะมองวัวชนว่าเป็นการพนัน เป็นการทารุณสัตว์ แต่ความจริงอยากให้มองในเรื่องของกีฬา วิถี
 ชีวิต เรื่องของการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อกีฬา วัวชน เกี่ยวของกับอาชีพเยาะเย้ย ตั้งแต่ขายหญ้า
 ขายน้ำ ขายข้าว จนเป็นตลาดนัดย่อยๆ ในวันชนวัว สิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดถ้าไม่กีฬา วัวชน คนเล่นการ
 พนันมีไม่มากเป็นกลุ่มเฉพาะซึ่งจะตระเวนเล่นไปทั่วทุกสนาม นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชน ใน
 ภาพรวมก็ไม่เสียหายอะไรบางคนก็เข้ามาเพราะถูกเชิญมาร่วมเป็นเกียรติ บางคนก็เป็นเจ้าของวัวชน
 มันเป็นความนิยมส่วนตัว (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ
 นายมณูญ ชูแสง ที่กล่าวว่า กีฬา วัวชนสร้างอาชีพให้กับคนนับสิบอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน
 อยากให้มองในด้านของกีฬามากกว่าการพนัน นักการเมืองที่เล่นวัวชนจะมีค้อยมี ส่วนจะเป็นเจ้าของ
 หรือทางสนามขอความอนุเคราะห์ใช้การใช้ชื่อ รางวัล นักการเมืองที่ชอบวัวชนอาจมีนิสัยที่รักพวก
 พ้อง ใจถึง มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง เข้ากับคนง่าย (สัมภาษณ์ นายมณูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556)
 นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า วัวชนเป็นวัฒนธรรมที่มีมายาวนาน อยากให้มองว่าเป็นการอนุรักษ์สืบ
 สานเอาไว้ ถ้าไม่มีกีฬา วัวชนวัวพื้นบ้านอาจจะหมดไปแล้ว ความรู้ในการดูวัว รักษาวัว ก็คงจะสูญ
 หายไปหมดแล้ว การพนันเป็นส่วนหนึ่งที่มาเกี่ยวข้องแต่การเลี้ยงวัวชนมีข้อดีมากกว่า ในส่วนตัวคิดว่า
 นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจะเป็นคนกล้าตัดสินใจ เหมาะที่จะเป็นผู้นำ (สัมภาษณ์นายแฉล้ม
 วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นางพรไพร แก้วไชย กล่าวว่า วัวชนเป็นอาชีพคู่กับภาคใต้ เป็น
 ชีวิตประจำวันของคนเดินจูงวัวไปบนถนน วัวขึ้นถนนก็ไม่มีใครว่าอะไร เพราะเป็นเรื่องที่เห็นกันอยู่เป็น
 ปกติ อยากให้มองวัวชนเป็นเรื่องวิถีชีวิต เป็นอาชีพ มากกว่าเป็นการพนัน นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับ
 วัวชน ส่วนมากเป็นคนกว้างขวางมีความรับผิดชอบ ใจถึง (นางพรไพร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน
 2556) นายดำ ปิ่นเขียว ได้กล่าวว่า วัวชนมองได้หลายมิติ เป็นกีฬาก็ได้ การพนันก็ได้ เป็นอาชีพก็ได้
 แต่ไม่อยากให้มองว่าเป็นแค่การพนัน เพราะคนเล่นการพนันก็มีไม่มากนัก อยากให้มีการอนุรักษ์กีฬา
 ประเภทนี้ไว้คู่กับภาคใต้ สำหรับนักการเมืองคิดว่าเป็นเรื่องปกติของคนภาคใต้ที่เดิมโตมาก็เห็นวัวชน
 การเกี่ยวข้องชอบวัวชนก็เป็นเรื่องของวิถีชีวิต ไม่เสียหายอะไร นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็น

คนมีบาร์มีใจกว้าง พรรคพวกเยอะ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ ทำอะไรรวดเร็ว (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556)

วัวชนเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม นายแก้ว สังข์ชู กล่าวว่า วัวชนเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของคนพัทลุง เกิดจากการว่างงานหลังการเก็บเกี่ยวก็นำวัวมาชนกัน จนพัฒนาการมาเป็นกีฬาวัวชน การเลี้ยงวัวชนเป็นวิถีชีวิตที่เห็นได้ทั่วไป เป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นความภาคภูมิใจให้กับตัวเองและครอบครัว ตลอดจนคนในชุมชนที่มีวัวตั้ง และการเป็นเจ้าของวัวตั้งก็ช่วยให้คนได้ยกระดับฐานะทางสังคมให้สูงขึ้นอีกด้วย มีคนรู้จักนับหน้าถือตา มีเพื่อนฝูงมีเครือข่าย (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

สายสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัวชน เป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า วัวชนคือวิถีชีวิตที่พบได้คู่กับสังคมพัทลุง มีความผูกพันกันทั้งครอบครัว ช่วยสร้างอาชีพสร้างรายได้ สร้างฐานะ หน้าตาในสังคม จึงไม่แปลกที่วัวชนจะได้อภิสิทธิ์มากมาย วัวจะต้องกินอิ่ม นอนอุ่น ยังไม่กัด การที่จะเลี้ยงวัวชนหมายความว่าคนในครอบครัวต้องเห็นชอบและยินยอมด้วย (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักการเมือง โดย ดร.นาที รัชกิจประการ มีความเห็นว่า กีฬาวัวชนนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของภาคใต้แล้วยังส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมอีกมากมาย ไม่อยากให้มองในแง่ของการพนันเพียงอย่างเดียว สำหรับนักการเมืองคงต้องแยกกันระหว่างความชอบกับการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ เพราะวัวชนถือเป็นวิถีชีวิตของคนใต้ จึงเป็นการยากที่จะห้ามนักการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องกับวัวชน ซึ่งในความเป็นจริงก็ไม่ได้มีความเสียหายอะไร แต่นักการเมืองก็ควรระวังตนเองไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน เพราะอาจทำให้เสียภาพพจน์ที่ดี (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร ได้มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า อยากให้หมอบในเรื่องของกีฬามากกว่าการพนัน นักการเมืองพัทลุงที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นคนที่มีพรรคพวกมาก ส่งผลดีกับการทำงานการเมือง แต่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบูรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า วัวชนเป็นวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นที่มีการนานแล้ว การพนันก็มีบ้างเฉพาะกลุ่ม แต่การเลี้ยงวัวชนสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี คือวัวชนสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพได้ โดยมีต้นทุนประมาณ 35,000 – 50,000 บาทต่อตัว ในการซื้อวัวมาเลี้ยงเมื่อโตได้ที่สามารถชนได้หากชนชนะราคาก็จะอยู่ที่ประมาณ 200,000 – 300,000 บาท ตามแต่ลีลาการชน และวัวชนก็ยังสนับสนุนอาชีพอีกมากมาย เช่นคนหญ้า เด็กเลี้ยงวัว แม่ค้าขายอาหาร ขายของที่ระลึก ในมุมมองของนักการเมืองคิดว่าไม่เสียหายอะไรกับการที่เกี่ยวข้องกับวัวชน เพราะส่วนมากนักการเมืองที่เลี้ยงวัวชนก็จะเป็นเจ้าของค่าย เจ้าของวัว ไม่ได้เลี้ยงเอง ส่วนมากจะเลี้ยงเพื่อความบันเทิง เป็นความชอบส่วนตัว การเลี้ยงวัวชนไม่มีผลกับการเป็นนักการเมืองที่ดีหรือไม่ดี แต่การเกี่ยวข้องกับวัวชนสามารถสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักได้งานหากวัวไม่รับชัยชนะหลายๆ ครั้ง เป็นวัวตั้ง (สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) นาย เสรี แก้วหนู กล่าวว่า อยากให้มองในมิติของอาชีพ กับกีฬา มากกว่าการพนัน เพราะคนเล่นการพนันก็จะมีส่วนน้อย สำหรับค่าเดิมพันในการชนแต่ละครั้ง ก็จะมีการลงขันเพื่อช่วยเหลือกัน สำหรับนักการเมืองคิดว่าไม่น่าจะมีความเสียหายอะไร เพียงแต่ต้องระวังไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน เพราะจะทำให้เสียชื่อเสียงขาดการยอมรับได้ แต่ถ้าเป็นการเลี้ยงวัวชน และมีการนำวัวไปชนเป็นเรื่อง

ปกติของคนพัทลุงอยู่แล้ว นักการเมืองที่เลี้ยงวัวชนจะเป็นคนกว้างขวาง กล้าได้กล้าเสีย (สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ กล่าวว่า อยากให้มองวัวชนว่าเป็นวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ และเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ ลดปัญหาการว่างงานและการมีผู้สูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชน เพราะวัยรุ่นที่เลี้ยงวัวชนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการดูแลวัวชน จึงไม่มีเวลาในการไปมีผู้สูบบุหรี่ เป็นการลดปัญหาสังคมได้อีกทางหนึ่ง นักการเมืองกับกีฬาวัวชนมันแยกกันยากสำหรับคนพัทลุง เพราะมันมาคู่กัน หากแต่ต้องระวังการพนันเพราะอาจทำให้หมดตัวและเสียชื่อเสียงได้ (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ นายโสภณ ชัยศรี กล่าวว่า การพนันมันก็เป็นของส่วนน้อยที่มาคู่กัน เงินเดิมพันนับเป็นค่าตอบแทน อยากให้มองว่าเป็นกีฬามากกว่าการพนัน นักการเมืองพัทลุงส่วนใหญ่เป็นคนกว้างขวาง กล้าได้กล้าเสีย มีมนุษยสัมพันธ์ดี รักพวกพ้อง อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นคนชอบวัวชนที่เป็นวิถีชีวิตของคนพัทลุง (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤษภาคม) นายประเสริฐ หมายมา กล่าวว่า วัวชนมันมีหลายมุมมอง เป็นอาชีพก็ได้ เป็นการอนุรักษ์ก็ได้ เป็นการพนันก็ได้ อยู่ที่คนมอง สำหรับตนคิดว่าการชนวัวเป็นกีฬาพื้นบ้านที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบสานไว้ วัวชนทำให้มีการพัฒนาสายพันธุ์วัวภาคใต้ไว้ไม่ให้สูญพันธุ์ นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นคนที่รักการต่อสู้มีกฎกติกา การเกี่ยวข้องกับวัวชนของนักการเมืองก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เสียหาย เพราะส่วนมากนักการเมืองที่เลี้ยงวัวชนก็มีความชอบส่วนตัวและชอบหรือเลี้ยงวัวชนก่อนที่จะมาเป็นนักการเมือง การชนเอาเดิมพันกับการเล่นการพนันเป็นคนละส่วนกัน นักการเมืองส่วนมากหรือเกือบทุกคนจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเล่นวัวชนอยู่แล้ว (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายมา : 7 พฤศจิกายน 2556) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า วัวชนเป็นกีฬาพื้นบ้านของภาคใต้ปัจจุบันได้รับการสืบต่อกันและกำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง สังเกตได้จากเกือบทุกบ้านจะมีการเลี้ยงวัวชนกัน เนื่องจากการเลี้ยงวัวชนช่วยสร้างรายได้ให้กับประชาชนที่ค้ำค่านักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นเรื่องปกติของสังคมพัทลุง นักการเมืองบางคนก็เลี้ยงวัวชนเพื่อสร้างชื่อเสียง เพราะในการเป็นเจ้าของวัวดัง ก็ทำให้เป็นที่รู้จักไปด้วย (สัมภาษณ์ นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า วัวชนก็เหมือนกับมวย ไก่ชน และกีฬาอีกหลายอย่าง ที่จะต้องมีเงินเดิมพันและการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่อย่างให้มอบในมิติของกีฬาประเพณีพื้นบ้าน การส่งเสริมอาชีพ ที่ส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจและสังคมมากกว่า นักการเมืองพัทลุงส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับวัวชนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม คิดว่าเป็นความชอบส่วนตัวมากกว่า เพราะถ้าไม่มีความชอบจะไม่สามารถเลี้ยงวัวชนได้ เพราะต้องใช้เงิน เวลา และแรงงาน และวัวชนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักการเมืองโดยตรง นิสัยพูดตรง ใจกล้า กล้าได้กล้าเสีย รักพวกพ้อง เป็นนิสัยพื้นฐานของคนพัทลุงอยู่แล้ว (สัมภาษณ์ นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

สรุป

1. คนกลุ่มมีมุมมองเกี่ยวกับกีฬาวัวชน ดังนี้

1.1 วัวชนเป็นกีฬา อยากให้สังคมมองวัวชนว่าเป็นกีฬามากกว่าเป็นการพนันหรือการพนันสัตว์ เพราะคนที่มาดูวัวชนก็มาดูเพื่อความสนุกสนาน เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดได้อีกด้วย จากการที่มีการถ่ายทอดสดการชนวัวในแต่ละสนาม ทำให้กีฬาวัวชนเป็นที่ยอมรับ

และได้รับความนิยมนจากผู้ชมทั่วประเทศ มีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวและต้องการที่จะเข้าชมวัวชนแต่ก็ไม่สามารถที่จะเข้าชมได้เนื่องจากมีข้อจำกัดในการอนุญาตให้ชนได้สนามละ 1 ครั้งต่อเดือน ซึ่งก็ประมาณ 2 วันต่อครั้ง และได้บอกว่หากวัวชนไม่ได้เป็นการทรมานสัตว์เพราะวัวทุกตัวที่จะทำการชนจะต้องได้รับการดูแลและฝึกฝนเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดี และที่สำคัญวัวเป็นสัตว์ที่รู้แพ้รู้ชนะ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่ายแพ้วิ่งหนีไปตัวชนะก็จะไล่ตามเพียงเล็กน้อยก็หยุด

1.2 วัวชนเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่มีมายาวนาน เป็นภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น สมควรจะได้มีการอนุรักษ์สืบทอด จากอดีตการชนวัวเป็นการชนในงานเทศกาลต่างๆของภาคใต้ เป็นการละเล่นที่หล่อหลอมประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมในงานเทศกาล ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถจัดให้มีการชนวัวในงานเทศกาลได้เนื่องจากมีกฎหมายบังคับ จะชนได้เฉพาะในสนามชนวัวหรือบ่อนวัวเท่านั้น ทำให้การชนวัวกลายเป็นการพนันอย่างเต็มรูปแบบ

1.3 การเสริมสร้างอาชีพรายได้ ในวงจรของการเลี้ยงวัวชนส่งผลให้กลุ่มคนจำนวนไม่น้อยมีอาชีพและรายได้ เช่นคนเลี้ยงวัว คนปลูกหญ้าขาย คนขายอุปกรณ์ตกแต่งวัว แม่ค้าขายของพนักงานสนาม คนให้เชาคอกวัว คนให้บริการที่จอดรถ ช่างต่อเขาวัว และยังมีผู้ที่เลี้ยงวัวชนเพื่อขายให้กับนายทุนที่ต้องการนำไปเป็นวัวชน โดยปกติวัวพื้นเมืองก็จะมีราคาที่ไม่แพงมากนัก ถ้าหากมีการนำแม่พันธุ์ที่มีสายเลือดวัวชน และนำน้ำเชื้อจากวัวชนที่มีชื่อเสียงมาผสมหากเป็นตัวผู้เลี้ยงไว้ประมาณ 3-4 ปี ก็จะมีราคา 3 – 4 หมื่นบาท ขึ้นอยู่รับลักษณะและสายเลือดของพ่อพันธุ์ หรือแม่แต่วัวชนที่ปลดระวางแล้วก็จะสามารถรีดน้ำเชื้อเพื่อขายให้กับเกษตรกรได้อีกด้วย

1.4 การแก้ปัญหาสังคม เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานของกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มคนเลี้ยงวัวชนจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่รุนแรง เช่นยาบ้า เฮโรอีน แต่อาจจะมีบ้างจำพวกพืชกระท่อม การลักขโมยของคนกลุ่มนี้ก็จะไม่มี เพราะในสังคมวัวชนจะมีกฎระเบียบของสังคมอยู่ที่ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่นการล้มวัว หรือโกงเงินเดิมพันจากการเล่นวัวชน อาจมีโทษถึงเสียชีวิตหรือไม่มีคนคบค้าสมาคมด้วย

1.5 การอนุรักษ์สายพันธุ์วัวพื้นเมืองของภาคใต้ให้คงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้

2. คนกลุ่มนี้มีมุมมองเกี่ยวกับนักการเมือง ดังนี้

2.1 เป็นความชอบส่วนตัว เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่นักการเมืองจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชน เพราะไม่ได้เห็นเป็นเรื่องเสียหายหรือหาผลประโยชน์ไม่มีการใช้อิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับกรชนวัว เพียงแต่เป็นการสร้างชื่อเสียงบารมีให้กับตัวนักการเมืองผู้นั้นมากกว่า เพราะจะถือกันว่าคนเล่นวัวชนเป็นนักเลง ใจถึง ใจกว้าง มีอิทธิพล คนในสังคมวัวชนเขาพร้อมจะรักใคร่ก็ได้ในฝ่ายเขา จะตีจะชู้ก็รัก พรรคการเมืองบางพรรคก็ใช้วัวชนเป็นเครื่องมือทางการเมือง อำนาจอิทธิพลที่เกิดจากวัวชน คือ อำนาจสังคม อำนาจที่เกิดจากบุคลิกภาพของนายสนามหรืออาจจะอ้างอิงจากอำนาจอื่น เช่น อำนาจ ส.ส. ตัว ส.ส. เองก็พร้อมจะถูกอ้างอิง เพราะการถูกอ้างอิงในสนามวัวชนถือว่ามีเกียรติยศ มีศักดิ์ศรี ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นคนพิเศษ บางสนามประกาศได้เลยว่า สนามแห่งนี้อยู่ภายใต้การประสานงาน ดูแลของ ส.ส. คนนั้นคนนี้ ที่สำคัญตัวพรรคหรือสมาชิกก็สามารถขอคะแนนจากนายสนามให้นายสนามไปขอคะแนนต่อได้

2.2 เป็นเรื่องของ “ตาหนา” หมายถึง ค่านิยมในสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจ ความมีหน้าตา ชื่อเสียง บารมีในสังคมของคนพัทลุง การเป็นเจ้าของวัวที่มีชื่อเสียงก็จะกลายเป็นคนโด่งดังเป็นที่รู้จักยอมรับในหมู่นักเลงวัวชน ซึ่งก็จะส่งผลต่อบริบททางการเมืองให้กับนักการเมืองได้

2.3 เรื่องของอิทธิพล ผลประโยชน์ ในเรื่องของผลประโยชน์มองว่าเกือบจะไม่มีผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินที่คุ่มค่าเลยในการชนวัวแต่ละครั้งหรือการเลี้ยงวัวชนสักตัว หรือแม้แต่การจัดชนวัวสักครั้ง รายได้จากการจำหน่ายบัตรก็จะหมดไปกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดการชนวัวในแต่ละครั้ง เช่น ค่าเปรียบวัว เงินรางวัล สำหรับการเลี้ยงวัวชนแต่ละตัวต้องใช้เวลาและกำลังคนเป็นจำนวนมากกว่าที่วัวชนตัวหนึ่ง ซึ่งก็ยังไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะกลายเป็นวัวดังที่สร้างชื่อเสียงเงินทองให้กับผู้เลี้ยงหรือเปล่า แต่การเป็นนักเลงวัวชนจะทำให้มีพรรคพวกที่สามารถคุยภาษาเดียวกันคือภาษาของคนวัวชน มันเป็นสิ่งที่มีความคุณค่าและคุณประโยชน์สำหรับนักการเมือง ที่ต้องการสร้างชื่อเสียง อิทธิพล ให้เป็นที่ปรากฏ

2.4 ค่านิยม ขอดี ให้รับ เป็นค่านิยมหนึ่งในสังคมวัวชน และสังคมของพัทลุง จึงทำให้มีนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชน เพื่อสร้างบารมีและพรรคพวก เพราะคนเหล่านี้มีความจริงใจรักพวกพ้อง มีนักการเมืองท้องถิ่นประมาณร้อยละ 70 ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชน

8. ความสัมพันธ์ระหว่างกีฬาวัวชนกับนักการเมือง

สังคมวัวชนเป็นสังคมอุปถัมภ์ ที่มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการดูแลให้ความเคารพนับถือกันตามลำดับชั้น นายสนามวัวชน นายทุน เป็นผู้มั่งคั่ง สามารถออกคำสั่ง ว่ากล่าวตักเตือนและคอยให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนสามารถตัดสินไกลเกลี่ยเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างคนในสังคมวัวชนได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งส่งผลทางการเมืองของบุคคลเหล่านี้ที่มีลักษณะอำนาจนิยม

นายอำนวย เล็งสั้น นายสนามวัวชนบ้านท่ามิหรำ กล่าวว่า ในภาพรวมของวัวชนอาจจะถูกมองในแง่ของอิทธิพล อำนาจ ผลประโยชน์ การมีบารมี บางคนอาจจะมีการครอบงำเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ท้องที่ และภูมิภาค จนกลายเป็นบุคลิกภาพของนักการเมือง ที่ส่งผลไปถึงการทำงานทางการเมือง ที่มีความเฉียบขาด รักพวกพ้อง ครอบงำการทำงานหรือการเสนอความคิดของคนอื่นๆ ได้ และจากการที่สังคมวัวชนเป็นสังคมในระบอบอุปถัมภ์ มีความเกื้อกูลและการยอมรับการเป็นลำดับชั้น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่ไม่ได้มีกฎหมายตั้งไว้ แต่คนในสังคมก็ถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด เช่น สถานที่ที่นักเล่นวัวชน ก็จะมีจุดที่ยืนหรือนั่งประจำ ซึ่งก็ไม่ได้มีกำหนดไว้ แต่ในกลุ่มคนชมวัวชนจะรู้กันโดยปริยายว่าตรงบริเวณนี้เป็นที่ของใคร และเจ้าของที่ก็จะรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกแย่งที่นั่งประจำ มันมีบริบทและพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนซับซ้อนในสังเวียนวัวชน มันอาจส่งผลให้นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงเป็นนักสู้ ไม่ยอมแพ้ แต่ยังคงเคารพกติกา (สัมภาษณ์นายอำนวย เล็งสั้น : 14 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ไม่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมเป็นทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่ก็จะไปในแนวทางเดียวกัน คือเป็นคนตรงเสียงดัง คนรักพวกพ้อง รักญาติพี่น้อง หัวแข็ง ใจใหญ่ รักศักดิ์ศรี ชอบความอิสระ (สัมภาษณ์นายผดุง พรรค ฤทธิช่วย : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกัน นักการเมือง

พัทลุงส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับวัชชนการที่มีบุคลิกที่เป็นผู้นำ ฉะฉาน ดุดัน ตัดสินใจเร็ว รักพวกพ้อง เป็นลักษณะของคนพัทลุงในภาพรวมมากกว่าได้รับอิทธิพลจากวัชชน (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556) นายประเสริฐ ปราบปรี กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกัน การเป็นคนกล้าได้กล้าเสีย รักการต่อสู้ ไม่ชอบความอยู่ดีมีสุข เป็นคุณลักษณะที่พบได้ทั่วไปในสังคมพัทลุง นักการเมืองที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัชชนก็จะเป็นลักษณะเช่นนี้ (สัมภาษณ์นายประเสริฐ ปราบปรี : 23 เมษายน 2556) นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า ก็เหมือนๆ กัน ทั้งนักการเมืองที่มาจากกลุ่มคนเลี้ยงวัชชน กับคนที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัชชน ก็จะมีลักษณะความเป็นผู้นำ เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เหมือนกัน (สัมภาษณ์นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน 2556) นายคนองเดช มาเอียด กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัชชน และนักการเมืองคนอื่น ๆ (สัมภาษณ์นายคนองเดช มาเอียด : 2 พฤษภาคม 2556) นายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า คงจะเป็นการยากที่จะบอกว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองที่เลี้ยงวัชชนกับนักการเมืองที่ไม่เลี้ยงวัชชนมีความต่างกันอย่างไร เพราะพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นอัตลักษณ์ของคนพัทลุงร่วมกัน กับการเป็นคนรักพวกพ้อง รักความถูกต้อง (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556) นายมนูญ ชูแสง กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกัน นักการเมืองพัทลุงเป็นคนรักความถูกต้อง (สัมภาษณ์ นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า คนพัทลุงตั้งแต่เกิด เหมือนวัชชนพอโตมาจับต่อหัวก็ขึ้นเป็น การรักความถูกต้อง กล้าได้กล้าเสียเป็นลักษณะของคนใต้ ไม่เกี่ยวกับการเลี้ยงวัชชน (สัมภาษณ์นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นางพรไพโร แก้วไชย กล่าวว่า เหมือนกัน นักการเมืองที่เห็นเป็นคนกว้างขวาง จริงจัง มีความรับผิดชอบ (นางพรไพโร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556) นายดำ ปิ่นเขียว ได้กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกัน (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556)

นักการเมืองระดับชาติจะไม่เกี่ยวข้องกับวัชชน วัชชนมีผลต่อการเมืองระดับชาติน้อยมาก และจะส่งผลกับการเมืองระดับท้องถิ่น นายโกศล พรหมช่วย กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของนักการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวัชชนเป็นภาพลักษณ์ที่ดี มีความเป็นนักเลง ขาใหญ่ ใจกว้าง มีบารมี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในแวดวงวัชชน (สัมภาษณ์นายโกศล พรหมช่วย 4 พฤศจิกายน 2558) นายแก้ว สังข์ชู กล่าวว่า ที่ผ่านมายังไม่เคยเห็นว่าจะมี ส.ส. คนใดที่เกี่ยวข้องกับวัชชน หรือใช้วัชชนเป็นฐานเข้าสู่การเมือง บ่อนวัชชนทุกบ่อนในจังหวัดก็ไม่สัมพันธ์กับการเมือง การที่นักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัชชนเป็นเพราะความชอบ หรืออาจจะเข้ามาเพื่อสร้างชื่อเสียงให้ตัวเอง ต้องการเชื่อมต่อกับสัมพันธ์กับคนในวงการเมืองเป็นหัวคะแนน (สัมภาษณ์นายแก้ว สังข์ชู 4 พฤศจิกายน 2558)

กลุ่มนักการเมือง โดย ดร.นาที รัชกิจประการ มีความเห็นว่า ในส่วนตัวคิดว่าไม่แตกต่างกันเพราะคนที่อาสามาทำงานการเมืองต้องเป็นบุคคลที่มีใจเสียสละ มุ่งมั่น อดทน (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร เหมือนกัน ไม่แตกต่างกัน นักการเมืองพัทลุงส่วนมากก็จะเป็นคนตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบูรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า ไม่น่าจะต่างกันเพราะนักการเมืองก็ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน ต้องมีความเสียสละ รับผิดชอบ การเป็นคนกล้าได้กล้าเสียเป็นลักษณะที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมจังหวัดพัทลุง (สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) นาย เสรี แก้วหนู กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองทั้งสองกลุ่มคงจะไม่มี ความแตกต่างกัน

(สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 2 ธันวาคม 2556) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ กล่าวว่า ความเป็นคนตรง รักการต่อสู้ ไม่ยอมแพ้ เป็นลักษณะที่พบเห็นได้ทั่วไป จึงไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ได้รับจากการที่เป็นคนในสังคมวัยรุ่น (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) ซึ่งสอดคล้องกัน นายโสภณ ชัยศรี กล่าวว่า นักการเมืองต้องมีวิสัยทัศน์ มีความตั้งใจ มุ่งมั่นกับการทำงาน เหมือนกันทุกคน ถ้าไม่มีผลงานสมัยหนึ่งก็จะสอบตก (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) นายประเสริฐ หมายมา กล่าวว่า ไม่มีความแตกต่างกัน นิสัยคนใต้ เป็นคนจริงจัง ตั้งใจทำงาน เป็นนิสัยที่ถูกปลูกฝังมาในสายเลือด เมื่อมาเล่นการเมืองจึงทำให้ดูเป็นคนจริงจัง ก้าวร้าว (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายมา : 7 พฤศจิกายน 2556) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า เหมือนกัน นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นว่าเป็นคนดุดัน รักการต่อสู้ ไม่ชอบการเอาเปรียบ แต่ลักษณะแบบนี้ก็พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมจังหวัดพัทลุง (สัมภาษณ์นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า ไม่ต่างกัน คนพัทลุงเป็นคนตรง จริงจังกับการทำงาน (สัมภาษณ์นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าพฤติกรรมของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เหมือนกับนักการเมืองทั่วไป พฤติกรรมเป็นการบ่มเพาะมาแต่กำเนิด จากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นเป็นกิจกรรมหนึ่งของนักการเมือง กีฬาวัยรุ่นไม่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของนักการเมืองหรือบุคคลได้ แต่เห็นว่าคนที่ชอบวัยรุ่นเป็นคนกล้าได้กล้าเสีย เป็นคนจริงคับได้ เป็นคนมีอิทธิพล ตัดสินใจได้เด็ดขาด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนดังกล่าวเมื่อนักการเมืองจะเป็นนักการเมืองที่ดีไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ความเป็นคนรักพวกพ้องมีเพื่อนมากก็จะทำให้มีคนเกรงใจเวลาจะทำอะไรก็ไม่มีคนคัดค้านหรือมีจำนวนน้อย ในทางตรงกันข้ามนักการเมืองเองก็อาจจะถูกกลุ่มคนในสังคมวัยรุ่นขอร้องให้ทำในเรื่องที่ไม่ถูกต้องได้เช่นกัน

กลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่งเห็นว่าพฤติกรรมของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นจะมีความแตกต่างจากนักการเมืองทั่วไปอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของความเด็ดขาดกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ กล้าได้กล้าเสีย มักจะประสบความสำเร็จในอาชีพนักการเมืองมากกว่านักการเมืองทั่วไป

สรุปได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองคนนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นกับนักการเมืองทั่วไป ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่พฤติกรรมที่เป็นผลสะท้อนจากพฤติกรรมของคนพัทลุงที่เป็นคนรักพวกพ้อง รักญาติพี่น้อง หัวแข็ง ใจใหญ่ กล้าได้กล้าเสีย รักการต่อสู้ ไม่ชอบความ ยุติธรรม รักศักดิ์ศรี ชอบความอิสระ

9. ทางออกทางการเมืองไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน

การสร้างความปลอดภัย สร้างความสามัคคีของคนในชาติจะช่วยลดปัญหาของสังคมได้ และต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน นายอำนาจ เสงี่ยม นายสนามวัยรุ่นบ้านท่ามิหรำ กล่าวว่า ต้องเร่งสร้างความปลอดภัยให้กับคนในชาติ เริ่มตั้งแต่หมู่บ้านชุมชน ให้ความรู้ที่ถูกต้อง เลิกการปลูกปืนให้ข้อมูลที่แท้จริง (สัมภาษณ์นายอำนาจ เสงี่ยม : 14 พฤศจิกายน 2556)

ลดการยุยงส่งเสริมจากผู้เกี่ยวข้อง สื่อสารมวลชน สร้างมาตรฐานทางทางสังคมให้เท่าเทียมกัน ส่งเสริมการศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย กล่าวว่า ต้องหาทางออกให้กับ

สังคมให้ได้ ลดการยุ่งให้เกิดการเผชิญหน้า ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ต้องสร้างมาตรฐานทางสังคมให้เกิดขึ้นไม่ปฏิบัติสองมาตรฐาน ในระยะยาวต้องให้การศึกษาทางการเมืองให้กับประชาชน (สัมภาษณ์นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย : 22 เมษายน 2556) นายธงชัย นพรัตน์ กล่าวว่า ต้องลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แก้ปัญหาด้วยความยุติธรรม ไม่เล่นพรรคเล่นพวก จัดให้มีเวทีในการพูดจากันอย่างสันติ (สัมภาษณ์นายธงชัย นพรัตน์ : 18 เมษายน 2556)

การสร้างจิตสำนึกที่ดีจะช่วยแก้ไขปัญหาได้ นายประเสริฐ ปราบปรี กล่าวว่า ต้องสร้างการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ต้องสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย ใช้ระบบทางการเมืองในการแก้ปัญหา (สัมภาษณ์ นายประเสริฐ ปราบปรี : 23 เมษายน 2556)

การให้ความรู้ที่ถูกต้องกับประชาชน แก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อป้องกันกลุ่มผู้ไม่หวังดีฉวยโอกาส นายสมใจ ชูปาน กล่าวว่า ต้องสร้างความรู้ให้กับประชาชนเพื่อไม่ให้หลงเป็นเหยื่อของการปลุกกระดมด้วยข้อมูลจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รัฐบาลต้องแก้ปัญหาคความยากจน ปัญหาทางการเมืองเกษตรให้กับประชาชน เพื่อป้องกันการฉวยโอกาสเอาคนเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการสร้างสถานการณ์ทางการเมือง (สัมภาษณ์นายสมใจ ชูปาน : 24 เมษายน 2556) นายคนองเดช มาเอียด กล่าวว่า รัฐบาลต้องแก้ปัญหให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน เช่นราคายางพารา ปาล์มน้ำมัน และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น (สัมภาษณ์นายคนองเดช มาเอียด: 2 พฤษภาคม 2556) นายแฉล้ม วงศ์มุสิก กล่าวว่า ลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ทำการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ การบังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม จัดการกับความขัดแย้งในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (สัมภาษณ์นายแฉล้ม วงศ์มุสิก : 22 เมษายน 2556) นางพรไพโร แก้วไชย กล่าวว่า นักการเมืองต้องมีความจริงจังในการทำงาน ลดความเห็นแก่ตัว แก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไป แก้ปัญหาเรื่องปากท้องของชาวบ้านอย่างเร่งด่วน (สัมภาษณ์นางพรไพโร แก้วไชย : 18 พฤศจิกายน 2556) นายดำ ปิ่นเขียว ได้กล่าวว่า สร้างความเป็นธรรมให้เท่าเทียมกัน ไม่มีการทุจริต แก้ปัญหาสังคมให้หมดไป (สัมภาษณ์นายดำ ปิ่นเขียว : 8 พฤศจิกายน 2556)

การบังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม ช่วยสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นได้ในสังคม นายสมศักดิ์ ปราบปรี กล่าวว่า ต้องใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม สร้างความสามัคคี ปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคม ลดความขัดแย้งในสังคม (สัมภาษณ์นายสมศักดิ์ ปราบปรี : 2 พฤษภาคม 2556)

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง นายมนูญ ชูแสง กล่าวว่า ต้องสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีความรักความสามัคคี ให้ความรู้กับประชาชน สร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้น (สัมภาษณ์ นายมนูญ ชูแสง : 22 เมษายน 2556)

กลุ่มนักการเมือง โดย ดร.นาที รัชกิจประการ มีความเห็นว่า ต้องแก้มาจากฐานราก คือให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ลดปัจจัยแห่งความขัดแย้งทางการเมืองในทุกระดับ ไม่มีการแบ่งแยกพวกแยกสี สร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดในสังคม การบังคับใช้กฎหมายต้องมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน แก้ปัญหาให้ครบวงจรอีกทั้งการเมืองต้องเข้มแข็ง ไม่มีการทุจริต ซื่อสัตย์ซายเสียง สังคมต้องไม่มีความขัดแย้ง และสุดท้ายปัญหาปากท้องชาวบ้านต้องได้รับการดูแลแก้ไขอย่างทั่วถึงเป็นธรรม (สัมภาษณ์ ดร.นาที รัชกิจประการ : 8 พฤศจิกายน 2556) นายวิสุทธิ ธรรมเพชร กล่าวว่า ต้องเร่ง

สร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ให้อภัยกัน ขจัดการซื้อสิทธิขายเสียงให้น้อยลง และควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การเลือกตั้งให้ประชาชนเข้าใจอย่างแท้จริง สร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชน มีการเผยแพร่ข้อมูลที่มีผลต่อทัศนคติ ความรู้ทางการเมืองของประชาชนเป็นอย่างมาก การปล่อยให้มีทีวีเสรี ทำให้เกิดช่องทางสื่อที่เลือกข้างอย่างชัดเจนมีอคติ นำเสนอข่าวที่มีลักษณะยั่วยุอมเมาประชาชนให้หลงผิดได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมอย่างยากที่จะแก้ไข ภาครัฐควรหามาตรการในการกำกับดูแลตรวจสอบ ไม่ให้มีการบิดเบือนเสนอข่าวที่มีลักษณะที่บิดเบือนข้อเท็จจริง และควรมีมาตรการในการลงโทษอย่างจริงจัง (สัมภาษณ์ นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร : 9 พฤศจิกายน 2557) นายสมบูรณ์ เหล่าทอง กล่าวว่า สร้างความเป็นธรรมให้เกิดในสังคม นำระบบกฎหมายที่เป็นธรรมมาใช้ ลดการแบ่งแยกเป็นกลุ่มฝ่ายหันหน้ามา เอาปัญหา ข้อเท็จจริงมาคุยกัน (สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เหล่าทอง : 10 เมษายน 2556) นาย เสรี แก้วหนู กล่าวว่า ต้องแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคม ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมคดีกำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในพื้นที่ ปัญหาราคายางพาราตกต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ที่ส่งผลให้มีการชุมนุมประท้วงอย่างรุนแรงมีการปิดถนน จนรัฐบาลได้มีมาตรการในการเยียวยาด้านปัจจัยการผลิต ในการแก้ปัญหารัฐบาลควรมีความจริงใจและให้ความสำคัญใช้ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาให้ทั่วถึงและเป็นธรรมจะลดความรุนแรงได้ระดับหนึ่ง (สัมภาษณ์ นายเสรี แก้วหนู : 3 ธันวาคม 2556) นายถนอม อัดตสงเคราะห์ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี สร้างความปรองดองในสังคม ควรมีการใช้กฎหมายความถูกต้องยุติธรรม แก้ไขปัญหาความยากจนในสังคม และให้การศึกษากับประชาชนอย่างเพียงพอ (สัมภาษณ์นายถนอม อัดตสงเคราะห์ : 3 ธันวาคม 2556) นายโสภณ ชัยศรี กล่าวว่า สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคม ลดความขัดแย้ง และมีความจริงใจในการแก้ปัญหาอาชญากรรม การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง (สัมภาษณ์ นายโสภณ ชัยศรี : 9 พฤศจิกายน 2556) นายประเสริฐ หมายมา กล่าวว่า ต้องเร่งจัดการศึกษาให้ทั่วถึงเป็นธรรม สร้างงานสร้างอาชีพกระจายรายได้ให้กับประชาชน แก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไป (สัมภาษณ์นายประเสริฐ หมายมา : 7 พฤศจิกายน 2556) นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กล่าวว่า สร้างจริยธรรมให้กับนักการเมือง ให้มีความรู้จักพอเพียง ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน สร้างความปรองดองให้กับสังคมไทย ลดอคติทุกกลุ่มทุกฝ่าย สร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคม (สัมภาษณ์นายไพบูรณ์ พุ่มพูน : 7 พฤศจิกายน 2556) และนายไพรัตน์ ปราบปรี กล่าวว่า ต้องแก้ไขปัญหาปากท้องชาวบ้านก่อน จากนั้นสร้างความเข้าใจให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องกับประชาชน ลดการให้ขวให้ร้ายป้ายสีฝ่ายตรงข้าม แก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง หามาตรการในการจัดการกับการฉ้อโกงทุกรูปแบบ (สัมภาษณ์นายไพรัตน์ ปราบปรี : 12 พฤศจิกายน 2556)

กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไปกลุ่มที่เป็นนักการเมืองส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้เป็นไปตามกติกาของรัฐธรรมนูญ ควรมีการเลือกตั้ง แล้วว่ากับไปตามกติกา ถือว่าประชาชนได้ตัดสินใจแล้ว

กลุ่มของคนที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเห็นว่านักการเมืองมีการทุจริตคอร์รัปชัน มีการซื้อสิทธิขายเสียง มีการหาผลประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง เห็นด้วยการแนวทางการปฏิรูปการเมืองก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง

กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นได้มีความเห็นว่าควรจะมีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นอย่างจริงจัง

ในประเด็นนี้สามารถจำแนกข้อเสนอของกลุ่มเป้าหมายออกเป็นประเด็นๆ ดังนี้

1. การเลือกตั้งควรจะทำให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ขจัดการซื้อสิทธิขายเสียงให้น้อยลง และควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การเลือกตั้งให้ประชาชนเข้าใจอย่างแท้จริง สร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้เกิดขึ้นมากกว่าการไปเลือกตั้งตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

2. การบังคับใช้กฎหมาย กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์มีความล่าช้าจนทำให้คนที่ทำความผิดสามารถกลับเข้าไปมีอำนาจอีกครั้งส่งผลต่อการพิจารณาคดี รัฐบาลควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดไม่เข้าไปแทรกแซงการทำหน้าที่ขององค์กรต่างๆ

3. ความขัดแย้งทางการเมือง เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยควรมีวิธีการ จัดการให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่าปล่อยให้ความขัดแย้งบานปลายจนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ และอาจก่อให้เกิดความรุนแรงในที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ สร้างความสำนึกให้เกิดขึ้นกับทุกคนทุกระดับตั้งแต่ระดับครัวครัวชุมชน และคนในชาติลดความรุนแรงทุกรูปแบบ นักการเมืองควรแข่งกันอย่างขาวสะอาด ไม่เอาผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องโดยใช้ประชาชนมาเป็นเครื่องมือสร้างความขัดแย้ง

4. การทุจริตคอร์รัปชัน ต่างเห็นว่านักการเมืองส่วนมากจะทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่อยากต่อการแก้ไข นอกจากการจะสร้างจิตสำนึกในการนึกถึงประโยชน์ของชาติแล้ว มาตรการทางกฎหมายที่เด็ดขาด มีการป้องกันการปราบปรามอย่างจริงจัง และให้ประชาชนได้เข้าไปมีอำนาจในการตรวจสอบ

5. สื่อสารมวลชน มีการเผยแพร่ข้อมูลที่มีผลต่อทัศนคติ ความรู้ทางการเมืองของประชาชนเป็นอย่างมาก การปล่อยให้มีทีวีเสรี ทำให้เกิดช่องทางสื่อที่เลือกข้างอย่างชัดเจนมีอคติ นำเสนอข่าวที่มีลักษณะยั่วยุหมิ่นประมาทประชาชนให้หลงผิดได้รับข้อมูลที่ผิดทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมอย่างยากที่จะแก้ไข ภาครัฐควรมีมาตรการในการกำกับดูแลตรวจสอบ ไม่ให้มีการบิดเบือนเสนอข่าวที่มีลักษณะที่บิดเบือนข้อเท็จจริง และควรมีมาตรการในการลงโทษอย่างจริงจัง

6. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันปัญหาเสพติดกำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในพื้นที่ ปัญหาราคายางพาราตกต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ที่ส่งผลให้มีการชุมนุมประท้วงอย่างรุนแรงมีการปิดถนน จนรัฐบาลได้มีมาตรการในการเยียวยาด้านปัจจัยการผลิต แต่ก็ยังมีปัญหาในการจ่ายเงินดังกล่าวล่าช้าทำให้เกิดความไม่พอใจให้กับกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง และได้เป็นช่องทางในการโจมตีรัฐบาลของฝ่ายตรงข้ามตลอดจนได้เข้าไปปลุกกระดมให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจนทางให้เกษตรกรไม่พอใจ ในการแก้ปัญหารัฐบาลควรมีความจริงใจและให้ความสำคัญใช้ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาให้ทั่วถึงและเป็นธรรมจะลดความรุนแรงได้ระดับหนึ่ง

สรุปกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าปัญหาและทางออกของประเทศอยู่ที่ความจริงใจในการแก้ปัญหาของรัฐบาล ความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย การมีส่วนร่วม การมีสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ และความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาให้กับประเทศชาติในสถานการณ์ปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่องกีฬาเยาวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นนี้ มุ่งสะท้อนโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ภายใต้บริบทสังคมวัยรุ่นของคนจังหวัดพัทลุง การแสดงออก การรับรู้ และอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในการต่อสู้เรียกร้อง การมีบทบาททางการเมืองในเวทีต่างๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับประเทศ แม้แต่บางครั้งที่ต้องทำให้ประวัติของตนเองต้องมัวหมองไปกับการเรียกร้องนั้นๆ ก็เป็นไปได้เสมอและจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองทุกครั้งไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ก็ตามจะต้องมีคนพัทลุงเป็นแกนในการเคลื่อนไหวหรือดำเนินการด้วยเสมอ

วัยรุ่นเป็นสิ่งที่คู่กับจังหวัดพัทลุงมาอย่างยาวนาน จนกลายเป็นวิถีชีวิต วิถีสังคมของคนจังหวัดพัทลุง การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองผ่านกีฬาเยาวชน มีผลสะท้อนต่อโลกทัศน์ แนวคิดหรือการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของคนกลุ่มนี้ ว่ามีแนวคิดมุมมองเกี่ยวกับสังคม การเมือง การแก้ปัญหาทางการเมือง และนักการเมืองอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 กลุ่ม จากเอกสาร งานวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการร่วมสังเกตการณ์ในสนามวัยรุ่นบ้านท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเยาวชน
2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาเยาวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับกีฬาเยาวชน

กลุ่มประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 23 คน ประกอบด้วย

1. นายสนามท่ามิหรำ จำนวน 1 คน
2. ผู้เลี้ยงวัยรุ่น จำนวน 12 คน
3. นักการเมือง จำนวน 10 คน

1. สรุปการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม การสังเกต การพูดคุยสนทนา ได้ข้อมูลที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกันส่วนใหญ่มีความเห็นในลักษณะเดียวกันในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1.1 ในการศึกษาวัตถุประสงค์ ตอนที่ 1 โลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับ กีฬาวัวชน สรุปได้ว่า

กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนมีทัศนคติเกี่ยวกับการเมืองในระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็น ระบบที่ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ที่เน้นความเท่าเทียมการมีสิทธิเสรีภาพของปัจเจก บุคคล ถึงแม้ว่าคนกลุ่มนี้จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ดี ตามบริบทของแต่ละอาชีพของบุคคล การมีส่วนร่วมที่เห็นได้ชัดเจนคือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการเมืองไทยมี พัฒนาการที่ดีขึ้นมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น การเมืองมีการพัฒนาเป็นระบบมีวิวัฒนาการทาง การเมืองที่ดี และต้องการให้นักการเมืองหรือระบบการเมืองสามารถเป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหา ปากท้องให้กับชาวบ้าน มีความคาดหวังว่าการเมืองจะพัฒนาที่ดีขึ้น ไม่มีการทุจริตการเลือกตั้ง สังคม ไม่มีความขัดแย้ง กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ทางการเมือง เมื่อถูกรังแกก็จะอดทนและจะเอาคืน ส่วนมากบอกว่าจะใช้วิถีทางที่รัฐจัดไว้ให้ แต่ถ้า เป็นเรื่องทางการเมืองจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

ค่านิยม ทางการเมือง ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชน เป็นค่านิยม ที่รักการต่อสู้ การแข่งขัน การเป็นคนกว้างขวาง มีบารมี มีความเฉลียวฉลาดในการทำงาน ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ชอบ นักการเมืองที่เป็นคนเก่ง มีความรอบรู้ทันคน มีบารมี นักการเมืองที่มีผลงานโดดเด่น เช่นการได้รับ มอบหมายให้อภิปรายในสภา จะได้รับความชื่นชมมากขึ้น ส่งผลให้นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงคนที่ เข้าถึงประชาชนอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะงานด้านสังคม ตั้งแต่เกิด จน ตาย หรือการขอรับรองเมื่อได้รับความเดือดร้อนเป็นคดีความ ถูกเอาผิดเอาเปรียบ การสอบเข้าทำงาน การโยกย้าย จนสิ่งเหล่านี้ กลายเป็นภารกิจของนักการเมืองจังหวัดพัทลุง มากกว่าการทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่ทำหน้าที่ตาม กฎหมาย นักการเมืองในทัศนคติของคนกลุ่มนี้จะต้องเป็นคนที่กำลังได้กล้าเสีย ใจสู้ มีชั้นเชิง เหมือนวัว เวลาชน จะต้องต่อสู้จนสุดความสามารถ มีชั้นเชิงเพลงชนที่เหนือกว่าคู่ต่อสู้จึงจะได้รับความนิยม ดังเช่นนายนิศ ขำนุรักษ์ ส.ส.เขตอำเภอกงหรา ตะโหนด ปากพะยูน บางแก้ว เป็นคนมุสลิม แต่ก็ ชอบไปร่วมงานบุญของไทยพุทธ เข้าร่วมกิจกรรมในวัดเป็นประจำ ทำให้คนทั้งไทยพุทธและมุสลิมชื่น ชอบ ส.ส.สุพัฒน์ ธรรมเพชร เป็นบุคคลที่กว้างขวางเป็นที่รักของคนทั่วไป เป็นคนที่มีอัธยาศัยดี เข้าถึง คนทุกเพศทุกวัย ส.ส.นิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับวัวชน เป็นนักกฎหมาย มีวาทีในการ อภิปรายที่คมกล้า จึงเป็นที่รักของคนในพื้นที่

กีฬาวัวชนได้สะท้อนถึงพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชน อย่างชัดเจน เช่น พฤติกรรมการไม่มีความเกรงใจ การขับรถกะกะ การจอดรถไม่เป็นระเบียบ กับพฤติกรรมการเล่นวัว ชนที่จะต้องพาวัวเดินตามถนนอย่างไม่เป็นระเบียบ ปลอ่ยให้วัวขับถ่ายตามถนนหนทางหรือที่ สาธารณะ โดยไม่มีความรับผิดชอบ และจากพฤติกรรมนี้ ก็สะท้อนให้เป็นถึงพฤติกรรมการเพิกเฉยไม่ นำพาในบางเรื่องที่แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือเกิดความเสียหายกับบุคคลหรือความเสียหายต่อส่วนรวม ความเป็นคนหัวหมอ ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ

โลกทัศน์ทางการเมืองที่พบในสังคมวัวชนมี 2 รูปแบบ คือ กลุ่มผู้เลี้ยงวัวชน จะมี โลกทัศน์ทางการเมือง แบบอนุรักษนิยม ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ยอมรับกติกาทางการเมือง ไม่ค่อย มีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก จะมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด รัก ความสงบไม่ชอบการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาทางการเมือง ต้องการให้มองวัวชนเป็นกีฬา เป็น

วิถีชีวิต ของคนชาวจังหวัดพัทลุง เป็นการอนุรักษ์สายพันธุ์วัวชน ไม่อยากให้มองในเรื่องของการพนัน เพราะในความเป็นจริง ชนวัวมีมาแต่ดั้งเดิม ส่วนการพนันที่แทรกเข้าไปในตอนหลัง คนเลี้ยงวัวชน มักจะไม่ค่อยพนัน หรือจะพนันก็น้อย แต่คนที่เล่นพนันวัวชนมักจะไม่ใช้คนเลี้ยงวัว แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ กีฬาวัวชนช่วยรักษาวัวชนภาคใต้ไว้ เพราะการเลี้ยงวัวชน เกษตรกรจะไม่ต้อนวัวตัวผู้ และมักจะเลือก วัวตัวผู้ตัวใหญ่ และไม่ยอมผสมข้ามวัวชนกับวัวสายพันธุ์อื่น ซึ่งสามารถพูดได้ว่า กีฬาวัวชนสามารถ รักษาสายพันธุ์วัวชนที่มีลักษณะโครงสร้างใหญ่และแข็งแรงไว้ให้ลูกหลาน กลุ่มนายทุน มีโลกทัศน์ทาง การเมือง ในลักษณะอุปถัมภ์ เป็นผู้มีอำนาจ บารมี และอิทธิพล ทั้งในสังคมวัวชน ชุมชน ตลอดจน หน่วยงานราชการที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างลงตัว ในรูปแบบต่างๆ เช่น ตัวเงิน ความ สะดวกสบาย ซึ่งสอดคล้องกับ ผศ.รงค์ บุญสวยขวัญที่ว่า เจ้าของบ่อนวัวชนในอดีตเจ้าของบ่อนอัน เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการให้ดูแลนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อชาวบ้านและมีบารมีต่อ ทางราชการ สนามวัวชนจึงเป็นพื้นที่ทางสังคมในการแสดงพลังอำนาจในเชิงอิทธิพลของเจ้าของบ่อน ในการกระทำซ้ำความรุนแรงทางกายภาพหรือถึงแก่นักเล่นการพนันวัวชนที่ไม่รักษากฎกติกาในการ เล่น การเป็นนายสนามจึงเป็นบรรทัดฐานทางอำนาจทางสังคม คือ การยอมรับนายสนามจนเป็น “นายหัว” ดังนั้น บ่อนวัวชนจึงเป็นปริณิชนิตทางอำนาจให้เกิดการยอมรับของผู้คนและราชการ เจ้าของสนามหรือนายสนามหรือนายบ่อนจึงมีหน้าที่ที่สามารถเทียบเคียงกับอำนาจรัฐหรืออำนาจ ข้าราชการได้ พร้อมๆ การที่เจ้าของบ่อนสามารถใช้อิทธิพลเป็นเส้นทางเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองคือ นายกเทศมนตรีสมาชิกสภาจังหวัด กำนัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในยุคปัจจุบันบ่อนวัวชน ก็ยังคมพิสูจนเข้าเชิงนโยบายแห่งการอธิบายว่าบ่อนวัวมีความสัมพันธ์การได้อำนาจการเมืองทั้งโดยตรง และโดยอ้อม นอกจากนี้เจ้าของบ่อนวัวชนยังมีบารมีต่อราชการหรืออำนาจการเมืองนั้น มักจะพัฒนา มาจากการเป็นเจ้าของสนาม วัวชนเช่นที่กล่าวนี้จะเป็นการเสริมส่งให้ใช้อำนาจรัฐหรือการเมืองจาก ตำแหน่งเจ้าของบ่อนวัวชน ทำให้สามารถมีโอกาสในการเข้าสู่เศรษฐกิจอื่นๆ และการได้อำนาจแฝง รั้นทางอำนาจการเมืองเพิ่มมากขึ้น บ่อนวัวชนจึงเห็นได้ถึงบารมีและอิทธิพลของเจ้าของสนามชนวัว ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมือง

นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนมีโลกทัศน์ ในลักษณะของการพึ่งพา อิงอาศัยฐาน อำนาจที่เหนือกว่า เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกัน ทั้งผู้เลี้ยงวัวชน นักพนันวัวชน นายสนาม ในการประสาน อำนาจความสะดวกในการขอเปิดสนามวัวชน การขออนุญาตจัดการแข่งขัน และการก้าวเข้าไปเป็นผู้ มีอำนาจ อิทธิพลในระดับท้องถิ่น ท้องที่ และพัฒนาเป็นระดับชาติเป็นลำดับ โดยนักการเมืองก็จะ สร้างความสัมพันธ์ ความเป็นพรรคพวก กับคนในสังคมวัวชน ซึ่งส่งผลต่อคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ประมาณ 10 – 30 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นอยู่กับว่านักการเมืองจะเข้าไปมีความเกี่ยวข้องของมากน้อยเพียงใด ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองแบบผูกขาด-รวมศูนย์อำนาจ (Monopolistic and centralized political culture) ดังจะเห็นได้จากนักการเมืองพัทลุงจะเป็นนักการเมืองที่เติมโตมากับพรรค ประชาธิปัตย์ เป็นเด็กสร้างทางการเมืองของนักการเมืองระดับชาติในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้อง กับที่ ศาสตราจารย์ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา กล่าวไว้ว่า การผูกขาดและรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองอาจ เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ เกิดจากการก่อตัวของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งอาศัยอำนาจรัฐเป็น องค์ประกอบในขั้นต้น (เช่น กำนัน-ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีอิทธิพลที่อิงอำนาจของส่วน ราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรืออาศัยอำนาจบารมีนักการเมืองระดับชาติ) หรือเกิดกลุ่มการเมือง

ท้องถิ่นที่ผูกขาดอำนาจทางการเมืองเพราะมีผลงานเป็นที่ยอมรับ หรือมีนโยบายการดำเนินงานที่ประชาชนในท้องถิ่นนิยมชมชอบ เข้าถึงความต้องการของประชาชน ฯลฯ ทำให้กลุ่มการเมืองนั้นๆ ได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีกหลายครั้งติดต่อกัน แม้จะเปลี่ยนตัวผู้นำทางการเมือง แต่กลุ่มการเมืองนั้นๆ อาจยังได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอย่างต่อเนื่อง หรืออาจเกิดจากหลายๆ ปัจจัยร่วมกันก็ได้ เช่น เป็นผู้มืทธิพลในท้องถิ่น อิงอำนาจการเมืองระดับชาติ อีกทั้งมีผลงานเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน ก็จะมีอำนาจผูกขาดในตลาดการเมืองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและไร้คู่แข่งเป็นเวลานานหลายสมัยติดต่อกันก็ได้ ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น การเมืองในระบบวัฒนธรรมแบบนี้จะมีกลุ่มการเมืองที่ผูกขาดอำนาจการเมืองท้องถิ่นโดดเด่นเพียงกลุ่มเดียว ปราศจากคู่แข่งที่สามารถท้าทายอำนาจได้จริงๆ

1.2 ในการศึกษาวัตถุประสงค์ ตอนที่ 2 อิทธิพลและผลกระทบของกีฬาว่าวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง

พบว่า การเป็นคนกล้าได้กล้าเสีย รักพวกพ้อง ชอบการเอาชนะ มีความจริงใจ หัวหมอ เป็นอัตลักษณ์ ของคนใต้ ได้รับผลกระทบเชิงพฤติกรรมจากกีฬาว่าวชน ที่ต้องมีการชิงไหวชิงพริบ การเอาชนะคู่ต่อสู้ ความอดทน ใจสู้ มีลูกล่อลูกชนที่แพรวพราวในเกมส์การชน ชั้นเชิงการต่อรองเพื่อให้ได้เปรียบคู่ต่อสู้ (ที่ไม่ใช่การเอารัดเอาเปรียบ) ในการประกบคู่ว่าวชน ที่ต้องมีกระบวนการต่างๆ มากมายเพื่อให้ว่าวของอีกฝ่ายยอมประกบคู่ด้วย ทั้งที่เสียเปรียบ การปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้สังคมว่าวชนเป็นสังคมที่มีระเบียบแบบแผนเฉพาะ สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมโลกทัศน์ทางการเมืองใน 2 รูปแบบ คือ

1. กลุ่มผู้เลี้ยงว่าว และคนทั่วไป จะมีโลกทัศน์ทางการเมือง แบบอนุรักษนิยม
2. กลุ่มเจ้าของว่าว นายทุน นักการเมือง จะมีโลกทัศน์ทางการเมือง แบบอุปถัมภ์

จากการศึกษาได้พบว่าสังคมว่าวชน เป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ที่มีการพึ่งพาอาศัยอย่างชัดเจน ในลักษณะ “ขอให้ไหวรับ บุญคุณต้องทดแทน” ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากวิจรณ์ญาณในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะถูกมองข้ามคุณสมบัติ ด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ของผู้สมัคร ขอเป็นเพียง “เด็กนายหัว” คนที่นายหัวสนับสนุน ก็พอ ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองแบบผู้ใต้สังกัด (หรือแบบไพร่ฟ้า) Subjective Political Culture ของกาเบรียล เอ อัลมอลต์ ที่ว่าผู้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้จะเป็นผู้ที่เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ) และกฎหมายตลอดจนระเบียบต่างๆ ของรัฐอย่างแทบไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เป็นผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการร่วมมือตามที่ “รัฐ”ขอหรือสั่ง

ค่านิยม “ว่าวชน” ในมิติการเมือง ค่านิยมรักพวกพ้อง ยอมรับอำนาจอิทธิพลนายหัว รักความยุติธรรม รักความเท่าเทียม ของคนพัทลุงที่ได้รับจากกีฬาว่าวชน กลายเป็นค่านิยมทางการเมืองที่นักการเมืองต้องเป็นคน ใจกว้าง มีความสามารถในการประสานงานเป็นที่ยอมรับของสังคม มีพรรคพวก มีอำนาจอิทธิพล จึงจะประสบความสำเร็จในการเป็นนักการเมืองไม่ว่าในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ จะเห็นได้จากนักการเมืองหน้าใหม่ที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ตนเองสังกัด หรือจัดตั้งขึ้นมา มักจะไม่ได้รับการยอมรับ แต่ถ้าเป็นผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ที่มีกิจกรรมการพัฒนาชุมชนสามารถก้าวมาเป็นผู้นำบ้าน สมาชิก อบต. ได้ง่ายกว่าคนที่มิได้เป็นผู้นำอะไรเลย หรือถ้าจะเป็น

นักการเมืองระดับชาติ ก็จะต้องเป็นแกนนำในองค์กรที่ใหญ่ขึ้น เช่น ประธานชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับจังหวัด นายกสมาคมกีฬา เป็นต้น

ค่านิยม “ว้าวชน” ในมิติทางสังคม เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม ลด
ปัญหาความขัดแย้ง ทุกคนเคารพในกติกา ไม่มีการกดขี่ข่มเหง เป็นสังคมที่มีกติกา เน้นความเท่า
เทียม เช่นการชนวัวเงินเดิมพันจะต้องวางฝ่ายละเท่ากัน วัวที่จะชนต้องมีรูปร่างลักษณะที่เท่าเทียมกัน
และเจ้าของวัวก็ต้องอยู่ในสถานภาพที่ใกล้เคียงกัน

ค่านิยม “ว้าวชน” ในมิติทางเศรษฐกิจ เป็นค่านิยมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ
ฐานรากเป็นวงกว้าง หากไม่นับเงินเดิมพัน เงินจากการเล่นพนันในบ่อนที่สะพัดวันละหลายสิบล้าน
การเลี้ยงวัวชนเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้อย่างงาม และในวงจรของวัวชนก่อให้เกิดอาชีพรายได้ที่ตามมา
อีกมากมาย เช่น การปลูกหญ้า รั้งจ้างเลี้ยงวัว การค้าขาย อาหาร เสื้อผ้า ของใช้ รั้งฝากรถ

การเลี้ยงวัวชน ในสมัยก่อน เป็นการเลี้ยงตามธรรมชาติ ตามวิถีชีวิต เพียงการ
คัดเลือกวัวที่รูปร่างสมบูรณ์แข็งแรง ใจสู้ มาทำการฝึกซ้อมดูแล และส่งเข้าทำการต่อสู้เพื่อความ
สนุกสนาน ในงานเทศกาล หรือการแข่งขันในสนามชนวัว ปัจจุบันกระแสสังคมเปลี่ยน เทคโนโลยีการ
สื่อสารมีความก้าวหน้า โดยเฉพาะทีวีดาวเทียมที่มีรายการถ่ายทอดกีฬาชนวัว ทั้งการถ่ายทอดสดและ
เทปการแข่งขัน ทำให้กีฬาวัวชนเป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นจำนวนมาก ทำให้กีฬาวัวชนเป็นที่
รู้จักอย่างกว้างขวาง การชมวัวชน การพนันวัวชนไม่ได้จำกัดเฉพาะในสนามวัวชนเท่านั้น
กลุ่มเป้าหมายของผู้ชมก็เปลี่ยนไป กระบวนการในการเลี้ยงวัวจึงได้มีการพัฒนาไปด้วย จากการเลี้ยง
ด้วยหญ้า น้ำ ตามธรรมชาติ ไม่ปรับเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงดูด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และนำ
องค์ความรู้มาใช้เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ เช่น มีการนำอาหารเสริมมาบำรุง การจัดการการฝึกซ้อมดูแล
อย่างเป็นระบบ ซึ่งหมายถึง ในการเลี้ยงวัวชนแต่ละตัวจะต้องการค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทั้ง
การเลี้ยง การชน ในวงเงินที่สูง จึงได้เกิดวงจรธุรกิจวัวชนขึ้น นายทุน นักการเมือง จึงเข้ามามีบทบาท
ในแวดวงวัวชนในฐานะใดฐานะหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าของบ่อนวัวชน เป็นผู้จัดการ เป็นนายสนาม เป็นผู้
ประกบคู่วัวชน หรือให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่นการมอบถ้วยรางวัล เสื้อสามารถ เพื่อสร้างการ
ยอมรับ และการเป็นพวกเดียวกัน ที่สามารถส่งผลทางการเมืองให้กับตนเองหรือสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่
ปรากฏต่อสายตาของคนทั่วไป ซึ่งในบางครั้งเงินรางวัลหรือผลตอบแทนที่ได้จากการเลี้ยงวัวชนหรือ
การชนวัวในแต่ละครั้งไม่เพียงพอหรือไม่คุ้มทุนแต่สิ่งที่สำคัญ คือ “ตาหนา”(ค่านิยมในสิ่งที่สร้างความ
ภาคภูมิใจ) ของคนใต้ ซึ่งเป็นทางลัดที่จะก้าวไปสู่เส้นทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

โลกทัศน์ของคนจังหวัดพัทลุง คือ รักพวกพ้อง ส่งผลมาถึงกลุ่มคนในสังคมวัวชนที่มี
ความผูกพันกันในอีกบริบทหนึ่งทำให้เกิดความลำเอียงในทางการเมือง กล่าวคือ คนกลุ่มที่เกี่ยวข้อง
กับวัวชนจะเลือกพรรคพวกของตนเองที่ลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งมากกว่าการดูที่ความรู้
ความสามารถของผู้สมัครทั้งที่ในความเป็นจริงผู้สมัคร และคนในสังคมวัวชนแทบจะไม่มีผลประโยชน์
ใดๆ ร่วมกันหรือให้ต่อกันเลยด้วยซ้ำเมื่อเป็นเช่นนี้จึงส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการทาง
การเมืองให้มีคุณภาพประสิทธิภาพมีคุณธรรม จริยธรรม

2. การอภิปรายผล

การอภิปรายผลในลำดับต่อไปนี้จะเป็นการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากผลการวิจัยที่ได้สรุปในข้างต้น ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ ตอนที่ 1 โลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับ กีฬาวัวชน อภิปรายผลได้ว่า

โลกทัศน์ทางการเมืองของคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนเป็นการมองการเมืองแบบอนุรักษ์นิยม ชอบการแข่งขันอย่างสันติสร้างสรรค์เป็นไปตามกติกา ยอมรับความพ่ายแพ้ และชื่นชมในชัยชนะของกลุ่มคู่แข่ง จะเห็นได้ว่าจังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่ไม่มี ความรุนแรงทางการเมือง ไม่มีการฆ่า หัวคะแนนหรือผู้สมัคร แม้ว่าจะมีการแข่งขันกับสูงในบางครั้งก็ตาม โลกทัศน์แบบนี้เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดจากการบ่มเพาะจากการคลุกคลีกับกีฬาวัวชน ที่เต็มไปด้วยการต่อสู้ การชิงไหวชิงพริบ เป็นการเอาชนะกันในเกมส์ ที่มีกติกาที่ทุกคนยอมรับ คนกลุ่มนี้เคารพในสิทธิของตนเอง และรักศักดิ์ศรี รักพวกพ้อง อามิสสินจ้างที่เป็นตัวเงินในการซื้อเสียงไม่สามารถเข้ามาในสังคมวัวชนได้

การสั่งสมอำนาจทางการเมือง สนามวัวชนหรือบ่อนวัวชนมีพัฒนาการที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจ เพราะกลุ่มคนในสังคมวัวชน เช่น นายสนาม เจ้าของวัว เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ บารมี อิทธิพล ที่ชัดเจน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นักการเมืองท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ นักเลง นายหัว อำนาจดังกล่าวเป็นที่ยอมรับการ บางครั้งก็แผ่ออกไปยังแวดวงต่างๆ มีอำนาจในการชี้หน้า หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น ผากลูกเข้าโรงเรียน ทำงาน โอนย้าย เคลียข้อพิพาท คดีความ แต่ก็ไม่ปรากฏชัดเจนว่าคนเหล่านี้จะให้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้องชัด ช่มแฉง รังแกกันเอง เป็นอำนาจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับ การมีชื่อเสียงทางสังคม เป็นอำนาจที่มีการอิงอำนาจทางการเมืองเข้ามาสู่สนามวัวชน

การเล่นพรรคเล่นพวก ซึ่งเป็นเรื่องปกติของคนในสังคมวัวชนที่มีความยึดโยงในระบบอุปถัมภ์ ในลักษณะของการพึ่งบารมี ขอความคุ้มครอง และในให้การดูแลที่เอื้อต่อกันทั้งผู้ให้ ผู้รับ ส่งผลมายังมิติของการเมือง ซึ่งนักการเมืองต้องการเข้าไปนั่งในใจของกลุ่มคนเหล่านี้ วิธีที่ดีที่สุดคือเป็นพวกเดียวกันผ่านวัวชน และระบบอุปถัมภ์ในสังคมวัวชน ส่งผลให้เกิดอคติในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลร้ายต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของคนในสังคมวัวชนมีค่อนข้างจำกัด รูปแบบที่พบคือ ในใช้สิทธิเลือกตั้ง มีบางส่วนไปร่วมกิจกรรมในการหาเสียง สำหรับการชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง กลุ่มคนเหล่านี้ถึงแม้จะให้การสนับสนุน แต่ก็ไม่ได้ไปร่วมในกิจกรรมมากนัก เนื่องจากไม่มีเวลาในการไปร่วมกิจกรรม

การทุจริตการเลือกตั้ง จะพบได้ในเวทีการเมืองทุกระดับ เนื่องจากเป็นการต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ชื่อเสียง ต้องการชัยชนะไม่ยอมแพ้ง่ายๆ จะพบได้ในทุกระดับของการเลือกตั้ง เป็นการใช้เล่ห์กลทางการเมือง เหมือนการชนวัวที่มีการให้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ ที่ไม่ได้

นับว่าเป็นการโกง และคู่ต่อสู้ก็ยอมรับการพ่ายแพ้ แต่การใช้เงินซื้อสิทธิ์ขายเสียงจะไม่ค่อยพบในกลุ่มคนเหล่านี้ เนื่องจากเป็นคนที่รักพวกพ้อง ให้เกียรติตนเอง หยิ่งในศักดิ์ศรี ตรงกันข้ามคนเหล่านี้จะเป็นผู้ออกเงินให้ผู้สมัครที่เป็นพรรคพวกของตนในการหาเสียงเลือกตั้ง คนกลุ่มนี้ยอมรับการซื้อเสียงในรูปแบบของการอุปถัมภ์ เช่น การแจกวัวชนให้ไปเลี้ยง การให้น้ำเชื้อวัวชน การให้ที่ปลูกหญ้า การออกค่าใช้จ่ายในฐานะหุ้นส่วนวัวชนด้วยการให้ที่อยู่อาศัยในการเข้าค่ายก่อนการชนวัว เงินร่วมเติมพัน การให้วัวชนที่ปลดระหว่าง ไปแกงในงาน หรือเลี้ยงเพื่อเป็นพ่อพันธ์ จากนักการเมือง และยอมเป็นฐานคะแนน เป็นหัวคะแนนให้กับนักการเมือง

เครือข่ายผลประโยชน์ ในวิถีของวัวชนมีผลประโยชน์ที่ยึดโยงกันเป็นเครือข่าย ตั้งแต่ นายทุน คนเลี้ยงวัว คนปลูกหญ้า แม่ค้า จนถึงชาวบ้านข้างบ่อนวัวชน ที่ต่างได้รับผลที่เกิดขึ้นจากวัวชน เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อในระบบเศรษฐกิจอย่างมาก แต่ไม่เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าจะมีการอาศัยวัวชนเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง การเงิน เนื่องจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกีฬาวัวชนเป็นผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินเติมพัน เงินจากการเล่นพนันวัวชน ซึ่งเป็นเงินที่เกิดขึ้นโดยชอบตามกฎหมายกติกาที่สังคมวัวชนยอมรับ รายได้จากการจัดการชนวัวในแต่ละครั้งอาจไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้นับตั้งแต่การเปรียบวัว จนถึงการจัดการวัว การบริหารจัดการต่างๆ ผลประโยชน์จะเป็นไปในลักษณะต่างตอบแทนที่ได้รับจากหน่วยงาน นักการเมืองในการอำนวยความสะดวกในการเปิดบ่อนวัวชน การจัดวัวชน ทำให้เครือข่ายวัวชนมีการพัฒนาไปต่างจากอดีต และมีบ่อยครั้งที่นักการเมืองจะขอเป็นเจ้าภาพในการจัดวัวชนเพื่อหาเงินการกุศล จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่นักการเมืองจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัวชน ในฐานะใดฐานะหนึ่ง ทั้งในทางตรงและทางอ้อมเพราะในเครือข่ายผลประโยชน์ในสนามวัวชน เป็นได้ทั้งฐานเสียง แหล่งหาเงิน หรือการฟอกเงิน อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์ สร้างชื่อเสียง สร้างการยอมรับได้เป็นอย่างดี เพราะการเป็นเจ้าของวัวตั้งมักจะถูกกล่าวขานถึงบ่อยๆ เป็นการประชาสัมพันธ์ตัวเองได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผศ.ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ กล่าวไว้ว่า

ประการแรก “คอกวัวชน” หรือสังเวียนวัวในทุ่งนา เป็น “สนามวัวชน และเป็นบ่อนวัวชน”

ประการที่สอง ความนิยม สามารถใช้ยกระดับให้เป็น “นายหัว” นักเลง”

ประการที่สาม การเลี้ยงวัวชนจากทุ่งนาด้วยภูมิปัญญา สู่การเลี้ยงวัวเป็นฟาร์ม

ประการที่สี่ การชนวัวตามเทศกาลท้องถิ่น เป็นการชนประจำ

ประการที่ห้า มีระบบการบริหารจัดการในการเลี้ยงวัว การจัดการหาหุ้นส่วน

ประการที่หก เลี้ยงวัวเพื่อไว้ขายเชียนวัว หรือนักเลงวัวชนไว้ในครอบครอง ยกฐานะสถานภาพทางสังคม “นายหัว”

ประการที่เจ็ด มีธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือความต่อเนื่องของกิจกรรมอื่นๆ

ประการที่แปด มีการเก็บเงินค่าเช่าแปลงเปลี่ยนแปลงไป 150 บาท การบริหารจัดการในเชิงธุรกิจโดยใช้วัฒนธรรมพื้นบ้าน

ประการที่เก้า วิวพื้นเมืองไม่อาจจะยืนดำรงอยู่ได้หากไม่มีการชนวิว การชนวิวไม่อาจจะยืนอยู่ดำรงได้หากไม่มีการพนัน

ประการที่สุดท้าย มีความพยายามใช้เป็นช่องทางในการแสวงหารายได้

2.2 ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ ตอนที่ 2 อิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวิวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง อภิปรายได้ว่า

อิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวิวชนที่มีต่อการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง ในระบบอุปถัมภ์ เป็นการถ่ายทอดผ่านวิถีชีวิตการเลี้ยงวิวชน ผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதองศาของสังคมของคนจังหวัดพัทลุง ที่มีการเลี้ยงวิวชนมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีการสร้างค่านิยมวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มของตนอย่างเหนียวแน่น ยอมรับอิทธิพลและกติกากลุ่มกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ส่งผลให้คนในสังคมวิวชนความเฉลียวฉลาดทันคน รักการต่อสู้ มีความเสียสละ มีความอดทนสูง และพบว่าสังคมวิวชนมีพลังอำนาจทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะรูปแบบของสังคมในระบบอุปถัมภ์ สามารถเป็นบันไดส่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องก้าวไปสู่สถานะทางสังคมที่สูงขึ้นได้อย่างง่ายดาย จากคนเลี้ยงวิวถ้ามีวิวดัง ก็จะได้ชื่อเสียง ว่ามีวิวดี เลี้ยววิวเก่ง อาจได้เงินจากการเติมพื้นที่สูงขึ้น หรือจากการขายวิวชน หรือไม่ก็ได้รับการทาบทามให้เป็นผู้ดูแลวิวของคนดัง มีอิทธิพล ส่งผลให้เขากลายเป็นคนสนิทของผู้มีอิทธิพล มีที่ยืนในสังคม อาจกลายเป็นหัวคะแนนที่สำคัญ หรือนักการเมืองท้องถิ่น ที่นายหัวสนับสนุน เพื่อรักษาฐานอำนาจ ฐานเสียง และผลประโยชน์ของนายหัว ดังจะเห็นได้จากนักการเมืองท้องถิ่นที่ใช้วิวชนเป็นฐานคะแนน ดังเช่น

นายชาติชาย ศรีหนูสุด นายองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหา อำเภอควนขนุน เดิมเป็นนักการเมืองที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิวชน เมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นนายองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหา ก็ได้เริ่มซื้อวิวชนมาเลี้ยง และได้พัฒนาเครือข่าย ไปยังเครือข่าย พรรคพวก ด้วยการให้ลูกวิวไปเลี้ยง และรับซื้อกลับในราคาที่สูง สนับสนุนหญ้า ฟาง ให้กับคนเลี้ยง จนได้พัฒนาเป็นนโยบายในการสนับสนุนวิวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหา

จากการศึกษาพบว่าอิทธิพลและผลกระทบของกีฬาวิวชนที่มีต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวิวชน อิทธิพลของนายสนาม และเจ้าของวิวชนจะเข้ามา มีบทบาทครอบงำคนในสังคมวิวชนในลักษณะของระบบอุปถัมภ์ ทำให้คนในสังคมนี้น่าสนใจที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไม่ค่อยมีการสนทนาทางการเมือง ต่างจากสังคมอื่นๆ ในวงน้ำชาซึ่งเป็นกิจกรรมประจำวันของกลุ่มคนเหล่านี้ และวิถีชีวิตชาวใต้ที่ชอบสนทนากันในวงน้ำชา หรือร้านโกโก้ (กาแฟ) ในยามเช้า การสนทนาจึงเป็นเรื่องของวิวชนว่าจะประกบคู่เมื่อไร วิวดังจากค่ายไหนมากกว่า สำหรับเรื่องการเมืองจะเป็นการบอกกล่าวให้ทราบ เช่น เหตุการณ์เป็นอย่างไร ใครจะลงสมัคร สถานการณ์เป็นอย่างไร จะมีบ้างก็การวิจารณ์ผู้สมัครที่ลงแข่งขันกับพรรคหลักของภาคใต้ ในทำนองขบขันเสียเป็นส่วนใหญ่ การขอคะแนนเสียงจะไม่จำเป็นต้องบอกกันตรงๆ เพียงส่งสัญญาณว่านายหัว นายสนามจะสนับสนุนใคร คนในกลุ่มนี้ก็จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วิวชนเป็นการระดมคนที่เหมือนกัน คนเหล่านี้เมื่อมีการเมืองเข้ามา เขาก็พร้อมจะรักใคร่ก็ได้ในฝ่ายเขา จะดีจะชั่วก็รัก พรรคประชาธิปัตย์ก็ใช้วิวชนที่วุ่น วุ่นเป็นพื้นที่ได้แสดงตัวตน

ของคนอิสระ เพราะในสนามมันคือความเป็นอิสระจากอำนาจรัฐ เป็นอำนาจสังคม อำนาจที่เกิดจากบุคลิกภาพของนายสนามหรืออาจจะอ้างอิงจากอำนาจอื่น เช่น อำนาจ ส.ส. ตัว ส.ส. เองก็พร้อมจะถูกอ้างอิง เพราะการถูกอ้างอิงในสนามวัวชนถือว่ามิเกียรตยศ มีศักดิ์ศรี ไม่ใช่คนธรรมดา เป็นคนพิเศษ บางสนามประกาศได้เลยว่า สนามแห่งนี้อยู่ภายใต้การประสานงาน ดูแลของ ส.ส. คนนั้นคนนี่ ที่สำคัญตัวพรรคหรือสมาชิกก็สามารถขอคะแนนจากนายสนามให้นายสนามไปขอคะแนนต่อได้” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผศ.ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ กล่าวไว้ว่า (2555 : 56) “วัวชนในฐานะเศรษฐกิจการเมืองนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้เป็นแหล่งการใช้อำนาจทางสังคมของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของบ่อน เจ้าของวัวชน และคนเล่นการพนันวัวชน โดยที่คนสองกลุ่มแรกมักจะเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงาน สถาบันทางราชการ การเมือง หรือสังคมทั่วไปว่ามีความ “เป็นนักเลง” หรือ “นายหัว” ในลักษณะที่ “เรียกฟ้าต้องการ ถามดินต้องตอบ” เพราะมีบุคลิกลักษณะ “อิสระ ใจถึง ฟังได้” คือขออิสระในการปกครองตนเองจัดการชุมชนกลุ่มสังคมด้วยศักยภาพของตนเอง” และ “พฤติกรรมระหว่างคนชนวัวด้วยกันเองมักจะมีความเอื้อเพื่อ ใครเดือนร้อนมาต้องให้ความช่วยเหลือกัน นำไปสู่การเกาะเกี่ยวกันด้วยการอุปถัมภ์ค้ำจุนจนเป็นวิถีชุมชนของคนใต้กลุ่มนี้ แม้ว่าการแข่งขันต่อสู้กันในปริมาตรบ่อนวัว แต่ไม่ขัดแย้งในกระบวนการวัวชน เพราะเป็นการพนันที่ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน แพ้เป็นแพ้ว ชนะเป็นชนะ ยิ่งแข่งขันกันแต่ความสัมพันธ์ยังคงเดินภายใต้ค่านิยมร่วมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์เหมือนๆ กัน”

สรุปกีฬาวัวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุงปรากฏอยู่ใน 3 มิติ คือ

1. มิติของพิธีกรรมและความเชื่อ การปฏิบัติตามโคกลาง ความเชื่อ และไสยศาสตร์และศาสนา บุญกรรม ที่เกี่ยวกับวัวชน เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนจังหวัดพัทลุงที่สืบทอดมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ หมอที่ทำพิธีกรรมจะเกี่ยวข้องในหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมตัวก่อนชน การเข้าสนาม แม้แต่ขณะชนก็มีการทำพิธีทางไสยศาสตร์ด้วยล้วนเป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการดำรงชีวิตของคนในสังคมวัวชนอย่างลึกซึ้ง ซึ่งได้สะท้อนโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงไม่น้อยที่จะต้องมีการพิธีกรรมความเชื่อ โคกลางและวาสนา ซึ่งก็จะมีส่วนทำให้การเมืองภายในจังหวัดมีการแข่งขันกันน้อยและไม่มีความรุนแรงมีความเชื่อเกี่ยวกับบุญคุณน้ำใจ และระบบอุปถัมภ์

2. มิติของกฎเกณฑ์กติกา เกมสกีฬา การแข่งขันทุกชนิดต้องมีกติกา มีระเบียบแบบแผน และผู้เล่นต้องรู้และยอมรับในกติการ่วมกัน กีฬาวัวชนก็มีกติกาและกฎเกณฑ์ชัดเจน ตายตัวรู้กันในบรรดาคนในสังคมวัวชนไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่รู้ว่าใครเป็นคนกำหนดขึ้นมาเมื่อไร แต่ก็ปฏิบัติตามกันอย่างเคร่งครัด ส่งผลต่อโลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงที่มีลักษณะเฉพาะยึดประเพณี การปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ยอมรับการแข่งขันกันกันในเชิงการเมืองที่แม้ว่าจะเป็นการเอาเปรียบคู่แข่ง การช่วงชิงโอกาสทางการเมืองรูปแบบต่างๆ เป็นเรื่องที่คนในจังหวัดพัทลุงให้การยอมรับ เสมือนว่าเป็นความสามารถ เป็นบารมีของคนที่จะเป็นนักการเมือง เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม กลุ่มองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างผลงาน สร้างการยอมรับ ของนักการเมือง เหมือนการกราดตัวก่อนการแข่งขัน เพื่อปิดบังอำพรางไม่ให้คู่แข่งเห็นลักษณะที่แท้จริงของวัวชน การใช้ไสยศาสตร์ การแต่งวัว

3. มิติความสัมพันธ์ทางสังคม คนพัทลุงที่เกี่ยวข้องกับวัวชนมีโลกทัศน์ในการเลือกตั้ง โดยการเลือกคนพวกเดียวกัน เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงที่สนิทใคร่ คนบ้านเดียวกัน อำเภอเดียวกัน

เพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล หมูบ้านชุมชนของตนเอง เหมือนการสนับสนุนวีชนในการชนแต่ละครั้งที่ชาวบ้าน ญาติพี่น้องจะระดมเงินทุนไปร่วมเติมฟัน เมื่อวีชนก็จะถือเป็นหน้าตาชื่อเสียงของหมู่บ้าน ในมิติการเมืองได้สอดคล้องกับการที่คนจังหวัดพัทลุงได้เลือกแต่พรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากพรรคนี้ได้ชูนโยบายความเป็นคนใต้ เป็นพรรคของภาคใต้ และชูนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้รับความนิยมจากคนในจังหวัดพัทลุง สอดคล้องกับ อนุสรณ์ อุณโณ ที่กล่าวว่า ชีวิต และการตัดสินใจทางการเมืองของ “คนใต้” มักถูกอธิบายผ่านบุคลิกภาพหรือ “ความเป็นคนใต้” เป็นหลัก ในด้านหนึ่งคนใต้ถูกวาดภาพให้เป็นคนมีใจนักเลง กล้าได้กล้าเสีย รักพวกพ้อง เชื่อมั่นในตนเอง และรักความเป็นอิสระ ขณะที่อีกด้านเพราะความที่เชื่อมั่นในตนเองและรักความเป็นอิสระ ภาพของคนใต้จึงเป็นคนที่ไม่ไว้ใจและไม่หวังพึ่งรัฐ รวมทั้งยังมักโต้เถียงคัดค้านเจ้าหน้าที่รัฐหรือข้าราชการอยู่เสมอจนถูกขนานนามว่าเป็นคน “หัวหมอ” ฉะนั้น คนใต้จึงเลือกพรรคประชาธิปัตย์เพราะความที่เห็นว่าเป็น “พวก” เดียวกันรวมทั้งคอยทำหน้าที่ตรวจสอบและท้าทายรัฐแทนพวกเขา ขณะเดียวกันคนใต้ก็ไม่เลือกพรรคเพื่อไทยรวมถึงพรรคอื่นๆ ที่ตั้งตามหลังมาเพราะไม่ต้องการอยู่ภายใต้รัฐบาลที่พวกเขาเห็นว่าแข็งแกร่ง ทว่าไร้ศีลธรรมและไม่สามารถตรวจสอบได้ (อนุสรณ์ อุณโณ 2554 : บทความ)

โลกทัศน์ทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุง อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ของ “เกลอ” ผ่านเพื่อน พวก และน้ำใจ กับ “นายหัว” ที่เน้นอำนาจ อิทธิพล ผลประโยชน์ เงินทอง และระบบอุปถัมภ์ ซึ่ง “เกลอ” และ “นายหัว” ล้วนเป็นฐานะทางการเมืองให้กับนักการเมืองได้ในทุกระดับ จะเห็นได้จากการที่นักการเมืองของจังหวัดพัทลุงจะเป็นคนกว้างขวางมีมนุษยสัมพันธ์ดีกลุ่มหนึ่ง เป็นผู้มียุทธิพล มีเงิน มีอำนาจ มีธุรกิจอีกกลุ่มหนึ่ง แต่ทั้งหมดก็อยู่ร่วมกันได้บนสายสัมพันธ์ที่เรียกว่าหัวเชือกวีชน จากการศึกษาข้างต้นเป็นผลศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม เดชทองคำเรื่อง หัวเชือกวีชน (2543 : 1) ซึ่งผลวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การชนวี สนามวีชนก็ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือ ในการเชื่อมกลุ่มผลประโยชน์เข้าด้วยกัน เพื่อโยงไปหาผลประโยชน์แอบแฝงอีกทอดหนึ่งด้วย เป็นต้นว่า ฐานคะแนนนิยมทางการเมือง เรามักจะเห็นวีชนต่อเมื่อมันถูกจูงเข้าบ่อน หรือยามออกเดินถนนกับคนเลี้ยง ตามสถานะความสัมพันธ์ระหว่างวีชน กับคนเลี้ยงหรือเจ้าของ ทว่าระหว่างหัวเชือกทั้งสองข้าง คือในมือคนจูงวีซ่างหนึ่งกับจุมูกวีซ่างหนึ่ง ยังประกอบด้วยสายสัมพันธ์แวดล้อมอื่นๆ ที่มองไม่เห็นของ "สังคมนวี"

นับตั้งแต่ครอบครัวคนเลี้ยงวี แก้วแก้ว (นักธุรกิจ) เจ้าของวี นายสนามชนวี ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดชนวี นักพนัน พ่อค้าแม่ค้า คนให้เช่าที่พักวี ผู้อุปถัมภ์สนาม นักการเมืองท้องถิ่น เป็นกลุ่มเครือข่าย เป็นย่านในวัฒนธรรมการชนวี ทั้งในและนอกบ่อน เป็นกลไกโครงสร้างส่วนที่มีความแข็งแกร่ง ยึดโยงกันเหนียวแน่นในแวดวงตัวเอง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ทำให้ทราบถึงตัวตนและอัตลักษณ์ของคนในสังคมนวีชน ว่าเป็นอย่างไรมีโลกทัศน์ทางการเมืองอย่างไร

3.1.2 นำแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมวัยรุ่นการสร้างกติกาของกลุ่มเพื่อนำไปพัฒนาให้เป็นกลุ่มแกนทางการเมืองต่อไป

3.1.3 นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับคนในสังคมวัยรุ่น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษากลุ่มเครือข่ายนักการเมืองกับก๊วนวัยรุ่น

3.2.2 ศึกษาบุคคลเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้เลี้ยงโค หรือนักการเมืองและขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่เพื่อจะได้ประชากรเป้าหมายที่ชัดเจนครอบคลุม

3.2.3 การวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจการเมืองกับวัฒนธรรมประเพณี ของสังคมวัยรุ่น

3.2.4 การศึกษาก๊วนวัยรุ่นกับการเป็นหนี้ การก่ออาชญากรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัทธากร. (2519). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : เอกสารการนิเทศ การศึกษา ฉบับที่ 184 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2509). *คติชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์.
- คติชนวิทยา. (ม.ป.ป.). สืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2558. <http://www.udru.ac.th/website/attachments/elearning/02/12.pdf>.
- จรรย์ จันทลักขณา. (2543). *มุมมองบางประเด็นเกี่ยวกับวัยรุ่น วัยชรา กับคนใต้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตโคและกระบือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร.*
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2547). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย* เสนอต่อสำนักงานส่งเสริมการวิจัย (สกว.).
- จันทร์ศรี นิตยฤกษ์. (ม.ป.ป.). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- จรรยา หยุทอง - แสงอุทัย (ม.ป.ป.). สืบวันที่ 30 ตุลาคม 2558. <http://v1.midnightuniv.org>.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2534). *คติชาวบ้าน*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : มหาสารคาม.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2511). *พัฒนาการเศรษฐกิจประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิทยาการ.
- ฉันทส ทองช่วย และจริน ศิริ. (2543). *ตำนานวัยรุ่นกับคนใต้ วัยชรา กับคนใต้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตโคและกระบือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร.*
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2523). *คติชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บางแสน.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2546). *วิถีชีวิตไทย วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่*. กรุงเทพมหานคร : หจก. สหยาบล้อกและการพิมพ์.
- ธร ปิติพล. (2554). *แนวคิดเรื่องชุมชนนิยมกับการเสริมสร้างเสรีภาพ*. สืบค้นวันที่ 12 มกราคม 2558. <http://v-reform.org>.
- ปรมิินทร์ อินทร์เกษ. (2556.) *พัทลุงเมืองสี่กั๊ก*. โรงเรียนสตรีพัทลุง. สืบค้นวันที่ 5 เมษายน 2556. <http://www.phatthalungcity.com>.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : สุทธิสารการพิมพ์.
- พระ โขติภิญโญกุล. (2554). *โลกทัศน์ของชาวไทยเชื้อสายมอญที่ปรากฏในพิธีกรรมงานบวช : กรณีศึกษา บ้านนครชุมน์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2554). *เศรษฐกิจการเมืองการพนัน (กีฬา) วัยชราภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิเชียร ณ นคร. (2542). *ว้าวชน*. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2542 เล่ม 4.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). *อธิบายศัพท์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร : สายธาร
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2550). *วัฒนธรรมการเมืองกับการเลือกตั้ง*. เอกสารการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 9 ประจำปี 2550 เรื่อง วัฒนธรรมการเมือง จริยธรรม และการปกครอง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.
- วัฒนธรรมทางการเมืองคืออะไรเป็นอย่างไรและสำคัญอย่างไร *Civic culture is "habit of the heart" Tocqueville*. (ม.ป.ป.). สืบค้นวันที่ 12 มีนาคม 2557. http://kpi.ac.th/media/pdf/M7_121.pdf.
- ว้าวชน. (ม.ป.ป.). สืบค้นวันที่ 12 กันยายน 2556. <http://www.tungsong.com>.
- วิวัฒน์ พันธธุมิยานนท์. (ม.ป.ป.). *หัวเชือกว้าวชน สัมพันธ์หลากหลายในสายเชือก*. สืบค้นวันที่ 12 กันยายน 2556. <http://www.arunsawat.com/board/index.php>.
- ศิริลักษณ์ หมิ่นก่อ. (ม.ป.ป.). ผู้หญิงกับว้าวชน. สืบค้นวันที่ 4 เมษายน 2558. http://smartsociety.com/file_upload/article/2-16.pdf.
- สุธิวรงค์ พงศ์ไพบุลย์ พิสิฐ เจริญวงศ์ และปรีชา นุ่นสุข. (2542). *ลักษณะสังคมภาคใต้* สารานุกรม วัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 14.
- สมหมาย คล้ายบ้านใหม่. (2543). *ระบบการเลี้ยงวัวในภาคใต้และลักษณะบางประการของว้าวชน* ว้าวชนกับคนใต้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตโคและกระบือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพมหานคร.
- सानิตย์ เพชรภาพ. (2550). *นักรบเมืองถิ่นจังหวัดพัทลุง*. สถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นวันที่ 14 พฤษภาคม 2558 http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_113.pdf.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2543). *ทฤษฎีคิดชนวิทยาและวิธีการศึกษา* คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนุสรณ์ อุณโณ. (ม.ป.ป.). *คนใต้ พรรคประชาธิปัตย์ และการเมืองสี่สี่*. คอลัมน์ คิดอย่างคนในหนังสือรายสัปดาห์ มหาประชาชน ประจำวันที่ 25 - 31 มีนาคม 2554 สืบค้นวันที่ 12 มีนาคม 2554. <http://www.prachatai.com>.
- อุไรวรรณ ธนสสิต. (ม.ป.ป.). *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย*. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม 2558. <http://kpi.ac.th>.
- อาคม เดชทองคำ. (2543). *หัวเชือกว้าวชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อำนาจ ยอดทอง. (ม.ป.ป.). *ความสำคัญของโลกทัศน์ทางศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ต่อการดำเนิน ชีวิตของ มนุษย์ในสังคมปัจจุบัน* สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2558. <http://www.oknation.net/blog/buddhistethics>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง

เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุง มีประวัติความเป็นมายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏหลักฐานจากการค้นพบขวานหินขัดในท้องที่ทั่วไปหลายอำเภอ ในสมัยศรีวิชัย (พุทธศตวรรษ 13 -14) บริเวณเมืองพัทลุงเป็นแหล่งชุมชนที่ได้รับวัฒนธรรมอินเดีย ในด้านพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน มีหลักฐานค้นพบเช่น พระพิมพ์ดินดิบจำนวนมาก เป็นรูปพระโพธิสัตว์รูปเทวดา โดยค้นพบบริเวณถ้ำคูหาสวรรค์ และถ้ำเขาอกทะลุ ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 19 เมืองพัทลุง ได้ตั้งขึ้นอย่างมั่นคง ภายใต้การปกครองของกรุงศรีอยุธยา มีฐานะเป็นเมืองขึ้นตรี ซึ่งนับว่าเป็นหัวเมืองหนึ่งของพระราชอาณาจักรทางใต้ ในสมัยนั้นเมืองพัทลุงมักประสบปัญหาการโจมตีจากกลุ่มโจรสลัดมาเลอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มโจรสลัดอาแจจะอรู และยุยงคตนะ ได้โจมตีเผาทำลายสร้างความเสียหายแก่เมืองพัทลุงถึงสองครั้ง ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมืองอยู่เสมอ และก็เป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวเมืองพัทลุงเป็นนักต่อสู้ที่เข้มแข็ง

ในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ได้มีการย้ายสถานที่ตั้งเมืองอีกหลายครั้ง และได้ยกขึ้นเป็นเมืองชั้นโท ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในช่วงนี้เมืองพัทลุงมีผู้นำสำคัญในการสร้างความเจริญ และความมั่นคงให้กับบ้านเมืองหลายท่าน อาทิเช่น พระยาพัทลุง (ขุนคางเหล็ก) พระยาวิจิตรเสนา (ทองขาว) พระยาอภัยบริรักษ์ (จ้อย จันทโรจนวงศ์) ได้ป้องกันเอกราชของชาติมาหลายครั้ง เช่นเมื่อสงครามเก้าทัพ (พ.ศ.2328 – 2329) พระมหาช่วย วัดป่าลิไลย์ ได้นำชาวพัทลุงต่อสู้ป้องกันการรุกรานของพม่าจนได้รับความดีความชอบโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาช่วยทุกขราษฎร์ ช่วยราชการเมืองพัทลุง

นอกจากสงครามกับพม่าแล้ว ชาวพัทลุงยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ ในหัวเมืองภาคใต้ เพราะปรากฏอยู่เสมอว่าทางเมืองหลวงได้มีคำสั่งให้เกณฑ์ชาวพัทลุง พร้อมด้วยเสบียงอาหารไปทำสงครามปราบปรามกบฏในหัวเมืองมาลายู เช่น กบฏไทรบุรี พ.ศ. 2373 และ พ.ศ. 2381 ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเมืองพัทลุงทางด้านการเมือง การปกครองและแหล่งอยู่อาศัยในอดีตเป็นอย่างดี

ครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปฏิรูปการปกครองเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาลใน พ.ศ. 2437 และได้ประกาศจัดตั้งมณฑลนครศรีธรรมราชขึ้น เมื่อ พ.ศ.2439 ประกอบด้วยเมืองต่างๆ คือ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และหัวเมืองทั้ง 7 ที่เป็นเมืองปัตตานีเดิม สำหรับเมืองพัทลุงแบ่งการปกครองเป็น 3 อำเภอ คือ อำเภอกลางเมือง อำเภออุดร อำเภอทักษิณ ขณะนั้นตัวเมืองตั้งอยู่ที่ตำบลลำปำ จนกระทั่ง พ.ศ. 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองพัทลุงมาอยู่ที่บ้านวังเนียง ตำบลคูหาสวรรค์ ในปัจจุบัน เพื่อจะได้อยู่ใกล้เส้นทางรถไฟสะดวกในการติดต่อกับเมืองต่างๆ จากอดีตถึงปัจจุบันเมืองพัทลุงได้มีการย้ายเมืองหลายครั้ง สถานที่ที่เคยเป็นเมืองที่ตั้งเมืองพัทลุงได้แก่

1. โคกเมืองแก้ว ปัจจุบัน หมู่ที่ 4 ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน
2. บ้านควนแร่ ปัจจุบัน หมู่ที่ 1 ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมืองพัทลุง
3. เขาชัยบุรี (เขาเมืองฯ) ปัจจุบัน คือตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง

4. ท่าเสม็ด ปัจจุบัน ตำบลท่าเสม็ด อำเภอชะอวด นครศรีธรรมราช
5. เมืองพระรถ ปัจจุบัน หมู่ที่ 1 ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
6. บ้านควนมะพร้าว ปัจจุบัน หมู่ที่ 2 ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
7. บ้านม่วง ปัจจุบัน หมู่ที่ 6 ตำบลพญาขัน อำเภอเมืองพัทลุง
8. บ้านโคกลุง ปัจจุบัน หมู่ที่ 4 ตำบลลำป่า อำเภอเมืองพัทลุง

ชื่อเมืองพัทลุง

ในสมัยก่อนชื่อเมืองพัทลุง ไม่ได้เขียนอย่างที่ปรากฏให้เห็น จากหลักฐานพบว่า บนเหรียญอียิปต์พัทลุง พ.ศ. 2426 เขียนว่า พัททะลุง และพัตะลุง ในเอกสารของไทย ใช้ต่างกันมากมาย ได้แก่ พตะลุง พัทลุง พัทธลุง พัทลุง พัทลุง ในเอกสารเบอร์นีของอังกฤษสมัยรัชกาลที่ 3 เขียนว่า Bondelun และ Merdelong ของนายลามาร์ วิศวกรชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เขียนว่า Bourdelun

ความหมายของชื่อเมืองหมายถึง เมืองช้างหรือเมืองเกี่ยวเนื่องด้วยช้าง ซึ่งตรงกับชื่อเท็จจริงหลายประการ คำว่า “พัต-ท-พัท” ยังไม่อาจทราบได้ว่าคำเดิมเขียนอย่างไร คำไหน ทราบเพียงว่าเป็นคำขึ้นต้น ส่วนคำพื้นเมืองที่เรียกว่า “ตะลุง” แปลว่าเสาถ้ำช้าง หรือไม้หลักผูกช้าง ชื่อบ้านนามเมืองของพัทลุงที่เกี่ยวกับช้างมีมาก หรือจะเรียกว่าเป็น “เมืองช้าง” ก็ได้ โดยเฉพาะทางฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลาในแถบชะรัด ซึ่งอยู่ติดกับเทือกเขาบรรทัด มีช้างป่าชุกชุม และในตำนานนางเลือดขาว ตำนานเมืองพัทลุงกล่าวว่า ตาสามโม ยายเพชร เป็นหมอดำ หมอเฒ่านายกองช้าง เลี้ยงช้างส่งเจ้าพระยากรุงทอง ทุกปี ต่อมาพระกุมารกับนางเลือดขาวก็ได้รับมรดกเป็นนายกองเลี้ยงช้างส่งส่วย ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้านบางส่วนยังคงนับถือ “ตาหมอช้าง”

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภาคใต้ของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 7 องศา 6 ลิปดาเหนือ ถึง 7 องศา 53 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 8 องศา 44 ลิปดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพฯตามเส้นทางสายเอเชีย (ทางหลวงหมายเลข 41) เป็นระยะทางประมาณ 858 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟระยะทาง ประมาณ 846 กิโลเมตร ความยาวของจังหวัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ ประมาณ 78 กิโลเมตร และความกว้างจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ระยะทางประมาณ 53 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,424.473 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,140,296 ไร่ (พื้นดิน 1,919,446 ไร่ พื้นน้ำ 220,850 ไร่)

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอควนเนียง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา และอำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นน่านน้ำติดต่อกับ อำเภอรโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสติงพระ และอำเภอสิงหนคร จังหวัด สงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นแนวติดต่อกับอำเภอห้วยยอด อำเภอเมือง อำเภอนาโยง อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะ เหลียน จังหวัดตรัง

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดพัทลุง นอกจากบริเวณทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญแล้ว ยังมีส่วนที่เป็นพื้นดินค่อยๆ ลาดต่ำจากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออกของจังหวัด กล่าวคือ พื้นที่ตอนในสุดมีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ถัดมาทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ดิน ถัดมาอีกเป็นพื้นที่ราบจนจดพื้นที่ที่เป็นทะเลสาบสงขลา ภูมิประเทศของจังหวัดพัทลุงสามารถจำแนกออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ภูเขา พื้นที่ลูกคลื่นลอนชันพื้นที่ราบ และพื้นที่เกาะ

1. พื้นที่ภูเขา มีลักษณะเป็นเทือกเขาที่มียอดสูงๆ ต่ำๆ มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 800 เมตร และลาดไปทางทิศตะวันออกลงสู่ทะเลสาบสงขลาในอัตราความลาดชัน 25 - 30 เปอร์เซ็นต์ เทือกเขานี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาานครศรีธรรมราช เรียกกันโดยทั่วไปในท้องถิ่นว่า “เขาบรรทัด” พื้นที่ภูเขามีเนื้อที่รวมกันประมาณ 835.90 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 24.41 ของพื้นที่ทั้งหมด อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอป่าบอน ตะโหมด กงหรา ศรีนครินทร์ ศรีบรรพต และป่าพะยอม

2. พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน เป็นส่วนที่อยู่ถัดจากภูเขาบรรทัด หรือพื้นที่เชิงเขา ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเตี้ยๆ ที่เรียกกันโดยทั่วไปในท้องถิ่นว่า “ควน” สลับด้วยที่ราบที่มีความลาดชันประมาณ 5 - 10 เปอร์เซ็นต์ ความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 150 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีเนื้อที่ประมาณ 539.70 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 15.76 ของพื้นที่ทั้งหมด อยู่ในเขอำเภอป่าบอน ตะโหมด ศรีนครินทร์ กงหรา ศรีบรรพต และป่าพะยอม

3. พื้นที่ราบ มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 1,485.54 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 43.38 ของพื้นที่ทั้งหมดลักษณะพื้นที่ราบมีเนินเขาปะปนอยู่ด้วย เนื่องจากอยู่ติดกับพื้นที่ภูเขาความลาดชันประมาณ 2 - 5 เปอร์เซ็นต์ ความสูงเฉลี่ยประมาณ 6 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง และเนื่องจากเป็นที่ที่เหมาะสมแก่การกสิกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดจึงนิยมตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอป่าพะยอม ควนขนุน เมืองพัทลุง เขาชัยสน บางแก้ว และปากพะยูน

การปกครอง

จังหวัดพัทลุง มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ

การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดจำนวน 81 ส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค 31 ส่วนราชการ หน่วยงานอิสระจำนวน 1 ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 15 ส่วนราชการ

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 31 ส่วนราชการ
2. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 11 อำเภอ 65 ตำบล 670 หมู่บ้าน

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 75 แห่ง ประกอบด้วย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง จำนวน 1 แห่ง
2. เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง
3. เทศบาลตำบล จำนวน 42 แห่ง
4. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 แห่ง

ประชากร

จังหวัดพัทลุงมีประชากรจากทะเบียนราษฎร จำนวน 511,403 คน ประชากรเพศชาย 250,072 คน ประชากรเพศหญิง 261,331 คน มีครัวเรือน 174,675 ครัวเรือน แยกรายอำเภอได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากรจังหวัดพัทลุง ปี 2556

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
เมืองพัทลุง	57,278	62,436	119,714	43,431
งหรา	17,609	17,754	35,363	10,198
เขาชัยสน	21,776	22,728	44,494	14,920
ตะโหมด	15,438	15,706	31,144	10,384
ควนขนุน	40,272	43,360	83,632	28,965
ปากพะยูน	24,969	25,815	50,784	15,934
ศรีบรรพต	8,820	8,742	17,562	6,059
ป่าบอน	23,138	23,630	46,768	15,239
บางแก้ว	10,628	10,600	21,228	8,526
ป่าพะยอม	16,962	17,411	34,373	11,822
ศรีนครินทร์	13,192	13,149	26,341	9,197
รวม	250,072	261,331	511,403	174,765

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองจังหวัดพัทลุง (ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2556)

การเมืองระดับชาติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม 2554) จังหวัดพัทลุง แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 คน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.11) รวมทุกเขตเลือกตั้ง จำนวน 377,447 คน

ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนน รวมทุกเขตเลือกตั้ง 302,912 คน คิดเป็นร้อยละ 80.25 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 16 คน จากพรรคการเมือง 7 พรรค

ตารางที่ 2 สรุปผลการมาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เขต	ผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ	บัตรดี	ร้อยละ	บัตรเสีย	ร้อยละ	บัตรไม่ประสงค์	ร้อยละ
1	122,602	97,297	79.36	82,553	84.85	9,476	9.74	5,265	5.41
2	121,234	89,430	81.19	84,496	85.84	9,166	9.31	4,768	4.84
3	133,611	107,188	80.22	91,597	85.45	11,264	10.51	4,327	4.04
	377,447	302,912	80.25	258,646	85.39	29,906	9.87	14,360	4.74

ที่มา : คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 3 รายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เขตเลือกตั้ง	ชื่อ - นามสกุล	พรรค	คะแนน
1	นางสาวสุพัตร์ ธรรมเพชร	ประชาธิปัตย์	74,244
2	นายนิพนธ์ อินทรสมบัติ	ประชาธิปัตย์	66,670
3	นายนริศ ขำนุรักษ์	ประชาธิปัตย์	83,243

ที่มา : คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 4 การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

จังหวัดพัทลุง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 40 คน จากพรรคการเมือง 40 พรรค

เขต	ผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ	บัตรดี	ร้อยละ	บัตรเสีย	ร้อยละ	บัตรไม่ประสงค์	ร้อยละ
1	122,602	97,297	79.36	90,921	93.45	3,664	3.77	2,709	2.78

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เขต	ผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ	บัตรดี	ร้อยละ	บัตรเสีย	ร้อยละ	บัตรไม่ประสงค์	ร้อยละ
								ฯ	
2	121,234	89,430	81.19	91,980	93.45	4,108	4.17	2,342	2.38
3	133,611	107,187	80.22	100,568	93.82	4,624	4.31	1,995	1.86
	377,447	302,911	80.25	283,469	93.58	12,396	4.09	7,046	2.33

ที่มา : คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 5 รายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เขตเลือกตั้ง	ชื่อ - นามสกุล	พรรค
1	ดร.นาที รัชกิจประการ	ภูมิใจไทย
2	นายวิภูแถลง พัฒนภูมิไทย	เพื่อไทย
3	ดร.เยาวินิตย์ เพียงเกษ	เพื่อไทย
4	ดร.สามารถ ราชพลสิทธิ์	ประชาธิปัตย์
5	นายโปรดปราด โต๊ะรานี	รักประเทศไทย

ที่มา : คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพัทลุง

สมาชิกวุฒิสภา

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (วันที่ 29 มีนาคม 2557) ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดพัทลุง จำนวน 1 คน คือ นายทวี ภูมิสิงหาราช ได้ 155,940 คะแนน

การเมืองระดับท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดพัทลุงมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2555 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง คือ นายวิสุทธ์ ธรรมเพชร ได้ 120,698 คะแนน สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง มีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองพัทลุงและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพัทลุง เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2555 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง เป็นนายกเทศมนตรีเมืองพัทลุง คือ นายสุเมธ บุญยก ได้ 5,512 คะแนน สำหรับสมาชิกสภาเทศบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน

ที่มา : คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพัทลุง

การศึกษา

จังหวัดพัทลุงมีการจัดการศึกษาหลายระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพและระดับอุดมศึกษา โดยมี สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (ส่วนแยก) วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง วิทยาลัยสารพัดช่างพัทลุง วิทยาลัยการอาชีพบางแก้ว วิทยาลัยเทคนิคป่าพะยอม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง

การศาสนา

จังหวัดพัทลุงมีวัดในพุทธศาสนา 238 วัด สำนักสงฆ์ 7 แห่ง ที่พักสงฆ์ 19 แห่ง มัสยิด 92 แห่ง โบสถ์คริสต์ 6 แห่ง

ตารางที่ 6 ตารางแสดงผู้นับถือศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	447,750	88.01
อิสลาม	60,720	12.08
อื่นๆ	268	0.053

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ข้อมูล ณ ปี 2556

วัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามกรอบจารีต ประเพณีและปฏิบัติตามแนวทางที่ศาสนากำหนด ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นถูกถ่ายทอดโดย กิจกรรมทางศาสนาที่ประชาชนนับถือ โดยเป็นการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง จึงทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมของพี่น้องชาวพัทลุงมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรมทาง ศาสนา ความเชื่อ ด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1. พิธีกรรมด้านศาสนา เช่น ชัดพระ (ลากพระ) สงกรานต์ (ทำบุญ,รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่) เข้าพรรษา ออกพรรษา ลอยกระทง

2. ความเชื่อ มีความเชื่อเรื่อง ภูพ สวรรค์ นรก เทวดา ครุฑมอ ไสยศาสตร์ ฤกษ์ยาม

3. พิธีกรรมทำบุญขึ้นบ้านใหม่ พิธีจัดงานศพ งานบวช โนราโรงครู ไหว้เจ้าที่ ทำขวัญข้าว สะเดาะเคราะห์

4. ประเพณีในท้องถิ่น ส่วนมากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านศาสนา เช่น การแต่งกาย การ แต่งงาน งานศพ สงกรานต์ (วันว่าง) ทำบุญเดือนสิบ (ชิงเปรต)

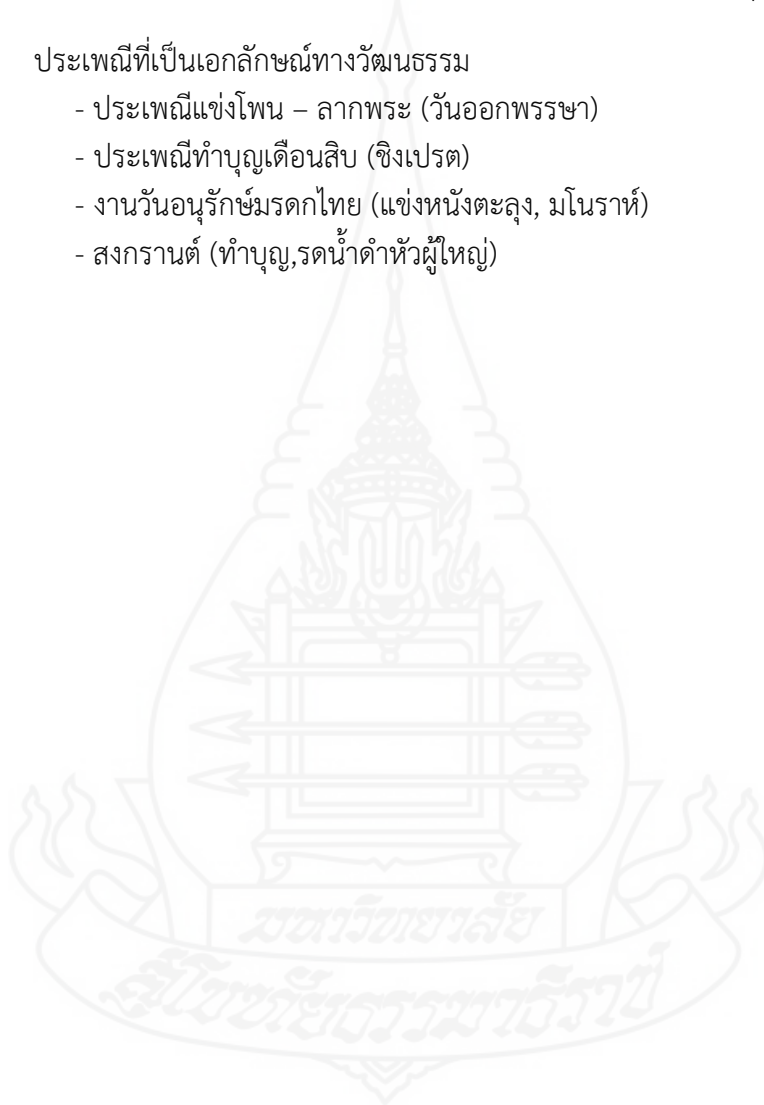
5. การละเล่นพื้นบ้าน

5.1 การละเล่นของเด็ก เช่น เสือกินวัว วันตุสม การเล่นเสียงทาย ไล่จับ ซ่อนหา เล่น ตี ขี่ม้าส่งเมือง

5.2 การละเล่นของผู้ใหญ่ กีฬาพื้นบ้าน เช่น ชนไก่ ชนวัว แข่งโพน ชัดตัม แข่งว่าว ดนตรีพื้นบ้าน โพน กาหลอ กลองยาว เพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงบอก เพลงกล่อมเด็ก (กล่อมให้เด็ก นอน) เพลงปลอบเด็ก (ปลอบเมื่อเด็กไม่สบาย) การแสดงพื้นบ้าน เช่น หนังตะลุง มโนรา ลิเกป่า

ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

- ประเพณีแข่งโพน – ลากพระ (วันออกพรรษา)
- ประเพณีทำบุญเดือนสิบ (ชิงเปรต)
- งานวันอนุรักษ์มรดกไทย (แข่งหนังตะลุง, มโนราห์)
- สงกรานต์ (ทำบุญ, รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่)

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง กีฬาวัวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุง

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลหน้าที่การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

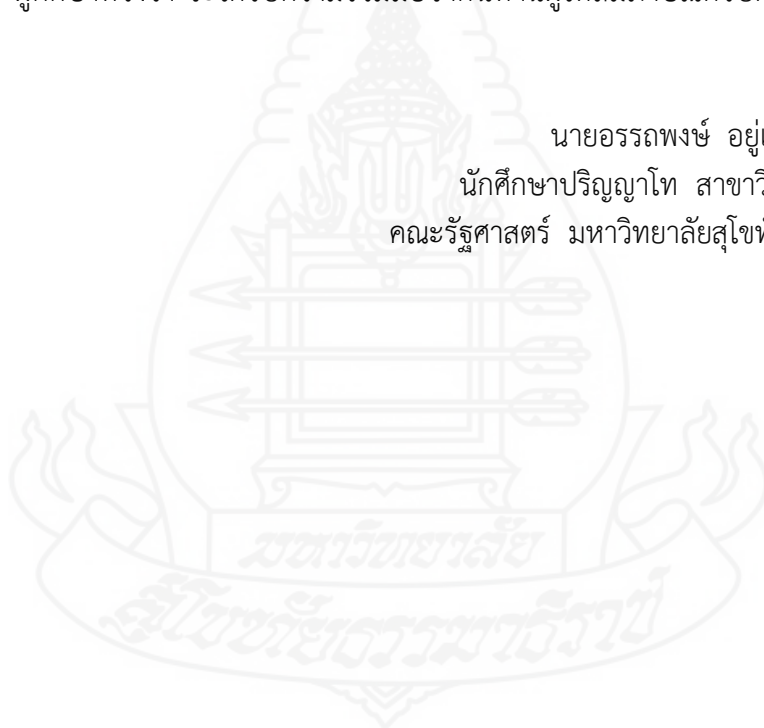
ตอนที่ 3 แนวคิด และโลกทัศน์ทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้ผู้ศึกษาต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทศคติ โลกทัศน์ทางการเมืองของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวัวชนในจังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาหาข้อเท็จจริงและพฤติกรรมทางการเมืองของคนจังหวัดพัทลุงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวัวชนและเป็นแนวทางการพัฒนาการเมืองของจังหวัดให้มีความเข้มแข็งเป็นธรรมต่อไป ผู้ศึกษาหวังว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่านผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยดี และขอขอบคุณมา
โอกาสนี้

นายอรรถพงษ์ อยู่เกตุ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์

เรื่อง กีฬาวัวชนกับการสร้างโลกทัศน์ทางการเมืองของคนพัทลุง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 ที่อยู่.....
 การศึกษา.....
 สถาบันการศึกษา.....
 อาชีพปัจจุบันของท่าน.....
 วันที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....แล้วเสร็จเวลา.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลหน้าที่การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อตำแหน่ง.....
2. หน่วยงานที่สังกัด.....
3. มีความเกี่ยวข้องกับกีฬา วัวชนมาเป็นเวลา.....ปี
4. ความเกี่ยวข้อง/หน้าที่ เกี่ยวกับกีฬา วัวชน.....
5. ความสำเร็จ/ความภาคภูมิใจ.....

ตอนที่ 3 แนวคิด และโลกทัศน์ทางการเมืองของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเช่นใด?
2. ท่านมีความคาดหวังต่อระบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยอย่างไร?
3. ท่านคิดว่าพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร?
4. ท่านเห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา หรือการเรียกร้องทางการเมือง เช่น การชุมนุม ประท้วง การปิดถนน หรือไม่?
 - เห็นด้วย เพราะอะไร.....
 - ไม่เห็นด้วย เพราะอะไร
5. หากท่านไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือ รู้เห็นเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล/นักการเมือง ท่านจะมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหานั้นอย่างไร
6. ท่านคิดว่าการเป็นนักการเมืองในจังหวัดพัทลุงจำเป็นต้องเข้าสู่วงจรของกีฬา วัวชนหรือไม่อย่างไร
7. ท่านคิดอย่างไรกับกีฬา วัวชน และนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชน
8. ท่านคิดว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับวัวชนจะเหมือนหรือแตกต่างจากนักการเมืองทั่วไปอย่างไร?
9. จากสถานการณ์ทางการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ท่านคิดว่า ประเทศไทยควรมีทางออกในการแก้ไขปัญหาอย่างไร?

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์

1. นายอำนาจ เส็งสุ้น ผู้จัดการสนามชนโคบ้านท่ามิหรำ
2. ผู้เลี้ยงวัวชน จำนวน 12 คน
 - 2.1 นายมบุญ ชูแสง
 - 2.2 นายผดุงพรรค ฤทธิช่วย
 - 2.3 นายแฉล้ม วงศ์มุสิก
 - 2.4 นายประเสริฐ ปราบปรี
 - 2.5 นายสมใจ ชูปาน
 - 2.6 นายสมศักดิ์ ปราบปรี
 - 2.7 นายคนองเดช มาเอียด
 - 2.8 นายธงชัย นพรัตน์
 - 2.9 นางพรไพโร แก้วไชย
 - 2.10 นายดำ ปิ่นเขียว
 - 2.11 นายโกศล พรหมช่วย
 - 2.12 นายแก้ว สัจจ์ชู
3. นักการเมือง จำนวน 10 คน
 - 3.1 นายสมบูรณ์ เหล่าทอง นายกเทศมนตรีเทศบาลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
 - 3.2 นายสมภาษณ์ เมืองสงค์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
 - 3.3 นายเสรี แก้วหนู สจ. เขต 2 อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
 - 3.4 นายถนอม อัดตสงเคราะห์ ประธานสภาเทศบาลตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
 - 3.5 นายโสภณ ชัยศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
 - 3.6 นายประเสริฐ หนานมา กำนันตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
 - 3.7 นายไพบูรณ์ พุ่มพูน กำนันตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
 - 3.8 นายไพรัตน์ ปราบปรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดพัทลุง
 - 3.9 นายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
 - 3.10 ดร.นาที รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอรรถพงษ์ อยู่เกตุ
วัน เดือน ปีเกิด	7 เมษายน 2512
สถานที่เกิด	อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2535 รัฐศาสตร์บัณฑิต (ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช 2545
สถานที่ทำงาน	กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

